

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNDE
YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ:
“TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ” ÜZERİNDEN
BİR İNCELEME**

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Yusuf KARAKILÇIK

HAZIRLAYAN
Bülent BAYRAK

MALATYA-2022

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNDE
YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ:
“TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ” ÜZERİNDEN
BİR İNCELEME**

DOKTORA TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Yusuf KARAKILÇIK**

**HAZIRLAYAN
Bülent BAYRAK**

MALATYA, 2022

ONUR SÖZÜ

Doktora Tezi olarak sunulan “YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNDE YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ: “TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ” ÜZERİNDEN BİR İNCELEME” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde ve kaynakçada, bu eserlere bilimsel kurallara göre atıf yapıldığını onurumla doğrularım.

Bülent BAYRAK

Malatya, 2022

TEŞEKKÜR

Doktora Tezi olarak sunmuő olduğum “Yerel Yönetim Birliklerinde Yönetişimin Uygulanabilirliği: “Türkiye Belediyeler Birliği” Üzerinden Bir İnceleme” başlıklı araőtırmamıza, yapmış olduğu bilimsel katkılarından dolayı, başta tez danışman hocam Prof. Dr. Yusuf KARAKIÇIK olmak üzere, tez izleme komitesinde ve jürisinde yer alan hocalarım Prof. Dr. S. Mustafa ÖNEN ve Doç. Dr. Hakan ÖZDEMİR’e teőekkürlerimi sunarım.

Doktora öğrenimimin başından itibaren sürekli desteklerini ve olumlu enerjilerini yanımda hissettiğim, her birisinden ayrı bilgi ve düşünce aldığım, doktora programı arkadaşlarım, Selin AKBAY, Mehmet ÖLMEZ ve Mehmet Seyda OZAN’a; araőtırmamın literatür kısmının ortaya çıkmasında faydalandığım kaynakların saygıdeğer araőtırmacılarına; yaklaşık dört yıldır gerek derslere katılmamda, gerek tez yazım aşamasında bana destek ve hoőgörölü olan mesai arkadaşlarıma ve birim amirime ve son olarak, gerek doktora programını kazanma sürecimde gerek doktora öğrenimim süresince, manevi desteğini ve sabrını benden esirgemeyen eőim Özgöl ÖZBEY BAYRAK’a ve bazı zamanlarda babalarının ilgisinden mahrum kalan oğullarım Arda ve Doruk’a, teşekkür ederim.

Bölent BAYRAK

Malatya, 2022

**YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNDE
YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ:
“TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ” ÜZERİNDEN BİR İNCELEME**

Bülent BAYRAK

Doktora Tezi

Danışman: Prof. Dr. Yusuf KARAKILÇIK

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yönetim Bilimleri Bilim Dalı

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı yönetişimin yerel yönetim birliklerinde uygulanabilirliğini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada yönetişim ve yerel yönetim birliği kavramları teorik açıklamalar ışığında ele alınmıştır. Bu araştırma ile yönetişim kavramının yerel yönetim birliklerinde uygulanıp uygulanamayacağı genellemesinden yola çıkarak kimi ülkelerce ayrı bir yerel yönetim birimi olarak kabul edilen yerel yönetim birliklerinin yönetişime uygunluğu ve yönetişimin yerel yönetim birliklerinde uygulanıp uygulanamayacağı araştırılmıştır. Yapılan araştırmalar ışığında, Türkiye Belediyeler Birliği ile yönetişim arasındaki uyum ve başarı ilişkisi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırmada ilk önce kuramsal çerçeveye uygun olarak yazın taraması yapılmış ve araştırılan kaynaklardan çalışmanın teorik yönü aktarılmıştır. Araştırmaya kuramsal çerçeve çizen araştırma sorularına bağlı kalınarak yerel yönetim birliklerinin yönetişimi uygulamaya elverişli yapıya sahip olup olmadıkları ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin yönetişim kavramına yakınlık derecesi ele alınmıştır. Bütün belediyelerin doğal üyesi olduğu Türkiye Belediyeler Birliği'nde yönetişimin uygulanabilirliği konusunda anket çalışması yapılmış; elde edilen veriler analiz edilerek sonuçlar araştırmacı tarafından yorumlanmış ve araştırma soruları kapsamında bulgular ve öneriler geliştirilmiştir.

Araştırma sonucunda yerel yönetim birliklerinin ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin yönetişim uygulamalarıyla ilgili bulgulara ulaşılmış ve bu bulgular çerçevesinde yönetişimin yerel yönetim birliklerinde ve Türkiye Belediyeler Birliği'nde başarılı bir şekilde uygulanmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Yerel Yönetim, Yönetişim, Yerel Yönetim Birliği, Türkiye Belediyeler Birliği

**APPLICABILITY OF GOVERNANCE
IN LOCAL GOVERNMENT ASSOCIATIONS:
A REVIEW THROUGH “THE UNION OF MUNICIPALITIES OF TURKEY”**

Bülent BAYRAK

Ph. D. Thesis

Adviser: Prof. Dr. Yusuf KARAKILÇIK

Inonu University Institute of Social Sciences

Department of Political Science and Public Administration, Administrative Sciences

ABSTRACT

The main purpose of this search is to investigate the applicability of governance in local government associations. In the search, the concepts of governance and local government union are discussed in the light of theoretical explanations. In this search, starting from the generalization of whether the concept of governance can be applied in local government unions, the suitability of local government unions, which are accepted as a separate local government unit by some countries, and whether governance can be applied in local government unions have been investigated. In the light of the researches, it has been tried to reveal the harmony and success relationship between the Union of Municipalities of Turkey and governance.

In the search, firstly, a literature review was made in accordance with the theoretical framework and the theoretical aspect of the study was conveyed from the researched sources.

Adhering to the research questions that draw the theoretical framework for the research, whether local government unions have a structure suitable for implementing governance and the degree of proximity of the Union of Municipalities of Turkey to the concept of governance are discussed. A survey was conducted on the applicability of governance in the Union of Municipalities of Turkey, of which all municipalities are natural members; the data obtained were analyzed, the results were interpreted by the researcher, and the findings and suggestions were developed within the scope of the research questions.

As a result of the search, it has been revealed that it is possible to apply governance in local government unions and what needs to be done in order to implement governance in local government unions and the Union of Municipalities of Turkey has been explained.

Keywords: Administration, Local Government, Governance, Local Government Association, Union of Municipalities of Turkey

**YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNDE
YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ:
“TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ” ÜZERİNDEN BİR İNCELEME**

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	ii
ONUR SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Problemi ve Soruları	3
1.4. Araştırmanın Yöntemi ve Bilgi Toplama Araçları	4
1.5. Araştırmada Kullanılan Anahtar Kavramlar	5
1.6. Araştırmanın Sunuş Sırası	6

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMLAR VE YAKLAŞIMLAR:

YEREL YÖNETİMLERDE İŞBİRLİĞİ VE YÖNETİŞİM

2.1. Yönetim, Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim Kavramları ...	7
2.1.1. Yönetim, Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi Tanımları	7
2.1.2. Merkezden Yönetim - Yerinden Yönetim Kavramları	8
2.1.3. Yerel Yönetim Kavramı ve Gelişimi	10

2.2. Yerel Yönetimler Arası İşbirliği ve Yerel Yönetim Birlikleri	12
2.2.1. Yerel Yönetim Birliklerinin Tarihsel Gelişimi	14
2.2.2. Yerel Yönetim Birliklerinin Türleri	16
2.2.3. Yerel Yönetim Birliklerinin Örgütsel Yapısı	17
2.2.4. Kapsam Açısından Yerel Yönetim Birlikleri	18
2.2.4.1. Uluslararası Düzeyde Yerel Yönetim Birlikleri	18
2.2.4.2. Ulusal Düzeyde Yerel Yönetim Birlikleri	19
2.2.4.3. Bölgesel Düzeyde Yerel Yönetim Birlikleri	20
2.3. Yönetişim Kavramı ve Yönetişimin Gelişimi	21
2.3.1. Yönetişim Kavramı	21
2.3.2. Yönetişimin Tarihsel Gelişimi	23
2.3.3. Yönetişimin Türleri	28
2.3.4. Yönetişimin İlkeleri	31
2.4. Yerel Yönetişim Kavramı	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ

3.1. Dünyada Yerel Yönetim Birlikleri Uygulama Örnekleri	36
3.1.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yerel Yönetim Birlikleri	36
3.1.2. Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Yerel Yönetim Birlikleri	38
3.1.2.1. Almanya'da Yerel Yönetim Birlikleri	40
3.1.2.2. Fransa'da Yerel Yönetim Birlikleri	42
3.1.2.3. Hollanda'da Yerel Yönetim Birlikleri	43
3.1.2.4. İspanya'da Yerel Yönetim Birlikleri	44
3.1.2.5. İtalya'da Yerel Yönetim Birlikleri	45
3.2. Türkiye'de Yerel Yönetim Birlikleri	46
3.2.1. Türkiye'de Yerel Yönetim Birliklerinin Yasal Dayanakları ve Kuruluş Amaçları	47
3.2.2. Türkiye'de Yerel Yönetim Birliklerinin Türleri	50
3.2.3. Türkiye'de Yerel Yönetim Birliklerinin Yapısı	53
3.3. Türkiye'de Yerel Yönetim Birliklerinin Uluslararası Kuruluşlarla İlişkileri	54
3.3.1. Uluslararası Kuruluşlar ve Yerel Yönetim Birlikleri	54

3.3.2. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Yerel Yönetim Birlikleri	56
---	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KAMU YÖNETİMİ – YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ:

TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE YÖNETİŞİM

4.1. Genel Olarak Kamu Yönetimi	58
4.2. Türkiye’de Kamu Yönetiminin Gelişimi	59
4.3. Türkiye’de Yönetişimin Gelişimi	60
4.4. Yönetişimde Uygulama Örnekleri	61
4.5. Yönetişimin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar	63
4.6. Yerel Yönetimler ve Yönetişim (Yerel Yönetişim)	64
4.7. Yerel Yönetim Birliklerinde Yönetişim	66
4.7.1. Ulusal Düzeyde Kurulan Birliklerde Yönetişim	67
4.7.2. Belediye Hizmet Birliklerinde Yönetişim	69
4.7.3. Diğer Yerel Yönetim Birliklerinde Yönetişim	69
4.8. Yönetişimden E-Yönetişime	70
4.9. Türkiye’de E-Yönetişim Faaliyetleri	72

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ – YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ

5.1. Türkiye Belediyeler Birliği ve Yönetişim	75
5.1.1. Türkiye Belediyeler Birliği’nin Tarihsel Gelişimi	76
5.1.2. Türkiye Belediyeler Birliği’nin Mevcut Yönetim Sistemi	77
5.1.3. Türkiye Belediyeler Birliği’nde Yönetişim Modelinin Uygulanabilirliği	80
5.1.4. Türkiye Belediyeler Birliği’nde Yönetimden Yönetişime	82
5.2. Türkiye Belediyeler Birliği ve E-Yönetişim	86

ALTINCI BÖLÜM

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ’NDE

YÖNETİŞİM UYGULAMASINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

6.1. Araştırmanın Yöntemi (Modeli/Yaklaşımı) ve Veri Kaynakları	88
6.2. Araştırmanın Sorusu ve Alt Soruları	89

6.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	90
6.4. Araştırmanın Değişkenleri ve Kısıtları	91
6.5. Araştırmada Kullanılan Anket Tekniği	92
6.6. Araştırma Anketinin Uygulanması ve Verilerin Toplanması	94
6.7. Anket Verilerinin Analizi ve Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	96
6.7.1. Alan Araştırmasına Katılanlarla İlgili Verilerin Analizi	97
6.7.2. Alan Araştırmasında Elde Edilen Yanıtların Analizi	100

YEDİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

7.1. Bulgular ve Öneriler	140
7.2. Genel Sonuç	156
KAYNAKÇA	163
ETİK KURULU RAPORU VE ANKET FORMU	177

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 5. 1. Türkiye Belediyeler Birliği Organizasyon Şeması	79
Şekil 7. 1. TBB Paydaş Analizi Şeması	150

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Yönetimden Yönetişime Tarihsel Süreç	27
Tablo 3.1. 2017-2018-2019-2020 Yılları Mahalli İdare Birlikleri Sayıları	50
Tablo 4.1. Yerel Yönetim – Yerel Yönetişim Karşılaştırması	65
Tablo 4.2. Geleneksel Devlet – E-Devlet Karşılaştırması	72
Tablo 6.1. Anket Uygulanan ve Anketin Uygulanma Şekline Göre Belediye Sayıları	95
Tablo 6.2. Cinsiyetlerine Göre Katılımcı Dağılımı	97
Tablo 6.3. Yaş Durumlarına Göre Katılımcı Dağılımı	97
Tablo 6.4. Öğrenim Durumlarına Göre Katılımcı Dağılımı	98
Tablo 6.5. Belediyecilikte Görev Süresine Göre Katılımcı Dağılımı	98
Tablo 6.6. Belediye Başkanı Olarak Görev Süresine Göre Katılımcı Dağılımı	98
Tablo 6.7. Demografik Verilerin Birbirleri İle İlişkileri	99
Tablo 6.8. TBB'nin Başarılı Olmasında Hangi Faktörler Daha Etkilidir? .	100
Tablo 6.9. TBB'ye Üye Belediyeler Arasında İşbirliği Gerektiren Öncelikli Faaliyetler Nelerdir?	101
Tablo 6.10. TBB'de Alınan Kararların Uygulanması Konusundaki Görüşleriniz Nelerdir?	102
Tablo 6.11. TBB'de Alınan Kararların Uygulanması Noktasında Denetim ve Geri Bildirim Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?	102
Tablo 6.12. TBB Kime/Kimlere Karşı Hesap Verebilmelidir?	103
Tablo 6.13. TBB'ye Üye Bir Belediye Olarak Yönetişimin İlkeleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahibiz	103
Tablo 6.14. TBB'ye Üye Tüm Belediyeler Birliğin İşleyişine Aktif Olarak Katılmaktadır	104
Tablo 6.15. TBB Meclis Toplantılarının Tamamına Gerek Fiziksel Olarak Gerek İnteraktif (Bilgisayar Ortamında) Olarak Katılımım ...	104
Tablo 6.16. TBB, Yerel Yönetimlerin Sorunlarının Giderilmesi Konusunda Etkili Bir Yapı ve Güce Sahiptir	105
Tablo 6.17. TBB'de Belediyelere Gerekli ve Yeterli Söz Hakkı Verilmekte; Belediyelerin Öneri ve Talepleri Dikkate Alınmaktadır	105

Tablo 6.18. TBB'nin Gelir ve Giderleri Hakkında Üye Belediyelere Düzenli Bilgilendirmeler Yapılmaktadır	106
Tablo 6.19. TBB Yıllık Programlarının Belirlenmesinde Üye Belediyelerin Tavsiyeleri Dikkate Alınmaktadır	106
Tablo 6.20. TBB'nin Çalışma ve Uygulamaları, Kamu Yönetimindeki Sorunların İyi Yönetişim İlkeleri Çerçevesinde Çözülmesine Katkı Sağlamaktadır	107
Tablo 6.21. Türk Kamu Yönetiminde Kalıplaşmış Kurallar Silsilesi (Bürokrasi), TBB'de Birlikte Yönetim Kültürünün Uygulanmasını Olumsuz Etkilemektedir	107
Tablo 6.22. Belediyemiz, TBB'ye Üye Diğer Belediyelerle Sürekli Etkileşim İçindedir	108
Tablo 6.23. TBB ile Üniversiteler Arasındaki İşbirliği Yeterli Düzeydedir	108
Tablo 6.24. TBB'nin Meslek Gruplarıyla ve Meslek Odalarıyla İşbirliği Yeterli Düzeydedir	108
Tablo 6.25. TBB'nin Karar Alma Aşamalarına Merkezi İdarenin Katılması, Yönetişimin Uygulanmasını Olumlu Etkilemektedir	109
Tablo 6.26. TBB Toplantılarında veya Ortak Çalışmalarında Belediyeler Bilgi, Görüş ve Düşüncelerini Eşit ve Adil Bir Şekilde Paylaşabilmektedir	109
Tablo 6.27. TBB'ye Üye Belediyelerdeki Başarılı Uygulama ve Çalışmaların Diğer Üye Belediyelere Örnek Olabilmesi İçin Bilgilendirme ve Paylaşımlar Yapılmaktadır	110
Tablo 6.28. Türkiye'deki Belediyelerin Seslerini Duyurabilmesi ve Merkezi İdareye Karşı Haklarını Savunabilmesi Bakımından TBB'nin Çalışmaları Yeterli Olmaktadır	111
Tablo 6.29. TBB Aldığı Kararlarda ve Uygulamalarında Siyasi Kaygı ve Etkilerden Uzak Durabilmektedir	111
Tablo 6.30. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin İhtiyaç ve İsteklerine Yeteri Kadar Cevap Verebilmektedir	112

Tablo 6.31. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun Yapılması, Değiştirilmesi ve Güncellenmesi Gerektiğinde TBB'nin, Dolayısıyla Üye Belediyelerin Görüş ve Önerileri Dikkate Alınmaktadır	112
Tablo 6.32. TBB Bünyesinde E-Yönetişim Teknikleri (Elektronik Toplantılar, Elektronik Bilgi Alış Verişi Gibi) Yeterli Düzeyde Kullanılmaktadır	113
Tablo 6.33. TBB Bünyesinde Yerel Sorunların Çözümü ve Yeni Fikirlerin Sunulması Amacıyla Tüm Paydaşların Katılacağı Bir Yönetişim Takvimi Oluşturulmalıdır	113
Tablo 6.34. TBB Bünyesinde, Yönetimden Yönetişime Geçiş Sürecini Yönetecek Bir Birim Oluşturulmalıdır	113
Tablo 6.35. TBB, Yerel Yönetimlerle İlgisi Olan Tüm Paydaşların Katılımıyla Sağlanacak Olan "Yönetişim" Sisteminin Uygulanması Açısından Uygun Bir Yapıya Sahiptir	114
Tablo 6.36. Belediye Başkanlarının Yönetişim Uygulamalarına Yaklaşımlarının Ortalama Değerleri	115
Tablo 6.37. Belediye Başkanlarının Yönetişim Uygulamalarına Yaklaşımlarının Ortalama Değerlerinin Ayrıntılı Değerlendirilmesi	116
Tablo 6.38. Ankete Katılanların Yaşları ile Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi ...	119
Tablo 6.39. Ankete Katılanların Öğrenim Durumları ile Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi	122
Tablo 6.40. Ankete Katılanların Belediyecilikteki Toplam Görev Süresine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi	124
Tablo 6.41. Ankete Katılanların Belediye Başkanı Olarak Toplam Görev Süresine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi	127

Tablo 6.42. Ankete Katılanların Yönetişim Kavramı Hakkında Herhangi Bir Eğitim veya Seminere Katılıp Katılmadıklarına Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi	130
Tablo 6.43. Ankete Katılanların Yönetişim Kavramı Hakkında Belediyeniz Bünyesinde Herhangi Bir Eğitim veya Seminer Verilip Verilmediğine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi	133
Tablo 6.44. Ankete Katılanların Yönetişim Kavramı Hakkında TBB Bünyesinde Herhangi Bir Eğitim veya Seminer Verilip Verilmediğine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi	136
Tablo 7. 2. Bulgular ve Öneriler Matrisi	156

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AER	: Assembly of European Regions (Avrupa Bölgeler Meclisi)
AS	: Alt Soru
AYYÖŞ	: Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı
CEMR	: Council of European Municipalities and Regions (Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Birliği)
CITTASLOW	: Uluslararası Sakin Kentler Birliği
CoR	: European Committee of the Regions (Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi)
FMCU-UTO	: Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu
IMF	: International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
IULA	: International Union of Local Authorities (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği)
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
TDBB	: Türk Dünyası Belediyeler Birliği
UCLG	: United Cities and Local Governments (Birleşik Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı)
UCLG-MEWA	: United Cities and Local Governments – Middle East and West Asia Section (Birleşik Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı)
UTO	: Birleşik Kentler Teşkilatı
YİKOB	: Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları
YKY	: Yeni Kamu Yönetimi

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, genel hatlarıyla araştırmanın tanıtılması amaçlanmıştır. Araştırmanın konusu ve önemi, araştırmanın amacı ve soruları, araştırmanın yöntemi ve bilgi toplama araçları, araştırmanın anahtar kavramları ve son olarak da araştırmanın sunuş sırası bu bölüm içerisinde açıklanarak araştırma hakkında genel bilgiler verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Demokrasi, onu benimseyen toplumlar ve ülkeler için bir hedef, bir sonuç veya bir tepki olmaktan ziyade bir felsefe ve bir yaşam tarzı halini almıştır. Bu yaşam tarzı hayatın her alanında ve yönetimin her biriminde kendini göstermektedir. Bunun en uygun ve etkin olarak gözlenebileceği örgütlenmeler ise yerel yönetimlerdir. Bir başka söyleyişle, yerel düzeyde demokrasi için en uygun yapının yerel yönetimler olduğu ve yerel yönetimlerde ise, katılımcılık ve temsil açısından en uygun modelin demokrasi olduğu söylenebilir.

Tarihsel kökeni yerel yönetimlere dayanan demokrasinin ilk adımlarının Yunan-Roma uygarlığının kent yönetimlerinde atıldığı kabul edilmektedir. Demokrasi kavramı, 19'uncu yüzyıla kadar kent devletleri ile anılmış ve bu yerel kademeler, halkın kendi kendini yönetebilmesi hakkı ile doğrudan demokrasinin ilk örneklerinin yaşandığı yerler olmuştur (Pustu, 2005: 123). Her ne kadar yerel yönetimlerin güç kazanmasında demokrasi önemli rol oynamışsa da, bu süreç çok kolay gelişim göstermemiş; demokrasinin beşiği ve günümüz demokrasisinin örnek modeli sayılan İngiltere'de bile yaklaşık iki asır süren kanlı çatışmalar yerel yönetimler tarihinde iz bırakmıştır (Ortaylı, 1985: 11).

Yerel yönetimlerin zaman içerisinde, hem yapısal hem de yetkisel olarak gelişip güçlendikleri görülmektedir. Fakat bununla birlikte yerel yönetimler, bir veya birden fazla bölgedeki yerel halkın farklı ihtiyaçlarını gidermek üzere, yerel yönetimlere benzer fakat onlardan farklı örgütlenmelere giderek yerel yönetim anlayışını genişletmişlerdir. Merkezi idarelerin yetkilerinin kısıtlanması ve yerel idarelerin daha önemli hale gelmesi, yerel yönetimlerin gücünü artırmıştır. Halkın demokratik beklentilerinin artması, bilişim başta olmak üzere teknoloji alanında yaşanan gelişmeler ve yerel ihtiyaçların çeşitlenip artması, yerel yönetimlerin bazı ihtiyaçları karşılamakta

yetersiz kaldıkları veya yüksek maliyetli bu hizmetleri yerine getirmekte zorlandıkları görülmüştür. Bu ve benzer sorunlar nedeniyle yerel yönetimler, kendi aralarında işbirliği yaparak bu işbirliğini kurumsal hale getirmişler ve böylece yerel yönetim birliklerini oluşturmuşlardır (Köseoğlu, 2010: 86).

Yerel yönetimler arasında yürütülen işbirliklerinin devamlılık kazanmış ve kurumsallaşmış hâli olan yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimlerin gücünü aşan bazı hizmetleri gerçekleştirmek üzere kurulmuş pratik örgütlenmeler olarak görülmektedir. Yerel yönetimlerin bir araya gelerek birlik oluşturmalarının temelinde, güçlerini birleştirme yoluyla bazı hizmetleri yerine getirmek gibi bir amaç olsa da, lobicilik ve uluslararası işbirliği sağlamak, havza düzeyinde çevre koruma, planlama ve çevre yönetişimini gerçekleştirmek, bilgi ve kültür paylaşımı yapmak gibi amaçlarla da birlik kurulduğu bilinmektedir (Zengin, 2011: 91, 92).

Kimi araştırmacılara göre yönetimin yükselen değeri ve onun bir adım ilerisi, kimi araştırmacılara göre de yönetimin eksikliklerinin giderildiği yeni bir yaklaşım olan yönetişim, alınan bir kararda, o karardan etkilenecek her paydaşın görüş, düşünce ve etkisinin varlığı, olarak özetlenebilir. Yönetişim, örgütlenmenin olduğu her toplulukta uygulanabilecek bir disiplin olarak görülmektedir. Bu düşüncelerden hareketle, araştırma kapsamında, yerel yönetim birliklerinin ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin (TBB) yönetişim karşısındaki tavırları ve yönetişimin, bu kurumların bünyesine uygunluğu konuları önem kazanmaktadır.

Araştırmada, günümüz dünyasında çağdaş toplumların koşar adım geliştirmeye çalıştıkları demokrasinin en kolay uygulandığı birim olan yerel yönetimlerde ve onların oluşturdukları birliklerde, kamu yönetimindeki yenileşmenin şu anki bilinen son noktası olan yönetişim kavramının uygulanma şekli irdelenip TBB'de yönetişim unsurlarının teori ve pratikte uygulanabilirliği ele alınmıştır.

Yazında, yerel yönetimlerle yönetişim arasındaki ilişki hakkındaki akademik çalışma miktarının çok yoğun olmasına rağmen, yerel yönetim birlikleri ile yönetişim ilişkisi hakkındaki akademik çalışmaların çok az olması; merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki vesayet yetkisinin, yerel yönetim birlikleri üzerinde de hissedilmesi araştırmanın önemini artırmaktadır. Araştırma, demokrasi uygulamalarının geri bildiriminin en kolay sağlandığı birimler olan yerel yönetimlerin kendi aralarında kurmuş oldukları birliklerin, bölgesel, ulusal ve uluslararası etkilerini ve bunların yönetişim uygulamalarından ne derece faydalanabileceğini ortaya koymasını bakımından da önem taşımaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yönetişim, belli ilkeleri olan, bu ilkeleri benimsemiş paydaş ve öğelerden oluşan, dönüşlü ve etken bir sistem olarak kabul edilmektedir. Bu sistemi benimseyen örgütlerin, kurallarını, yapılarını ve uygulamalarını bu sisteme göre biçimlendirmesi gerekmektedir. Yerel yönetim birliklerinin de yönetişimi gerçekleştirebilme konusunda, belli politikalar ve kuralları takip etmesi ve küresel ölçekte kabul edilmiş gerçeklikleri yaşam tarzlarına yansıtması önem arz etmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Avrupa Birliği tarafından ortak yayınlanan bildiriye göre yerel yönetim birlikleri, yönetişimin uygulanabilirliği konusunda iç ve dış paydaşlarla sürekli etkileşim halinde olmak ve özellikle dış paydaşlar tarafından ortaya konulan fikir ve algılara daha ilgili yaklaşmak durumundadır (rm.coe.int, 2021). Bu da göstermektedir ki, yerel yönetim birlikleri, sadece belli bir görevi yerine getirmek için bir araya gelmiş yerel yönetimler arası işbirliği türü değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin bir araya gelmesi sonucu oluşabilecek olumlu ve olumsuz etkilerin de kaynağı durumundadır. Burada önemli olan nokta, yerel yönetim birliklerinin bu etkileri ne kadar yönetebildiği ve bunu kendi örgütlenmesine ne kadar yansıtılabildiğidir. Bu açıklamalar çerçevesinde araştırmanın amacı, yerel yönetimlerde başarılı bir şekilde uygulanma imkânı olan yönetişim kavramının yerel yönetim birliklerinde de uygulanabilir olup olmadığı konusunda tespitler yapmak; varsa bu konudaki eksiklikleri ortaya çıkararak bu konularda öneriler geliştirmek ve araştırma için örnek model olarak seçilen TBB üzerinden bulgular elde etmektir.

1.3. Araştırmanın Problemi ve Soruları

Bilimsel bir araştırmanın ortaya çıkarılmasında, araştırılacak konu hakkında daha önceden eksik olarak bilinen, yanlış bilinen veya bilinmeyen bir durumun tespit edilmesi ve yapılan araştırma kapsamında yeni bulgu ve bilgilere ulaşılması önemlidir (Kartal, 2015: 67). Diğer bir ifadeyle, bilimsel bir araştırma, mevcut durumun yarattığı bir problemin varlığına dayanmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye’de yerel yönetim birliklerinde yönetim işlevlerinin verimlilik ve etkililik açısından yeterli düzeyde olmaması problemi, bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Bu temel bizi, araştırmanın nicel yaklaşım dâhilinde uygulanan anket çalışmasına yönelik olarak oluşturulan “yerel yönetim birliklerinde yönetişimin uygulanması mümkündür” hipotezimize götürmektedir.

Bilimsel bir araştırmada amaç ve sorular uyum ekseninde oluşturulmalıdır. Eş

deyişle araştırma, bilimsel bilgi ve bulguya ulaşmak için bir konuyu veya soruyu (soruları) hedef almalıdır. Sorular, araştırmanın niteliğini artıracak derecede önemli olmasının yanında araştırmanın bulguları ve önerileri ile de uyumlu olmalıdır (Yaşar, 2018: 60, 61). Böylece kuramsal çerçevenin yönelimini belirleyen araştırma sorusu aynı zamanda çeşitli yazın bilgilerini toplayarak daha net bir görüş açısı sunar (Baltacı, 2019: 373). Araştırmaya uygun olarak oluşturulmuş soruların, araştırmaya tutarlılık kazandırması, araştırmanın sınırlarını belirlemesi, araştırmacının araştırmaya yoğunlaşmasını sağlaması, elde edilen araştırma bulgularının yazılı hale getirilmesinin sağlanması ve araştırmada gerekli olacak verileri belirtmesi gibi işlevleri bulunmaktadır (Ağbay, 2019: 4). Yapılan bu açıklamalar doğrultusunda araştırma, yerel yönetim birlikleri, yönetim ve TBB arasındaki yapısal ve işlevsel bağı ortaya çıkarmayı amaçlayan bir temel soru ve altı alt soru üzerine inşa edilmiştir.

Temel soru : Yerel yönetim birliklerinde yönetişimin uygulanması mümkün müdür?

Alt soru 1 : Yönetişim, yerel yönetim birliklerinin başarıya ulaşmasında ne kadar etkilidir?

Alt soru 2 : Yerel yönetim birliklerinin, yönetişimin uygulanması konusundaki avantajları nelerdir?

Alt soru 3 : TBB'nin yönetişimi benimseyip uygulaması, TBB'ye nasıl bir katkı sağlayabilir?

Alt soru 4 : TBB, yasal düzenlemesi, örgütlenmesi ve çalışma şekli açısından yönetişimin uygulanması için elverişli bir yapıya sahip midir?

Alt soru 5 : Yönetişim anlayışının TBB'de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için TBB'nin önündeki en önemli engel nedir?

Alt soru 6 : TBB'de, sadece yazılı kurallarda kalmayacak, bir "aktif yönetim alanı" oluşturmak için yapılması gerekenler nelerdir?

1.4. Araştırmanın Yöntemi ve Bilgi Toplama Araçları

Araştırmada temel yöntem olarak nicel yaklaşım türlerinden olan tanımlayıcı araştırma yöntemi içerisindeki anket araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma konusunun genel olarak ele alınması aşamasında, mevcut yazından faydalanılarak "Teorik" bilgiler ele alınmış ve "Dolaylı ve Alıntısız Yöntem" çerçevesinde açıklamalar yapılmıştır. Hem nicel hem nitel araştırma yaklaşımları kullanılarak yapılan ve bu nedenle karma yaklaşım çerçevesinde oluşturulan araştırmanın son bölümünde ise anket

çalışması ile elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Bilgi toplama sürecinde, kütüphanelerden doküman taraması ve internet üzerinden kaynak taraması yapılarak bilgi havuzu oluşturulmuştur ve toplanan bilgiler ilgili bölümlere aktarılmıştır. Araştırmada yer alan anketin uygulamasında ise üç yöntem benimsenmiş olup en yoğun olarak, anketin internet üzerinden cevaplayıcılara gönderilerek tekrar aynı şekilde geri alınması yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin dışında, bazı cevaplayıcılarla yüz yüze yapılan görüşmelerle, bazı cevaplayıcılarla ise telefonla yapılan görüşmelerle anketin cevaplanması yoluna gidilmiştir.

1.5. Araştırmada Kullanılan Anahtar Kavramlar

Araştırmada kullanılan anahtar kavramlar “Yerel Yönetim ve Yönetişim” ana kavramları çerçevesinde “Yönetim, Yerel Yönetim Birliği ve Türkiye Belediyeler Birliği”dir. Bu anahtar kavramların kısaca tanımlanmaları, aralarındaki bağın anlaşılması bakımından faydalı olacaktır.

Yönetim, beşeri bilimler içerisinde en çeşitli ve en geniş anlamlara sahip olan kavramlardan birisidir. Ne kadar çeşitli ve geniş olsa da yapılan bütün tanımların ortak özellikleri, *birden fazla insan ve belli bir ortak amaç* unsurlarının yönetim için önemli ve vazgeçilmez olmalarıdır. Bu kapsamda Eryılmaz’a göre (2018: 3) en genel tanımıyla yönetim, belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere işbirliği içerisinde yürütülen grup faaliyetidir.

Kabul görmüş evrensel tanıma göre *yerel yönetim*, köy, kent ve il gibi belirli bir coğrafi alanda yaşamakta olan bireylere, bir arada yaşamının gereği olarak ortaya çıkan konularda hizmet üretmek üzere oluşturulan; karar organları ve bazı durumlarda yürütme organları hizmet alan yerel kişilerce seçilen; yasalarca belirlenmiş görevlere, yetkilere, gelirlere, kendine ait bütçeye ve personele sahip olan; merkezi yönetim ile ilişkilerinde yönetsel kısmi özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir (KAYA, 1992: 1).

Yönetişim kavramı ise en genel ve özet şekliyle, siyaset bilimi ve kamu yönetimi disiplinlerinde, “devlet - özel sektör - sivil toplum kuruluşları” arasındaki yeni etkileşim modeli olarak tanımlanmaktadır (Kalfa ve Ataay, 2008: 232).

Bir diğer anahtar kavram olan *yerel yönetim birliği* ise, birden fazla yerel yönetim biriminin yürütmekle görevli oldukları bazı hizmetleri birlikte yerine getirmek üzere kendi aralarında kurdukları yeni bir örgütlenmeyi anlatmaktadır (Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 2020).

Son anahtar kavram olan *Türkiye Belediyeler Birliği* ise, bir kurum olması

nedeniyle net bir tanımı bulunmamakla birlikte, Türkiye sınırları içerisinde yer alan tüm belediyelerin doğal üyesi olduğu; belediyeler arasında paylaşım, işbirliği ve gelişimlerini artırmak ve belediyelerin merkezi idare ile olan ilişkilerinde hak ve menfaatlerini korumak üzere kurulan bir kamu tüzel kişiliği olarak bilinmektedir.

1.6. Araştırmanın Sunuş Sırası

Araştırma genel olarak yedi ana bölümden ve yedi ana başlıktan oluşmaktadır. İlk beş bölüm araştırmanın anahtar kavramları hakkında mevcut kaynaklardan derlenen bilgiler ile araştırmacının yorumlarından meydana gelmektedir. Bu kapsamda, birinci bölümde “*Araştırma Hakkında Genel Açıklamalar*” ana başlığı altında araştırmaya yön veren temel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde “*Kavramlar ve Yaklaşımlar: Yerel Yönetimlerde İşbirliği ve Yönetişim*” ana başlığı ile yerel yönetim birlikleri ve yönetişim kavramları hakkında bilgi verildikten sonra üçüncü bölümde “*Dünyada ve Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri*” ana başlığı altında yerel yönetim birliklerinin dünyadaki ve Türkiye’deki durumları hakkında bilgiler verilmiştir. Dördüncü bölümde “*Kamu Yönetimi – Yönetişim İlişkisi: Türk Kamu Yönetiminde Yönetişim*” konusu, beşinci bölümde ise “*Türkiye Belediyeler Birliği – Yönetişim İlişkisi*” konusu incelenmiştir. Altıncı bölüm “*Türkiye Belediyeler Birliği’nde Yönetişim Uygulamasına İlişkin Bir Alan Araştırması*” başlığı ile anket yöntemi kullanılarak yapılan alan araştırmasını, yedinci ve son bölüm ise “*Genel Değerlendirme ve Sonuç*” bölümünü içermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMLAR VE YAKLAŞIMLAR:

YEREL YÖNETİMLERDE İŞBİRLİĞİ VE YÖNETİŞİM

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesinin sınırları belirlenmiş olup ana kavramlar olan yerel yönetim birlikleri ve yönetişim kavramlarının tanımları, gelişimleri, türleri ve yapıları ile birbirleri arasındaki ilişkiler ele alınmıştır.

2.1. Yönetim, Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim Kavramları

Yönetim, hayatın her alanında mevcut olan, insana dair bir kavramdır. İnsanın olduğu her yerde bir yönetim eylemi bulunmak durumundadır. Bu yönetim, yapılan işin yerine niteliğine göre özel veya kamusal etkiler yaratabilmektedir. Araştırma konusu itibariyle kamusal yönetim, bu bölümde ele alacağımız yönetim türüdür.

2.1.1. Yönetim, Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi Tanımları

Yönetim kavramı, insanlığın kendisi kadar eskidir. Beslenme kaynaklarından ve doğal kaynaklardan en üst düzeyde faydalanmak için, aile örgütünün organize edilmesi gerektiği dönemde vahşi hayvanların saldırısına karşı ailenin güvenliğini sağlamak, kimin nerede avlanacağını planlamak, avlanma gruplarının liderlerini organize etmek gibi faaliyetler de yönetim ve organizasyon kavramlarının içeriğine girmektedir. Bununla birlikte yazılı tarih, M.Ö. 5000 yıllarına kadar bazı yönetim tekniklerinin uygulandığını göstermektedir. M.Ö. 3000 yıllarında Mısır piramitleri yapılırken yüz binden fazla çalışanı görevlendirmek, planlamak, organize etmek, komuta etmek ve kontrollerini sağlamak, modern anlamdaki yönetimin de işlevleri arasında yer almaktadır. Yönetim, bir sistem olarak, yalnızca toplumsal örgütleri organize etmede gerekli bir kavram değil aynı zamanda yaşamımızın da önemli bir parçası durumundadır (Chandan, 1997: 4, 5).

Hemen hepsi aynı anlam ve amaca yönelik olsa da yönetim hakkında çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Yönetim, bir veya daha fazla hedefi gerçekleştirmek için kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik bir dizi etkinlik olarak tanımlandığı gibi başka bir tanımda yönetim, planlama, organizasyon, liderlik ve kontrol işlevleri ile örgütsel başarıyı sağlamak için insani, finansal ve fiziksel kaynakları kullanma, şeklinde tanımlanmaktadır (Chandan, 1997: 6).

Yönetimin, devletle ve onun birimleriyle ilişkili olan eş deyişle yönetimin kamusal ayağı olan kamu yönetimi ise siyasi, hukuki, yönetsel ve mesleki açılardan tanımlanmaktadır. Kamu yönetiminin siyasi yönü, siyasal iktidarın öngördüğü kamu politikalarının uygulanmasını; hukuki yönü, yasama organı tarafından düzenlenen yasaların uygulanmasını; yönetsel yönü, devletin yürütmeye ilişkin eylemlerinin tümünü; mesleki yönü ise, kamu politikalarını oluşturan ve uygulayan personelin faaliyetlerini içermektedir. Geniş anlamda baktığımızda kamu yönetimini, bu tanımlamaların hepsini kapsayacak şekilde, devletin yaptığı faaliyetlerin tümü olarak tanımlamak mümkündür. Nihayetinde kamu yönetimi, kanunla bağlıdır ve kanunların yürütülmesi için bir araçtır (Shafritz vd., 2017: 34).

Kanunların hayata uygulanmasında bir araç olan kamu yönetimi, gelişmiş toplumlarda başlayan teknolojik ilerlemenin, maliyetleri artıran fakat istihdamı azaltan etkisiyle, daha önceki buhranlardan farklı bir buhran ortamına sürüklenmiştir. Dünyada yaklaşık 20'nci yüzyılın ikinci yarısının ortalarından itibaren başlayan ekonomik temelli bu siyasi ve toplumsal buhran, devletin, rolü ve işlevleri açısından yeniden değerlendirilmesine neden olmuştur. Devletin refah sağlama gücü zayıflarken özelleştirme politikaları ivme kazanmış ve küreselleşme olgusu içerisinde devletin yeniden yapılanması gerekliliği ve Yeni Kamu Yönetimi anlayışı ön plana çıkmıştır (Ökmen vd., 2004: 26, 27). Kamu yönetimi anlayışındaki bu değişimin sonucunda ortaya çıkan YKY, bir bütün olarak kamu yönetiminin örgütsel yapısının, işleyişinin ve performansının, siyaset, piyasalar ve toplumla nasıl olması gerektiği konusunda yeni bir düşünce sistemi geliştiren; kamu sektöründe yanlış işleyen mekanizmaların değiştirilmesi gerektiği anlayışını taşıyan (Eryılmaz, 2018: 102) liberal bir yaklaşımdır.

2.1.2. Merkezden Yönetim – Yerinden Yönetim Kavramları

Toplumlarda, mahalli ve müşterek yaşayan insanların ortak gereksinimlerinin karşılanması gerekliliği ve bunun kimin tarafından karşılanacağı, öteden beri sorun teşkil etmiştir. Her ne kadar merkezi idare, mali yeterlilik, yetki ve güç açısından üstün özelliklere sahip olsa da, merkezi idarenin toplumun tüm kesimlerinin yerel ve mahalli ihtiyaçlarına eşit derecede yetişebilmesi mümkün olmamaktadır. Bu ve benzer sebepler, devlet yönetimlerinin farklı şekilde yapılanmasına neden olmuştur. Bu yapılanmalardan en yaygın kullanılanı merkezden yönetim – yerinden yönetim örgütlenmeleridir (Yaylı ve Yılmaz, 2021: 4).

Devletin, varlığını devam ettirmek üzere vatandaşlarına vereceği hizmetlerin tümünün, devletin gücü ve yetkisi dâhilinde tek merkezden verilmesi, merkezden yönetim olarak adlandırılmaktadır. Merkezi örgütlenme, kamusal hizmetleri görevlendirme yoluyla ayırtmış ve bunların her biri için ayrı bakanlık kurma yoluna gitmiştir. Devlet tüzel kişiliğine bağlı olan bu bakanlıkların ayrı birer tüzel kişiliği olmayıp her bir bakanlığın taşra teşkilatlanması mevcuttur. Sonuç olarak merkezden yönetim, devlet örgütlenmesinin tüm yetki ve gücü elinde bulundurması ve bu yetki ve gücü taşrada bulunan temsilcileri aracılığıyla kullanması yöntemidir (Yaylı ve Yılmaz, 2021: 5). Bu kapsamda merkezden yönetim uygulamasının;

- a) Sadece devletin tüzel kişiliğinin bulunması,
- b) Kamu hizmetlerinin bakanlıklar yoluyla görülmesi,
- c) Bütçenin tek ve merkezde olması,
- d) Kamu hizmetlerine yönelik planlama ve uygulama sorumluluk ve yetkilerinin merkezde olması,
- e) Merkezi idareye bağlı bir taşra yapılanmasının olması,
- f) Merkezi idarenin hiyerarşik bir yapı içerisinde bütün olarak kabul edilmesi,

gibi temel özellikleri bulunmaktadır (Gözler ve Kaplan, 2019: 32).

Başındaki “de” ön eki ile olumsuz bir anlam kazanan *desantralizasyon* (*decentralization*) kavramı, merkezden uzaklaşma, merkezin gücünün ve merkeze ait planlama, yönetme, karar alma, bütçeleme gibi bazı yetkilerin merkezden alınarak yerel birimlere dağıtılması anlamına gelmektedir. Adem-i merkeziyetçilik veya daha güncel haliyle yerinden yönetim olarak da bilinen desantralizasyon, merkezin yokluğu veya merkezi yok sayma anlamına gelmemektedir (Arıkboğa, 2018: 3). Aksine yerinden yönetim, merkezi devlet yönetiminin sorumluluklarının, yetkilerinin ve kaynaklarının üst yönetim birimlerinden alt yönetim birimlerine aktarılmasını amaçlayan politikalar reformu olarak tanımlanabilmektedir (Falleti, 2004: 3). Yerinden yönetim uygulamasının da;

- a) Merkezi idareden ayrı bir tüzel kişiliğin bulunması,
- b) Personel bağımsızlığının olması,
- c) Kendine ait bütçe ile mali bağımsızlığının olması,
- d) Hiyerarşik yapılanmaya ve denetime tabi olmaması,

gibi temel ve ayırıcı özelliklere sahip olması gerekmektedir (Gözler ve Kaplan, 2019: 35).

Dünyadaki devlet idarelerinin çoğunda yerinden yönetim modeli benimsenmiştir ve özellikle yerel yönetimler aracılığıyla siyasi, idari ve ekonomik olarak yerinden yönetim faaliyetleri uygulanmaktadır (Mudalige, 2019: 120). Modern dünyada demokrasinin vazgeçilmez şartlarından olan yerinden yönetim örgütlenmeleri, merkezi idarelerin üzerindeki yükü de hafifleten birer araç durumundadırlar.

2.1.3. Yerel Yönetim Kavramı ve Gelişimi

İnsanlığın tarihsel gelişimi içerisinde en yavaş gelişen ama en çok etki gösteren kavramlardan birisi demokrasidir. Toplumların, varmak için birçok savaş ve uğraş verdiği, çağdaş dünyanın da en önemli siyasi, yönetsel ve örgütsel olgularından olan demokrasi, ucu bucağı görünmeyen bir okyanus gibidir. İleride bir ufuk çizgisi görünür, sonu var zannedilir fakat bilinir ki o çizginin de ilerisi vardır. İşte, sınırları çok geniş bir kavram olan demokrasi denilince akla ilk gelen kurumlardan birisi de yerel yönetim kurumlarıdır.

Yerel yönetimler, demokrasinin “olmazsa olmaz”ı olan katılımın en önemli uygulama arenasıdır. Arenadır, çünkü özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından yerel demokrasi, merkezi idare ile yerel idare arasında sürekli yaşanan “kendi tarafına yontma” çekişmesinin görüldüğü sahnedir. Yerel halkın *kendi yerel ihtiyaçlarının giderilmesinin yönetimi* bakımından önemli bir role sahip olan yerel yönetimler ve onların gelişmişlik düzeyi, birçok görüşe göre, o ülkenin gelişmişlik düzeyinin de göstergesidir. Buna paralel olarak demokrasiyi özümsemiş devletlerin yerel düzeyde güçlü ve kendine güvenen bir yapıda olmalarının tesadüf olmadığı da bir gerçektir (Karakılçık ve Bayrak, 2019: 1).

Yerinden yönetim ilkesine bağlı olarak yapılanan yerel yönetimler, belli bir hizmet amacıyla değil, bir alan veya yerin yönetimi ve bu yerde yaşayanların ortak ihtiyaçlarını gidermek için oluşturulmuş yönetim birimleridir. Ekonomik ve siyasi yapıları farklı olsa bile özgürlük, eşitlik ve refah gibi ortak değerler çerçevesinde birleşen ve bir nevi kendilerine ait iradelerinin bulunduğu söylenebilen yerel yönetim birimleri, yetki alanları çerçevesinde bireysel yaşamdan sosyo-kültürel toplumsal yaşama kadar birçok alanda düzenleme yapabilme yetki ve görevlerine sahiptir. Bu yetki ve görevler, demokrasinin gelişimiyle doğru orantılı olarak günden güne gelişme eğilimindedir.

Bir görüşe göre, geçmişteki komün idarelerinin ve kent yönetimlerinin çağdaş ulus devletle uyumlaştırılmış birer uzantısı olarak şekillenen yerel yönetimler,

günümüzdeki yapısının önemli bir kısmına 18'inci ve 19'uncu yüzyıllardaki gelişmeler neticesinde kavuşmuş; 20'nci yüzyıldan başından itibaren de daha özerk ve etkin bir organ konumuna gelmiştir (Karakılçık, 2018: 36-39). Hatta bu etkinlik, Batıda kimi yerlerde yerel yönetimlerin halka daha yakın olması ve halkın elinde bir güç göstergesi olması amacıyla, birer sivil toplum kuruluşu olarak benimsenmesine kadar ilerlemiştir (Karakılçık, 2018: 47).

Merkezi idarenin kişiliğinden ayrı bir kişilik ve irade sergileme hakkı olan yerel yönetimlerin, gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda, ya merkezi idare tarafından ya da yerel idare tarafından “merkezi idareye başkaldırı” veya “merkezi idareye alternatif bir idare” olarak düşünülmesi, yerel yönetimlerin gelişmesinin önündeki en büyük engellerden birisidir.

Türkiye’de ise yerel yönetim kültürünün Batı demokrasilerinde olduğu gibi güçlü bir yapıya sahip olmaması, çok eski tarihlere dayanan köklü bir geçmişinin olmamasına bağlanabilir. Batı demokrasilerinde 12'nci yüzyıla kadar uzanan yerel yönetim geçmişi, Türkiye’de son iki asırdır gelişme göstermektedir. Tanzimat öncesinde de yerel hizmetleri yürüten yerel örgütlenmeler mevcut olsa da bu kurumlar daha çok geleneksel kamu hizmetlerinin yürütülmesine yardımcı olmaktaydı. Yerel yönetim birimlerinin idari sistem içerisinde konu olması, halkın bu yöndeki talepleri doğrultusunda değil, Avrupa’nın Osmanlı Devleti’ne baskı uygulaması sonucu olmuştur. Yerel örgütlenmeler, Fransa’nın yerel örgütlenmeleri örnek alınarak oluşturulmuş fakat karar alma ve karar verme açısından Batılı bir yerel yönetim gibi güçlü olamamıştır (Eryılmaz, 2018: 248, 249). 1876 Anayasası ile merkezi idare güçlü kılınmış fakat bu güç, yetki genişliği ilkesi kapsamında illerle paylaşılmıştır. Bu dönemin yerel idare açısından en önemli özelliği, beledi hizmetlerin devletle birlikte yerel halk tarafından yerine getirilmesidir. Yerel halka ve devlete yardımcı olan ve bu dönemin önemli kurumlardan olan vakıflar da, modern belediyecilikte belediyeler tarafından yerine getirilen temizlik, park bahçe yapımı, alt yapı hizmetleri gibi faaliyetleri, halkı da örgütleyerek yerine getirmekteydi (Özer ve Önen, 2019: 381-383).

Yerel halkların ve ileri gelenlerin geniş işbirlikleri ile kazanılan Kurtuluş Savaşı’ndan sonra ilan edilen Cumhuriyetle birlikte yerel yönetimlere daha bir önem verilmiş ve yapılan ilk anayasa ile yerel yönetimlere yönelik hükümler getirilmiştir. (Bayraktar, 2007: 4, 5). 1921 Anayasası döneminde yerel yönetimler Türk yönetim tarihinin bu döneme kadarki en önemli demokratik haklarına sahip olmuş; yerinden yönetim ve özerklik kavramları yerel yönetim tarihimize bu dönemde dâhil olmuştur.

1924 Anayasası ile ülke illere, iller ilçelere, ilçeler bucaklara ayrılmış olup bucaklar kasaba ve köylerden meydana getirilmiştir. 1961 Anayasası'nda ise yerel yönetimler, kamu tüzel kişiliği, özerklik, yargısal denetim gibi demokratik haklar kazanmış ve görevleri ile orantılı gelirlerinin olması anayasal hüküm olarak kabul edilmiştir. 1961 Anayasası'ndaki hükümlerin birçoğunu benimseyen 1982 Anayasası ile yerel yönetimler üzerinde vesayet yetkisi artırılmış ve idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olarak kabul edilmiş ve kamu örgütlenmesi merkezi yönetim ve yerel yönetim ayrımına tabi tutulmuştur (Özer ve Önen, 2019: 382-384). 6 Aralık 2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair" 6360 sayılı yasa ile yerel yönetimler önemli değişiklikler yaşamış; on dört şehir büyükşehir kapsamına alınmış, bu şehirlerdeki köy, bucak ve beldeler bağlı bulunduğu ilçenin mahallesi konumuna getirilmiş, tüm büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırı olarak genişletilmiş ve büyükşehir olan tüm illerde il özel idareleri kaldırılarak bunların yerine valiliklere bağlı YİKOB'lar (Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları) getirilmiştir (Özer ve Önen, 2019: 416). Yerel yönetimlere karşı merkezi idarenin elini güçlendiren bu yasa ile 1980 sonrası dönemde Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi ve AYYÖŞ (Avrupa Yerel Yönetimler Özerlik Şartı) gibi uluslararası metinler gereğince hayata geçirilmeye çalışılan katılımcı demokrasi, yerel özerklik, bilgi edinme, açıklık ve daha az merkezi vesayet gibi kavramların temel felsefesinden uzaklaşmış (Özdemir ve Demirkanoğlu, 2015: 140, 141) yerel yönetim felsefesinin gelişimi duraklamaya uğramıştır.

2.2. Yerel Yönetimler Arası İşbirliği ve Yerel Yönetim Birlikleri

Yerel yönetim örgütlenmelerinin tek ve bağımsız olmaları, onları güçlü kılan özellikleridir. Fakat toplumsal deneyimler gözden geçirildiğinde yerel yönetim birimleri, görevlerini etkin olarak yerine getirmelerine engel olacak derecede küçük yapıda olmaları, yeterli ve etkili personele sahip olamamaları, gelirlerinin yetersiz olması ve kamu hizmetlerinin karmaşıklığının üstesinden gelememeleri gibi nedenlerle ya birlik kurma/birleşme (amalgamation) ya da işbirliği yapma (cooperation) şeklinde bir araya gelebilmektedirler.

Kimi Batılı ülkelerde yerel birimlerin devamının bir yolu veya yerel büyümenin bir çeşidi olarak görülen birleşmeler, "ya birleşirsin ya yıkılırsın" (to merge or to perish) ilkesinin bir yansıması durumundadır (Eryiğit, 2016: 286). Yerel yönetimler arasında

bir araya gelme, ortak yerel gereksinimlerin belirlenerek bir örgütlenmeye dönüştürülmesiyle vücut bulmuş bir oluşumdur. Yerel yönetimler arasında yapılacak işbirliği türü, o ülkenin veya ülkelerin demokrasi kültürüne, siyasal, toplumsal yapısına ve ekonomik durumuna göre değişebilmektedir. Yerel yönetimler arasındaki işbirlikleri, bilgi paylaşımı, personel eğitimi, hizmetlerde standardı sağlama, yerel yönetimlerle ilgili çalışmalara katılma, yerel-bölgesel ve ulusal planlar yapılırken görüş bildirme, birkaç yerel yönetimin bir araya gelerek yapabilecekleri tesis ve yatırımları gerçekleştirmek gibi amaçlarla kurulabilmektedir. Yerel yönetimler bu işbirliklerini birleşme ve geçici işbirliği şeklinde yapabildikleri gibi birlik şeklinde de yapabilmektedirler. Bunlardan birlik şeklinde işbirliği kurmak, yerel yönetimlerin en sık başvurduğu işbirliği türüdür (Zengin, 2011: 87-90). Birlik şeklinde işbirliği kurmanın, bunlara ait koşulları ve tavsiyeleri ortaya çıkarabilecek ve farklı yerel yönetimlerin deneyimlerinin paylaşılacağı bir yapılanma olarak, en uygun ortam olduğu da düşünülmektedir (Buis, 2009: 193).

Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetim birimlerinin kendi aralarında veya diğer yerel yönetim birimleriyle bir araya gelerek kurdukları, bazı görev ve projeleri birlikte gerçekleştirdikleri ortak hizmet birimleri, olarak tanımlanabilmektedir. Yerel yönetimleri düzenleyen yasalar tarafından düzenlenen bu birlikler, büyük ölçekli projeleri gerçekleştirmek amaçlı oluşturulan işbirliği örgütleridir. Özellikle yerel kamu hizmetlerinin görülmesinde kendilerine daha fazla görev ve sorumluluk yüklenen yerel yönetim birimleri, tek başlarına çözmekte zorlandıkları geniş çaplı kamu hizmetleri için adına yerel yönetim birliği denilen çeşitli birlikleri oluştururlar (Karakılıçık, 2018: 257). Kavramın tanımından ve içeriğinden anlaşılacağı üzere, yerel yönetim birliklerinin yerine getirdiği proje ve uygulamalar ile aldığı kararlar, birden fazla yerel yönetimin fiziksel yetki ve görev alanını etkilemektedir. Bu birden fazla yerel yönetim, aynı ülke içerisinde olabileceği gibi farklı ülkeler veya bölgeler arasında da yer alabilmektedir. Ortaya çıktığı ilk yıllarda bir yerel yönetim birimi olmayıp, yerel yönetimler adına yerel ve ortak hizmetlerden birini veya birkaçını yerine getirmek üzere oluşturulmuş bir yapı olarak kabul gören yerel yönetim birlikleri (Berkün ve Durmaz, 2019: 47), zamanla artan yaygınlıkları ve sorumlulukları nedeniyle birçok otorite tarafından ayrı bir yerel yönetim birimi olarak kabul görmeye başlamıştır.

Yerel yönetim birlikleri çoğu zaman birer yerel idare makamı, yerel yönetimlerin bir türü gibi görülmektedir. Kimi yerel yönetim birlikleri, bir yerel yönetim biriminin tek başına yerine getiremeyeceği bazı hizmetleri daha geniş çaplı

olarak yerine getirmek için oluşturulurken kimi yerel yönetim birlikleri ise yerel yönetim birimlerinin hukuki, idari ve işlevsel hak ve görevlerini tanımlayıp geliştirmek için oluşturulurlar. Hangi amaçla oluşturulurlarsa oluşturulsunlar yerel yönetim birlikleri, *belli bir amaç için bir araya gelmeleri, birden fazla yerel ve bölgesel alanı kapsayabilmesi veya birden fazla yerel yönetim birimini birleştirmesi* gibi özellikleri nedeniyle yerel yönetim birimlerinden farklı ele alınması gereken örgütlenmelerdir (İçişleri Bakanlığı, 2020).

Yerel yönetim birlikleri, demokrasinin gelişiminde önemli bir role sahip olması nedeniyle AYYÖŞ içerisinde de kendine yer bulmuştur. Söz konusu şartın 10'uncu maddesi, yerel yönetimlerin, ortak çıkarlarını korumak ve üyelerine belli hizmetleri sağlamak üzere birlikler kurabileceği; devletlerin yerel yönetimlere ulusal ve uluslararası birliklere katılma hakkı vermesi gerektiği; yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemelerde yerel yönetim birliklerinin fikirlerinin alınması gerektiği gibi, birlikleri güçlendirici ilkelere yer vermiştir (Çiçek ve Bozlağan, 2008: 194, 195).

2.2.1. Yerel Yönetim Birliklerinin Tarihsel Gelişimi

Bir yönetim birimi olarak yerel yönetim birliklerinin ortaya çıkışı 19'uncu yüzyılın sonlarına kadar dayanmaktadır. Danimarka'da 1883 yılında yerel yönetimlerin çıkarlarını korumak ve gelişmelerini sağlamak amacıyla kurulan Kentsel İlçeler Birliği ve 1886 yılında Fransa'nın Le Mains kenti ile Almanya'nın Paderborn kenti arasında kültürel dayanışmayı sağlamak amacıyla kurulan işbirliği, bilinen en eski yerel yönetim birliklerindedir. 1912 yılında Hollanda'da Hollanda Belediyeler Birliği, Rusya'ya bağlı Fin kentlerinde Fin Kentler Birliği ve 1921 yılında bağımsız Finlandiya devleti içerisinde Fin Belediyeler Birliği, yerel yönetim birliklerinin ilk örneklerindedir. 1913 yılında Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği'nin Hollanda'da kurulması, yerel yönetim birliklerinin gelişimi açısından önemli bir adım olarak görülmektedir (Koçak, 2019: 164-165). Yerel yönetim birliklerinin bu ilk dönemlerinde, birliklerin bulunmadığı veya emekleme döneminde olduğu yerlerde, yerel yönetimlerin gelişimsel rolü, devletler ve sivil toplum tarafından tartışılmış ve yerel yönetimler bu tartışmanın dışında tutulmuştur (Romeo, 2010: 2).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, özellikle savaşın yıkıcı ve psikolojik etkilerini azaltmak amacıyla günümüzdeki anlamını kazanmaya ve birlik kurmaya yönelik adımlar atılmış, bu doğrultuda Avrupa Belediyeler Konseyi ve Birleşmiş Kentler Organizasyonu gibi örgütler bu dayanışmalara destek vermiştir. Özellikle kentlerde

görülen gelişmeler ve merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında görülen fikir ayrılıkları neticesinde, 1970’li yıllarda yerel yönetimler arasında birlik kurma faaliyetleri hız kazanmıştır. Kentleşmenin yoğunlaşmasına bağlı olarak kentsel sorunların artması ve kentlerde nüfusun artmasına bağlı olarak da ülke yönetimlerinde etkilerinin artması paralelinde bazı konularda merkezi yönetimle çatışma durumuna gelmesi, yerel yönetimlerin güçlerinin artmasına neden olmuştur. Bu etkiler, özellikle 1970’li yıllarda, yerel yönetimler arasında birlik kurma şeklinde kendini göstermiştir (Koçak, 2019: 166).

Demokrasinin yerleşmişliğinin ölçüsü olarak kabul edilen kurum ve kuruluşların birçoğunu demokratikleşme yönünden ileride olan ülkelerden alan Türkiye’nin ise yerel yönetim birlikleri hafızasının, çok yoğun tecrübelerle dolu olmadığını görmekteyiz. Cumhuriyet öncesi dönemde vakıf, lonca, ahilik ve divan gibi çeşitli toplumsal kurum ve birlikler olmuşsa da bunlar yerel ve bölgesel düzeyde sorunları çözmeden ziyade belli meslek gruplarına veya toplumsal katmanlara dayanan örgütlenmeler olarak bilinmektedirler. Cumhuriyet dönemi ile birlikte, sınırlı sayıda da olsa, yerel yönetim birlikleri görülmeye başlamıştır. İlk anayasal dayanağı 1961 Anayasası ile getirilen, bu anayasaya kadar sayıları sadece otuz dört (34) olan ve valilerle kaymakamların başkanlığında su, telefon, elektrik gibi altyapı hizmetlerine yönelik oluşturulan yerel yönetim birlikleri, bu dönemden itibaren arttırılmaya çalışılmış ve 1982 Anayasası ile bu amaca ulaşılmıştır. 1961 ve 1982 Anayasalarında tanımlanmış ve öngörülmüş olmasına rağmen neredeyse yarım asır yasal düzenlemesi yapılmayan yerel yönetim birlikleri, 11 Haziran 2005 tarihinde yayınlanan 25842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu altında yasal bir kimliğe kavuşmuştur (Köseoğlu, 2010: 86, 87). Fakat bu yasal kimlik, Anayasa Mahkemesi’nin 24.09.2008 tarih ve E.2005/90-K.2008/146 sayılı kararıyla, yerel yönetim birliklerinin ayrı birer yerel yönetim birimi olmadığını vurgulanması neticesinde aidiyet sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Ne birlik başkanı ve meclis üyelerinin seçimlerinin Anayasa’nın 127’nci maddesine dayandırılması, ne de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 3’üncü maddesinin (e) bendinde birliklerin “mahalli idare” kavramının kapsamına alınması (Yılmaz, 2016: 93, 94) Anayasa Mahkemesi’nin söz konusu kararının önüne geçememektedir.

2.2.2. Yerel Yönetim Birliklerinin Türleri

Yerel yönetim birliklerinin, genel olarak bakıldığında iki ana amaç etrafında oluşturuldukları görülmektedir. Bunlardan birincisi, yerel veya bölgesel alanda ihtiyaç duyulan bir hizmeti yerine getirmek üzere kurulan birliklerdir. Bunlar genelde altyapısal hizmetlerin yerine getirilmesi için birden fazla yerel yönetim biriminin bir araya gelmesiyle oluşturulan birliklerdir. Diğer birlik türü ise, yerel yönetimlerin etkisini, gücünü ve demokratik özerkliklerini arttırmak; yerel yönetimler arasında işbirliği, dayanışma ve koordinasyonu sağlamak; yerel yönetimlerde yönetim kavramının yerleşmesini sağlamak ve yerel alanların yaşam kalitesini yükseltici tedbirler almak üzere kurulan birliklerdir. Bu birlikler genelde uluslararası birlikler şeklinde örgütlenip gönüllü üyeliğe dayanmaktadır. Bu tespite paralel bir görüşe sahip Arıkoğa'ya göre (2017: 78-83) yerel yönetim birliklerinin “hizmet birlikleri” ve “dayanışma, lobi, prestij birlikleri” olmak üzere iki türü bulunmaktadır. Hizmet birlikleri, bir ihtiyaca ve buna yönelik bir hizmete yönelik birliklerdir. Dayanışma, lobi ve prestij birlikleri ise üye yerel yönetimler arasında dayanışmayı sağlamak, ortak çıkarları savunmak, bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmak, kapasite geliştirici çalışmalar yapmak gibi genel amaçlar taşımaktadırlar.

Ülkelerin, yerel yönetim – merkezi yönetim ilişkilerinin düzenleniş biçimi, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi, demokrasinin yerleşmişlik düzeyi ve kentsel sorunlar gibi şartlarına bağlı olarak şekil alan yerel yönetim birliklerinin, bilgi alış verişi, hizmet standartlarını belirlemek, hizmet içi eğitim ve araştırma, yerel birimleri ilgilendiren düzenlemeler hakkında görüş bildirmek, ülke ve bölge planlarının ve yerel planların yapılmasına katılmak, yerel yönetim konularında danışmanlık yapmak, yerel proje ve yönetim modelleri geliştirmek, bir yerel yönetimin yapmaya gücünün yetmeyeceği proje ve tesisler için yatırım ve altyapı hizmetlerinin yapılmasını sağlamak gibi çeşitli amaçları gerçekleştirmeye yönelik kuruldukları görülmektedir (Zengin, 2011: 87).

Türkiye’de yerel yönetim birlikleri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çerçevesinde düzenlenmiş ve söz konusu kanun yerel yönetim birliklerini kuruluş amaçlarına göre “ülke düzeyinde kurulan birlikler, üye sayısı yüz taneden fazla olan birlikler, turizm altyapı hizmet birlikleri, sulama birlikleri (2011 yılında bu kanun kapsamı dışına alınmıştır), köylere hizmet götürme birlikleri, bazı önemli projelerin yürütülmesi için kurulan birlikler ve bunların dışında kalan diğer birlikler” şeklinde sınıflandırmaya tabi tutmuştur (Eryiğit, 2016: 287, 288)

2.2.3. Yerel Yönetim Birliklerinin Örgütsel Yapısı

Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimlerin oluşturduğu birer birlik olmaları nedeniyle çoğunlukla yerel yönetimlerin örgütsel yapısına benzer şekilde örgütlenmişlerdir ve her birliğin ayrı birer tüzel kişiliği bulunmaktadır.

Uluslararası düzeyde örgütlenmiş yerel yönetim birlikleri de, başkan, genel kurul (meclis) ve konsey (yürütme organı) gibi organlar tarafından yönetilmekte ve faaliyet göstermektedir. Genelde dünyadaki çeşitli ülkelerden birçok yerel yönetimin üye olduğu bu birliklerde başkanlar, dönemsel olarak ve sırayla veya seçimle göreve gelmektedir. Herhangi bir yaptırımsal gücü olamamakla birlikte bu birliklerin üye yerel yönetimler üzerinde etik değerleri dikkate alan yönlendirici etkileri bulunmaktadır. Kıtalar veya ülkeler bazında temsilcilikler de kurabilen bu birlikler, yerel yönetimlerin önemine paralel olarak genişleme ve yayılma eğilimi göstermektedirler (United Cities and Local Governments, 2021).

Ayrıca bu birlikler içerisinde, üye birlikler için yürütülmesi planlanan ve uygulanan projelere katkı sağlamak üzere uzmanlık alanlarına göre farklı kuruluşlar da yer alabilmektedir. Bu kuruluşlar teknik yardım, fon yardımı veya hem teknik yardım hem fon yardımı sağlayıcı birimler olarak çalışabilmektedirler (Massachusetts Institute of Technology, 2021).

Türkiye’de yerel yönetim birlikleri, 5355 sayılı yasada belirtilen kuruluş kuralları çerçevesinde örgütlenmişlerdir. Kuruluşları, birlik tüzüğüünün kesinleşmesinden sonra Cumhurbaşkanının izni ile olmaktadır. Birliğe üye olma aşamasında, üye olacak yerel yönetimin meclisi tarafından üyeliğe olur verilmesi ve ardından birlik meclisi tarafından üyeliğin kabul edilmesi şartı aranmaktadır.

Birlikler, yerel yönetimlerde olduğu gibi, birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanı şeklinde temel organlara sahiptirler. Birlik meclisi, genel karar organı olup birlikle ilgili kurum içi ve kurum dışı tüm faaliyetlerin görüşülüp karara bağlandığı organdır. Birlik encümeni, genelde mali konularda karar organı olup yatırım planları ve kamulaştırma gibi çalışmalarda görüş bildirmek ve karar almak gibi görevleri yerine getirmektedir. Birlik başkanı ise, personel, taşınır ve taşınmaz mallar ve bütçenin kullanımı konularında idari tasarruflarda bulunmaktadır (Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 2020).

2.2.4. Kapsam Açısından Yerel Yönetim Birlikleri

Dünyanın pek çok yerindeki yerel yönetim birimleri tarafından yapılan geliştirme çabaları, kendi başlarına düşünüldüğünde yetersiz kalabilmekte ve seslerini duyurma konusunda amaçlarına ulaşamamaktadırlar. Bu kolektif sesi dile getirmek ve hükümet ve sivil toplum tarafından duyulmasını sağlamak, yerel yönetim birlikleri için ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde merkezi ve kritik bir görev olmaktadır. (Romeo, 2010: 3).

Yerel yönetim birlikleri, farklı ölçütlere göre sınıflandırılrsa da en önemli sınıflandırma ölçütlerinden biri kapsamlarına göre yapılan sınıflandırmadır. Kapsadığı ve etkilediği alana göre yerel yönetim birlikleri, uluslararası düzeyde, ulusal düzeyde ve bölgesel düzeyde olmak üzere üçlü ayrıma tabi tutulmaktadır.

2.2.4.1. Uluslararası Düzeyde Yerel Yönetim Birlikleri

Ülkeler arasında işbirliği, hem dünyanın “küreselleşme” etkisini daha çok hissetmesi, hem de ülkelerin kendi yakın çevrelerinde daha çok söz sahibi olmak istemeleri neticesinde uluslararası arenada daha çok karşılaşılacak bir durum olmaktadır. Drucker’a göre, ulusal hükümetler etkisini yitirmekte, ülkeler arası bölgeler söz sahibi olmaktadır. Bu bölgeler ulus devletlerin yerini almasalar da onların hareket alanlarını daraltmayı başaracaklardır (Karakılçık, 2018: 349).

Yerel yönetimlerin uluslararası düzeyde birlik kurmaları, belli bir kamu hizmetini yerine getirmekten ziyade, yerel yönetimlerin değişim, gelişim ve demokratikleşme karşısında takındıkları tavırları daha iyiye taşıma amacını gütmektedir. Bu amaçla uluslararası arenada yerel yönetimlerin üye oldukları birçok birlik kurulmuştur.

Hızlı küreselleşmenin hızlı etkileri, yerel yönetimler üzerinde de görülmüş ve bazı yönetsel ve örgütsel sorunların gün yüzüne çıkmasını sağlamıştır. Bu sorunların paylaşılması ve çözülmesi aşamasında, Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası gibi kuruluşlarca da hem mali hem politik açıdan desteklenen bazı yerel yönetim birlikleri hayata geçirilmiştir. Bu birliklerin genel ve ortak amaçları, yerel yönetimlerin etkisini, gücünü ve demokratik özerkliklerini arttırmak; yerel yönetimler arasında işbirliği, dayanışma ve koordinasyonu sağlamak; yerel yönetimlerde yönetim kavramının yerleşmesini sağlamak ve yerel alanların yaşam kalitesini yükseltici tedbirler almaktır. Daha kapsayıcı ve daha genel amaçlar için oluşturulmuş bu birliklere UCLG (Dünya Birleşik Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı - United Cities and Local

Governments), FMCU-UTO (Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu), EUROCITIES (Avrupa Kentler Birliği), CITTASLOW (Uluslararası Sakin Kentler Birliği) ve TDBB (Türk Dünyası Belediyeler Birliği) gibi teşkilat ve birlikler örnek verilebilir (Akman, 2017: 487-490).

Uluslararası düzeyde yerel yönetim birliklerinin, çoğu zaman birlik adı altında olmasa da bir birlik şeklinde fakat teşkilat adı altında kuruldukları görülmektedir. Bu teşkilatlardan birisi olan UCLG, 1913 yılında kurulan IULA (International Union of Local Authorities – Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği) ile 1957 yılında kurulan UTO'nun (United Towns Organization – Birleşmiş Kentler Teşkilatı) 2004 yılında Paris'te birleşmesiyle kurulmuş bir birliktir. Bu birlik, yerel yönetimlerin uluslararası arenada etkin bir biçimde temsil edilmesini sağlayan, yerel yönetim birlikleri ve yerel yönetimler arasında uluslararası işbirliğini teşvik eden bir örgütlenmedir (Akman, 2019: 1225, 1226). Yerel yönetimlerin Birleşmiş Milletler nezdindeki resmi temsilcisi durumunda olan UCLG'nin misyonu arasında, üyeleri arasında birlik ve işbirliğini teşvik etmek, yerel yönetimler ve onların birlikleri arasında adem-i merkezîyetçiliği ve uluslararası işbirliğini gerçekleştirmek gibi, yerel yönetimler arasında birlik kurmayı teşvik edici düşünceler de yer almaktadır (United Cities and Local Governments – Middle East and West Asia Section, 2020).

2.2.4.2. Ulusal Düzeyde Yerel Yönetim Birlikleri

Ulusal düzeyde yerel yönetim birlikleri, belli bir kamu hizmetini yerine getirmekten ziyade, “*çatı örgütlenme*” ya da “*çatı birlik*” diyebileceğimiz bir üst birlik şeklinde kurulan birliklerdir. Bunlar ülke çapındaki yerel yönetimlerin üyesi olduğu ve yerel yönetimlerin sorunlarının çözümünü amaçlayan ve gelişimlerinin önündeki engelleri kaldırmak üzere oluşturulan birliklerdir.

Genelde tüm yerel yönetim birlikleri için söylenebilse de özellikle ulusal düzeyde kurulan yerel yönetim birlikleri, üyeleri adına politika, mevzuat ve finansman değişiklikleri için lobi ve kampanya yürüterek, üyelerini ulusal politika geliştirme diyaloglarında temsil ederler ve genellikle merkezi ve yerel yönetimler arasında aracı olarak hareket ederler (Romeo, 2010: 1). Ayrıca bu birliklerin, yerel düzeydeki yönetimler arasındaki bilgi alışverişini ve koordinasyonu sağlama gibi organize görevleri de bulunmaktadır (Smith, 2013: 15).

Türkiye’de ulusal düzeyde yerel yönetim birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun 20’nci maddesi ile düzenlenmiştir. Bu madde ile ulusal düzeyde

yerel yönetim birliklerinin menfaatlerinin korunması, gelişmelerine yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve yerel yönetimlerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirilmesi, yerel yönetimlere rehberlik edilmesi, yardımlaşma ve işbirliğinin gerçekleştirilmesi, teknik ve idari deneyimlerin paylaşılması ve iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması amacıyla il özel idarelerini ve belediyeleri temsilen ülke düzeyinde yalnızca birer tane yerel yönetim birliği kurulabileceği öngörülmüştür.

2.2.4.3. Bölgesel Düzeyde Yerel Yönetim Birlikleri

Ekonomik, sosyal ve siyasal değişim döngüsü içerisindeki ulus devletler, küreselleşme olgusu altında, bazı güç, yetki ve sorumluluklarını daha alt veya daha üst yerel yönetim yapılarıyla paylaşmak durumunda kalmışlardır. Bu paylaşım, gelişim ve büyüme konularında sorumluluğa sahip olan devlet yönetimlerinin yerel ve bölgesel düzeyde örgütlenmiş organizasyonlarla işbirliği yapmasını zorunlu kılmıştır. İşte bu noktada öne çıkan yapılaşmada baş aktörlerden birisi de bölgesel düzeydeki yerel yönetim birlikleri olmuştur (Eryiğit, 2016: 284).

20'nci yüzyılın sonlarında küreselleşmenin etkisiyle dünyaya yayılan ekonomik ve yönetsel gelişimler, bölgesel ve yerel düzeyde güçlenme olgusu, Türkiye'yi de etkisi altına almış ve bu etkiyle, yerel yönetim birliklerinin de bulunduğu birçok reform çalışması hayata geçirilmiştir. Buna paralel olarak bölgeselleşme kavramını destekleyen desantralizasyon, eş deyişle merkezden uzaklaşma olgusu, bölge düzeyinde yerel yönetim birliklerinin ortaya çıkmasında etkin rol oynamıştır (Eryiğit, 2016: 287).

Türkiye'de bölgesel düzeyde yerel yönetim birlikleri, belirli bir bölgede bulunan komşu belediyelerden oluşabildiği gibi coğrafi bölge düzeyinde yer alan yerel yönetimlerin katılımıyla kurulan birlikler de olabilmektedir. İster Göller Bölgesi Belediyeler Birliği veya Enerji Kentleri Birliği gibi birlikler olsun, ister Marmara Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği veya Akdeniz Belediyeler Birliği gibi coğrafi bölge belediye birlikleri olsun, hepsinin ortak ve benzer amacı, birliğe üye yerel yönetimlere proje ve teknik destek sağlamak, yerel yönetimlerin menfaatlerini korumak, yerel yönetimler arasında dayanışma ve işbirliği anlayışını geliştirmek, yerel kalkınmada sürdürülebilirliği benimsetmek ve hizmetlerin daha şeffaf, etkin ve verimli yerine getirilmesini sağlamaktır (Yılmaz, 2018: 738, 739).

2.3. Yönetişim Kavramı ve Yönetişimin Gelişimi

Yönetişim, kamu yönetiminde görülen değişim ve dönüşüme öncülük eden, varlık kaynağını “küresel ortaklık” kavramından alan ve gelişimini YKY paralelinde gerçekleştiren bir kavramdır (Tunç vd., 2019: 256).

Sözcük olarak aynı anlama gelseler de yönetim ve yönetişim arasında, işlevsel anlamları, kapsamaları ve etkileşimleri açısından yönetişim lehine farklar bulunduğu kabul edilmektedir. Yönetişim, yönetenlerin yanında yönetilenlerin ve ilgili diğer unsurların da yönetim sürecine dâhil olmasını ifade eden; yönetsel süreçte ortaya çıkan sosyal, siyasal ve yönetsel etkinliklerin “ortaklaşa yönetimi” olarak tanımlanmaktadır (Karakılçık, 2018: 18). Eş deyişle, yönetsel sürece dâhil olan unsurlar, bu süreci hem etkileyen, hem de bu süreçten etkilenen unsurlar olarak dikkat çekmektedirler.

Yönetişimi, YKY anlayışının 1979-1980 yılları arasındaki birinci aşamasını ve 1980-1990 yılları arasındaki ikinci aşamasını izleyen ve 1990 yılından günümüze uzanan üçüncü aşamasının bir basamağı olarak gören Eryılmaz (2018: 53, 54), yönetişimin de içinde bulunduğu üçüncü aşamayı başarıyla uygulayan toplumların, gelişme düzeylerinde öne çıkacaklarını belirtmiştir.

2.3.1. Yönetişim Kavramı

Dünya Bankası'nın 1989 yılında yayımladığı raporda ilk kez kullanılan yönetişim kavramı, aynı raporda “ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarının yönetiminde otoritenin kullanılma biçimi” şeklinde tanımlanmış (Karakılçık, 2018: 288) ve böylece, ülke kaynaklarının kullanımında tek ve son sözün devletlerde olmasının sorgulanmasının ilk adımı atılmıştır.

Klasik ve modern yönetim tarzlarının, ihtiyaçları karşılayamayacak ölçüde pasifize edilmesi YKY'nin ortaya çıkmasını; YKY'nin kendi içerisinde bazı pratik ve teorik ihtiyaçları tatmin edememesi ise bir adım ilerisi olan ve bazı düşünürlere göre YKY'nin de bir parçası olan yönetişim kavramının yönetim yazınına girmesine olanak tanımıştır.

Kamusal düzen açısından bakıldığında, yönetim ve karar alma süreçlerinde tüm paydaşların katılım ve işbirliğini öngörerek uzlaşmacı, saydam, hesap verebilir, etkin ve sorumlu bir yönetim oluşturmayı hedefleyen yönetişim, kavram olarak “birlikte yönetmek” anlamına gelmektedir (Arslaner ve Karaca, 2017: 131). Eş değer ifadeyle yönetişim, yönetime dair her adımda, yönetilmeye muhatap olabilecek tüm birim ve

paydaşların yönetimin yanında yer alması ve her türlü işlemin şeffaflık içinde yürütülmesini içermektedir.

Yönetişim, sistemin bir ortağı olarak görülen toplumdaki tüm aktörlerin ekonomik, siyasal ve toplumsal etkileşimlerinden doğan yönlendirme ve denetleme kalıbı olarak oluşmakta; bu nedenle, sürüp giden bir süreç ve toplumsal koordinasyon olarak ele alınmaktadır (Tekeli, 1996: 669). Altay'a göre (2011: 20) devlete düzenleyici roller verilen bu sistemde devlet kendisi iş yapmak yerine iş yaptıran konumunda bulunmaktadır.

Yönetişimin ortaya çıkmasında ekonomik ve mali yapıların önemine vurgu yapan Williamson'a göre (1979: 235, 236) yönetişim, kurumsal yapı içerisinde maliyetlerin birleştirildiği ve yönetildiği bir sistem olarak görülmektedir.

Gelişmiş devletlerde, sadece mali yapıya dayandırılan ekonomik yaklaşımlarla ülke yönetiminin aksine, idari alandaki yerleşiklerin etik felsefeyi de göz önüne alarak fikir ve kapasiteleri değerlendirebilmelerine dikkat çeken Toprak (2011: 4), bu idari becerinin yönetişim olarak tanımlandırıldığını vurgulamaktadır.

Yönetişimin yeni bir kavram olmayıp teorik ve ideolojik bir temele dayandığını belirten Osborne, yönetişimin günümüzün yönetsel karmaşıklıklarını ve gerçekliklerini de anlamamızı sağlayacak bir paradigma olduğunu belirtmektedir. Osborne'a göre kamu yönetişimi, kamu politikalarının ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde yeni bir rejim ve geleneksel kamu yönetimi ile yeni kamu işletmeciliği anlayışlarının bir alternatifi durumundadır. Kamu yönetişimi, birbirine bağlı birçok aktörün kamu hizmetlerinin sunumuna katkı sağladığı çoğul devlete ve birçok sürecin politika yapma sürecine bilgi aktardığı çoğulcu devletin yansımasıdır (Sobacı ve Köseoğlu, 2015: 232, 233).

Yönetişimle ilgili yapılan teorik değerlendirmeler, iktidarların yapısından ve kullanım biçiminden ziyade, toplumu en etkili ve verimli biçimde yönetebilmenin yollarını aramaya yönelik olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında yönetişim, siyaset ve otorite üstü beşeri bir yönetim uygulaması olmaktadır. Fakat her ne kadar teorik değerlendirmeler siyaset üstü bir algı yaratsa da yönetişimin sistemsel, siyasal ve yönetsel olmak üzere üç boyutu olduğu kabul edilmektedir. *Sistemsel boyutta yönetişim*, "hükümet etme"den daha geniş bir kavram olduğunu; *siyasal boyutta yönetişim*, siyasal iktidarın meşruiyetinin ve demokratik yönetiminin yanı sıra vatandaşların yönetime katılımının gerektiğini; *yönetsel boyutta yönetişim* ise, kamu

hizmetlerinde kalite ve şeffaflığın artmasını ifade etmektedir (Arslaner ve Karaca, 2017: 131, 132).

Yeni bir iktidar yaklaşımı olarak da görülen yönetim hakkında, Dünya Bankası'nın 1994 yılında yayınladığı raporda, devletin profesyonel kadrolarca yönetilmesinin, piyasaların güçlendirilmesinin, yönetimin şeffaflaştırılmasının ve sivil toplum hareketlerinin yaygınlaştırılmasının gerekli kılındığı belirtilmektedir (Karakılıçık, 2018: 288). Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Para Fonu tarafından kabul edilen tanımına göre yönetim, bir ülkenin her düzeydeki işlerinin yönetiminde iktisadi, siyasi ve idari otorite kullanımını ve bu kuruluşlara göre, gelişmekte olan ülkelerin neoliberal ekonomi politikalarını ve yönetim modelini birlikte uygulamaları gerekmektedir.

Yönetişim, yönetmeden kaynaklanan bir dizi aktör ve ögenin etkileşiminden ortaya çıkmaktadır. Bu görüşe göre, yönetme sistemine ait hukuk kuralları hem sınırlayıcı hem de yanlış yönlendiricidir. Bu nedenle de siyaset ile yönetimin ayrılması, yönetişimde başarıyı artıracaktır (Özer ve Önen, 2019: 199, 200).

Rhodes (2002: 209), çok farklı tanımlamalara sahip olsa da yönetişimin genel olarak, “yönetimde anlam değişimi, yönetimde süreç değişimi, yönetimde kuralların değişimi ve yönetimde yöntem değişimi” olmak üzere dört ortak nokta üzerinde şekillendiğini belirterek yönetişim kavramının, nerede uygulanırsa uygulansın aynı amaçlara hizmet ettiğini; bunun yanında yönetişimin “minimum merkezizetçilik olarak, şirketlere ait olarak, YKY olarak, iyi yönetişim olarak, bir sosyo-sibernetik sistem olarak ve kendi kendini organize eden ağlar olarak” en az altı türde kullanıldığını vurgulamaktadır.

Yapılan tüm bu yorumlar ve tanımlar çerçevesinde yönetişime, “*karar alma ve uygulamada, yetki paylaşımının ve kontrolünün en genişletilmiş hâli*” olarak özet ve genel bir tanımlama yapmak pek de yanlış olmayacaktır.

2.3.2. Yönetişimin Tarihsel Gelişimi

Yönetim, gerek uygulayıcılarıyla gerek uygulamalarıyla, toplumların tarihsel yolculuğunda her zaman herhangi bir kesimin eleştirisine maruz kalmıştır. Bu eleştiriler yönetimdeki yanlışları bulup gidermek kadar yönetilenlerin yönetimde etkili olma, diğer bir deyişle “yönetim tarafından dikkate alınma” isteklerinin yansıması şeklinde de olmuştur. Bu yansımayı gerçek hayata aktarabilmek için tercih edilen yol “değişim” olmuştur.

Beşeri bilimler içerisinde teorik ve pratik olarak en hızlı değişim gösteren bilimlerden olan Yönetim Bilimi, devletlerin de kendilerini geliştirme ve güçlerini artırma adına takip ettikleri bir bilim dalı olmaktadır. Yönetimin, bilim olarak gelişmesinin yanında uygulanabilir ölçekte pozitif katkı yapması da, devletlerin, sistemin dışında kalmamaları açısından hayati önem taşımaktadır (Karakılçık ve Bayrak, 2019: 1). İşte bu amaçla tarih boyunca yönetimin çeşitli öğeleri bilgi ile harmanlanarak yönetime çeşitli bakış açıları kazandırılmıştır. 19'uncu yüzyılda üretim araçlarına bilginin uygulanması, sanayi çağını; 20'nci yüzyılda örgütlere ve çalışma hayatına bilginin uygulanması, verimlilik çağını ortaya çıkarmıştır. Verimlilik çağı ile beraber hukukilik ve rasyonellik ön plana çıkmıştır. Beraberinde gelen uzmanlaşma ve kitlesel üretim, 20'nci yüzyılın sonlarına doğru yönetimde müşteri odaklılığı ön plana çıkararak yönetim kavramının yönetişim kavramı ile anılmasına yol açmıştır (Eryılmaz, 2018: 97, 98).

Bir görüşe göre yönetişim, terim olarak ilk kez 16'ncı yüzyılda Kuzey Avrupa'da kullanılmış, oradan da bütün dünyaya yayılmıştır. Başka bir görüş ise yönetişimin, 17'nci yüzyıl Fransa'sında hükümetle sivil toplumu uzlaştırma çalışmalarıyla ortaya çıktığını savunmaktadır. İlk uygulamasının nerede olduğu tam olarak kesinleştirilemese de yönetişimin olgunlaşmasının İngiltere'de Westminster (parlamentar sistem) modeline karşı geliştirilen düşünce ve eylemlerden kaynaklandığı genel kabul görmektedir (Özer ve Önen, 2019: 199).

Yönetişim kavramının, yönetim bilimi içerisindeki yolculuğu oldukça yakın tarihe dayanmakta fakat bir o kadar da etkili bir şekilde ilerlemektedir. İlk kez 1989'da Dünya Bankası'nca Afrika ülkelerinin gelişimleriyle ilgili yayımlanan bir raporda ortaya atılan ve kuramsal dayanakları kurulan yönetişim kavramı, YKY'yi bir adım ileriye taşıyarak kamu işletmeciliğinin “devlete karşı piyasa” ya da “minimal devlet” anlayışını “devletle birlikte piyasa” ya da “düzenleyici devlet” anlayışı doğrultusunda geliştirmeyi hedeflemiştir. Dünya Bankası tarafından “devletle birlikte piyasa ve sivil toplum” yaklaşımı ile anılan yönetişim, 1980'li yıllarda uygulamaya konulan neoliberal politikaların ve kamu işletmeciliği yaklaşımının istenilen başarıları elde edememesi neticesinde ortaya çıkan arayışların ürünü olarak görülmektedir. Dış borç krizi, makro dengelerin bozulması, büyümede ve istihdamda istikrara ulaşılamaması, hukuksal sistemin aksaması, hesap veren şeffaf bir kamu yönetimine ulaşılamaması, yolsuzlukların artması gibi negatif etkiler, yönetimsel ve toplumsal sorunlarla boğuşmaya yol açmıştır. Bu olumsuz tablo, kamu işletmeciliği yaklaşımının istenilen

başarıya ulaşamadığını ve sorunların artarak devam ettiğini göstermiştir. Özelleştirme ve hizmet sözleşmeleri gibi uygulamalar nedeniyle örgütler arasında koordinasyon problemleri ortaya çıkmış, finansman sorunları artmış, istenen verimlilik sağlanamamış ve vatandaşların kamudan beklentileri karşılanamamıştır. Böylece devletin piyasa ile ve sistemin diğer unsurlarıyla birlikte hareket etmesi temeline dayanan yönetim kavramı açığa çıkmıştır. Yönetişim, yönetimde tek karar verici gücün devlet olmadığı, karar alma süreçlerinde özel sektör ve sivil toplumun da yer aldığı daha katılımcı bir yönetim anlayışının benimsenmesidir (Kalfa ve Ataay, 2008: 230, 231).

20'nci yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan yönetim kavramı, Dünya Bankası tarafından ilk olarak 1989 yılında tanımlandıktan sonra 21'inci yüzyılın başlarına kadar geçen sürede düzenlenen birçok ekonomik ve çevresel kaynaklı rapor ve toplantılarda da vurgulanmış ve açıklanmıştır.

Yönetişimin sahneye çıkışında bazı önemli gelişmeleri vurgulayan Acı (2005: 209, 210), bu gelişmeleri iki kategoride açıklamıştır. Birinci gelişme, kurumsalcı iktisat okulu taraftarlarınca savunulan ekonomideki kurumsal değişkenlerin dikkate alınmasıyla neoliberal yaklaşımların az gelişmiş ülkeler için önemli olmaya başlamasıdır. Zira bu okulun temel felsefesinde, kalkınmada piyasanın verimliliğini sağlamada yasal ve kurumsal bazı değişkenlerin önemli olduğu ve aynı zamanda devletin de karar mekanizmasındaki etkisinin yeniden biçimlendirilmesi gerektiği kuralları yer almaktadır. Yönetişimi somutlaştıran ikinci önemli gelişme ise, daha politik olaylara dayanan 1980 sonrası yaşanan gelişme ve değişimlerdir. Doğu Bloğu'nun dağılmasıyla birlikte Batı'nın bir tehdit olarak gördüğü siyasal rejim bir tehlike olmaktan çıkmış ve Batı, az gelişmiş ülkeler üzerindeki etkisini arttırabileceği bir fırsat yakalamıştır. Az gelişmiş ülkelere istediği kalkınma stratejilerini dayatabileceğini düşünen Batı, dışa kapalı merkezi ekonomilerin de liberal ekonomi politikalarına daha kolay geçebileceğini hesap etmeye başlamıştır. Batının hesaplarına göre liberal bir ekonomik modele geçen az gelişmiş ülkeler, demokrasi, sivil toplum, sürdürülebilir kalkınma ve temel ihtiyaçlar gibi kavramların gelişimini sağlamada yetersiz kalan yönetim olgusunu yeni kalkınma anlayışlarıyla yoğuran farklı bir devlet anlayışına doğru değiştireceklerdir.

1990'lı yıllar, neoliberal politikaların ve kamu işletmeciliği modelinin istenilen hedeflere ulaşmada yetersiz kaldıklarının fark edildiği yıllar olmuştur. Kamu işletmeciliği yaklaşımının yetersizliğinden doğan ve "yönetilemezlik krizi" olarak nitelendirilen farklı bir krize ev sahipliği yapan bu dönem, devletleri ve örgütleri yeni

arayışlar içerisine sokmuştur (Kalfa ve Ataay, 2008: 231). Bu dönem, neoliberal politikaların başarısızlıkları nedeniyle Batı dünyasının sosyal adalet, çoğulculuk, eşitlik ve yönetime doğrudan katılım gibi kavramların yeniden gündeme gelmeye başladığı bir dönem olmuştur (Senarclens, 1998: 94, 95). Bu arayışlar neticesinde 1990'lı yıllarla birlikte yaygınlaşan yönetim akımı, iktidarların güçlerinin sınırlandırılması ve hükümet dışı örgütlerin işlevlerine yönelik yeni bir bakış açısı getirmiştir. Dünya ekonomisinde çok uluslu şirketlerin etkisinin giderek artması, üretim miktarlarındaki ve yöntemlerindeki değişimler, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, sermaye ve para piyasalarının genişlemesi gibi faktörler yönetimden yönetişime geçme konusunda belirleyici faktörler olmuştur (Karakılıçık, 2018: 288). Bununla birlikte yönetim teriminin 20'nci yüzyılın sonlarına doğru, siyasi rehberlik veya yönlendirmeden farklı olarak iki şekilde daha kullanıldığı görülmektedir. Birincisi, hiyerarşik kontrol modelinden farklı, devletle devlet dışı aktörler arasında daha işbirlikçi bir modelin tanımlanması; ikincisi ise işlem maliyetleri ekonomisinden ortaya çıkan, özellikle Williamson'ın pazar analizleri ve ekonomik örgütlerin alternatif hiyerarşi biçimleri, olarak kullanılmaktadır (Mayntz, 1998: 7,8). Bu çerçevede Rosenau, merkezi idarenin tek başına bir otorite olarak kalmasının mümkün olmadığını ve küresel ve yerel ölçekte ortaya çıkan yeni aktörlerin otorite paylaşımında söz sahibi olması nedeniyle yönetim kavramının ve uygulamasının, zorunluluk karşısında ortaya çıktığını vurgulamaktadır (Kalfa ve Ataay, 2008: 234). Bu görüşler bize göstermektedir ki, demokrasinin her yönüyle gelişim gösterdiği toplumlarda yönetim, zamanla yerini yönetişime bırakmak durumunda kalmaktadır. Gelinen bu nokta, gelişimin ve sosyal ihtiyaçların kaçınılmaz bir durağı gibi görülmektedir.

Yönetişimin ortaya çıkış sürecinde kısaca, 1970'lerde kamu yönetiminin, 1980'lerde kamu politikasının ve kamu yönetiminin, 1990'larda ise yönetişimin ana kavram olarak göze çarptıkları belirtilse de (Önen, 2017: 253) bu kavramların, kendisinden önce gelen kavramlarla bir içerik ve uygulama farklılıkları bulunduğu görülmektedir. Bu farklılıkları ortaya koyması bakımından, yönetişimin ve yerini aldığı kavramların özelliklerini tablo 2.1.'de belirtildiği gibi tarihsel süreç içerisinde karşılaştığımızda yönetişimin getirdiği yenilikleri daha rahat görebilmekteyiz.

Tablo 2.1. Yönetimden Yönetişime Tarihsel Süreç

Ölçütler	Bürokrasi	Yeni Kamu Yönetimi	Yönetişim
Aktif Dönem	1920'ler-1970'ler	1980'ler-1990'lar	1990'ların ortasından bugüne
Genel Yaklaşım	Bürokratism	İşletmecilik	Yönetişim
İlgilenilen Ana Sorunlar	Kamu düzeni ve hesap verilebilirlik (yasallık ve meşruiyet)	Verimsizlik nedeniyle Devlet / Yönetim başarısızlığı	Karmaşıklık (etkisizlik) nedeniyle Devlet / Yönetim başarısızlığı
Yönetimsel Ana Teması	Kanun ve düzen	Piyasa fiyatının belirlenmesi	Kurumların haklarının belirlenmesi
Rehber İlke	Hesap verilebilirlik	Verimlilik	Sektörel etkinlik
Yönetim Şekli	Hiyerarşi	Piyasa	Network
Yönetim Mekanizması	Komuta ve kontrol	Rekabet	Dayanışma / işbirliği
Yasal Araç	Kamu hukuku	Özel hukuk (sözleşmeler)	Resmi ve gayri resmi anlaşmalar
Aidiyet Mekanizması	Kontrol / uygulama	Teşvikler	Bağlılık, müzakere ve ikna etme
Organizasyonun Kapsamı	Bölüm içi odaklanma	Hizmet sunan acentelerde örgüt içinde odaklanma	Sektörler / politika koalisyonları içerisinde örgüt içi odaklanma
Strateji Yapma Modeli	Politika planlama	Stratejik yönetimin öğelerinden oluşan geçici problemleri çözme	Stratejik yönetim, politika öğrenme ve uyumuna vurgu yapma

Kaynak: Şahin, 2018: 104

Yönetişimin bu gelişim çizgisine bakıldığında, yönetimden yönetişime geçişin kolay ve çabuk gerçekleşecek bir süreç olmadığı unutulmamalıdır. Bunun için toplumsal öğrenmeyi kolaylaştıracak altyapı önlemlerinin alınması ve bu uzun öğrenme sürecinin takip edilmesi gerekmektedir (Özer, 2011: 486).

Toplumsal, teknolojik ve eylemsel olarak baktığımızda “*e-İnsan*”a doğru giden dönüşüm içerisinde, yönetişim kavramı da 21’inci yüzyılın başlarından itibaren “e-yönetişim” (elektronik yönetişim) yaklaşımına doğru hızlı ve emin adımlarla ilerlemektedir. Kimi yazarlar e-devlet ve e-yönetişimi gelişimleri sırasında zaman zaman yolları kesişen rakip yaklaşımlar gibi görse de (Melitski, 2007: 779) e-devlet, e-yönetişimin gelişim sürecinin önemli bir basamağı konumundadır.

2.3.3. Yönetişimin Türleri

Yönetişim kavramı uygulandığı yer ve uygulandığı alanın kapsamına göre çeşitli türlere ayrılabilir. Böyle bir sınıflandırma, yönetişimin etkisinin ortaya konması ve değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Yönetişim, çok düzlemli/ölçekli yönetişim (multi-level/scala governance), küresel yönetişim (global governance), iyi yönetişim (good governance) ve kurumsal yönetişim (corporate governance) olarak uygulama alanları açısından bir sınıflandırmaya tabi tutulabilmektedir (Arslaner ve Karaca, 2017: 134). Ayrıca yönetişimi, yönetişime katılma ve yönetişimin etki alanı açısından yerel, bölgesel ve ulusal yönetişim olarak ele alabilmek de mümkündür (Karakılıçık, 2018: 290).

Gary Marks'a göre *çok düzlemli (ölçekli) yönetişim*, farklı bölgesel düzeylerde, iç içe geçmiş hükümetler arasındaki sürekli iletişim sistemidir ve kamusal alanı aşan politik ağların içinde bulunmaktadır (Marks ve Hooghe, 2004: 15-30) Bu açıdan bakıldığında bazı yönetim bilimciler çok düzlemli yönetişimi, hiyerarşik hükümete alternatif bir yönetim yaklaşımı olarak düşünmektedirler (Hooghe ve Marks, 2003: 233-243). Çok düzlemli yönetişimi iç içe girmiş politika düzlemlerinin oluşturduğu bir yapı olarak tanımlayan Bursens ve Helsen'e göre bu yönetişim, birbirlerini etkileyen kamusal ve özel aktörlerin, hiyerarşi dışındaki ağları ile yönetilen bir siyasal sistemi ifade etmektedir (Batal ve Tuğlu, 2018: 194). Çok düzlemli yönetişim, Avrupa Birliği tek pazarını ve Avrupa Politik İşbirliği'ni başlatan Avrupa Tek Senedi'nin 1986 yılında imzalanmasıyla tartışılmaya başlanmış bir kavramdır. Politikalarda, rejimde ve jeopolitik durumlardaki değişimleri belirleyen kararların kimin tarafından verildiğinin tam olarak belirlenemediği, esnek güç paylaşımının uygulandığı bir yönetişim şekli olan çok düzlemli yönetişim, devletin otoriter karar alma yetkisinin dağılmasını ifade etmektedir. Yönetişim yazınında bulunan tanımların ortak noktasında, çok düzlemli yönetişimde alınan kararlarda sadece ulus devlet düzeyinde değil ulus-altı düzeyde de çıkarların dikkate alındığı ve bireylerin, sivil toplum kuruluşlarının, devletin ve ulus-üstü toplulukların da karar alma sistemine dâhil olduğu yatay bir adem-i merkezleşmenin benimsendiği görülmektedir (Dede, 2012: 4-6).

Küresel yönetişim, küresel boyutta ortaya çıkan sorunların, küresel ve bölgesel örgütlerin, çok uluslu şirketlerin, finans piyasalarının ve ülkelerin katılımları ve paylaşımları yoluyla çözüme kavuşturulması süreci olup ulus devlet hâkimiyetindeki dünya düzeninin alternatif yönetim stratejilerine yönlendirilmesi çabalarını gözetmektedir (Arslaner ve Karaca, 2017: 135). Küresel yönetişim, uluslararası

sorunları işbirliği yoluyla çözmeye yardımcı olan, hükümetler arası ve hükümet dışı kuruluşların yanı sıra resmi olan ve olmayan kuruluşları da içeren geniş kapsamlı bir karar verme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda küresel yönetim, ulus devletlerin kendi çıkarları doğrultusunda, merkezi politikalarca yönlendirilmeyen, ortaklık ve çıkar temeline dayalı küresel politikalara bağlı kalmalarını ifade etmektedir. Çok merkezlilik, hükümetler arası ilişkiler, farklı aktörlerin varlığı, çok düzeyli süreçler ve resmiyetten arınma gibi özellikleri (Gençkaya ve Gündoğdu, 2017: 127) olan küresel yönetim Rosenau'ya göre (Weiss, 2000: 807) aileden uluslararası organizasyonlara kadar insan faaliyetlerinin tüm seviyelerinde görülen yönetim sistemlerinin tümüdür. Küresel yönetim uluslararası düzeyde, uluslararası ilişkiler bilimine geliştirilen ve uluslararası örgüt araştırmalarına egemen olan gerçekçi ve liberal kurumsalcı teorilerle birlikte 1970 ve 1980'li yıllarda görülmeye başlanmıştır (Weiss, 2000: 796). Ürün ve hizmet tüketicisi konumunda olan insanlar, sadece kendilerine sunulanı değil, aynı zamanda farklı seçenekler içerisinde de seçimler yapabilme haklarının verilmesini istemeye başlamışlardır. Böylece bireylerin kitlelere uyararak davranmaları yerine kendilerine özgü davranış ve tercihler geliştirmelerine, bu da gerek ulusal düzeyde gerekse uluslararası düzeyde yönetimin yerine, karşılıklı etkileşime dayanan yönetiminin geçmesine, bunun da zamanla küresel yönetime dönüşmesine neden olmuştur (Özer, 2006: 74).

Daha çok gelişmekte olan ülkelerdeki yönetim uygulamalarının daha iyi bir düzeye getirilmesi için yapılması gerekenleri vurgulayan (Ateş ve Buyruk, 2018: 84) *iyi yönetim*, yönetim kavramının eylemsel olarak uygulanmasını ve başarıya ulaşmasını belirtmek için kullanılmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ve geri kalmış toplumlarda demokrasinin, siyasi tabaka için çok da anlam ifade etmediğinden hareketle, katılıma bağlı olarak başarısız yönetim örneklerine sebep olabileceği belirtilmiş ve iyi yönetim kavramı ortaya atılmıştır (Ekinci ve Karakoyunlu, 2020: 118). AB, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlar, yönetimin uygulanmasında hesap verme, demokrasi, açıklık ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin, daha iyi bir yönetimi ortaya çıkarmadaki önemini ve bu konudaki temennilerini vurgulamaktadırlar (Arslaner ve Karaca, 2017: 136). Ülke sorunlarının yönetiminde siyasi gücün kullanılması, olarak kabul edilen iyi yönetim, devlet örgütünün sınırlandırılması, sivil toplumun kendi kendini yönetmesi ve kendi kendine işleyen bir piyasa düzeni ilkelerine dayanan liberal toplum düşüncesinin bir şekli olarak tanımlanmaktadır (Altan ve Tülüceoğlu, 2016: 306). Birleşmiş Milletler'in iyi yönetim yaklaşımında ise, yönetimin katılımsız

olamayacağı, hukukun üstünlüğüne ve meşruiyete dayanması gerektiği, yönetimin saydam ve hesap verebilir olması, etkinliğin gerekli olması ve örgütün amacından sapmayan geniş bir görüş açısına sahip bulunması gibi özellikleri taşıması gerektiği vurgulanmaktadır (Kazancı, 2010: 211). Buna paralel olarak AB de, 2001 yılında yayımladığı A White Paper (Beyaz Kitap) bildirisinde iyi yönetişimin ilkeleri olarak açıklık, katılım, hesap verebilirlik, etkililik ve tutarlılık kavramlarını ön plana çıkarmıştır (Commission of EU, 2001: 7-8). Bu kapsamda AB'nin yönetim bağlamında yerel yönetimlerden beklentisi, etkin, verimli, şeffaf ve katılımcılığa önem veren uygulamaların, AB mevzuatına uygun bir şekilde hayata geçirilmesidir (Çelikyay ve Turgut, 2011: 36).

Kurumsal yönetim, çoğu zaman yönetim kavramı yerine kullanılmakta ve daha çok işletme örgütlerinde karşılaşılan bir kavram olarak Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından “bir ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarının yönetiminde sahip olunan güç ve yetkilerin kullanımı” şeklinde tanımlanmaktadır (Bat, 2011: 35).

Yerel yönetim, yerel alanda bulunan politik ve yönetsel ilişkilerin hiyerarşik bir örgütlenmeden ziyade eşitler arasında koordinasyon kurulması; karar alma aşamasında tek başına karar alma yerine, alınan kararlardan etkilenen her kesimin işbölümüne dayalı bir katılımın oluşturulması olarak algılanmaktadır. Bu açıdan yerel yönetim, yerel yönetimlerle merkezi hükümet, sivil toplum örgütleri ve özel sektör arasında dengeli, katılımcı ve koordineli bir işbölümünü içermektedir (Doğan, 2016: 80).

Bölgesel yönetim, bir bölgenin siyasi koordinasyon ve karar alma düzeyinde bölgenin sorumluluğunu artıran ve bölgesel aktörlerin ağ potansiyeli ve her bölgenin, doğal kaynaklarına bağlı olarak kendi kendini yönetebilme yeteneklerinin gelişimi anlamına gelmektedir. Bölgesel yönetim terimi, bir yandan bölgesel hükümet seviyelerinde adem-i merkezîyetçi siyasi koordinasyon biçimlerini analiz etmek için kullanılırken diğer taraftan bölgesel politikaların nasıl etkili ve verimli şekillendirilebileceğine dair normatif ve bilimsel taleplerin gizlendiği bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Hatta bölgesel yönetim, modern bir devlette siyasi koordinasyona yönelik çeşitli temel zorlukları iyileştirebilecek bir araç olarak bile anlaşılabilir (Böcher, 2008: 372-374). Gerber ve Gibson'a göre kurumların bölgesel yönetim düzenlemelerinde bölgesel ve yerel faydaların vurgulandığı alanlar şekillendirdiğini ve bu faydaları sağlayacak başarılı bölgesel yönetişimin koşullarının, politika türlerinde, topluluğun özelliklerinde, siyasi kurumlarda ve yerel aktörlerin etkili

olduğu formel ve informel ağ yapılarında bulunabileceğini vurgulamışlardır. Yine Gerber ve Gibson'a göre bölgesel yönetimle ilgili temel siyasi ikilem, yerel yetkililerin bölgesel koordinasyonu sağlamak için bir miktar yetkiden vazgeçmeleri gerektiği, ancak bu durumda yerel seçmenlerinin tercihlerine aykırı olarak bölgesel politikalardan sorumlu tutulabilecekleri endişesidir (Feiock, 2007: 52-56).

Ulusal yönetim, ekonomi temelli bir yaklaşımı içermekte olup devletlerin rolünü neredeyse “düzenleme” ile sınırlı tutmaktadır. “Piyasa dostu” bir devlet anlayışı ile zengin ve fakir ülkeler arasındaki “bağımlılık” ve “emperyalizm” kavramları yerini, “yapısal uyarılama” kavramına bırakmış ve bu kavram yönetim sayesinde devletlere benimsetilmiştir (Karakılıçık, 2018: 290).

Yönetimin bir türü olmamakla birlikte kimi yazarlar tarafından öyle kabul edilen, aslında yönetimin bir ileri düzeyi konumundaki *e-yönetişim* ise, kamu politikalarının oluşturulması, sunulması, geliştirilmesi ve sorunlarının çözümü aşamalarında farklı yönetsel paydaşların çevrimiçi ağ bağlantısını, bilgisayar ve bilgi teknolojilerini kullanarak tüm aşamaların etkinliğini ve kalitesini geliştirmeyi amaçlayan bir yönetim aşamasıdır. E-devlete giden süreçte, devletin sahip olduğu internet sistemine bağlı bir hizmet olmanın yanında e-yönetişim, bilgi ve iletişimden yararlanarak devletin hizmet sunumunda kullanabileceği en iyi işlev ve süreçleri entegre etme çabası olarak da görülmektedir. Bu yönüyle yetki, kaynak ve görev alanlarının yatay olarak aktarıldığı; yerelleşmenin ve katı kurallardan sıyrılmanın bir modeli olan e-yönetişimle, kamu yönetimine esneklik, hesap verebilirlik, hızlı karar alma, şeffaflık, bilgi edinme, siyasal katılım ve demokrasi tabanlı bilgi toplumu öğelerinin katılımı hedeflenmektedir (Doğan ve Ustakara, 2013: 6-8).

2.3.4. Yönetimin İlkeleri

Yönetimin tanımları açısından bakıldığında yönetim kavramının bazı ilkeler içerdiği görülmektedir. Çeşitli kurumlar ve araştırmacılar tarafından kabul edilmiş bu ilkeler “şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, cevap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, etkinlik, eşitlik ve stratejik vizyon” olarak belirtilmektedir (Çukurçayır vd., 2012: 11-13). Bu ilkelere ilave olarak, Avrupa Konseyi tarafından 2006 yılında kurulmuş olan Yerel Yönetim Reformu Uzmanlık Merkezi'ne göre demokratik ve iyi bir yönetimde “duyarlılık, etkililik ve verimlilik, etik davranış, yetkinlik ve sağlam mali yönetim” gibi ilkeler de bulunmak durumundadır (Katılım Hakkı, 2020). Kimi uluslararası kuruluşlarca kabul edilen Dünya Yönetişim Göstergelerinde ise yönetim kavramının,

hesap verebilirlik, siyasi istikrar, şiddetsiz toplum, kamu hizmetlerinde etkililik, sürekli kalite, hukuka saygılı devlet ve yozlaşmanın kontrolü olmak üzere yedi boyutu olduğu belirtilmektedir (Toprak, 2016: 45). Araştırmanın bu bölümünde, yönetişimin yazında kabul edilen sekiz ilkesi hakkında kısa bilgilendirmeler bulunmaktadır.

Yönetişimin, hangi kurum veya yönetim bilimci tarafından açıklanırsa açıklansın, belirtilen en önemli özelliklerinden birisi *şeffaflıktır*. Kurumlara göre veya yönetim bilimcilere göre bazı ilkeler değiştirilip yerlerine başka ilkeler getirilse bile şeffaflık ilkesi her araştırmacının ve kurumun kabul ettiği yönetim ilkelerindedir. Kabul edilen bir anlayışa göre küresel yönetimin önemli bir sorunu “demokrasi açığı” ise “şeffaflık” bu açığın giderilmesinin en önemli çözüm yolu olmaktadır (Hale, 2008: 73). Açıklık olarak da bilinen şeffaflık ilkesi, yasalar çerçevesinde, karar alma sürecine gözlem ve katılımın serbest olduğu, bireylerin ve kurumların idarenin elindeki bütün bilgi ve belgelere ulaşma imkânının bulunduğu bir düzeni ifade etmek için kullanılmaktadır (Işık, 2010: 41).

Şeffaflıkta olduğu gibi bir diğer ilke olan *hesap verebilirliğin* de ortaya çıkmasında, son on yılda yaşanan gelişimsel başarısızlıkların ve demokratik eksikliklerin etkisi olmuştur (Gaventa and McGee, 2013: 4). Yönetişimin başarılı olabilmesinde önemli bir role sahip olan kamusal alanda hesap verebilirlik, resmi dengeler ve kontroller içeren, resmi yapıya dayanan, kurumsal bir tasarım meselesidir. Bireylerin, çıkar gruplarının, sivil toplum örgütlerinin, yargı organlarının, basın kuruluşlarının ve idari kadroların, meşru emir ve faaliyetleri izleyip bunlarda ısrar etmelerini zorunlu kılan politik bir enerji gerektirmektedir (Johnston, 2006: 3, 4). Kamusal kaynakları kullanan yetkililerin bu kaynakların kullanım süreçleri ve yerleri hakkında sorumlu tutularak gerektiğinde hesap verebilmelerini ifade eden hesap verebilirlik, kurum yetkililerinin, eylemlerinden ve eylemlerinin sonuçlarından sorumlu olmalarını anlatmaktadır (Izgar, 2015: 28).

Katılımcılık ise siyasi irade için halkın, idari irade için çalışanların, yapılacak tüm hizmet ve yatırımlarda, karar alma sürecinden uygulama sürecine kadar geçen tüm aşamalarda bilgilendirilip sürece dâhil olmalarını ifade eden bir yönetim ilkesidir (Işık, 2010: 41). Devletin politika oluşturma, uygulama ve denetleme faaliyetlerine tüm dış paydaşların katılmasını anlatan katılımcılık ilkesi Devlet-vatandaş ilişkisinin güçlenmesini de sağlamaktadır (Ergen, 2012: 320). Katılımcılık sayesinde farklı çıkarları savunan toplumsal katmanlar arasında uzlaşma sağlanıp ortak bir noktada veya çıkarda buluşmak üzere çalışmalar yapılır (Özer ve Önen, 2019: 206).

Bir diğerk yönetim ilkesi *cevap verebilirliktir*. Bu ilke vatandaşların ve hükümetler dışındaki tüm paydaşların, talep, beklenti ve şikâyetlerini kolay ve serbestçe iletebilmeleri ve kamunun idari görevinde bulunanlar tarafından dinleneceklerini bilmeleri anlamına gelmektedir (Özer ve Önen, 2019: 206). Kimi araştırmacıya göre cevap verebilirlik ilkesi, eşitlik ilkesini gerçekleştirmede karşılaşılabilecek en büyük engel durumundadır. Zira merkezi idare vereceği cevapta, yasalar ve mevzuat sınırları dâhilinde yorum yapacak ve böylece cevap alan aldığı cevaptan yeterince hoşnut olmayabilecektir (Ekinci ve Karakoyunlu, 2020: 134).

Hukukun üstünlüğü ilkesi, sistemdeki tüm paydaşların, sistemin güvenliğini ve devamını sağlayan adil hukuk sistemine güvenmesi ve yasal koşulların her paydaşa eşit olarak uygulanması anlamlarını içermektedir. Bu ilke, idarenin hukuk kurallarına bağlı kalarak objektif kararlar vermesini ve bu kararların hukuksal yollarla denetlenmesini ifade etmektedir (Çukurçayır vd., 2012: 12).

Etkinlik ilkesi, idarenin ve paydaşların ulaşmaya çalıştığı amaçlara giden yolda eldeki kaynakların amaca uygun olarak kullanılmasını sağlamak anlamına gelmektedir. Diğerk bir tanıma göre, kurumsal misyonu gerçekleştirmek ve kurumsal hedef ve amaçlara ulaşmak için kamu kaynaklarının verimli, tutumlu ve mevzuata uygun şekilde kullanılması etkinlik olarak tanımlanmaktadır (Çukurçayır vd., 2012: 64).

Yönetişimde geçerli bir diğerk ilke olan *eşitlik* ilkesi ise yönetişimin işleyişinde kamu-özel ayrımının ortadan kalktığı (Ekinci ve Karakoyunlu, 2020: 131), vatandaşların iyiye yönelik tüm fırsatlara eşit uzaklıkta olduğu, benzer olaylara adil ve tarafsız bir yaklaşım sergilemek gerektiği anlamına gelmektedir (Özer ve Önen, 2019: 206)

Stratejik vizyon ilkesi YKY yaklaşımı ile yönetim yazınına girmiş ve birçok kurumun stratejik planında yer alan bir ilke olmuştur. Liderlerin ve kamuoyunun, kalkınma için neyin gerekli olduğunu belirleyen geniş ve uzun vadeli bir perspektife sahip olmasını ifade eden (Graham, Amos and Plumptre, 2003: 3) bu ilke örgütün gelecekte nasıl ir konumda olmak istediğini ve ulaşmak istediği hedefleri belirleyen bir değerler toplamıdır. Bu sadece geleceğe yönelik tahminler yapıp hayal kurmak değil, aynı zamanda bu geleceğe ulaşmak için yapılması gerekenlerle ilgili kararlar almaktır (Kılıç, 2010: 89).

2.4. Yerel Yönetişim Kavramı

Kapsam olarak yönetim türlerinden olan yerel yönetim, hem araştırma konusunu doğrudan ilgilendirmesi hem de yerel idarelerin uluslararası sistemde günden güne önem kazanması nedeniyle ayrı bir başlık altında ele alınmıştır.

1970'lerden sonra ortaya çıkan ekonomik buhran, politik ve idari alanlarda yarattığı etkilerle yönetimden yönetişime geçişi tetiklemiştir. Eş deyişle, 1970'lere kadar görülen hızlı ve seri üretimi yüksek verimlilik-yüksek ücret temeli çerçevesinde yürütmeye çalışan Fordist ekonomi modeli krize girince, devletlerde politik ve yönetsel sorunlar baş göstermiştir (Bıçkı ve Sobacı, 2011: 219). Ortaya çıkan sorunların çözümü aşamasında yerel birimlerin öneminin artması, halkın yerel taleplerinin ve yerel kimliklerinin ön plana çıkmasını ve halkın yönetim içerisinde daha fazla söz sahibi olmasını sağlamıştır (Ferry, 2010: 450).

Yönetişimin farklı bir boyutu olan yerel yönetim, yönetimle değerlendirilen yönetim kavramının anlamının ve kurallarının değiştiği, yeni bir yönetim süreci ya da yönetimde yeni bir yöntem olarak ifade edilmektedir (Rhodes, 2002: 209). Yönetişimin, kamu yönetiminin merkezi örgütlenmesi dışında yerel yönetimler bünyesinde sürdürüldüğü süreç yerel yönetim olarak adlandırılmaktadır ve bu süreç, yeni bir modelin ortaya çıkıp benimsenmesinde karşılıklı etkileşimi zorunlu kılmaktadır (Rhodes, 2002: 52).

Yönetişim sürecinin yerel yönetimlerle karşılıklı etkileşim içerisinde yürütülmesini ifade eden yerel yönetim, yerel politikaların oluşum aşamasında ve yerel kamusal hizmetlerin yerine getirilmesinde yerel yönetimlerden ziyade özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının etkin rol almasını tartışmaktadır. Yerel aktörlere sağlanacak böyle bir ortaklığın, bireylerin ve kurumların yerel birimlere bağlılığını arttıracak gibi temsili demokrasinin gereklerinin de sağlanmış olacağı belirtilmektedir (Bıçkı ve Sobacı, 2011: 222). Bu açıdan bakıldığında yerel yönetişimde, yerel birimlerle birlikte diğer yerel paydaşların da etkin rol aldığı görülmektedir.

Merkeze ait yetki, görev ve sorumlulukların halkın beklenti ve taleplerine cevap verebilecek olan yerel birimlere aktarılması ve bu sisteme yerel halkın da dâhil olması, yerel idarelerde yönetim odaklı bir modelin gelişmesine sebep olmuştur. Özellikle 1980 yılından sonra daha bir önem kazanan yerel yönetimlerin, yerel halkın ihtiyaçlarının giderilmesinde öncü konumunda olduğu ve katılım esasına dayanan yerel idarelerin yerel yönetim kavramının ortaya çıkmasında etkili olduğu görülmektedir. Yerel yönetişimin ortaya çıkması, yerel birimlerde yönetim kavramının gücünü

yönetişim kavramına devretmesine ve bu da yerel idarelerde zihniyet değişimi yaşanmasına neden olmuştur (Güven ve Alan, 2019: 51).

1980'li yıllardan itibaren devletler ekonomik temelli bir değişime girmiş ve toplumsal talepleri karşılamak üzere üretim yapılarını değiştirmeye başlamışlardır. Bu dönemden itibaren kamu yönetimi, piyasayı temel alan ve yerinden yönetimi ön plana çıkaran bir yaklaşımla yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştır. Gerek küreselleşmenin etkisiyle ulus-altı birimlerin önem kazanması gerekse yerinden yönetim ilkesinin benimsenmesi dolayısıyla yerel idareler önem kazanmış; devletlerin kamu yönetimi anlayışı değişmiştir. Bu değişim, merkeziyetçi ve bürokratik işleyişi temel alan refah devletinin, piyasa temelli ve adem-i merkeziyetçi neoliberal devlete rolünü kaptırmasına ve yerel yönetimlerin yerel yönetime geçişine sebep olmuştur (Bıçkı ve Sobacı, 2011: 226).

Son olarak denilebilir ki yerel yönetim, vatandaşların ve toplulukların çıkarlarını ve ihtiyaçlarını dile getirebilecekleri, yerel düzeyde haklarını arayabilecekleri ve yükümlülüklerini uygulayabilecekleri bir dizi kurum, mekanizma ve süreçten oluşur; yerel yönetim kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında işbirliğini gerektirir. Yerel yönetim, demokrasiyi tabana yayarak yetki ve kaynakları tüm vatandaşların ihtiyaçlarına sunmayı ve vatandaşları, toplulukları ve sivil toplum kuruluşlarını yerel kalkınma sürecine ortak etmeyi hedeflemektedir (Lutz and Linder, 2004: 16). Eş deyişle yerel yönetim, yerel sınırlar dâhilindeki tüm paydaşların katılımıyla ortaya çıkan yönetim faaliyetlerinin genel adıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ

Yerel yönetim birliklerinin sayısı, türü, kapsamı, yapısı ve amacı gibi özellikleri, ülkelerin siyasi yapılarına, yerel demokrasiye bakış açılarına ve sosyo-ekonomik farklılıklarına göre değişim göstermektedir. Her ne kadar uluslararası düzeyde kurulan yerel yönetim birlikleri, ortak amaçlar ve ortak hedefler çerçevesinde toplanmış bir örgütlenme olsa da, yerel yönetim birliklerine bakış açısı her ülkenin toplumsal, kültürel ve ekonomik yapısına göre farklılıklar gösterebilmektedir.

Bu bölümde yerel yönetim birliklerinin dünyadaki genel perspektifi ele alındıktan sonra bazı ülkelerdeki uygulamalar hakkında bilgiler verilmiş ve daha sonra yerel yönetim birliklerinin Türkiye'deki durumları hakkında açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Dünyada Yerel Yönetim Birlikleri Uygulama Örnekleri

Küreselleşen dünyanın kamusal hizmet ihtiyacının değişmesi ve demokrasi taleplerinin yoğunlaşmasının yanında yönetim anlayışının kapsamının genişlemesi nedeniyle, pek çok ülkede yerel hizmet faaliyetleri için yerel yönetim birlikleri kurulmakta ve bu birlikler kendi aralarında bilgi, teknoloji, deneyim ve kaynak paylaşımı yaparak birbirlerine yardım etmektedirler. Önemi ve işlevleri giderek artan bu birliklerin büyüklüğü, kapsamı, amaçları ve işlevleri ülkelere göre değişiklik göstermektedir (Karakılçık, 2018: 257).

Dünya genelinde yerel yönetim birliklerinin kuruluşunda üç ana amaç öne çıkmaktadır. Bunlar, hizmet sunumunda ölçek ekonomisini kullanarak etkinliği artırmak, yerel ve bölgesel düzeyde çevresel yönetişimi sağlamak, kırsal kalkınma ile eşitsizlikleri gidermek olarak belirtilebilir (Zengin, 2011: 92).

Araştırmanın bu bölümünde, hem yönetim şekillerine bakarak hem de gelişmişlik düzeyleri göz önüne alınarak ABD, Almanya, Fransa, Hollanda, İspanya ve İtalya gibi bazı örnek ülkeler üzerinden açıklamalar yapılmıştır.

3.1.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yerel Yönetim Birlikleri

Çoğulcu demokrasiye dayalı başkanlık sistemiyle yönetilen ABD'nin yönetim yapısı üç kademeli federal bir cumhuriyet şeklindedir. Sayı ve nitelik olarak zengin bir yapı barındıran bu sistemde ilk düzey yönetim birimini federal devlet, ikinci düzey yönetim birimini eyaletler ve üçüncü düzey yönetim birimini ise yerel yönetimler

oluşturmaktadır. Merkezi yönetim dışındaki yönetim birimlerinin güçlendirilmesi esasına dayanan ABD federal yapısı, görevleri, mali kaynakları ve sorumlulukları anayasada belirtilen eyaletlerin işlerinde tamamen özerk olması anlayışını taşımaktadır. Aynı şekilde yerel idare birimlerinin de adem-i merkezîyetçilik ilkesi doğrultusunda kurulup işlediği ABD, çok merkezli bir yerel yönetim felsefesi taşımaktadır. Hem federal yapının mevcudiyeti, hem federe eyaletlerdeki yerel yönetim yapısı, hem de göçlerin etkisiyle ortaya çıkan etnik yapıdaki çeşitlilik, ABD'nin merkezi bir yönetim etrafında örgütlenme niteliğine sahip olamamasının temel nedenlerindedir (Işıkhan, 2018: 80, 81).

Bölgesel birliklere ve kurullara yerel sorunların giderilmesi noktasında sıklıkla başvuru ABD'de, kapsamlı ve işbirliğine dayalı bir yaklaşım getiren bu birlik ve kurulların, yerel yönetimlerin yapılarını bozmadıkları da görülmektedir (Yılmaz, 2016: 20).

Yerel yönetimlerinin tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe sahip olması ve yürütme ve karar organlarının seçimle başa gelmesi gibi ortak özellikleri bulunan (Işıkhan, 2018: 81) ABD, yerel yönetim birlikleri açısından farklı bir uygulama ve yapılaşma göstermektedir. Birlikler, uygulamada birlik gibi faaliyet gösterse de hizmet birimi olarak “özel bölge uygulaması” diye adlandırılmaktadırlar. Özel bölge uygulamaları, sınırlı bir coğrafi alanı içeren özel bölgeler içerisinde, içme suyu temini, sulama, taşkınların kontrolü, sağlık veya eğitim gibi belli kamu hizmetlerini yerine getirmek üzere oluşturulmuş örgütlenmelerdir (Varcan vd., 2013: 47). District olarak adlandırılan ve sadece belirli bir özel amaca hizmet eden ya da belirli bir amacı gerçekleştirmek için kurulan bu örgütlenmelerin hizmet alanları, su ve kanalizasyon, konut, yangınla mücadele, çevre kirliliğinin önlenmesi, tabii kaynakların korunması ve ulaşım gibi konuların yanında okulların yönetimini de içermektedir (Işıkhan, 2018: 89). Özel bölge yönetimlerinin en önemli özelliği, bu yapıların, eyalet yönetimleri, yerel yönetimler, halk girişimleri ve referandumlar yoluyla kurulabilmeleridir (Erkul vd., 2016: 41).

Bir yerel yönetim politikası olarak ortaya çıkan özel bölge uygulamaları, politik bir eleştiri veya tartışma unsuru olarak görülmemekte, eleştiriler daha çok eyalet tüzükleri ve federal yardım politikaları üzerinde yoğunlaşmaktadır (Bollens, 1986: 117). Özel bölge yönetimleri, diğer yönetim birimlerine göre, hem idari açıdan hem mali açıdan daha bağımsızdırlar. Buradaki idari bağımsızlık, bölgelerin, ana hükümetin yasal organları dışında kalan seçilmiş veya atanmış kurullar tarafından yönetilmesi ve

görevlerini yerine getirirken merkezi hükümetten onay almaması anlamına gelir. Mali bağımsızlık ise, bölgelerin, diğer yönetim kademelerinin izni ve müdahalesi olmaksızın vergi, harç veya borçlanma yoluyla gelir elde etmesine olanak tanımaktadır (McCabe, 2016: 131, 132).

3.1.2. Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Yerel Yönetim Birlikleri

Nasıl ki yerel yönetim birlikleri ülkemizde mevcut yasal düzenlemeler ve sınırlar kapsamında kurulabilir ve faaliyet gösterebilirse Avrupa Birliği ülkelerinde de yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimler arasında yapılabilecek tüm işbirliği konularında ve ilgili ülkenin yasalarının çizdiği sınırlar çerçevesinde faaliyet gösterebilmektedir.

Yerel yönetim yapılarının daha özerk, daha demokratik, daha katılımcı ve daha şeffaf bir şekilde bürünebilmesi amacıyla yerel yönetim birimlerinde iyileştirme çabaları gösteren birçok Avrupa ülkesi, yerel yönetimleri aktif çözüm merkezleri haline getirebilmek adına reform çalışmaları yürütmektedir. Bu çalışmalar sonucu oluşturulan yerel yönetim birlikleri de önemli bir misyon yüklenmektedir (Yılmaz, 2016: 20).

AB üyesi ülkelerde yerel ve bölgesel yönetim yapılanma biçimlerinin ve yetki alanlarının, ülkelerin yönetim sistemlerine bağlı olarak değişebildiği görülmektedir. Bu farklılıklara rağmen, ister ulusal ister uluslararası düzeylerde örgütlenmiş olsun, yerel karar alma ve hizmet kalitesi gibi faktörleri iyileştirmeye yönelik görevler üstlenmiş olan birçok yerel ve bölgesel birlikler de kurulmuş durumdadır (Yerelde AB, 2021).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı kapsamında, Avrupa Birliği ülkelerindeki yerel yönetim birliklerinin faaliyet gösterdikleri alanlar ve bunlar için ayırdıkları kaynaklar hakkında bir araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmaya göre, AB ülkelerindeki yerel yönetim birliklerinin en yoğun faaliyet konusu lobicilik ve uluslararası işbirliği olurken bunu, yerel yönetimlere finans tedariki, çevresel politikalar ve sosyal hizmetler izlemektedir. Birliğin önde gelen ülkelerinde merkezi idareler, yerel yönetimlerin birlik kurmaları konusunda finansal ve yasal teşviklerin yanında yetki devirleri gibi destekleyici unsurlar da kullanmaktadırlar (Zengin, 2011: 91-93). Bunun yanında, kent yaşamının önemli birer parçası olan yerel yönetim birliklerinin faaliyetlerini yerine getirebilmesi adına bu birliklere hükümetler tarafından yasal ve finansal destek sağlanması da oldukça yaygın bir uygulamadır (Eryiğit, 2016: 289).

AB ülkelerinde yerel yönetim birliği kurulması konusunda belirli model dayatmasının yapılmaması, kontrollü hukuksal serbestlik, sorumluluğa bağlı maddi

teşvikler ve yerel gelirlerden birliklere pay aktarılması, birliklerin başarısını etkileyen faktörlerdir. Bununla beraber, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki vesayet oranı da, yerel yönetim birliklerinin başarısında etken bir faktördür (Eryiğit, 2016: 289).

Yerel önceliklerin ulusal egemenlikle birleştirilerek ele alındığı ve gün geçtikçe birleştirme ve iş birliği gibi yollarla yerel yönetim sayılarının azaltıldığı (Tekdere, 2019: 265-270) Avrupa Birliği ülkelerinde yerel yönetimler arasında işbirliği oluşturma modelleri olarak kamu hukuku modeli, özel hukuk modeli ve kamu hukuku-özel hukuk karma modeli şeklinde uygulama yöntemleri görülmektedir.

Kamu hukuku modelinde kurallar tamamen kamu hukukuna dayanarak belirlenmiş olup bu şekilde yapılan işbirlikleri tam anlamıyla birer “*belediye birliği*” olarak tanımlanmaktadır. Fransa, İspanya ve Portekiz gibi ülkelerin yerel yönetimleri genellikle bu tip işbirliklerini kullanmaktadırlar.

Özel hukuk modeli ise, kamu hukukunun aksine kuralları özel hukuk hükümleri tarafından belirlenen, genellikle belediye işletmeleri ile özel işletmeler tarafından ortaklık şeklinde kurulan, kanalizasyon ve katı atıktan sosyal hizmetler ve acil kurtarma hizmetlerine kadar geniş bir hizmet alanını kapsayan bir modeldir. İngiltere, Çek Cumhuriyeti ve Bulgaristan yerel yönetim işbirliklerinde genellikle bu modeli kullanmaktadırlar.

Kamu hukuku - özel hukuk karma modeli ise, hem kamu hukuku modeli hem özel hukuk modeli kuralları karma olarak uygulanan, ilgili belediye veya belediyeye ait iktisadi teşebbüs ile özel işletmeler arasında kurulan ve daha çok büyük yatırımlar gerektiren altyapı hizmetlerini yerleştirmek üzere kullanılan bir işbirliği modelidir (Zengin, 2011: 94). Kamu yönetimi anlayışında meydana gelen değişikliklere bağlı olarak yerel yönetimlerin klasik hizmet sunum modelleri de değişikliğe uğramıştır. Belediyeler başta olmak üzere yerel yönetim birimleri, tek taraflı olarak belirlenen hizmet politikalarını uygulayıp görmek yerine, yerel yönetim anlayışı çerçevesinde katılımcı, şeffaf, tutarlı ve kendisi yapmayan fakat yapılabilir kılan bir anlayışı benimsemeye başlamışlardır. İşte kamu – özel ortaklığı sistemi, yönetim anlayışı içerisinde yerel düzeyde uygulama alanı bulmuştur (Karakılçık ve Küçük, 2019: 150, 151). Önde gelen uygulayıcı ülkeler Almanya, Hollanda, İtalya, Danimarka ve İsveç olup Avrupa Birliği ülkelerinde en çok kullanılan model bu işbirliği modelidir (Zengin, 2011: 95).

Yerel yönetim birlikleri, genel olarak aynı temel çerçeve içerisinde oluşturulmuşsa da bazı Avrupa ülkelerinde kendilerine farklı misyonlar yüklenmiş

olabilmektedir. Avrupa Birliği'ne üye olmayan İngiltere'de, yerel yönetimlerin ulusal hükümete karşı daha güçlü ve güvenilir bir sese sahip olmasını sağlamak üzere oluşturulan yerel yönetim birlikleri, ulusal sorunlara yerel çözümler üretmeyi hedefleyen siyaset üstü ve partiler arası bir organizasyon olarak tanımlanmaktadır (Local Government Association, 2020).

Uluslararası metinler kapsamında baktığımızda ise Avrupa'da ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde yerel yönetimlerin hak ve güçlerini merkezi yönetimlere karşı korumayı ve yerel yönetimlerin daha gelişmiş bir yapıya kavuşmalarını amaç edinen uluslararası metinlerden birisi olan AYYÖŞ, 15 Ekim 1985 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından Strasbourg'ta imzaya açılmış ve 1 Eylül 1988 tarihinde yürürlüğe girerek uygulanmaya başlamıştır. Avrupa Konseyi'ne bağlı Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Avrupa Konseyi'ne bağlı 47 ülkedeki yerel ve bölgesel demokrasiyi takip etmek ve şartı imzalayan ülkelerin imzaladıkları ve kabul ettikleri maddelere uygun davranıp davranmadıklarını denetlemekle görevli organdır.

AYYÖŞ, toplam üç bölümden ve on sekiz maddeden oluşan, imzalayan ülkeleri bağlayıcı yönü olan bir metindir. Şartın 10'uncu maddesi, "Yerel Makamların Birlik Kurma ve Birliklere Katılma Hakkı" başlığı altında üç fıkradan oluşmaktadır. Birinci fıkra, yerel makamların ortak ilgi alanlarındaki görevleriyle ilgili olarak başka yerel makamlarla işbirliği yapıp birlik kurabileceklerini; ikinci fıkra, devletlerin, yerel makamların birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanıyacaklarını; üçüncü fıkra ise, yerel makamların, başka devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabileceğini hüküm altına alarak yerel yönetimleri, sadece tek başlarına değil birlik halinde de güçlü kılmayı hedeflemiştir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2020).

3.1.2.1. Almanya'da Yerel Yönetim Birlikleri

Germen İmparatorluğu'nun etkisi altındaki son iki yüz yıllık süreçte yaşanan 1848 devriminin etkileri, Hitler'in Nasyonal Sosyalizm akımı, Yahudi soykırımının izleri, İkinci Dünya Savaşı'nın büyük yıkımı ve son olarak 1990 yılında Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesi gibi etkileyici gelişmeler, Almanya'nın özgürlükçü ve demokratik parlamenter sisteminin tarihsel arka planını oluştururken mevcut siyasi ve idari yapısını da şekillendirmiştir (Yılmaz, 2020: 41).

1949 yılında kabul edilen ve hâlen yürürlükte olan Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası'nın 20'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre "Almanya Federal

Cumhuriyeti demokratik ve sosyal bir federal devlettir.” Doğu ve Batı Almanya’nın birleşmesinden bu yana Almanya Federal Cumhuriyeti on altı federe devletten oluşmaktadır. Anayasanın başlangıç kısmında yer alan bu federe devletlerin üç tanesi yalnız bir şehirden oluşmakta ve bunlara “şehir devletleri” denmekte; diğer on üç tanesi de birden fazla şehirden oluşmakta ve bunlara da “alansal devletler” denmektedir (Muratoğlu, 2014: 300).

Yerel yönetim birimlerinin türleri, görev ve yetkileri bakımından Federal Almanya’da çok çeşitlilik görülmektedir. Belediyeler ve ilçelerden oluşan yerel yönetimler anayasal kurumlar olup birkaç istisna dışında iller yerel yönetim kademesi olarak kabul edilmemektedir. Belediyeler devlet karşısında tam bir özerkliğe sahip olup devlet denetimi sadece yönetimlerinin yasalara uygunluğu konusunda mevcuttur. Şeffaf ve halka yakın yönetim anlayışlarının yanında halkın yerel idareleri etkileyebilme çabaları, demokrasinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Federal devlet ve eyaletlerden sonra üçüncü ve en alt kademe olan yerel yönetimler, devletin en küçük idari birimi olmaları, kendini yönetme hakkına sahip olmaları ve emir ve yasak koyabilen bağımsız toplumsal kurumlar olmaları gibi üç temel işleve sahiptirler. Bu işlevler çerçevesinde yerel özerkliğe sahip olan yerel yönetimlerin hizmetleri mevzuatla sınırlandırılmamış, aksine subsidiarite ilkesi çerçevesinde hizmetlerin, vatandaşa en yakın idari birim tarafından verilmesi kabul görmüştür (Işıkhana, 2018: 96, 97). Bu da Alman federalizminin, yasamada merkezin, yürütmede eyaletlerin güçlü olduğu, dolayısıyla merkezi yönetimlerin aldığı kararların federal yönetimlerce uygulandığı bir sistem olarak görülmesine yol açmaktadır (Yılmaz, 2020: 42, 43).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (AYYÖŞ), belgeyi imzalamış olan ülkelerde yerel yönetimlere örgütlenme özgürlüğü vermektedir. Fakat Almanya gibi bazı ülkelerde, bu özgürlüklere bağlı olarak “ortak yönetim” kurulmasına fırsat tanıyan mevzuat hükümleri de mevcuttur. Bu, yerel yönetimler arasında gönüllü işbirliği temeline dayanır ve böyle bir yönetimin kurulması, belediye meclislerinin nitelikli çoğunluğunun kabul etmesiyle mümkün kılınmıştır (Toksöz, 2013: 99).

1916 yılında kurulmuş olan ve iki yüz doksan dört üyeli Alman İller Konseyi olarak bilinen ulusal düzeyde yerel yönetimler birliğine sahip olan (Yerde AB, 2021) ve eyalet, ilçe ve belediye şeklinde birimlerinden oluşan Alman yerel yönetim sistemi, anayasa tarafından güvence altına alınmıştır ve her eyaletin kendi anayasası bulunmaktadır. Son yıllarda eyaletler tarafından bazı bölge ve belediyelerin birleştirilmesi yoluna gidilerek onbinden fazla olan belediye sayısının yaklaşık üçte bir

oranında azalması sağlanmıştır (Tekdere, 2019: 258). Ayrıca bazı eyaletlerde, sorumluluğun paylaşılmasının bir örneği olarak ve belirli bir amacı gerçekleştirmek doğrultusunda, yerel yönetimler bir araya gelebilmektedirler. Yerel yönetimlerin ilçe ve belediye yönetimlerinden sonra üçüncü bir türü olarak da kabul edilen ve Avrupa düzeyinde karar alma süreçlerinde etkili olabilen bu birlikler, amaçlarına bağlı olarak merkezi veya federal düzeyde örgütlenebilmektedirler. Bu birlikler içerisinde en sık uygulama alanı bulan da belediye birlikleridir. Belediye birlikleri, özellikle maddi açıdan yetersiz olan belediyelerin bazı görevleri yerine getirememeleri dolayısıyla, komşuluk ilişkilerine dayanarak, bu hizmetlerin daha iyi yerine getirilmesi ve mali kaynaklardan tasarruf sağlanması amacıyla oluşturulan birliklerdir. Alman yerel yönetim yazınında “birlik belediyesi” adını alan ve eğitim, itfaiye, içme ve kullanma suyu temini, kanalizasyon ve arıtma, arazi planlaması ve spor tesisleri inşa etme gibi görevleri yerine getirmek amaçlı oluşturulan bu oluşum, kendine bağlı belediyelerin idari işlerini onlar adına yerine getirir ve böylece mali tasarruf sağlanmış olur (Erkul vd., 2016: 47-49).

3.1.2.2. Fransa’da Yerel Yönetim Birlikleri

Fransa, kendilerini yerel düzeyden ayıran ortalama bir alansal büyüklüğe, geniş çaplı bir özerkliğe ve kendilerine ait yasama yetkileri ile anayasal bir dereceye sahip olan bölgelerden oluşması nedeniyle “Bölgeselleşmiş Devlet” olarak bilinmektedir.

Asırları bulan siyasi deneyimler neticesinde Fransa’da “üniterlik” ve “halk egemenliği” kavramları iç içe geçmiş gibidir. Bu durumun kökleri, Fransa’daki merkezîyetçi anlayışın ve ulus-devlet yaklaşımının gelişmesine dayanmaktadır. Merkezîyetçilik, siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmenin etken maddesi olarak görülmekte ve demokratik cumhuriyetin ve modernleşmenin tetikleyicisi olarak kabul edilmekteyken Fransız İhtilali’nden itibaren tarihi önemli değişiklikler yaşamış olan Fransa’nın, bu dönemden sonra en az 16 anayasa ile yönetildiği görülmektedir. Bu kadar çok anayasanın hayata geçmiş olmasına rağmen belirli yapı, davranış ve toplumsal geleneklerin korunması, Fransa siyasi sistemini şekillendirmiş ve bu sadakat, Avrupa’nın en eski ulus devleti olma unvanını Fransa’ya vermiştir.

Merkezîyetçiliğin bu kadar kabul gördüğü bir anlayışta, bölgeselcilik “geriye götüren” bir anlayış olarak kabul edilmekteydi. 20’nci yüzyılın ikinci yarısından itibaren sosyo-ekonomik modernleşmenin etkisiyle, toplumsal koşulların yerine getirilmesi ihtiyacı fazlalaşmış ve merkezi yönetim “bölgesel ortak”lara gereksinim

duymuştur. Başlangıçta sadece “işlevsel” olarak önem arz eden bölge anlayışı, zaman içerisinde ekonomik ve siyasal etkiler içeren bir aktör olarak görülmüştür.

Bugünkü Fransız devlet yapısı, 5’inci Cumhuriyeti başlatan 1958 Anayasası ile düzenlenmiştir. Yerinden yönetim birimleri olarak belediye, departman (il) ve deniz aşırı bölgesel yönetim örgütlenmelerini düzenleyen bu anayasada bölge yönetiminin adı geçmemekle birlikte yasa yoluyla farklı bir yerinden yönetim kurulabileceği de belirtilmiştir. Bu anayasal güvence ışığında, 1972 yılında yürürlüğe giren “Bölgelerin Kurulması ve Örgütlenmesi Yasası”nı takiben, 1982 yılından itibaren bölge yönetimleri ayrı birer yerel yönetim birimi olarak kabul edilmiştir (Toprak, 2011: 27-39).

1946 yılında kurulmuş olan ve ulusal düzeyde yerel yönetimler birliği durumundaki Fransa İller Meclisi örgütlenmesine sahip (Yerelde AB, 2021) Fransa, AB’ye üye ülkeler içerisinde en fazla belediye yönetimine sahip olup bölge, idari teşkilatlanma içerisinde il ve belediye şeklinde yerel örgütlenmeler bulunmaktadır. 2015 yılında yapılan “yeni belediye” düzenlemesi ile tarihi özelliklere sahip eski belediyelerin mevcudiyeti korunmuş, belediye birleşmeleri yoluyla 2145 adet belediyeler arası işbirliği yapısı oluşturulmuştur. Bir nevi dördüncü bir yerel örgütlenme türü gibi görülebilecek bu işbirlikleri sonucunda Fransa’da belediye örgütlenmesi 35.357’ye düşmüştür (Tekdere, 2019: 255).

3.1.2.3. Hollanda’da Yerel Yönetim Birlikleri

Parlamento esasına dayalı anayasal bir monarşi olan Hollanda Kraliyet Devleti’nde, yapısal olarak bakıldığında yasama organı, monark (kral/kraliçe), parlamento ve bakanlar kurulu şeklinde üçlü yapıdan oluşmaktadır. İdari açıdan on iki eyalete ayrılan krallık (Ankara Sanayi Odası, 2021), Hollanda, Aruba, Çuraçao ve St. Maarten ülkelerinden oluşmaktadır. Kraliyet her ne kadar dört ülkeden oluşsa da devlet yönetiminde asıl yetki Hollanda’dadır. Kral veya kraliçe, devlet yönetiminin zirvesini temsil eder ve pek çok monarşinin aksine, hükümetin doğal bir üyesi konumundadır. Fakat kral veya kraliçenin siyasi bir etkisi ve parlamentoya karşı bir sorumluluğu bulunmamaktadır (İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2021).

Monarşik, demokratik, üniter ve parlamenter yönetim tarzı ve yapısıyla Hollanda Krallığı, aynı zamanda yerel yönetimlere de anayasal, idari, mali ve fiili özerklik tanımış bir devlet sistemine sahiptir. Birbirleriyle çelişkili gibi görünen bu kavramlar, Hollanda’da bir arada bulunabilmektedirler. Eyalet, il ve belediye şeklinde üçlü bir yapı bulunan Hollanda’da merkezi hükümet dışı politika, savunma, fiyatlar, gelir politikaları,

adalet ve ulaştırma gibi genel konularda ülke politikalarını belirlerken, iller ve belediyeler bu konuların dışında kalan konularda yetki sahibidirler. Bakanlıkların taşra örgütlenmesi bulunmayıp bunlara ait görevler iller ve belediyeler tarafından yerine getirilmektedir (nder, 2005: 35-40).

İller ve belediyeler olmak üzere iki kademeli bir yerel yönetim yapısı bulunan Hollanda'da, toplam 380 adet belediye örgütlenmesi yer almaktadır. Yzlmnn ve nüfusunu azlığına paralel olarak yerel yönetim sayısı da düşük olan Hollanda'da, 1970 yılında 913 olan belediye sayısı, birleşmeler neticesinde 2016 yılında 390'a kadar gerilemiştir. Belediyelerin birleştirilmesi yanında su kaynaklarının yönetimi konusunda da "bölgesel yönetimler" şeklinde yerel yönetim birlikleri kurulduğu görülmektedir (Tekdere, 2019: 263, 264). Ulusal düzeyde yerel yönetimler birliği olarak Hollanda İller Birliği adı altındaki örgütlenme, yerel yönetimler açısından çeşitli alanlarda uzmanlaşma, araştırma ve inceleme imkânlarıyla yayın ve eğitimler vermektedir (Yerelde AB, 2021).

3.1.2.4. İspanya'da Yerel Yönetim Birlikleri

Parlamentar demokrasiye dayalı monarşi ile yönetilen İspanya bir kraliyet ülkesidir. Kralın yetkileri sembolik olup asıl yetki kral tarafından atanan hkumettedir. Ancak kralın yasama organını feshetme ve bazı koşullarda halkoyuna gitme yetkisi de mevcuttur. Etnik grupları ve bölgelerin özerkliğini tanıyan ve haklarını teminat altına alan 1978 Anayasası'na göre İspanya, her birinin kendine ait özerklik yasası, parlamentosu ve yürütme organı bulunan on yedi bölgeden oluşmaktadır (Ministry of Foreign Affairs, 2021).

Seçkinlerin ve sivil toplumun girişimleriyle şekillenen 1978 Anayasası, demokrasi, hukukun üstünlüğü, kültürel çoğulculuk ve sosyal devlet gibi temel değerleri içermektedir. Çok merkezli federasyondan farklı olarak "bölgeli devlet" yapılanmasını benimseyen demokratik İspanya, siyasal iktidarın tek merkezde toplandığı ancak merkez tarafından belli yetkilerin bölgelere aktarıldığı bir yapılanmaya sahiptir. Bu nedenle 1978 Anayasası, merkezi yapı ve çok başlı yapı öğelerini bir arada bulundurması ve bölgeli devletin bu iki zıt kutbu bir arada barındırması bakımından önemli bir örnektir. Üniter devletlere özgü olan ulusun tekliği ve bölünmezliği ilkesi, bölgeli devlet anlayışında geri plana atılmış ve ulus, farklı milliyetleri altında barındıran bir çatı şekline brnmştir. Bölge kavramı, 1978 Anayasası ile oluşturulan özerk bölgeler ve öteden beri kültürel farklılıkları vurgulanan "tarihsel milliyetler" ve

çoğunlukla onların yaşadıkları topraklar olan Katalonya, Bask Ülkesi ve Galiçya için kullanılmaktadır. Bu özerk bölgeler, hükümet kurumlarının örgütlenmesi, şehircilik ve konut politikası, tarım ve hayvancılık, kültür ve turizm politikaları, ticari hayat, spor ve eğlence hayatı gibi çok geniş alanlarda düzenleme yetkisine sahip organlardır (Konuralp, 2019: 349-381).

Diğer federe devletlerin aksine, belediyelerin ve illerin fonksiyonel ve finansal yetkilerinin bölgesel anayasa ve kanunlar tarafından değil, ulusal kanunlar tarafından belirlendiği İspanya’da, özerk topluluklar, iller ve belediyeler olmak üzere üç kademeli bir yerel örgütlenme bulunmaktadır. 2013 yılında çıkarılan “Yerel Yönetimlerin Sürdürülebilirliği ve Rasyonelleşmesi Kanunu” kapsamında, finansal güç konusunda yeterlilik sorunu yaşayan yerel yönetimlerin devamını sağlamak amacıyla, gönüllülük esası çerçevesinde belediye örgütlenmelerinin birleşmelerini sağlayan teşvik programları geliştirilmiştir (Tekdere, 2019: 255, 256). Çoğu AB ülkesinde olduğu gibi İspanya’da da mevcut olan ulusal düzeydeki yerel yönetimler birliği, İspanya Belediyeler ve İller Federasyonu olarak 1985 yılında kurulmuş olup yerel yönetimler açısından çeşitli alanlarda uzmanlaşma, araştırma ve inceleme imkânlarıyla yayın ve eğitimler vermektedir (Yerelde AB, 2021). Hayata geçirilen teşvik programları ve yasal düzenlemeler çerçevesinde, birçok Avrupa ülkesinde görülen bölgesel yerel yönetim birimleri, İspanya’da da hayat bulmuş ve belediye birlikleri adı altında yerel yönetim teşkilatlanmasında yerini almıştır (Karaaslan, 2013: 133).

3.1.2.5. İtalya’da Yerel Yönetim Birlikleri

İlimli merkeziyetçi yönetim sistemini benimseyen ve cumhuriyetle yönetilen İtalya’da (Varcan vd., 2013: 10) şehirlerin bir araya gelerek daha güçlü bir yapı kurma çalışmaları 15’inci yüzyılın ortalarında görülmeye başlamıştır. Bu dönemde şehirlerin, imparatorluk karşısında ayrılıkçı yapıyı temsil ettiği düşünülmesinin yanında, şehirlerde üretimin artması şehir üstü pazarları ön plana çıkarmıştır. Yerel anlamda parçalı bir yapı olarak varlığını devam ettirse de İtalya’da bu dönemde ekonomik ve güvenlik eksenli bölge ölçekli birlikteliklere ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Gerek pazar payı, gerek güvenlik ve gerek ulaşım gibi ihtiyaçların giderilme derecesinin beklentilerin altında kalması, şehir ölçekli yönetimlerin yerini şehir üstü bir yapılaşmaya bırakmasında etken olmuştur. Şehirlerin, kendilerinden beklenen özellikle ekonomik ihtiyaçları kendi başlarına yerine getirememeleri ve daha geniş pazarlara ulaşma istekleri, bölge ölçekli yapıların birer ögesi konumuna gelmelerini kabul etmelerine sebep olmuştur. Sonuç

olarak bu çerçevede daha küçük şehirlerin birleşmesiyle, Venedik, Milano, Floransa, Roma ve Napoli gibi ekonomik merkezler ortaya çıkmıştır (Tuncer, 2018: 12-14).

1948 yılında kabul edilen Anayasaya göre Cumhurbaşkanı parlamento tarafından atanmaktadır. Anayasada devlet tek ve bölünmez olarak belirtilirken, yerel yönetimlerin özerklikleri de tanınmış ve destekleyici tedbirler benimsenmiştir. Bu doğrultuda, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi, yerinden yönetim ilkesi çerçevesinde uygulanmaktadır (Küçük, 2019: 10-12).

İtalya Cumhuriyeti, bölgelere, illere ve komünlere ayrılmaktadır ve bu yerel idari birimlerin her birinin, belirlenen ilkeler çerçevesinde kendine özgü yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır. Anayasada vücut bulan bu üç yerel idari birimine ilave olarak 1990'lı yılların başından itibaren metropoliten kent yönetimlerinin dördüncü bir yerel birim şeklinde kabul edilmesi için çalışmalar yapılmakta olmasına rağmen henüz istenen sonuç alınamamıştır (Coşkun vd., 2019: 307).

Birçok AB ülkesi gibi İtalya da, bölge, il ve belediye olarak üçlü bir yerel yönetim yapısına sahiptir. 20 bölge (metropol kentler), 84 il ve 7960 belediye yönetiminden oluşan İtalya (Tekdere, 2019: 258), yerel yönetimlerin finansal sorunlarına çözüm bulabilmek adına 1990'lı yıllardan itibaren belediyeler arası işbirliğini uygulamaya başlamıştır (Küçük, 2019: 21). Ulusal düzeyde yerel yönetimler arasında yerel yönetim birliği olarak İtalya İller Birliği'ne sahip olan İtalya, bu birlik vasıtasıyla yerel yönetimler arasında araştırma, inceleme ve yayınlar aracılığıyla gelişimi ve işbirliğini sağlamaya çalışmaktadır (Yerelde AB, 2021)

3.2. Türkiye'de Yerel Yönetim Birlikleri

Yerelleşmenin birçok gereklerini batının tecrübe ve yazılı metinlerinden alan Türkiye'de yerel yönetim birlikleri, yakın geçmişe kadar, anayasa metinlerinde ismen yer almasına rağmen belediye kanunlarında düzenlenmekteydi. 26 Mayıs 2005 tarih ve 25842 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile bağımsız bir mevzuata sahip olmuştur.

Yerel yönetim birlikleri, Türkiye'de, belediyeler birliği, özel idareler birliği, hizmet götürme birliği gibi adlar altında, yerel yönetimleri düzenleyen yasalar çerçevesinde oluşturulmuştur (Karakılçık, 2018: 257).

3.2.1. Türkiye’de Yerel Yönetim Birliklerinin Yasal Dayanakları ve Kuruluş Amaçları

Türkiye’de kurulan yerel yönetim birliklerinin uluslararası yasal dayanakları arasında Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi, Avrupa Kentsel Şartı, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı ve AYYÖŞ gibi kuruluş ve metinler yer almaktadır.

Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği’nin 23-26 Eylül 1985 tarihlerinde Dünya Yerel Yönetimler Kongresi’nde kabul etmiş olduğu bir metindir. Yerel yönetimleri güçlendirme, daha etkili ve demokratik süreci yaşama geçirme ve halkların refahını artırma çabalarında bütün ulusların yönelmesi gereken standartları belirleme genel amaçlarını taşıyan bu bildirgenin “*Yerel Yönetim Birlikleri*” başlıklı 9’uncu maddesi, “*Yerel yönetimler, yetkilerini kullanmada, ortak çıkarlarının savunulması ve geliştirilmesi ve üyelerine belli hizmetler sağlamak için birlikler kurma yetkisine sahip kılınmalıdır. Diğer yönetim kademeleri, yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemeler konusunda yerel yönetim birliklerine danışmalıdır*” (Elektrik Mühendisleri Odası, 2020) ilkesini getirerek yerel yönetim birliklerinin kurulmasında yerel yönetimlere yetki verilmesi ve gerekli görülen konularda bu birliklere danışılması konusunda telkinde bulunmaktadır.

Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi tarafından Mart 1992’de kabul edilmiş olan ve henüz Türkiye’den hiçbir belediyenin imzalamadığı bir belgedir. Buna göre kent sakinlerinin, sağlıklı, düzenli ve temiz bir çevrede yaşama haklarına ilaveten “*kişilerin yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan katılma konusunda özgür olmaları ve özendirmeleri*” (Mimarlar Odası-Ankara Şubesi, 2020) konusuna değinilerek bireylerin kendi yerel yönetimlerinin, birlikler de dâhil olmak üzere her türlü ilişkilerinde etkin rol alabilmelerinin önemine vurgu yapılmıştır.

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı, 1996 yılında İstanbul’da düzenlenen Habitat II Konferansı ile başlayan görüşmelerin yaklaşık sekiz yıl sürmesi sonucu 2004 yılının Ocak ayında Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu ve Metropol Kentler Birliği gibi üç ayrı örgütün birleşmesiyle oluşmuş bir örgüttür. Temel amacı, demokratik yerel yönetimin birleşik sesini dünya ölçeğinde savunmak ve yerel yönetimler ve uluslararası topluluk ile işbirliği içinde, yerel değerleri, amaçları ve çıkarları korumak olan ve kuruluş misyonunda “*üyeleri arasında birliği ve işbirliğini teşvik etmek ve özgür ve özerk yerel yönetimler ve onların ulusal birliklerinin kurulması ve güçlendirilmesini desteklemek*

amacıyla eğitim, bilgi paylaşımı ve kapasite artırımı kaynağı olmak” gibi ilkeleri savunan Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı, kendi içerisinde çeşitli görevleri olan on sekiz komite ve çalışma grubuna ayrılmış durumdadır. Bu komite ve çalışma gruplarından Kapasite ve Kurumsal Gelişim Çalışma Grubu ile Göç ve Eş Kalkınma Çalışma Grubu, çalışmalarını özellikle yerel yönetim birlikleri üzerinden yerine getirmektedirler (Yerel Diplomasi, 2020).

Ulusal kapsamda baktığımızda, Türkiye’de yerel yönetim birlikleri, ilk olarak 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu’nda düzenlenmiş, aynı şekilde 5422 sayılı İl İdaresi Kanunu da birliklerin kuruluşu konusunda hükümlere yer vermiştir (Karakılıçık, 2018: 258, 259). 1580 sayılı yasa çerçevesinde ilk resmi birlik olan Erzurum Hınıs Köylere Hizmet Götürme Birliği 1947 yılında kurulmuş olup 1961 Anayasası’nın ilanına kadar ülke genelinde beş adet yerel yönetim birliği kurulmuştur. 1961 Anayasası’nın yürürlük dönemi içerisinde, köylere hizmet götürme birlikleri başta olmak üzere, yerel yönetim birlikleri sayısında önemli bir artış görülmüştür. 1970’li yıllar ise Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği ve Karadeniz Belediyeler Birliği gibi bölgesel düzeyde belediye hizmet birliklerinin kurulduğu ve TBB gibi üst birliklerin kurulması çalışmalarının yapıldığı yıllar olarak önem arz etmektedir. Bu dönem içerisinde yapılan önemli faaliyetlerden olan Yerel Yönetim Bakanlığı’nın 1978 yılında kurulması ve TBB’yi kurma çalışmaları, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesiyle son bulmuştur (Akıllı, 2012: 1,2).

Günümüzde ise yerel yönetim birliklerinin temeli 1982 Anayasası’na dayanmaktadır. Anayasa’nın “Mahalli İdareler” başlıklı 127’nci maddesinin son fıkrası *“Mahallî idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Cumhurbaşkanının izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir”* hükmünü getirerek yerel yönetimlerin kendi aralarında birlik kurmalarını anayasal güvenceye bağlamış fakat bunu Cumhurbaşkanı’nın iznine tabi kılmıştır. Anayasal bu hükme bağlı olarak Türkiye’de yerel yönetim birlikleri 26.05.2002 tarih ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çerçevesinde kurulmaktadır. Yerel yönetim birliğini, ya da kanundaki ifade ile mahalli idare birliğini, birden fazla mahalli idarenin, yürütmekle görevli olduğu hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi, olarak tanımlayan bu kanuna göre mahalli idare birliklerinin kurulmasındaki temel amaç, birden fazla mahalli idare tarafından yerine getirilmesi gereken bazı hizmetlerin birlikte görülmesi gerekliliğidir. Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun

“Diğer kuruluşlarla ilişkiler” başlıklı 74’üncü maddesi, belediyelerin, daha kısa vadeli ve etkisi daha çabuk görülebilecek bazı çalışma ve projelerde, diğer belediyelerden yardım alarak işbirliği içerisinde faaliyet gösterebilmelerine de imkân tanımaktadır.

Yerel yönetim birliklerinin kurulması, yerel halkın, yerel yönetim birimlerinin ve merkezi idarenin bazı beklentilerini karşılamak gibi genel bir amaca hizmet etmektedir. Yerel yönetim birliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan bu beklentiler içerisinde, yerel halkın kendi sorunlarıyla ilgilenmesi ve demokrasi alışkanlığının geliştirilmesi, yerel kaynakların yerel ihtiyaçlar için kullanılmasının sağlanması ve yerel yönetimlerin, merkezden gelen yardımları en uygun şekilde gerektiği yerlere aktarması gibi beklentiler bulunmaktadır (Gönül, 1977: 138).

Yasal düzenlemeler ve kuruluşlarındaki temel amaçlar dikkate alındığında, bu birliklere üye olan yerel yönetimler arasında hiyerarşik bir ilişki olmayıp yatay bir ilişkinin bulunduğu dikkat etmek gerekmektedir. Üye birimler arasındaki ilişki ast üst ilişkisinden ziyade, ekonomik güç birliğini sağlamak, yardımlaşma, dayanışma ve tecrübe paylaşımı yapmak, birlikte hareket ederek kamuoyu desteği sağlamak, uluslararası fon kaynaklarına ulaşabilmek, yerel kalkınmaya destek vermek ve yerel demokrasiyi geliştirmek gibi amaçlara bağlı yatay bir ilişki şeklindedir (Yılmaz, 2018: 734, 735).

5355 sayılı Mahalli İdareler Kanunu’nun 4’üncü ve 20’nci maddeleri gereğince, Türkiye’de yerel yönetimlerin, genel amaçlı veya amacı açıkça belirlenmemiş bir yerel birlik kurmaları mümkün olmadığı gibi il özel idarelerini ve belediyeleri temsilen ülke düzeyinde yalnızca tek birlik kurulabilmektedir. Her yerel yönetim, kendi alanında kurulan ülke düzeyindeki birliğin doğal üyesi olabilmekte; yerel yönetimler, ülke düzeyi dışında kendi aralarında çeşitli birlikler kurabilmektedir. Bu doğrultuda Türkiye’de belediyeleri temsilen “TBB” ve il özel idarelerini temsilen “Vilayetler Hizmet Birliği” kurulmuştur. Yine aynı kanunun 18’inci maddesinde, belediyelerin yurtiçi ve uluslararası birliklere girmeye, kurulmuş birliklere katılmaya ve birliklerden ayrılmaya, görevleriyle ilgili uluslararası organizasyonlarda bulunmaya, yurt dışındaki yerel yönetimlerle ortak faaliyet yürütmeye ve kardeş şehir uygulamalarında bulunmaya belediye meclislerince karar verileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak uluslararası herhangi bir uygulama için İçişleri Bakanlığı’ndan önceden izin alınması ve uygulamanın uluslararası antlaşmalara uygun olması şartı da bulunmaktadır.

3.2.2. Türkiye’de Yerel Yönetim Birliklerinin Türleri

Yerel yönetim birlikleri, yerel veya bölgesel ölçekte örgütlenmiş olabileceği gibi ulusal veya uluslararası ölçekte de örgütlenmiş olabilmektedir. Belli bir amacı gerçekleştirme çerçevesinde, sulama, katı atık veya içme suyu hizmeti gibi tek işlevli birlikler kurulabileceği gibi belediye birlikleri, köylere hizmet götürme birlikleri gibi çok işlevli birlikler de kurulabilmektedir. Bu birlikler genelde, kamuoyu desteği sağlamak, işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmek, bilgi ve deneyim paylaşımını sağlamak, ortak hizmet ihtiyaçlarını karşılamak, büyük ölçekli projeleri gerçekleştirmek, uluslararası fonlardan faydalanmak, yerel kalkınma ve demokrasiyi geliştirmek gibi nedenlerle ortaya çıkmaktadırlar (Karakılıç, 2018: 258).

2013 yılında 1411 olan yerel yönetim birlikleri sayısı, 6360 sayılı kanun kapsamında, bazı köylerin mahalleye çevrilmesi, kanun kapsamındaki büyükşehirlerdeki köylere hizmet götürme birliklerinin tasfiye edilmesi ve bazı birlik faaliyetlerinin ilçe belediyelerine devredilmesi düzenlemeleri çerçevesinde, 2014 yılında yapılan mahalli idare seçimleri sonrasında 784’e düşürülmüştür (Turan, 2015: 83, 84). Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın 2018, 2019 ve 2020 yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu verilerine göre Türkiye’de 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılları sonu itibarıyla mevcut yerel yönetim birlikleri sayısı tablo 3.1.’de belirtildiği gibidir:

Tablo 3.1. 2017-2018-2019-2020 Yılları Mahalli İdare Birlikleri Sayıları

Birlik Türü	2017	2018	2019	2020
Ülke Düzeyinde Birlikler	2	2	2	2
Belediye Hizmet Birliği	55	39	40	41
Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği	10	10	10	10
Kalkınma Birliği	8	5	5	5
Çevre Altyapı Hizmet Birliği	99	74	71	69
Turizm Altyapı Hizmet Birliği	54	42	41	39
İçme Suyu Birliği	97	75	75	72
Köylere Hizmet Götürme Birliği	450	451	451	451
Diğer Birlikler	18	9	9	10
Toplam	793	707	704	699

Kaynak: Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, 2022 Mart

Ülke düzeyinde birlikler, merkezleri Ankara’da bulunan ve 5355 sayılı yasa kapsamında kurulan TBB ve Vilayetler Birliği’dir. Belediyeler, TBB’nin, il özel idareleri de Vilayetler Birliği’nin doğal üyesi durumundadırlar (Varcan vd., 2013: 54).

Belediye Hizmet Birlikleri, üyeleri sadece belli bir ildeki veya belli bir bölgedeki belediyeler olan, o ile veya bölgeye ait altyapısal veya toplumsal sorunları gidererek sorumlu olduğu bölgeye artı değer katmaya çalışan birlikler olarak bilinmektedir. Bunlara örnek olarak Marmara Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği, Akdeniz Belediyeler Birliği, Doğu Anadolu Belediyeler Birliği, Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği, İç Anadolu Belediyeler Birliği, Göller Yöresi Belediyeler Birliği, Adıyaman Belediyeler Birliği gibi yerel ve bölgesel birlikler gösterilebilir (Yılmaz, 2018: 738).

Özel İdare-Belediye Hizmet Birliği olarak kurulan birlikler, bir ile ait hem il özel idaresi hem de belediyelerinin bir araya gelerek o ilin belli hizmet sorunlarının çözümü için oluşturulmuş olan birliklerdir (Yılmaz, 2018: 738).

Kalkınma Birlikleri, 1997 yılından itibaren kurulmaya başlanmış olan ve 2008 yılına kadar on üç bölgede kurulan (Akıllı, 2012: 3); yazında kalkınma ajansları olarak da bilinen ve 15 Temmuz 2018 tarihli 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 184'üncü maddesinde "bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgelerarası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak" amacıyla kuruldukları belirtilen (Resmi Gazete, 2021); belli bölgelerin toplumsal, ekonomik ve fiziksel gelişimini hedefleyen birliklerdir. AB tarafından desteklenen bu birlikler, 2003 yılında AB'nin Türkiye'de pilot il olarak belirlediği Erzurum, Erzincan, Bayburt, Samsun, Amasya, Çorum, Tokat, Çankırı, Kastamonu ve Sinop illerinde uygulanmaya başlamış ve daha sonra farklı illeri içine alan başka birliklerin kurulmasıyla devam etmiştir (Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği, 2021).

Çevre Altyapı Hizmet Birlikleri, çevrenin korunması ve geliştirilmesiyle birlikte altyapı sorunlarının da giderilmesi amacıyla (Yılmaz, 2018: 738) komşu yerel yönetim birimleri ile beraber kurulan birliklerdir. İlk olarak 1993 yılında kurulan (Akıllı, 2012: 2) bu birliklerin 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nda doğrudan doğruya adı geçmese de, aynı kanunun "Birliğin Kuruluşu" başlıklı 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında "Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda; Cumhurbaşkanı, ilgili mahallî idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilir." hükmü ile çevre ve altyapı sorunlarına yönelik birliklerin kurulması yasal güvenceye alınmıştır.

Turizm Altyapı Hizmet Birlikleri, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na 28 Aralık 2006 tarihinde yapılan değişiklikle "Ek Madde 1" ve "Geçici Madde 3" olarak eklenmiş olup kanunda açıkça tanımlanan birliklerdendir. Söz konusu madde "Kültür ve turizmi

koruma ve gelişim bölgeleri ile turizm merkezlerinde, alanın bütüncül bir anlayışla korunması, geliştirilmesi, tanıtımı, kültür ve turizme ilişkin sosyal ve teknik altyapının gerçekleştirilmesi ve işletilmesini sağlamak amacıyla alandaki bütün mahalli idarelerin katılımı ile bir mahalli idare birliği kurulur.” diyerek turizm altyapı hizmet birliklerine yasal bir kimlik kazandırmıştır.

İçme Suyu Birlikleri, birliğe üye olan yerel yönetimin sorumlu olduğu bölge halkına içme suyu temin edilmesi, mevcut içme suyu kaynaklarının yönetilmesi ve tesislerinin bakımı gibi hizmetleri yerine getirmek üzere kurulmuş birliklerdir (Yılmaz, 2018: 738). Bu birlikler, halkın temel ihtiyaçlarından biri olan su ile ilgili olduğundan, su ihtiyacını gidermek üzere gerçekleştirilen projeler kapsamında zorunlu olarak kurulmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2021).

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, yerel yönetim birlikleri içerisinde hem en çok gündemde olan hem de en yaygın görülen birlikler olarak karşımıza çıkmaktadır. 1990’lı yıllarla birlikte sayısında önemli bir artış, 6360 sayılı yasa ile ise keskin bir azalma görülen (Turan, 2015: 76-83) köylere hizmet götürme birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nda da kendine yer bulmuştur. Söz konusu kanunun “Köylere hizmet götürme birlikleri” başlıklı 18’inci maddesi, “İlçelerde, tarım ürünlerinin pazarlanması hariç olmak üzere, yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere, tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilir” diyerek köylere ait altyapı hizmetlerinin önemli bir kısmının bu birlikler tarafından veya bu birlikler aracılığıyla yapılmasını öngörmüştür.

Genel olarak baktığımızda Türkiye yerel yönetim birlikleri açısından zengin bir ülke sayılabilecek konumdadır. Ülke düzeyinde kurulan birlikler, belediye hizmet birlikleri, özel idarelerle belediye hizmet birlikleri arasında kurulan birlikler, kalkınma birlikleri, çevre altyapı hizmet birlikleri, turizm altyapı hizmet birlikleri, içme suyu birlikleri ve köylere hizmet götürme birlikleri, uygulamada karşılaşılan birlikler olarak bilinmektedirler. 8 Mart 2011 tarihine kadar mahalli idare birliği olarak kabul edilen sulama birlikleri, bu tarihte çıkarılan 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ile mahalli idare birliği olma vasfını kaybetmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2020).

Yerel yönetimler, belirtilen bu birlikler dışında bilinenden farklı amaçlarla da örgütlemeye gidebilmektedir. Dünya toplumlarının, sadece günümüzü değil geleceği de düşünme telaşı içerisinde girmeleri, örgütsel arayışların da artmasına ve

çeşitlenmesine sebep olmuştur. Bu çeşitlenme içerisinde, kentleri daha sağlıklı ve yaşanabilir yerler haline getirmek üzere, Dünya Sağlık Örgütü bünyesinde Avrupa Sağlıklı Şehirler Projesi hayata geçirilmiş; bu proje kapsamında Türkiye’de “Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği” adı altında bir birlik oluşturulmuştur. 22 Aralık 2004 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak kurulmuş olan bu birlik, belediyeleri, sağlıklı kentler oluşturma amacı etrafında bir araya getirmek, belediyeler arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı yapmak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine destek olmak, kent içi ve kentler arası eşitsizlikleri ortadan kaldırmak ve sağlıklı kentlerin inşasına destek olmak gibi daha genel ve birleştirici amaçlarla kurulmuştur (Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, 2020).

3.2.3. Türkiye’de Yerel Yönetim Birliklerinin Yapısı

Yapısal olarak güçlü bir yerel yönetim örgütlenmesi, yerel yönetim birliklerinin de güçlü bir yapıya sahip olmasının en önemli şartıdır. Bu güçlü yapı içerisinde ulusal birlikler ile alt ulusal birlikler arasındaki ilişki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli ve kararlaştırılmalıdır (Council of Europe Portal, 2021).

Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimlerin bir araya gelmeleriyle oluşan bir yapılanma oldukları için, yapı olarak yerel yönetim birimlerine benzer bir örgütlenmeye sahiptirler. Genel olarak bakıldığında her birlikte bir başkan, bir karar organı, bir de yürütme organı bulunmaktadır.

5355 sayılı Mahalli İdareler Birliği Kanunu’nun 4’üncü maddesine göre yerel yönetim birlikleri tüzük ile kurulur ve tüzük kesinleşmesinden sonra Cumhurbaşkanı’nın izniyle birlik kuruluşu tamamlanır.

Herhangi bir birliğe üye olmak isteyen bir yerel yönetim, idare meclisinin kararı ve müracaatı üzerine birlik meclisinin kabulü ile birlik üyesi olabilir. Birlik üyeliğinden ayrılmada ise ilgili yerel yönetimin meclis kararı yeterli olmaktadır.

Aynı kanunun 5’inci maddesine göre birlik tüzüğü, birliği kuracak yerel yönetimlerin meclislerinde üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla kabul edildikten sonra valinin onayına; eğer kurulacak birlik birden fazla ildeki yerel yönetimlerin katılımı ile olacaksa içişleri bakanlığının onayına sunulur ve bu onaydan sonra birliğin kurulması kesinleşir.

Yerel yönetim birlikleri de aynı yerel yönetimler gibi birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanı olmak üzere üç organdan oluşmaktadır. Birlik meclisi, üye birliklerin yerel yönetimlerin meclis üyelerinden seçilen kişilerden oluşur ve birliğin

karar organı durumundadır. Birlik encümeni, tüzükte belirtilen sayıda fakat yediye geçmeyecek miktarda, meclis üyeleri arasından seçilen kişilerden oluşur ve daha çok idari görevler üstlenmiştir. Birlik başkanı ise, birlik meclisi içinden seçilir ve birlik idaresinin başı olarak birlik tüzel kişiliğini temsil eder (Karakılçık, 2018: 258-261).

3.3. Türkiye’de Yerel Yönetim Birliklerinin Uluslararası Kuruluşlarla İlişkileri

Yerel yönetim birimlerinin sadece yerel düzeyde değil, bölgesel ve küresel düzeyde birlik kurma faaliyetlerine de katılması, bu yerel yönetimlerin, dolayısıyla da bunların birliklerinin, uluslararası kuruluşlarla ilişki içerisine girmesini de kaçınılmaz kılmıştır (Akman, 2017: 486). Nasıl ki yerel yönetim birimleri, prestij, ihtiyaç ve politika gibi nedenlerle herhangi bir uluslararası birliğe ya da örgüte üye olabiliyorsa, bölgesel veya ulusal yerel yönetim birlikleri de uluslararası kuruluşlarla metin imzalama veya üyelik yoluyla ilişki kurabilme yolunu tercih edebilmektedirler.

3.3.1. Uluslararası Kuruluşlar ve Yerel Yönetim Birlikleri

Yerel yönetimlerin önemi çerçevesinde ve geliştirilmesi amacı altında, uluslararası kapsamlı çeşitli kuruluşlar ve ülkeler tarafından kabul edilmiş metinler bulunmaktadır. Bu kuruluşların ve metinlerin ilkeleri içerisinde, yerel yönetimlerin geliştirilip güçlendirilmesinin yanında yerel yönetimler arasında birlik kurulması ve işbirliği yapılması gibi ilkeler ve tavsiye niteliğindeki maddeler de yer almaktadır. Bu kuruluşlara örnek olarak UCLG – MEWA (Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı – Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı), AER (Avrupa Bölgeler Meclisi), FMCU-UTO (Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu), Avrupa Kentler Birliği gibi önemli kuruluşlar verilebilir (Akman, 2017: 488, 489).

Yerel yönetim birimlerinin uluslararası arenada en güçlü olarak temsil edildiği örgütlenme olan UCLG-MEWA, Türkiye’nin de yüksek oranda katılım sağladığı bir birlik olarak faaliyetine devam etmektedir. Üyelerinin yüzde altmışlık kısmını Türkiye’nin yerel yönetimlerinin sağladığı ve üye ülkelerin çoğunda demokrasi uygulamalarında sorunlar bulunan bu birliğin vizyonu, yerel yönetimler arasında ve dünya toplumu içinde, işbirliği yoluyla, yerel yönetimin değerlerini, amaçlarını ve çıkarlarını geliştirerek, demokratik yerel yönetimin dünya ölçeğinde birleşik sesi ve sözcüsü olmaktır. Vizyonunda yerel yönetimler arasındaki işbirliğine vurgu yapan UCLG-MEWA, üyeleri arasında birlik ve işbirliğini teşvik etmek, yerel yönetimler

arasında ulusal birliklerin kurulmasını sağlayıcı destekler vermek ve yerel yönetimlerle onların birlikleri arasında uluslararası işbirliğini teşvik etmek gibi ilkeleri de misyonunda barındırmaktadır. 2004 yılında kuruluşundan sonra 2007 yılında İstanbul'da, 2010 yılında Diyarbakır'da ve 2016 yılında Gaziantep'te yapılan toplantılar ile tüzük değişikliklerinin Türkiye'de yapılması, Türk yöneticilerinin birlik içerisinde önemli görevler alması ve TBB'nin bu birliğin üyesi olması, Türkiye'nin bu teşkilat için önemini ortaya koymaktadır (Akman, 2019: 1227, 1228).

Türkiye'de yerel yönetim birliklerinin uluslararası kuruluşlarla ilişkileri yeterli düzeyde olmamakta ve bu ilişkiler yerel yönetim birimleri düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Yerel yönetim birimlerinin uluslararası kuruluşlarla ilişkileri, yerel yönetim birliklerinin bu konudaki yaklaşımından çok daha fazla düzeydedir. Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, uluslararası kuruluşlarla kurulan ilişkilerin toplamı içerisinde, yerel yönetim birimlerinin toplam ilişkileri yüzde doksandan fazla iken yerel yönetim birliklerinin toplam ilişkisi yüzde onun altında kalmaktadır (Akman, 2017: 505).

Türkiye'de yerel yönetim birlikleri içerisinde uluslararası kuruluşlarla ilişkiler açısından en katılımcı ve aktif birlik olarak TBB göze çarpmaktadır. TBB, belediyelerin aktif katılımını sağladığı United Cities and Local Governments (UCLG) isimli Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı'na ve Middle East and West Asia Section isimli Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilatı'na aktif olarak üye durumundadır. Ayrıca üyeleri ulusal birlikler ve orijinal adı Council of European Municipalities and Regions (CEMR) olan Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Birliği'nde yerel yönetimleri temsil etmekte, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi'nin sekretarya görevini yürütmekte ve European Committee of the Regions (CoR) resmi adıyla bilinen Avrupa Birliği Bölgeler Komitesi'nin Türkiye Çalışma Grubu'nun iletişim mekanizmasını yönetmektedir. Asıl adı World Water Council olan Dünya Su Konseyi'nin de üyesi olan TBB, üyelerini her alanda temsil etmeye önem verdiğini de vurgulamaktadır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021). Uluslararası arenada önemli çalışmalara imza atan TBB'nin bu konudaki bir diğer çalışması da AB desteği altında yürütülen "Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Şehir Eşleştirme Hibe Programı-II" çalışmasıdır. Bu program kapsamında Türkiye'deki yerel yönetimler ile AB ülkelerinin yerel yönetimlerinin işbirliği içerisinde geliştirecekleri "iklim değişikliği" ve "çevre" konularındaki projelere 60 bin ile 100 bin avro arasında hibe yapılması öngörülmekte

olup bu projenin Türkiye'deki bilgilendirme makamı TBB'dir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2022).

3.3.2. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Yerel Yönetim Birlikleri

Avrupa Konseyi tarafından 15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açılan ve Türkiye tarafından 21 Kasım 1988 tarihinde imzalanıp 09 Aralık 1992 tarihinde onaylanarak 01 Nisan 1993 tarihinde yürürlüğe giren AYYÖŞ, demokrasinin tabana yayılmasında önemli birer aktör olan yerel yönetimleri güçlendirmeyi amaçlayan uluslararası bir mutabakat metni niteliğindedir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2020). İlkeleri ve yaptırım gücü dikkate alındığında bir tavsiye metni olarak değerlendirilebilecek olan AYYÖŞ, bu yönüyle yerel yönetimlere, özerklik düzeylerini değerlendirebilecekleri standartlar sunmakta; bununla beraber, yerel yönetimlere uygulanan vesayet ilkesinin yumuşatılması ile yerel yönetimlerin “devlet içinde bir devlet” şeklinde örgütlenmelerini değil, “idarenin bütünlüğü” çerçevesinde güçlendirilmesi ve tabana yayılmışlığının sağlanması gerektiğini savunmaktadır (Aygen, 2017: 257-267).

Merkezi yönetimlerle yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin anayasası sayılabilecek olan ve Mahalli İdareler Avrupa Antlaşması olarak da bilinen AYYÖŞ, yerel yönetimlerin özerkliklerinin yanında bu özerkliklerini kullanabilme şekilleriyle ilgili bazı ilkeler de getirmiştir. Bu ilkelerden birisi olan “*Yerel Makamların Birlik Kurma ve Birliklere Katılma Hakkı*” başlıklı 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasında “*Her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır*” ve üçüncü fıkrasında “*Yerel makamlar, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dâhilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilirler*” (Türkiye Belediyeler Birliği, 2020) hükümlerini düzenlemiş olan AYYÖŞ, yerel yönetim birliklerinin belli bir amaç için ortak hareket etme iradelerinin koruma altına alınmasını amaçlamıştır. Fakat Türkiye, belirtilen bu fıkra hükümlerine çekince koyarak bu hükümleri kabul etmediğini beyan etmiştir.

Türkiye açısından bakıldığında, AB gibi uluslar-üstü bir örgüt olan ve Türkiye'nin 1949 yılında kuruluşundan sonra ilk üye ülkelerden olması nedeniyle “kurucu üye” statüsünde olduğu Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen AYYÖŞ, Türkiye'nin uluslararası arenada “yerel yönetimler” açısından sürekli göz önünde bulunmasını sağlayan bir metin konumundadır. Türkiye'nin 2000'li yıllardan itibaren yapmaya çalıştığı yerel yönetim reform çalışmalarının, hem AB hem de Avrupa

Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından yeterli görülmediği bir dönemde (Aygen, 2017: 252-263), Türkiye'nin bu şartın 10'uncu maddesinin “yerel birimlerin birlik kurması ve birliklere katılması” hükümlerine çekince koyması, Türkiye'nin bu konuda karşı karşıya kaldığı eleştirilere devamlılık katmaktadır.

Her ne kadar uygulamada, birçok yerel yönetim biriminin uluslararası birliklere katıldıkları görülse de Türkiye'de merkezi yönetimin, yerel yönetimlerin uluslararası herhangi bir yerel makamlar birliğine katılma veya bunlarla işbirliği yapabilmelerine çekince koyması, yerel yönetim düzeyinde bir güvensizliğin, ipleri elinde tutma isteğinin ve idari vesayet yetkisinin sınırlandırılmasını istememesinin bir sonucu olarak görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KAMU YÖNETİMİ – YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ:

TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE YÖNETİŞİM

Yönetişim modellerinin uygulanmasında aktif yurttaşlık bilincinin ve örgütlü toplum yapısının önemi dikkate alındığında Türkiye'nin gerek ulusal yönetişimde gerek yerel yönetişimde sınıfı geçtiğini söylemek pek mümkün olmamaktadır. Yönetişimin, yönetimin bir ileri düzeyi olduğu düşünüldüğünde, yönetimsel sorunların bile tam olarak giderilemediği bir sistem içerisinde kendi yönetim yapısını yönetişimin yapısına uyarlayabilmek Türk kamu yönetiminin önemli bir başarısı olacaktır.

Bu bölümde, kamu yönetimi hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra Türkiye'de kamu yönetiminin gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra yönetişimin Türk kamu yönetimi sistemi içerisindeki yeri ve gelişimi hakkında bilgi verilmiş ve Türkiye'deki yerel yönetimlerin yönetişime yaklaşımları konusunda açıklamalar yapılmıştır.

4.1. Genel Olarak Kamu Yönetimi

21'inci yüzyıl, teknolojik döngünün bir doğal sonucu olarak insanların hukuk, siyaset ve ekonomi alanında işbirliği yapmalarını zorunlu kılan bir modeli geliştirmektedir. Bu gelişimin vücut bulmuş hali, hükümetlerle toplumların ilişkilerinin daha iyi anlaşılmasını ve toplumsal gereksinimlere duyarlı kamu politikalarının oluşturulmasını amaç edinen kamu yönetimi uygulamaları olmaktadır (Ökmen vd., 2004: 32, 33)

Yönetimin bir bilim olarak gelişmesini sağlayan çalışmalarının yanı sıra yönetimin siyasetten ayrılması konusunda da öncü isimlerden olan Wilson'a göre kamu yönetimi, kamu hukukunun ayrıntılı ve sistemli bir şekilde uygulanmasıdır (Braman, 2003: 75).

Geniş bir kavram olarak kamu yönetiminin işlev/faaliyet, yapı/örgüt, akademik disiplin ve meslek olarak farklı tanımları bulunmaktadır. İşlevsel açıdan kamu yönetimi, kanunlarla belirlenen işler ile kamu politikalarının uygulanması faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Yapısal olarak kamu yönetimi, devletin yürütme organının örgütsel yapısını ifade etmektedir. Akademik disiplin olarak kamu yönetimi, disiplinler arasında köprü görevi gören ve çeşitli disiplinlerden ihtiyacı olan bölümleri olarak kamusal sorunların çözümünde bu bilgileri kullanan bir disiplin olarak tanımlanmaktadır.

Nihayetinde bir meslek olarak kamu yönetiminin ise, temelinde sistemli bilgiler ve teoriler üzerine kurulan bir meslek veya uğraş olarak tanımlandığı görülmektedir (Eryılmaz, 2012: 10-14).

4.2. Türkiye’de Kamu Yönetiminin Gelişimi

Türk kamu yönetimi sisteminin modernleşmeye ve yasalar çerçevesinde bilimsel olarak bürokratik bir yapıya geçişi, Osmanlı İmparatorluğu’nun son zamanlarından başlayıp Cumhuriyet’in ilanından günümüze kadar gelen çalışmaları kapsamaktadır. Cumhuriyet öncesi dönemde, idarecilere öğütler ve izlenecek yollar olarak ortaya konulan görüş ve düşünceler şeklinde görülen idari reform çalışmaları, Cumhuriyet’in ilanı ile daha kapsamlı bir hâl almıştır. Yapılan reformlar ve yenileşme çalışmaları açısından üç döneme ayrılabilir olan Türk kamu yönetimi tarihi, 1960 yılı öncesi dönem, 1960-2000 yılları arası dönem ve 2000 yılı sonrası dönem olarak ele alınması mümkündür (Özer ve Önen, 2019: 272-275).

1960 öncesi dönemde, özellikle Cumhuriyet’in ilk yıllarında, savaşımlardan çıkmış ve yeni kurulmuş bir ülkenin var olma savaşına bağlı olarak, daha çok sanayi ve tarım reformları şeklinde yenilik çalışmaları yapılmıştır. 20’nci yüzyılın ikinci yarısına doğru, personel sistemine yönelik yabancı uzmanların hazırladıkları raporlarla Türkiye’ye öneriler verilmiştir (Aynı eser: 272, 273). 1950 yılından sonraki bu dönemde uygulamaya çalışılan kamu yönetimini etkinleştirmeye yönelik Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP), Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) ve İç Düzen Projesi gibi çalışmalar istenilen başarıyı ve yenileşmeyi gerçekleştirilememiştir. 1980 yılından sonra ortaya konulan reform çalışmalarında kamu yönetiminde verimlilik, kalite, hesap verebilirlik, etkinlik, yönetim, vatandaş odaklılık ve adem-i merkeziyetçilik gibi ilkeler benimsense de, bunların hayata geçiş hızı ve oranı istenilen ölçüde olamamıştır (Eryılmaz, 2012: 81).

2000 yılı sonrasında yapılan kamu yönetimi reform çalışmaları ise daha çok YKY yaklaşımı çerçevesinde devletin hantal yapısını değiştirmeye, bürokratik engelleri azaltmaya, yerel yönetimleri güçlendirmeye, halkın yönetime katılımını artırmaya, hesap verebilirlik, şeffaflık, strateji, katılımcılık gibi ilkeleri güçlendirmeye yönelik yenileşme hareketlerini kapsamaktadır (Özer ve Önen, 2019: 275).

4.3. Türkiye’de Yönetişimin Gelişimi

Türkiye, 1980 sonrasında ekonomik ve toplumsal olarak değişim geçirmiş, ikameci karma ekonomik modelden liberal ve dışa açık ekonomik model uygulamalarını genişletmeye başlamıştır. 24 Ocak 1980 kararlarıyla başlayan serbest ve dışa açık ekonomik modele geçiş çalışmaları kısmen başarılı olmuş fakat bunu takip eden, yönetim, yönetimde verimlilik, etkinlik, kalite, hesap verebilirlik, vatandaş odaklılık, adem-i merkeziyetçilik gibi kamu yönetimini yeniden düzenlemeyi amaçlayan değişiklikler istenilen başarıyı yakalayamamıştır (Eryılmaz, 2018: 81). Bu başarısızlığın arka planına bakıldığında, merkezi idarenin değişime karşı tutumu, demokratik ve siyasi hafıza, kamu personelinin yapısı, altyapı, bilişim ve teknoloji yetersizliği gibi birçok faktör görülmektedir (Güven ve Alan, 2019: 49).

Değişime yönelik çabaların olumlu yansımalarının istenilen düzeyde olmaması sonucunda, 2003 yılında 1982 Anayasası’nda yapılan değişiklikler ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun kabulü ile kamu yönetimi derin bir değişim içine girmiş; yönetim, şeffaflık, adem-i merkeziyetçilik, stratejik yönetim, hesap verebilirlik, etkililik, vizyon ve misyon gibi kavramlar sahnenin ön sıralarına geçmeye başlamıştır (Eryılmaz, 2018: 81). Sosyal ve ekonomik bütünlük hedefleyen politikaların ağırlıklı olarak uygulandığı 1990 öncesi dönemi takiben 1990’lı yıllardan itibaren ekonomik sorunların hedef alındığı politikalara önem vermeye başlanmıştır. Ekonomik sorunlara önem verilmesi, yerelleşme ve bölgeselleşme konularındaki yeni anlayışlara yön vermiş; bu olgular kapsamında Türkiye’de adem-i merkezileşme, katılımcılık ve yönetim kavramları ön plana çıkmıştır (Karakılıç, 2014: 51).

Eryılmaz’a göre (2018: 310, 311), Türk kamu yönetiminde 2003 yılında başlayan reform ve dönüşüm çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmış bulunmaktadır. Yerel yönetimler ölçek ekonomisine, yönetimde katılım, hesap verebilirlik, şeffaflık ve verimlilik ilkelerine göre yeniden yapılandırılmış; 2012 yılında il özel idarelerinin sayısı 51’e, belediyelerin sayısı 1397’ye düşürülmüştür. 2004 yılında Kamu Görevlileri Etik Kurulu, 2006 yılında Kalkınma Ajansları, 2012 yılında Kamu Denetçiliği Kurumu gibi kurumlar oluşturularak merkezi idare içerisinde devlet bakanlıkları kaldırılmış, 2011 yılında yeni bakanlıklar kurulmuştur. Böylece kamu yönetiminde yönetim, etkinlik ve verimlilik ilkeleri hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

Yönetişimin önemli bir ayağı olan aktif yurttaşlığın özünde katılımcı yurttaş olma bilinci yer almaktadır. Sadece seçimlere katılan “seçkin katılımcı” yaklaşımı yerine siyasal ve idari sürecin tamamına katılmayı öngören “katılımcı demokrasi”

yaklaşımı (Karakılçık, 2018: 292), yönetim yolunda hedeflenen duraklardan birisidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde yönetişimin katılım bilinci, Türkiye’de henüz emekleme aşamasındadır diyebiliriz. Katılımı, sadece 4-5 yılda bir yapılan yerel veya genel seçimlerde oy kullanmak olarak uygulayan ve yapılan bir araştırmaya göre neredeyse %75’inin belde meclis toplantılarına dahi katılmadığı Türk halkının, seçkin katılım yaklaşımını benimsediğini söyleyebiliriz. Toplantılara, forumlara, panellere, kamuoyu yoklamalarına, imza kampanyalarına katılım gibi yönetim eylemlerinden uzak duran Türk halkının demokratikleşme hedefinde yolunun uzun olduğu görülmektedir (Karakılçık, 2018: 292).

Yönetişimin diğer ayağı olan örgütlü toplum olma açısından baktığımızda ise katılımcılık yaklaşımından pek farklı bir durum olduğu söylenemez. Örgütlü toplum denilince akla ilk gelen, sivil toplum örgütleri ve bunların yönetimdeki etkileri olmaktadır. Farklı siyasal, kültürel, toplumsal, beşeri ve benzeri ihtiyaçları gidermek üzere gönüllü olarak bir araya gelen bireyler Sivil Toplum Kuruluşu dediğimiz örgütleri oluşturmaktadırlar. Gücünü halka yakın olmaktan alan sivil toplum kuruluşları, halka dayanan, çoğulcu, özerk gruplardan oluşan, merkezden bağımsız ve genellikle merkezi yönetimle aynı düşünmeyen örgütlerdir (Karakılçık, 2018: 293).

Örgütlü toplum olma açısından bakıldığında bir idari birimin yönetişimi ne kadar benimsediğinin ve yönetişimi ne kadar uyguladığının en önemli göstergelerinden birisi, oradaki sivil toplum kuruluşu sayısı ve bu kuruluşlara üye olan kişi sayısıdır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye’de sendikalar, meslek odaları ve kooperatiflerle beraber 150.000’den fazla sivil toplum kuruluşu olduğu fakat bunların üye sayılarına baktığımızda, ortalama her 780 kişiye bir sivil toplum kuruluşu düştüğü görülmektedir (Sabancı Vakfı, 2011). Bu durum da bize Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin yönetişim adına yerine getirmesi gereken görevlerin oldukça gerisinde kaldığını göstermektedir.

4.4. Yönetişimde Uygulama Örnekleri

Yerel yönetim kapsamında yapılan uygulama ve çalışmaları, planlama çemberleri, kamuoyu araştırmaları, halk oylamaları, proje demokrasisi, semt danışma meclisleri, halk toplantıları, e-belediyecilik, muhtarlar toplantısı, dilekçe ve şikâyet kutuları, Yerel Gündem 21 çalışmaları ve kent konseyleri olarak çeşitli başlıklar altında görebilmek mümkündür (Lamba ve Kerman, 2016: 92).

Türkiye’de yerel kapsamda yönetim uygulamalarına Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyi çalışmaları en önemli örnekler olarak gösterilebilir.

Yerel Gündem 21, yerel sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda uzun vadeli bir stratejik plan hazırlanıp uygulanarak Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımcı ve çok sektörlü bir süreçtir. Bu uygulama şekliyle 21'nci yüzyılın demokratik bir yerel yönetim modelini yansıtmaktadır. Türkiye'de ilk olarak 1997 yılı sonunda, IULA ve EMME (Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı)'nin koordinatörlüğünde yürütülen "Türkiye'de Yerel Gündem 21'in Teşviki ve Geliştirilmesi" projesi ile başlatılan süreç iki yıllık uygulama sonucunda tamamlanmıştır. İlk projenin başarılı olması sonucunda UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)'nin destek vermesi ve Bakanlar Kurulu'nun kabul etmesiyle 2000 yılının Ocak ayında "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlıklı ikinci aşamaya geçilmiştir. Çeşitli alt projelerin başlatıldığı ve katılan yerel yönetim sayısının 50'yi geçtiği bu proje, Yerel Gündem 21'de asıl başarının sağlandığı bir uygulama olmuştur (Özer ve Önen, 2019: 207, 208). Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Binyıl Bildirgesi Hedefleri ve Jonannesburg Uygulama Planının Yerelleştirilmesi Projesi başlıklı üçüncü aşama 2004-2006 yılları arasında kapsamaktadır ve Yerel Gündem 21 süreçlerinin kurumsallaştırılması ve uygulama planının teşvik edilip somutlaştırılması amacıyla Küçük Ölçekli Hibeler Programının hayata geçirilmesini amaçlamaktadır (Toprak, 2016: 209).

Yerel katılım yazınına 2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ile giren Kent Konseyi çalışmaları, yerel yönetişimin uygulanma alanlarından bir diğeridir. Kent Konseyi çalışmaları, kent yaşamında kent vizyonu, hemşerilik, çevreye duyarlılık, kent hakkının korunması, sürdürülebilir kalkınma, saydamlık, hesap verebilme ve hesap sorabilme gibi katılımcılığı ön plana çıkaran kavramları hayata geçirmeyi amaçlayan bir birlikteliktir. İlgili kentin belediyelerinin, meslek kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin, noterlerin, üniversitelerin, siyasi partilerin, kamu kuruluşlarının ve muhtarların katılımıyla oluşturulan kent konseyleri (Özer ve Önen, 2019: 207, 208), yerel yönetişimde katılımcılığı hedeflenen düzeye yaklaştırabilecek yönetim kademeleri olarak dikkat çekmekle birlikte, desteklenmesi, uygulanması ve proje geliştirmeleri açısından günümüz itibarıyla istenilen düzeyin çok gerisinde kaldığı söylenebilir. Başlangıçta doğrudan demokrasi ve katılım için çok etkili bir araç konumundayken, çok hızlı bir şekilde uygulamaya geçilmesine rağmen aynı hızla çeşitli nedenlerle ihmal edilen bir proje konumuna gelmiştir (Kızılkaya ve Beşgül, 2017: 97).

4.5. Yönetişimin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar

Yönetişimin tanımları ve ilkeleri konusunda birbirine benzer farklı tanımlar ve açıklamalar yapılsa da her tanımda ve açıklamada katılım ve örgütlenme konularına yer verilmektedir. Yönetişimin uygulanabilirliği, bu iki temel kavram etrafında anlam kazanmaktadır.

Yapılan araştırmalar ve uygulamalar göstermektedir ki, yönetim konusunda Türkiye'nin en önemli eksiği, yönetime ve karar alma sürecine katılım olgusunun, dört beş yılda bir yapılan genel ve yerel seçimlerde oy kullanmaya katılım olarak algılanmasıdır. Kamudaki yönetsel ilkeleri ve yaklaşımları bile özümsemekte sıkıntı yaşayan Türkiye'de yönetim süreci, sorumluluk olarak sorgulama yapabilecek ve hesap sorabilecek; katılımı, yönetime ve karar alma süreçlerine aktif olarak katılma olarak algılayabilecek bireyler sayesinde gelişim gösterecektir.

Yönetişim yolunda elde edilmesi gereken ikinci kavram ise örgütlü toplumdur. Örgütlü toplum, o ülkenin sivil toplum yapılaşmasının nitel ve nicel özelliklerinin gelişimiyle ilişkili olup bu sivil toplum kuruluşlarının yönetim basamaklarında yer alması, kamu yönetiminin şeffaflığının ve alınan kararların meşruluğunun düzeyini arttıracaktır. Bu kapsamda Türkiye'nin örgütlü toplum sağlama ya da diğer deyişle sivil toplum örgütlenmesine fırsat sağlama konusunda ciddi siyasal ve hukuksal sorunları bulunmaktadır (Sobacı, 2007: 230-232).

Türkiye'de sivil toplum örgütlenmesine yönelik en önemli engellerden birisi, devlet-toplum-birey üçlemesi içerisinde devlet kavramının gereğinden fazla yüceltilmesi neticesinde, devletin sivil toplum örgütlerine kendisine alternatif örgütler olarak bakması nedeniyle bu örgütleri aşırı disiplin altına almak istemesi; bireylerin ve toplumun da devlete bağlılık ve devlete karşı çıkmama düşüncesi ile bu örgütlere mesafeli durmasıdır. Karakılıç'a göre de (2018: 293) devletin yüceltilmesi ile yurttaş ve toplum geri plana itilmekte ve devlet kutsanmaktadır. Bu da sivil toplumun ve örgütlülük düzeyinin düşük olmasına neden olmakta ve yönetişimin uygulanabilirliğini engellemektedir.

Bazı araştırmacılar tarafından ise Türk kamu yönetimi sisteminde yönetişimin uygulanabilirliğinin önündeki en önemli engelin, ülkenin yaşadığı tarihsel süreç ve toplumun sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyiyle ilgili olduğu savunulmaktadır (Haktankaçmaz, 2004: 54). Bu görüşe göre tarihten gelen devlete saygı, devleti sahiplenme gibi olguların yanında hak ve özgürlükler konusunda devletin verdiğiyle

yetinme duyguları, toplumun ve devletin yönetişime bakış açısının şekillenmesinde etkili olmaktadır.

4.6. Yerel Yönetimler ve Yönetişim (Yerel Yönetişim)

Yerel yönetişim kavramı, insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen, akademi ve uygulama yazınına yakın zamanda girmiştir. Küreselleşme ve bilgi devrimi, devletin vatandaşla olan ilişkileri ve yönetim kademelerindeki hiyerarşik yapılanmayla birlikte yönetim dışı kurumlarla olan ilişkilerin ve rollerin yeniden şekillendirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk, yerelde yönetişim kavramını ön plana çıkarmıştır (Shah and Shah, 2006: 2).

Yerel yönetimlerin geleceğinin şekillenmesinde yönetişim önemli bir rol oynamaktadır. Merkezi yönetim ile yerel yönetim birimleri arasındaki ortaklık ilişkilerinin güçlenmesinde yönetişimin etkisini vurgulayan bazı araştırmacılar, yönetişim sayesinde yerel halkın katılımcı demokrasi anlayışının gelişeceğini de belirtmektedirler (Demir, 2019: 199). Yönetişimin belki de en kolay ama en etkili uygulanabilirlik hâli olan yerel hâli, yerelleşmenin önemini ve etkisini artırabilecek bir sistematik durumundadır.

AYYÖŞ, Maastricht Anlaşması, Avrupa Kentsel Şartı ve Yerel Gündem 21 gibi metin ve bildirgelerle desteklenen yönetişimin yerel hâli, yerel yönetim birimlerinde karşılıklı etkileşime dayanan yeni bir katılım anlayışına dayanmaktadır (Özgökçeler, 2014: 72).

Yerelde yönetişim yaklaşımının hâkim olmaya başlaması, yerel yönetimlerde politika oluşturulmasından politikaların aktörlerine, yerel yönetimlerin örgütsel yapısından merkezi yönetimle ilişkilerine, yerel hizmetlerin sunum şeklinden yönetim birimlerinin işleyiş tarzına kadar birçok konuyu derinden etkilemiştir. Yereldeki bu yeni yönetim yaklaşımı, yereldeki tüm aktörlerin katılımının sağlandığı, aktörler-yerel idare-merkezi idare üçlüsü içerisinde hiyerarşik değil yatay bir ilişkinin mevcut olduğu ve her bir paydaşın mevcut sorunun taraftarı değil de bir tarafı olduğu ilkelerine dayanan bir anlayışı içermektedir. Bu anlayış içerisinde yerel birimlerin, hizmet sunumunda, alışılmışın dışına çıkarak yenilikçi uygulama ve işleyişler benimsediği, kararların alınması sürecine yerel halkın katılımının sağlandığı, sadece yerel düzeyde değil ulusal ve uluslararası düzeyde de diğer yerel birimlerle ve kuruluşlarla etkileşim ve işbirliği içine girdiği bilinmektedir (Bıçkıcı ve Sobacı, 2011: 227, 228). Yerel yönetim ile yerel

yönetişim anlayışları arasındaki bu ve benzer diğer farklılıklar aşağıdaki tablo 4.1.’de daha net bir şekilde görülmektedir.

Tablo 4.1. Yerel Yönetim - Yerel Yönetişim Karşılaştırması

Faktörler	Yerel Yönetim	Yerel Yönetişim
Aktör Sayısı	Az	Çok
Hizmet Sunumu	Resmi ve seçilmiş yerel yönetim, merkeziyetçi hizmet sunum birimleri	Çok aktörlü yapı, çeşitli hizmet sağlayıcılar
Örgütsel Yapı	Bürokratik ve hiyerarşik	Yalın ve esnek
Yatay Ağlar	Kapalı	Yoğun
Uluslararası Ağlar	Az	Yoğun
Demokratik İlişki	Temsili	Temsili + Yeni mekanizmalar
Kullanılan Politikalar	Rutin	Yenilikçi
Merkezi Yönetim ile İlişkiler	Yoğun idari vesayet	Yatay ilişki
Hâkim Ekonomik Anlayış	Keynesyen	Moneterist
Hâkim İdeoloji	Sosyal demokrat	Neoliberal
Hâkim Söylem	Teknokratik	Girişimci

Kaynak: Bıçkıcı ve Sobacı, 2011: 229

AYYÖŞ’ün önsözü “*Vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının Avrupa Konseyi’ne üye Devletlerin tümünün paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğu...*” ilkesini vurgulayarak ‘yönetişim’ kelimesini kullanmadan yerel düzeydeki yönetime dikkat çekmiş ve ardından “*Bu hakkın en doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde olduğu...*” fikrini savunmuştur (Türkiye Belediyeler Birliği, 2020). Böylece yerel yönetimler için en önemli uluslararası metinlerden biri olan AYYÖŞ’ün yerel düzeydeki yönetime ne kadar önem verdiği görülmektedir.

Demokratikleşme çitasını sürekli yüksek tutmak isteyen ve siyasal yerinden yönetimi uygulayan üniter yapılı Avrupa ülkelerinde yerel adem-i merkezilik ve yerel özerklik yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle yerel özerklik ve buna bağlı olarak yerel yönetim daha önemli hale gelmektedir (Karakılçık, 2018: 293, 294). Demokrasinin yerel anlamda uygulama alanı olan yerel yönetimlerin idari organlarının belirlenmesinde, geleneksel yönetim anlayışından ziyade “yönetişim” tabanlı katılımcılık ve çoğulculuk kavramları etkili olmaktadır. Yönetişimin doğrudan bir ögesi olan katılım, ya kararlara ya da kararların oluşum süreçlerine katılımı ifade etmektedir.

Yerel demokrasinin gelişmesinde önemli bir role sahip olan yerel katılımı ilgili olarak Avrupa Kentsel Şartı'nın 12'nci ana başlığı da kent halkının kent yönetimine katılımını ve karar almada etkin rol almalarını öngörmektedir (Karakılçık, 2018: 45, 46).

Genel anlamıyla yerel yönetim, kamusal kurumların, kendisi dışındaki özel sektör ve sivil toplum kuruluşu gibi diğer aktör ve kuruluşlarla işbirliği ve yatay yetki paylaşımı içerisinde yerel politika ve stratejiler oluşturma çabası olarak tanımlanmaktadır. Yerel yönetimlerde çoğulculuğu benimseyen bu anlayış, geleneksel bürokratik yapılarda yerinden yönetime geçişi öne çıkarmaktadır (Karakılçık, 2018: 293, 294).

Yönetişimin uygulanma türlerinden biri olan çok katmanlı yönetim de yerel bölgesel özerklik kavramına vurgu yapmakta ve "karar verici yapıların dinamik farklılığı" anlamına gelmektedir. Diğer bir ifadeyle çok katmanlı yönetim, ulus üstü, ulusal ve ulus altı aktörlerin dengeli ve karşılıklı etkileşimlerini anlatan taban-tavan iletişimini anlatmaktadır (Karakılçık, 2018: 350, 351).

Yerel yönetimin yönetim, yönetişimin de yerel yönetim bağlamında değerlendirilmesinde, yerel birimlerin idari organlarında görev alanların, kentlerin kimliğinin korunmasında, toplumun demokratikleşmesinde ve yönetişimin yerleşmesinde sorumlu oldukları da unutulmamalıdır (Toprak, 2016: 158).

4.7. Yerel Yönetim Birliklerinde Yönetişim

Uygulandığı alan bakımından ele alındığında küresel, ulusal ve yerel olmak üzere üç farklı düzeyi bulunan yönetişimin (Karakılçık, 2018: 290) en kolay ve etkili uygulama alanının yerel birimler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hangi düşünce veya akımı olursa olsun küresel düzeyde uygulayabilmek ne kadar zor ise yönetişimi de küresel ölçekte uygulayabilmek ve etkilerini görmek o derece zordur. Küresel düzeyde uygulayabilmek kadar olmasa da ulusal düzeyde de yönetişimi etkin hale getirmek istenilen sonuçları vermeyebilir. Farklı toplumsal yapıların farklı ihtiyaçlarını farklı yöntemlerle gidermek, tatmini zor bir çaba gerektirir.

Yerel düzeyde yönetişimde ise paydaşlara ulaşmak ve paydaşları yönetime katmak yerel yöneticiler için daha kolay ve etkilidir. Bu amaç çerçevesinde yerel yöneticilerin kendilerini ulus devleti oluşturan bir parça olarak gördükleri anlayıştan, küresel sermayeyi kendilerine çekebilecek projeler geliştiren ve tüketimden ziyade üretim ve büyüme hedeflerini geliştiren birer yerel birim olma anlayışına geçiş, yönetişimin geliştiğinin göstergeleri olarak sayılabilmektedir (Karakılçık, 2018: 291).

Tabii ki burada, küresel sermaye sahiplerinin ne kadar iyi niyetli olduğunun ve getirecekleri ile götürecekleri arasındaki dengenin de yönetim kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Kimi düşünürlere göre yerel yönetimlerin ön plana çıkarılmasında, bölgeselciliğin ve yerleşmenin ulus devletleri zayıflatarak özellikle akçal konularda uluslararası finans kurumlarına bağımlı kılma gibi, pek de iyi niyetli olmayan bir amaç güdülmektedir. Bu düşünürlere göre, bu şekilde bir yerleşme ile yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerden uzaklaştırılması ve altyapı yatırımlarının çok uluslu şirketler tarafından finanse edilerek ulus devletlerin yapısının zayıflatılması hedeflenmektedir (Mengi ve Algan, 2003: 154, 155).

Yönetişim kavramının özüne ve tanımındaki kavramlara baktığımızda, yönetişimin, yerel yönetimler üzerinde somutlaştığı ve yeni bir yönetim mekanizması geliştirdiği görülmektedir. İdare merkezli yönetim yerine toplumu merkeze alan, kamu ile bireylerin ve özel teşebbüsün ortak hareket ettiği, verimliliğin ve şeffaflığın ön plana çıktığı, katılımcı bir yerel yönetişim, ana hedef haline gelmektedir (Karakılçık, 2018: 286).

Yerel yönetim birlikleri, hem yerinden yönetim reformlarının ilerlemesini savunma hem de bu ilerlemeyi sürdürme çabası içerisinde, üyelerinin iyi yerel yönetişim uygulamalarını benimsemelerini sağlayarak dünya çapında kalkınmacı yerel yönetimlerin ortaya çıkmasında etkin bir role sahiptirler. Bu rol, uluslararası toplum ve kurumlar tarafından da fark edilmeye başlanmıştır (Romeo, 2010: 2).

4.7.1. Ulusal Düzeyde Kurulan Birliklerde Yönetişim

Türkiye’de ülke düzeyinde kurulan yerel yönetim birlikleri, belli bir hizmeti, belli bir yatırımı veya belli bir görevi yerine getirmekten ziyade “*çatı örgütlenme*” ya da “*çatı birlik*” diyebileceğimiz bir üst birlik şeklinde kurulan birliklerdir. Bunlar, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun “*Ülke düzeyinde birlik kurulması*” başlıklı 20’nci maddesi kapsamında kurulan birlikler olup adı geçen kanunun sınırlandığı ölçüde sadece iki tanedir: TBB ve Vilayetler Birliği.

Araştırmamızın konu başlığını oluşturan TBB hakkında ilerleyen bölümlerde bilgi verilmiş olup ülke düzeyinde kurulan diğer birlik olan Vilayetler Birliği, 1580 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde, Ankara merkezli ve 31.12.1985 tarihli İçişleri Bakanlığı’nın oluru ile kurulan bir çatı birliktir. Vilayetler Hizmet Birliği adı ile kurulan ve 26.12.2017 tarihli İçişleri Bakanlığı onayı ile Vilayetler Birliği adını alan birliğin üyeleri, il özel idareleri ve YİKOB’lardır.

“Vatandaş odaklılık ve vatandaş memnuniyeti anlayışını ön plana çıkartarak, üyelerimizle birlikte çalışarak küresel düşünüp yerel hareket edebilen bir birlik olmak” şeklindeki vizyon açıklamasında “vatandaş odaklılık, vatandaş memnuniyeti, üyelerimizle birlikte” gibi kavramları vurgulayarak dolaylı da olsa yönetişime önem verdiğini belirten Vilayetler Birliği’nin, birlik tüzüğüünün *“Birliğin amacı ve üyelerce birliğe devredilen görev ve hizmetler”* başlıklı 5’inci maddesinde, “birliğe, özel idareler ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına rehberlik etmek, bunların menfaatlerini korumak ve geliştirmek, üyeler arasında yardımlaşma ve işbirliği anlayışını geliştirmek, personellere mesleki eğitimler düzenlemek, yerel yönetimlerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirmek, üye yerel yönetim birimlerinde bilişim ve teknoloji ağlarının gelişmelerini desteklemek, dünyadaki yerel yönetim gelişmelerini takip ederek konferans ve seminer gibi faaliyetlerde bulunmak, yerel yönetimlerin çalışma alanlarıyla ilgili kitap ve dergi gibi materyaller yayınlamak, üyeleri ilgilendiren konularda hizmet gören kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak ve ortak projeler gerçekleştirmek, üyelerinin AB’nin hibe ve destekleme programlarından faydalanmalarını sağlamak, yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapmak ve ortak programlar gerçekleştirmek, ekonomi, kültür, spor, eğitim ve sağlık açısından gerekli tesisler yapmak” gibi görevler sayılarak çatı birlik olma yolunda Vilayetler Birliği’ne oldukça kapsamlı bir açıdan yaklaşılmıştır (Vilayetler Birliği, 2020).

Bu genel çerçeve ile birlikte birlik tüzüğü incelendiğinde, yönetişimin ilkeleri açısından Vilayetler Birliği’nin katılım, hesap verebilirlik, etkinlik, uyum, hukukun üstünlüğü ve eşitlikçilik gibi ilkelere doğrudan veya dolaylı yer verilmiş; açıklık ve stratejik vizyon konularına gerekli önem verilmemiştir. Ayrıca birlik başkanının üye yerel yönetimler içerisinde seçilmeyip İçişleri Bakanlığı Bakan Yardımcısının doğrudan birlik başkanı olarak görevlendirilmesi, yönetişimin uygulanması aşamasında hesap verebilirlik, etkinlik, eşitlikçilik ve yerellik gibi ilkelerin sakat kalmasına neden olabilecektir.

“Türkiye ile AB Arasında Şehir Eşleştirme Projesi” kapsamında yapılan çalışmalarda uygulamanın ana paydaşlarından olan Vilayetler Birliği’nin kapasitesinin yükseltilmesi konulu çalışma hakkında yönetişime yönelik bulgular da elde edilmiş ve bazı öneriler getirilmiştir. AB ve uluslararası işbirliği konusu ile sınırlı olan bu çalışma, genel anlamıyla örgütsel bir yönetim çalışması olmasa da, bazı yönleriyle Vilayetler Birliği’nde yönetim konusundaki eksiklikleri vurgulaması bakımından önem arz

etmektedir. Vilayetler Birliği çalışanlarından ve üyelerinden programa katılanlar arasında yapılan bu araştırmaya göre, proje hakkındaki görevlendirmelerin, bilgilendirmelerin; projeye katılım konusundaki teşvik edici unsurların; kurum içi iletişim ve eşgüdümün; etkin ve deneyimli personel sayısının; birimler arasında düzenli ve verimli bilgi akışını sağlayacak sistemin yeterli düzeyde olmadığı (Yerelde AB, 2021) tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırma göstermektedir ki Vilayetler Birliği, yönetişimin etkili bir şekilde uygulanmasına elverişli bir yapıya sahip olup herhangi bir yasal düzenleme yapılmadan ya da çok sınırlı birkaç düzenleme (birlik başkanının seçimi gibi) ile yönetişimin sistemli olarak işletilmesi mümkün olan bir kurumdur.

4.7.2. Belediye Hizmet Birliklerinde Yönetişim

Belediye hizmet birlikleri, belli bir coğrafi bölge kapsamında kurulabileceği gibi birkaç yerel idare biriminin bir araya gelerek buldukları bölgenin bazı altyapı hizmetlerini yerine getirmek üzere de kurulabilmektedirler. Ülkemizde Karadeniz bölgesi haricinde, geri kalan altı bölgenin de kendine ait ve bölgenin ismini taşıyan belediye hizmet birlikleri bulunmaktadır.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nda belediye hizmet birliklerine yer verilmemiş olsa da fiili olarak faaliyet gösteren bu birliklerin çoğu 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 133'nc ve 148'inci maddelerini kapsayan Yedinci Fasıl'ı kapsamında kurulmuştur.

Belediye hizmet birlikleri, kapsadıkları ve etkileşim içinde buldukları alansal büyüklük ve ye sayıları dikkate alındığında, daha geniş çaplı birliklere nazaran yönetişimi uygulayabilme olanakları ve başarısı bakımından daha avantajlı durumda bulunmaktadırlar. Bu kapsamda yönetişimin aktif olarak uygulandığı, yerel idareler arası proje ve faaliyet çalışmaları, personel bilgilendirme ve eğitimi faaliyetleri, birliklerin gelir ve giderlerine yönelik bilgilendirmeler, sivil toplum örgütleriyle yapılan iştişareler, birliklerin faaliyet raporları ve dokümanları içerisinde yer almaktadır (Marmara Belediyeler Birliği; Ege Belediyeler Birliği; Akdeniz Belediyeler Birliği; İç Anadolu Belediyeler Birliği, 2021).

4.7.3. Diğer Yerel Yönetim Birliklerinde Yönetişim

Turizm altyapı hizmet birlikleri ve köylere hizmet götürme birlikleri dışında, uygulamada var olan diğer yerel yönetim birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu içerisinde kendilerine yer bulamaları da, kanundaki düzenlemeler tüm bu

birlikleri kapsar niteliktedir. Şöyle ki, organları, kurulmaları ve mali yapıları ortak hükümlerle belirlenmiş olup bu sayede birlik üyesi yerel birimlerin ortak amaç etrafında örgütlenecek olası siyasi ve etnik farklılıklardan kaynaklanabilecek sorunların önüne geçilmek istenmiştir.

5355 sayılı yasa ile, farklı görüş ve tutum içindeki yerel birimlerin bir araya gelerek ortak bir amaç etrafında etkin ve verimli sonuçlar elde edilmesi ve yerel birimlerin daha bir adem-i merkezîyetçi ve katılımcı olması hedeflenmiş gibi görünse de, teorik olarak siyaset üstü bir yapı gibi görünen bu birliklerde çoğu zaman siyasi görüş ayrılıklarının işleyiş ve çalışmalarda tıkanmalara sebep olduğu ya da yerel yönetim birimlerinin sorumluluk almaktan kaçarak karar mekanizmalarına katılmadıkları bilinmektedir. Yönetişimin önemli bir unsuru olan hareket serbestliği ya da bağımsız karar alabilme açısından da 5355 sayılı yasa yerel yönetimlere bazı haklar tanımış olup kurulmuş olan bir birliğe katılma ve birlikten ayrılma konularında yerel yönetim meclislerinin alacağı kararları yeterli görebilmektedir. Bunun tek istisnası çevresel açıdan sorun oluşturabilecek su, atık su, katı atık gibi konular için kurulmuş bulunan birlikler olup bu birliklere katılım ve bu birliklerden ayrılmanın Cumhurbaşkanı'nın iznine tabi olmasıdır (Turan, 2015: 78-82).

Yasal olarak bakıldığında yönetişimin uygulanabilmesi açısından, merkezi idarenin bazı sınırlayıcı ve müdahaleci uygulamalarına izin veren maddeler dışında engeli olmayan diğer yerel yönetim birliklerinin, yönetişim konusunda bilgili, aktif ve duyarlı idarecilerin ellerinde, yönetişimi uygulayabilmesi mümkün görünmektedir.

4.8. Yönetişimden E-Yönetişime

Her ne kadar yönetişim örgütsel başarıyı ve mutluluğu sağlamada gelinen son nokta gibi görünse de dijital dünyadaki gelişim, yönetişime de yeni bir boyut kazandırmış ve yönetişimin elektronik yönünü geliştirmiştir. Bu da yönetişimin en güncel hâli olan e-yönetişim kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Yönetişimde dijital uygulamaların önem kazandığı bu değişim, vatandaşların devletten hizmet talep ettikleri ve bu hizmetleri pasif olarak bekledikleri bir dönemden, vatandaşların hizmetlerin işleyişine katılan bir ortak olarak görüldükleri döneme geçişi içermektedir (Özer, 2017: 461).

Teknolojik gelişimin yol açtığı dijital bir yönetişim şekli olan e-yönetişim kavramı, yönetişimin süreç ve yapıları üzerinde bilişim sistemleri ve iletişim teknolojilerinin en üst düzeyde kullanılmasını sağlayan bilgi çağı modelini ifade

etmektedir. Yönetişimde katılımın, denetimin ve etkileşimin yoğunluğunu artıran e-yönetişim, kamu hizmetlerinin sunumunda tüm paydaşların memnuniyetini en üst düzeyde tutmaya çalışarak bu hizmetlerden ülkenin her yerinde eşit derecede tatminin sağlanmasına çabalamaktadır (Doğan ve Ustakara, 2013: 6, 7).

Ağlar arası iletişimi ve bütünlüğü sağlayan bir ağ yönetişimi anlamına gelen e-yönetişim, yönetişimin ağ sarmalı üzerinde yaşama geçirilmiş halidir. E-yönetişim, yatay bir eşgüdüm çerçevesinde, ilgili tüm tarafların ağ tipi örgütlenme biçimiyle devlet yönetimine katılımını ve her birimin yerel bilgi ağını kullanımını öngören; arka ofis işlemlerini elektronikleştirilmenin yanında ön ofis uygulamalarında ve idari faaliyetlerde de elektronik değişimleri hedef alan katılımcı bir yaklaşımdır (Demirel, 2010: 69, 70). E-yönetişim, toplumların eğitim seviyesinin yüksek, teknoloji ve bilgi çağı gelişmelerine duyarlı ve bilişim alanında kendilerini kanıtlayabilmiş olmalarını gerekli kılar ve bu toplumlar e-yönetişim kavramını daha kolay hayata geçirebilirler (Demirel, 2010: 91).

E-yönetişim, devletin, müşterilere, iş dünyasına ve diğer paydaşlara internet yoluyla hizmet sağlamasıdır (Yadav and Singh, 2012: 37). Başlangıçta devlete ait web sitelerinde yönetim birimleri tarafından kamuya bilgi sağlayan bir aktivite olarak başlayan e-yönetişim, kademeli bir şekilde örgütsel değişim, kamu hizmetlerinde şeffaflık, hizmet performansında ve vatandaşın yönetime katılımında artış ve böylece katılımcı demokraside ilerleme sağlayan interaktif bir süreç olmuştur (Prabhu, 2012: 3). Bu süreç, e-devlet kavramına da ev sahipliği yapmıştır.

E-devlet kavramı, vatandaşlara sağlanan hizmet sunumunda bilgi ve iletişim teknolojilerini en üst seviyede kullanarak oluşturulan yeni bir modele dayanmaktadır. Vatandaşlara daha hızlı ve verimli sunulan bu hizmetler, kamu yönetiminin kalitesini artırmakta ve hizmet sunumundaki açıkları kapatmaktadır (Doğan ve Ustakara, 2013: 4). E-devlet, devletin vatandaşı ayağına getirerek değil de devletin kendisinin dijital ortamda vatandaşa ulaşarak hizmet görmesi ve böylece zaman, emek ve güç kaybını en az seviyeye çekmesi yönüyle farklı bir anlayışa sahiptir. Buna göre geleneksel devlet ile e-devlet arasındaki belirgin farklılıkları aşağıda yer alan tablo 4.2.'deki gibi sıralayabilmek mümkündür.

Tablo 4.2. Geleneksel Devlet – E-Devlet Karşılaştırması

Geleneksel Devlet	E-Devlet
Pasif yurttaş	Aktif yurttaş (müşteri)
Kâğıt kaynaklı iletişim	Elektronik iletişim
Dikey/Hiyerarşik yapılanma	Yatay/Koordineli ağ yapılanması
Yönetim temelli veri yükleme	Yurttaş temelli veri yükleme
Personelin yanıt vermesi	Otomatik sesli/çağrı merkezli yanıt
Personel yardımı	Kendi kendine yardım/uzman yardımı
Elemana dayalı denetim	Otomatik veri güncellemesiyle denetim
Nakit / Çek ödemesi	Elektronik fon transferi ile ödeme
Tek tip hizmet	Kişiselleştirilmiş/farklılaştırılmış hizmet
Bölümlenmiş/Kesintili hizmet	Bütünsel/sürekli/farklılaştırılmış hizmet
Yüksek maliyet	Düşük maliyet
Verimsiz büyüme	Verimlilik yönetimi
Tek yönlü iletişim	Etkileşim
Uyruk ilişkisi	Katılım ilişkisi
Kapalı devlet	Açık devlet

Kaynak: Doğan ve Ustakara, 2013: 4, 5

Kamu yönetiminin yenileşmesi anlayışıyla birlikte e-devlet, bireylerin güncel bilgilere ulaşabilmesi, kurumlarla iletişimi daha hızlı gerçekleştirmesi ve işlemlerde etkileşimi sağlaması gibi avantajları sayesinde bürokrasiyi aşındıran bir yapıya sahip olmuştur. Sosyal, siyasal ve ekonomik açılardan e-devlet, toplumsal dönüşümün başlangıç noktası durumundadır. E-devleti içeren bir e-yönetişim, ekonomi üzerinde etkileşimci ve birleştirici bir etki doğuran etkin, hızlı ve verimli bir birliktelik oluşturmaktadır (Aktel vd., 2017: 771).

4.9. Türkiye’de E-Yönetişim Faaliyetleri

Türkiye’de e-yönetişim ve e-devlet çalışmalarının son çeyrek yüzyıldır hızlandığı ve birçok kamu örgütlenmesinde e-devlet çerçevesinde e-yönetişim uygulamalarının geliştiği görülmektedir.

Türkiye’nin e-devlete geçme yolunda ilk adımı, ulusal çapta güvenli bir elektronik bilgi sisteminin oluşturulmasını hedefleyen Kamu-Net projesi ile atılmıştır (Özmen, 2018: 67). Başbakanlık tarafından 1998 yılında geliştirilmeye başlanan ve

kamu kurum ve kuruluşları tarafından paylaşılan verilerin, internete kapalı bir ağ içerisinde uçtan uca şifrelenerek daha güvenli bir akışını sağlamayı hedefleyen (Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, 2021) bu proje aktif olarak işlemeye devam etmektedir. Geniş kapsamlı bu projeyi takiben dijital devlet anlayışını geliştirmeyi hedefleyen Türkiye Bilişim Şurası (2002), E-Türkiye Girişimi (2001-2003), E-Dönüşüm Türkiye Projesi (2003 ve 2005), Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (2006-2010 ve 2015-2016) ve Ulusal E-Devlet Stratejisi ve Eylem Planı (2016-2019) gibi (Özmen, 2018: 68) çalışma ve uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bunun yanında, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş ile birlikte dijital devlet uygulamalarının tek çatı altında birleştirilmesi amacıyla, 10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile TC. Dijital Dönüşüm Ofisi kurulmuştur. Bu ofis, farklı kurumların yürüttüğü dijital dönüşümü belli bir koordinasyon içerisinde yürütmekle görevli olup bu kapsamda yapılan çalışmalar uluslararası dijital dünyada olumlu sonuçlar vermiştir. Her yıl Japonya Waseda Üniversitesi tarafından, ülkelerin e-devlet gelişmişlik düzeyleri ve dijital dönüşüm performanslarına göre yapılan değerlendirmede Türkiye, 2018 yılı itibariyle bu kategoriye giren 64 ülke içerisinde 41'inci sırada yer almıştır (Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, 2021).

Türkiye dijital dönüşüme yönelik olarak Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ortak çalışması neticesinde, kamu kurumları, üniversiteler, özel sektör kuruluşları, sivil toplum örgütlenmeleri, meslek kuruluşları ve uluslararası organizasyonlar gibi birçok paydaşın katılımıyla Uluslararası Yapay Zekâ Stratejisi'ni de yürürlüğe koymuştur. 2021-2025 yıllarını kapsayan bu strateji ile ülkede yürütülen yapay zekâ çalışmalarının ortak bir zemine oturtulması amacıyla geliştirilecek yönetim planının hayata geçirilmesi hedeflenmiştir (Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, 2021).

Yapılan bu çalışmalar yanında Türkiye'de, son dönemlerde yayınlanan kalkınma planlarında e-devlet uygulamalarına ve hedeflerine yer verilmiş fakat e-yönetişim kavramı hakkında hiçbir açıklama ve hedef belirtilmemiştir. 1 Temmuz 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2007-2013 yıllarını kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda, planlanan dönemde e-devlet uygulamalarının kamu faaliyetleri içerisindeki yatırım oranının artırılacağı; e-devlet uygulamasının kamunun yeniden yapılandırılması sürecinde etkisinin artırılacağını ve yerel yönetimler de dâhil olmak üzere kamu yönetiminin her biriminde iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde iyileştirmelerin

yapılacağı; yoğun olarak kullanılan yüksek getirili hizmetler için e-devlet uygulamalarının artırılmasına öncelik verileceği hüküm altına alınmıştır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021). Bu doğrultuda 2006 yılında uygulamaya konulan Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde yürütülen e-devlet çalışmaları neticesinde 2012 yılı sonunda 600'e yakın kamu hizmetinin e-devlet sistemine entegrasyonu sağlanmıştır. 2014-2018 yılları arasındaki dönemi kapsayan Onuncu Kalkınma Planı da, e-devlet uygulamalarının genişletilmesinin, bunlara uygun altyapı sistemlerinin yerleştirilmesinin, gerekli personel ihtiyacının giderilmesinin ve bu uygulamalarda vatandaş memnuniyetinin en üst seviyede tutulmasının amaçlandığı çeşitli maddeler içermektedir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021). 2019-2023 yıllarını kapsayan On Birinci Kalkınma Planı'nda ise, e-devlet uygulamasının kullanıcı odaklı olarak geliştirilip yaygınlaştırılacağı; e-devlet uygulamalarında yerel yönetimlerle merkezi idare arasındaki işbirliği ve koordinasyonun artırılacağı ve e-devlet çalışmalarına ilişkin yönetim yapısının güçlendirileceği gibi dijitalleşmeye yönelik çeşitli hükümlere yer verilmiştir

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ – YÖNETİŞİM İLİŞKİSİ

Yönetimin olduğu her yerde yönetim aranabilir. Zira yönetim, YKY anlayışında yönetimin geliştirilmiş ve çok yönlüleştirilmiş halidir. Bu da demek oluyor ki, yerel yönetim birlikleri de, tıpkı diğer örgütsel yapılar gibi yönetimin daha ileri aşaması olan yönetime ihtiyaç duyabilecekleri dönemi göreceklerdir. Türkiye de, yönetimi yerel düzeye yaymaya çalışan ve bu noktada hem yerel yönetimlere hem de yerel yönetim birliklerine çok iş düşen bir ülke konumundadır. Araştırmada yerel yönetimler yüzeysel olarak belirtilmiş olup araştırmanın asıl konusuna giren yerel yönetim birlikleri ve özelde TBB, yönetim ile olan ilişkisi bakımından ele alınmıştır.

TBB, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun "*Ülke düzeyinde birlik kurulması*" başlıklı 20'nci maddesi gereğince kurulmuş bir çatı birlik örgütlenmesidir. 2020 Faaliyet Raporu'nda belirtilen yerinden yönetim ilkesi, idari vesayet kuralı, AYYÖŞ, görevlerle orantılı gelir kaynağı sağlanması, hukuka uygunluk ve hizmetlerin niteliği ilkelerini (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021) benimsemiş olan ve tüm belediyelerin doğal üyesi olduğu bu birlik, yönetişimin yerel yönetimlerde yerleşmesi ve yönetişimin yerelleşmesi konularında önemli rol oynayabilecek bir konumdadır.

Bu bölümde, TBB'nin yönetime ve e-yönetime yaklaşımı, tarihsel süreç içerisinde ve mevcut yasal örgütlenmesi içerisinde ele alınıp uygulamadaki yönetim çalışmaları hakkında açıklamalar yapılmıştır.

5.1. Türkiye Belediyeler Birliği ve Yönetişim

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun ulusal düzeyde kurulmasına izin verdiği iki birlikten birisi olan TBB, hem ulusal hem uluslararası düzeyde güçlü bir konuma sahiptir. Ulusal düzeyde, belediyeler bazında en kapsamlı birlik durumundaki TBB, uluslararası alanda da Avrupa ülkeleri içerisinde kendi düzeyinde kurulan birlikler dikkate alındığında, üye sayısı bakımından önde gelen birliklerden birisi durumundadır. TBB, İspanya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti, İtalya ve Macaristan'dan sonra bin üç yüz doksan üye ile en fazla üyesi olan altıncı ulusal birlik konumundadır (Braun ve Noupadja, 2019: 2, 3). Üye sayısının çokluğu, yönetişimin uygulanabilirliği konusunda bir engel gibi görünse de, fikir, proje ve uygulamalarda çeşitlilik yaratması bakımından olumlu bir etki de yaratabilmektedir.

5.1.1. Türkiye Belediyeler Birliği'nin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'nin belediyeçilik anlamında aldığı yolun önemli bir kısmında, Cumhuriyetin kurulmasının ardından 14 Nisan 1930 tarihinde hayat bulmuş olan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun rolü bulunmaktadır. O yılların şartları içerisinde, yerel hizmetlerin sorumluluğunu belediyelere veren ve kimi yazarlara göre tek partili dönemin siyasi anlayışını yansıtan bu kanunu, devletçilik, modernleşme ve parti-devlet bütünlüğünün bir yansıması olarak görmek mümkündür (Yörükoğlu, 2009: 23). Belediyeleri, Bizans, Selçuklular ve Osmanlı gibi eski medeniyetlerde olduğu gibi merkezi hükümetin bir organı olarak gören 1580 sayılı kanun, merkezi hükümetin denetimci ve kontrolcü mantığının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır (Uyar, 2004: 35).

Belediyelerin yerel yönetim olma konusundaki sorumluluk katsayılarının artmasında öncü olan 1580 sayılı Belediye Kanunu döneminde, yerelleşme alanında atılan somut adımlar kapsamında 17 Temmuz 1945 tarihinde, şimdiki TBB'nin bilinen ilk örgütlenmesi olan Türkiye Belediyeçilik Derneği kurulmuştur. 16 Şubat 1949 tarihinde "kamuya yararlı dernek" sıfatını kazanan bu dernek, yerel yönetimlerin, merkeze bağlı klasik birer örgüt olma felsefesinden uzaklaşarak farklı bir belediyeçilik anlayışının yerleşmesinde öncü bir örgüt olmuştur. Bu kapsamda dernek, belediyelerin özerkliği, yerel demokrasinin yerleşmesi, merkezi vesayetin doğru anlaşılıp azaltılması, belediye başkanlarının yerel halk tarafından seçilmesi ve göreve başlamalarının merkezi idarenin onayına tabi olmaması ve yerel idarelere ait bütçelerin merkezi yönetim tarafından onaylanması uygulamasının değiştirilmesi gibi çalışmalar yürütmüş (Akman, 2019: 75, 76) ve bu anlamda üzerine düşen görevlerin önemli bir kısmını yerine getirmiştir.

1950'li yıllardan 12 Eylül 1980 askeri müdahalesine sebep olan toplumsal olayların yoğunlaştığı döneme kadar yerel yönetimlerin demokrasi penceresini genişletmeye çalışan Türkiye Belediyeçilik Derneği, o dönemin siyasi çekişmeleri içerisinde Belediyeler Birliği olma yoluna yönelmiş fakat bu oluşum, "birlik olma, dayanışma içine girme" gibi ifadelerin, dönemin iktidarına çağrıştırdıkları yüzünden gecikmeye uğramıştır. Aynı şekilde, 1978 yılında kurulan Yerel Yönetimler Bakanlığı, mevcut siyasi ve idari kargaşa içerisinde iki yıldan fazla yaşama şansı bulamamış ve belediye birlikleri için atılabilecek bazı adımlar 2000'li yıllara ertelenmek zorunda kalmıştır (Akman, 2019: 76, 77).

2000'li yıllara gelindiğinde, yerel yönetimler alanında demokratikleşmeye yönelik adımlar atma isteği, 1945 yılından bu tarihe kadar dernek olarak faaliyet

gösteren Türkiye Belediyecilik Derneği'nin, 21 Ağustos 2002 tarih ve 2002/4559 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile merkezi Ankara'da bulunan TBB'ye dönüşmesini sağlamıştır. Bu kararla derneğin sadece adı değil, yapısı ve işleyişi de değişmiştir. 2002 yılından 2005 yılına kadar 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun ilgili maddelerine göre hayat bulabilen TBB, 26 Mayıs 2005 tarihinde kabul edilen 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile kendisinin de bağlı olduğu müstakil bir kanuna sahip olmuştur. Mahalli İdare Birlikleri Kanunu kapsamında tüzük düzenlemesi yapılan TBB, ülkedeki belediyelerin temsilcisi olduğu ve tüm belediyelerin doğal üyesi olduğu bir çatı birlik şeklini almıştır.

5.1.2. Türkiye Belediyeler Birliği'nin Mevcut Yönetim Sistemi

Örgüt yapısını ve görevlendirmelerini 5355 sayılı kanuna ve bu kanun kapsamında düzenlenen tüzüğüne göre şekillendiren TBB, diğer yerel yönetim birlikleri gibi, birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanı olmak üzere üç organdan oluşmaktadır.

Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 8'inci maddesine göre birliğin karar organı durumundaki *Birlik Meclisi*, birliğe üye olan yerel yönetimlerin meclis üyelerinden veya üye seçilebilme yeterliliğine sahip kişiler içerisinde, yapılacak gizli oylama ile seçilen üyelerden oluşur. Temsil ettiği yerel yönetimdeki görevi sona eren üyenin, TBB meclisindeki görevi de sona ermekte olup birlik meclisi üyeliği, üyeliğin düşmesini gerektiren bir durum nedeniyle düşen kişi, bir daha birlik meclisi üyesi seçilememektedir. Kanun, yerel yönetimlerin mecliste temsil edilebilmesi konusunda birliğe, nüfus ve katılım payı esaslarına göre sınırlama getirme hakkı vermiş olup birlik tüzüğü'nün 8'inci maddesi, mecliste temsil edilebilme konusunda, büyükşehir, il ve nüfusu yüz bin ve daha fazla olan belediyelerin başkanlarına hak tanınmıştır. Tüzüğe göre, birlik meclis üyelerinin en az yüzde sekseninin belediye başkanı olması gerekmekte olup söz konusu ilde yeterli sayıda belediye başkanı olmaması durumunda kalan üyeler meclis üyeleri arasından seçilebilmektedirler (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

Birlik meclisi, yatırım planlarını, bütçeyi, kesin hesabı görüşüp kabul etmek; borçlanmaya, araç ve taşınmaz alım satımına, kiralama ve takasa karar vermek; birlik hizmetlerine bağlı ücret tarifelerini belirlemek; şartlı bağışları kabul etmek, birliğin on bin TL'nin altında kalan alacaklarının sulh yoluyla çözümlenmesini sağlamak; birliğin yap-işlet veya yap-işlet-devret yoluyla yatırım yapmasına karar vermek; başkanlık

divanı, birlik encümen üyeleri ve ihtisas komisyonu üyelerini seçmek; birlik teşkilatına ait yeni birimlerin kurulmasına ve gerektiğinde tüzük değişikliğine karar vermek; birliğin çıkardığı yönetmelikleri kabul etmek ve birlik başkanıyla birlik encümeni arasındaki uyuşmazlıkları çözmek gibi hem yenilik doğurucu hem düzenleyici görevlere sahiptir. Kanunda belirtilmemiş olmasına rağmen birliğin tüzüğünde meclise ayrıca, belirtilen faaliyet raporunu görüşmek, üyeliklere, ortak proje ve işbirliklerine karar vermek, sözleşmeli personeli ücretlerini belirlemek, sosyal denge tazminatı ödenmesi ve sözleşme yapılmasına karar vermek, gelecek yıllara yaygın hizmet yüklenmelerine karar vermek gibi görevler de yüklenmiştir. Meclisin bu kararları birlik başkanının onayına tabidir ve onaylanan kararlar en geç yedi gün içerisinde Ankara valiliğine gönderilir ve kararların özetleri de yine yedi gün içerisinde birlik web sayfasından duyurulur (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

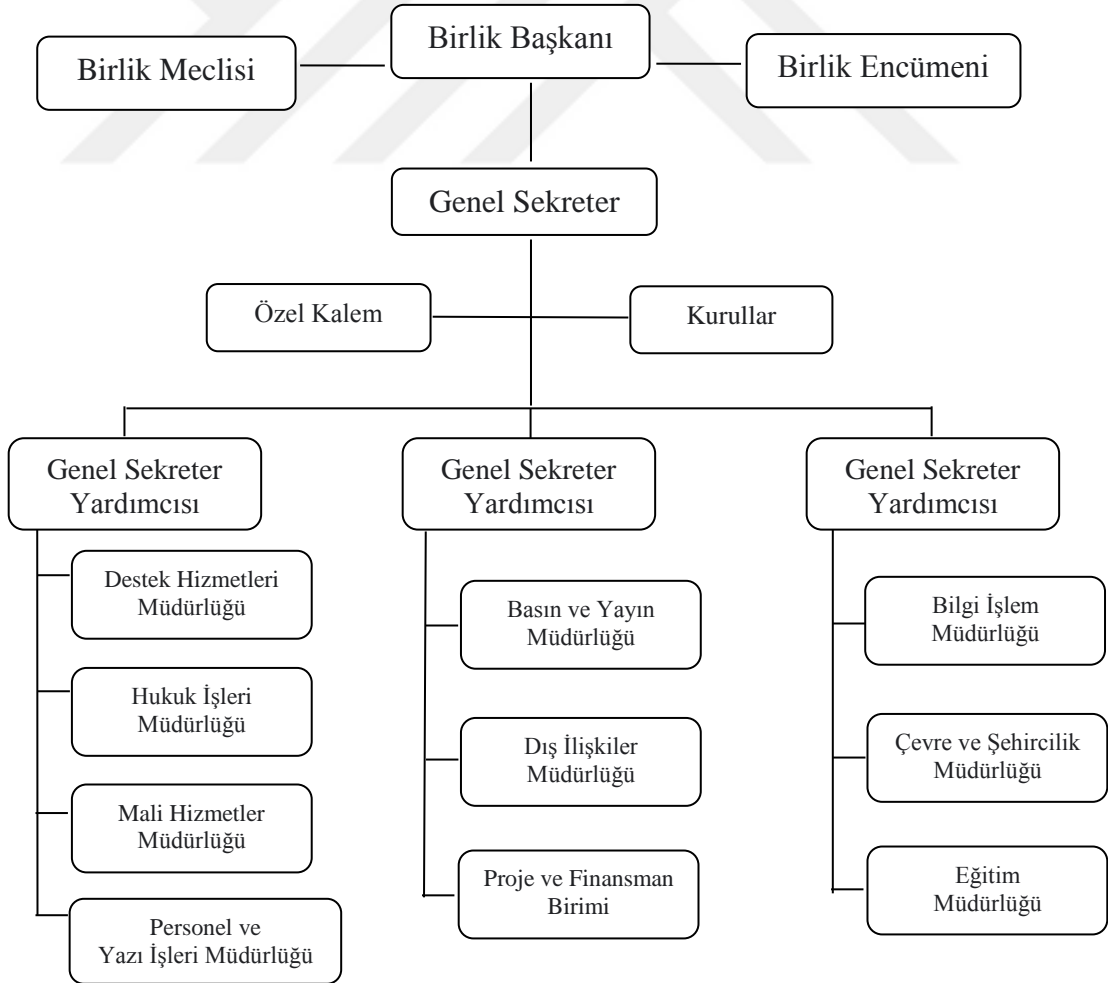
Birliğin idari organlarından olan *Birlik Encümeni*, başkanlığını birlik başkanının yaptığı, üye sayısının birlik başkanı ile birlikte on dördü geçmediği ve seçimlerinin meclisin içerisinde gizli oyla yapıldığı bir organdır. Ayda bir kez toplanan, toplantı gündemi birlik başkanı tarafından belirlenen ve Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 12 ve 13'üncü maddeleri ile düzenlenen birlik encümeninin, yatırım planı, bütçe ve kesin hesabı inceleyip meclise görüş bildirmek; kamulaştırmalarda kamu yararı kararını almak, öngörülmeyen harcamaların yerlerini belirlemek, bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeylerinde aktarmalar yapmak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek, birliğin iki bin TL'nin altında kalan alacaklarının sulh yoluyla çözümlenmesini sağlamak ve meclisin taşınmaz alım satımı, kiralama ve takas kararlarını yerine getirmek gibi görevleri bulunmaktadır. Tıpkı meclisin görevlerinde olduğu gibi tüzükte encümenin görevleri belirtilirken kanunda belirtilmeyen, norm kadroda çalışanlara yapılacak ek ödeme tutarlarını belirlemek, ikramiye verilecek personeli ve ikramiye miktarlarını belirlemek, birliğin eğitim faaliyetlerine katılanlara ödenecek ders ve kurs ücretleri ile yayınlanacak eserlere ödenecek telif haklarını belirlemek gibi bazı görevler de eklenmiş durumdadır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

Birliğin hem idari hem de temsil organı olan *Birlik Başkanı* ise 5355 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi ile düzenlenmiş olup birliği yönetmek, birliğin hak ve menfaatlerini korumak, yatırım planı, bütçe ve kesin hesabı hazırlayıp meclise sunmak ve takibini sağlamak, meclise ve encümene başlık etmek, birliğin mallarını idare etmek, birliğin gelir ve alacaklarının tahsilini sağlamak, izin ve yetki alarak sözleşme yapmak, meclisin ve encümenin kararlarını uygulamak, meclisin ve encümenin yetkisi dışındaki

ödenek aktarmalarını yapmak, personeli atamak, birliği denetlemek, şartsız bağışları kabul etmek gibi görevleri yerine getirmektedir.

TBB'nin bu organlarının yanında, örgütsel olarak yapılması gereken faaliyet ve çalışmaların takibi amacıyla çeşitli birimlere sahip olduğu görülmektedir. Kanunda belirtilmeyen fakat tüzüğe atıf yapılan bu birimler tüzüğün “Birlik Teşkilatı” başlıklı 18’inci maddesinde belirtilmiş olup kurumsal örgütlenme içerisinde yer almaktadır. Aşağıda şema olarak gösterilen bu örgütlenme içerisinde birlik meclisi, birlik başkanı ve birlik encümeni en üstte yer almaktadır. Birlik başkanına bağlı olarak, özel kalem, kurullar, genel sekreter ve genel sekretere bağlı üç adet genel sekreter yardımcısı bulunmaktadır. Genel sekreterlerin her birinin sorumlu olduğu ve sekreterliklere bağlı destek hizmetleri, hukuk işleri, mali hizmetler, personel ve yazı işleri, basın ve yayın, dış ilişkiler, proje ve finansman, bilgi işlem, çevre ve şehircilik ve eğitim müdürlükleri adı altında on adet müdürlük hizmet vermektedir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

Şekil 5. 1. Türkiye Belediyeler Birliği Organizasyon Şeması

Kaynak: Türkiye Belediyeler Birliği, 2021

Birliğin resmi internet sitesinde yer alan bu şema, Birliğin temel idari biriminin genel sekreter ve ona bağlı genel sekreter yardımcıları olduğunu, diğer birimlerin, karar alma ve birliği temsil etme gibi görevlerinin bulunduğunu göstermektedir.

5.1.3. Türkiye Belediyeler Birliği'nde Yönetişim Modelinin Uygulanabilirliği

Yönetişim, gelişime açık her örgüt için uygulanabilirliği olan bir kavramdır. Gelişime açık örgütlerin en önemli özelliği de kendi içlerinde demokrasiyi ve katılımcılığı geliştirebilmiş olmalarıdır. Bu açıdan bakıldığında yerel yönetimlerin, yönetişimi en iyi ve etkin uygulayabilecek kamusal örgütlenmeler olduğunu düşünmek yanlış olmayacaktır. Yerel yönetimlerin yönetişime uygun yapıda olmaları, üyeleri yerel yönetimler olan birliklerin de yönetişimi başarıyla uygulayabileceklerini düşündürebilmektedir.

Katılımcılığı sadece seçimlerde oy vermek olarak algılamayan yerel yönetimler, yerel halkın, yerel sivil toplum örgütlerinin, bilimsel kurum ve kuruluşların, mesleki ve teknik örgütlenmelerin, görüş ve fikirlerini dikkate alarak; gelir ve giderlerde şeffaflığı ve hesap verebilirliği ön plana çıkararak yönetişimi uygulama konusunda yol alabilmektedirler. Bugün baktığımızda, il belediyelerinin hepsinin internet sitelerinde belediye ile iletişime geçebilmek için gerekli bilgilerin, belediyenin en az dört yıllık hedeflerinin yer aldığı stratejik planlarının ve geçmiş yıllarda belediyelerce yapılan çalışma ve harcamaları gösteren faaliyet raporlarının yer aldığı görülmektedir. Yönetişim açısından gerekli ve önemli olan bu uygulamaların, TBB tarafından da hayata geçirildiği görülmektedir.

Yönetişimde önemli yapıtaşlarından birisi kurumların stratejik planları ve bu planlara bağlılıklarıdır. 5355 sayılı Kanun, mahalli idare birliklerinin herhangi bir stratejik plan yapmasını veya bir plana bağlı kalmasını zorunlu tutan bir düzenleme getirmemiştir. Böyle bir zorunluluğu bulunmamasına rağmen TBB 2009 yılında ilk stratejik planını hazırlamak üzere çalışmalara başlamıştır. 2010-2014 dönemi Birinci Stratejik Plan ve 2015-2019 dönemi İkinci Stratejik Plan kapsamında çalışmalarını daha çok kurumsal yapıyı geliştirmek, üyelerinin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, hak ve menfaatlerini koruyup geliştirici lobi faaliyetleri yürütmek üzerinde yoğunlaşan TBB, toplantı, eğitim ve paydaşlara yönelik görüşme, çalıştay ve anketlerle hazırlık dönemini geçirdikten sonra 22 Ekim 2019 tarihinde Üçüncü Stratejik Planı meclis kurulunda oy birliği ile kabul etmiştir. “Stratejik Plan 2020-2024” olarak hazırlanan ve güvenilirlik,

tarafsızlık, birleştiricilik, girişimcilik, yenilikçilik, açıklık, katılımcılık, insan haklarına saygı ve demokrasiye bağlılık gibi temel kavramları TBB'nin ilkeleri olarak kabul eden bu plan ve diğer planlar, TBB'nin yüzünü yönetişime dönmesinin önemli bir göstergesi olarak görülebilir.

Mevcut Stratejik Plan üzerinden bakarsak, planda önce kurumun mevcut yapısı, durumu ve görev dağılımı belirtildikten sonra mali yapı ve paydaş analizi hakkında bilgiler verilmiştir. Yönetişimde önemli bir yeri olan paydaşlar kavramının, Üçüncü Stratejik Plan içerisinde sınırlı olarak ele alındığı; merkezi idare, üniversiteler ve meslek odaları gibi kurum ve kuruluşların paydaşlar arasında sayılmadığı; iç paydaş olarak TBB yöneticilerinin ve çalışanlarının, dış paydaş olarak ise belediyelerin, belediye meclis üyelerinin ve belediye başkanlarının kabul edildiği görülmektedir. Paydaş analizinden sonra 2020-2024 Stratejik Planı ile birincisi, belediyelerin hak ve menfaatlerini korumak, yetki ve sorumluluklarını geliştirerek orantılı mali kaynak verilmesini sağlamak; ikincisi, belediyelerin kurumsal kapasitelerini geliştirmeye yönelik eğitim, danışmanlık ve teknik destek sağlamak; üçüncüsü, belediyeleri, yurtiçi ve yurtdışı kurum ve kuruluşlar nezdinde temsil ederek işbirlikleri kurmak ve örnek uygulamalara yönelik bilgi ve deneyim paylaşımı sağlamak; dördüncüsü hizmet verimliliğini arttırarak iletişimi daha etkin hale getirmek olan dört ana amaç altında yirmi iki hedef belirlenmiştir. Amaçlar ve hedefler içerisinde yönetim kavramı “Belediyelerin başta AB olmak üzere, uluslararası kuruluşlar ve diğer kuruluşlardan proje kaynağı alması, iyi uygulama örneklerinin paylaşılması ve iyi yönetişimin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapmak ve belediyelere rehberlik etmek” hedefi altında bir kere vurgulanmış olmasına rağmen belirtilen amaçlar ve hedeflerin hepsi yönetişimi yerleştirmek adına önemli olan adımları kapsamaktadır. Amaçlar ve hedefler belirtildikten sonra 2020-2024 yılları arasında planlanan kaynak ve harcama yapısı hakkında bilgi veren Üçüncü Stratejik Plan'da son olarak planın ne kadar başarıya ulaştığının tespit edilmesi konusunda nasıl bir yol izleneceğinin belirtildiği İzleme ve Değerlendirme bölümü yer almaktadır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

TBB'nin hem yapısı hem üyelerinin durumu göz önüne alındığında yönetişimi uygulayabilme açısından elverişli bir durumda olduğu görülmektedir. Karar alma mekanizmasının ve yönetiminin sürekli değişen katılımcı bir yapıda olması ve üyelerinin, kendi iç örgütlenmelerinde yönetişimin uygulanması konusunda tecrübeli olması, yönetişimin ilkelerini hayata geçirme adına TBB'nin elini güçlendirmektedir.

5.1.4. Türkiye Belediyeler Birliği'nde Yönetimden Yönetişime

TBB, yönetimsel ve örgütsel açıdan, bir yerel yönetim biriminden beklenenleri karşılayabilecek düzeydedir. Her ne kadar bir birlik adı altında örgütlense de, son yıllarda ortaya çıkan yaklaşım çerçevesinde “ayrı bir yerel yönetim birimi” olarak görülmekte ve yerel yönetim birimlerinin organlarına ve örgütsel yapısına benzer öğelere sahip olmaktadır. Fakat yerel yönetimlerin giydikleri yönetim gömleğini, çağın gereklerine uygun bir şekilde daha çeşitli ve kabul gören bir kıyafete çevirmeleri, beklenen ve kaçınılmaz bir dönüşümdür. Bu dönüşüm TBB'nin de yaşaması gereken bir süreçtir.

Türkiye'nin yönetimden yönetişime dönüşümünde önemli bir nokta olarak kabul edilen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 10 Aralık 2013 tarihinde kabul edilmesinin ardından 2005 yılında önce Mahalli İdare Birlikleri Kanunu yürürlüğe girmiş ve ardından bu kanun TBB'yi yasal bir düzleme oturtmuştur.

Türkiye'deki yönetişim çalışmalarının ilk yılları ile aynı dönemde kurulan TBB'nin, gerek tüzüğünde, gerek resmi internet sitesinde yayımlanan belgelerinde veya faaliyetlerinde, yönetişim hedef ve uygulamalarının mevcut olduğu ama yeterli olmadığı görülmektedir. Yönetişim kavramına yönelik şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, cevap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, etkinlik, eşitlik, stratejik vizyon, duyarlılık, etkililik ve verimlilik, etik davranış, yetkinlik, sağlam mali yönetim gibi temel ilkelerin önemli bir kısmının yazılı olarak mevcut olduğu görülmektedir.

TBB'de yönetişimin uygulanması aşamasında, hem yönetişimi uygulayacak bağımsız bir örgüt hem de yönetişimin uygulanmasında aracı bir örgüt konumundadır. Şöyle ki, kendi örgütlenmesi içerisinde yönetişimin işleyişini sağlama konusunda yapması gerekenler olduğu gibi, yönetişim vasıtasıyla ülke yönetimine katılarak merkezi yönetime sunabileceği görüş ve önerileri de bulunabilecektir.

Birlik tüzüğüne baktığımızda, doğrudan “yönetişim” kavramının kullanılmadığı fakat TBB'nin hem yönetişimin bir aktörü, hem de yönetişimi uygulayan bir örgüt olma konularında görevlerinin yer aldığı görülmektedir. TBB'nin, merkez tarafından uygulanan yönetişimin bir aktörü olma durumunun başka bir araştırmanın konusu olması nedeniyle bu konu ile ilgili sadece, tüzüğün “Türkiye Belediyeler Birliği'nin Görevleri” başlıklı 7'nci maddesinin a, c, ç, j ve k fıkralarında aşağıda belirtilen görevleri sayılmakla yetinilmiştir:

a) Yurtiçinde ve yurtdışında belediyeleri temsil etmek, bu kapsamda yerel yönetimler alanında faaliyette bulunan kurum, kuruluş, birlik, dernek, vakıf ve benzeri

kuruluşlara üye olmak, belediyelerin uluslararası ilişki ve işbirliklerini desteklemek ve uluslararası ağlara erişimini kolaylaştırmak,

c) Belediyeleri ilgilendiren mevzuat hazırlıklarına görüş bildirmek ve önerilerde bulunmak, bu amaçla mevzuat hazırlıklarını ilgili mercilerinden talep etmek, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve diğer merciler nezdinde yürütülen çalışmalara katılmak,

ç) Belediyelerce bildirilen veya birlik tarafından tespit edilen sorunların çözümü amacıyla girişimlerde bulunmak ve mevzuat önerileri geliştirmek,

j) Avrupa Birliği uyum sürecinde ülkemiz yerel yönetimlerine destek olmak, yerel yönetimlerle ilgili AB müktesebatının oluşturulmasına katkı sağlamak ve uygulanmasına rehberlik etmek,

k) Birlik amaçlarını gerçekleştirmek, üyelerini temsil etmek, uluslararası yerel yönetimler gündemini takip etmek, ilgili taraflarla doğrudan temas kurmak amacıyla uluslararası anlaşmalar ve dış politikaya uygun olarak meclis kararına istinaden Dışişleri Bakanlığı'nın görüşü ve İçişleri Bakanlığı'nın izni ile gerektiğinde yurt dışında temsilcilik veya irtibat büroları açmak, gibi görevleri tanımlanmıştır.

Bununla birlikte, yönetişimin uygulandığı bir örgüt olarak TBB'nin tüzüğünün aynı maddesinin aşağıda açıklamaları verilen b, d, e, f, g, ğ, h, ı, i, l, n ve o fıkralarında, örgütün kendi bünyesinde yapması gereken görevleri belirlenmiştir. Açıkça yönetişimi sağlama konusunda bir amaç veya hedef olarak belirtilmese de bu maddelerin, yönetişimde önemli olan bazı uygulamaları içerdiği görülmektedir:

b) Belediyelerin menfaatlerini korumak ve bu amaçla gerektiğinde dava açmak,

d) Belediyelere rehberlik etmek, danışmanlık hizmeti vermek ve uygulamada karşılaşılan sorunlarla ilgili görüş oluşturmak,

e) Belediye ve bağlı idareler ile bunların iştiraklerinin başkan, meclis üyesi ve çalışanlarına yönelik her türlü eğitim faaliyeti ile konferans, seminer, panel, çalıştay gibi etkinlikler gerçekleştirmek, eğitim merkezleri oluşturmak, bilgi ve tecrübe paylaşımı ile iyi uygulama örneklerinin yaygınlaşmasını teşvik etmek, bu amaçla yurt içi ve yurt dışı geziler düzenlemek,

f) Yurt içi ve yurt dışı belediyeler arasında yardımlaşma ve işbirliği ile doğal veya toplumsal olaylardan etkilenen belediyelerle dayanışmayı teşvik etmek ve destek olmak, bu amaçla belediyeler arasında koordinasyonu sağlamak üzere gerektiğinde afet ve acil durum merkezi oluşturmak,

g) Belediyeciliğin ve yerel hizmetlerin gelişmesine yardımcı olacak konularda kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve odaları ile benzeri uluslar arası kuruluşlarla meclis kararına istinaden işbirliği yapmak, ortak hizmet projeleri yürütmek ve kardeş şehir ilişkilerinin gelişmesine destek olmak,

ğ) Belediyelerde bilişim teknolojilerinin kullanımı ve yaygınlaştırılması ile e-belediyeciliğin gelişmesine destek olmak,

h) Belediyecilikle ilgili her türlü yazılı ve görsel yayım yapmak, araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunmak, belediyecilik alanında yapılan bilimsel çalışmalara destek olmak,

ı) Belediyelerin ulusal ve uluslararası kredi kuruluşları ile fonlardan yararlanmalarına ve proje geliştirmelerine destek olmak,

i) Dünyada yerel yönetim konusundaki gelişmeleri takip etmek, belediyelerin bu gelişmelere uygun yapılanmaları ve hizmet üretmelerine destek olmak,

l) Gerektiğinde belediye mensuplarına, Birlik merkezinde ve diğer yerlerde, konaklama ve şehir içi ulaşım hizmeti sağlamak,

n) Birlik hizmetleriyle ilgili belediyelerin görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapmak,

o) Belediyelerin görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri yürütmek veya destek vermek (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

TBB tarafından yayımlanan yıllık faaliyet raporlarında yönetişime geçişle ilgili olarak, belediyelere verilen ödeneklerle, yapılan projelerle, merkezi hükümet tarafından çıkarılan af kanunlarıyla ilgili görüşmeler yapıldığı ve yetkili mercilere öneriler verildiği görülmüştür. Yönetişimin önemli bir unsuru olan personelin eğitimi konusunda Belediye Akademisi aracılığıyla önemli adımlar atılmış; Belediye Akademisi'nin yanında Uzaktan Eğitim Merkezi ile de belediye personellerinin zaman ve mekân engelleri en aza indirilerek mesleki ve teknik eğitim standartlarının ve uygunluklarının geliştirilmesi sağlanmıştır. Belediyelerle koordineli olarak yapılan ve çeşitli belediyelerden 140.287 personelin katılımının sağlandığı bu eğitimlerin bir kısmı yüz yüze yapılırken önemli bir kısmı da çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Yerel yönetimlerin sorunlarına eğilmek ve belediyeciliği geliştirmek amacıyla konferans ve sempozyumlar düzenlenmiştir. Ayrıca, yönetişimde önemli birer aktör konumundaki üniversitelerle imzalanan protokoller sayesinde, yöneticilik ve mahalli idareler alanlarında yüksek lisans ve doktora programlarını destekleyen TBB, bilimsel ve

akademik yaklaşımları da benimseyen bir kurum olduğunu göstermiştir. UCLG-MEWA, CEMR, CoR ve WWC (Dünya Su Konseyi) gibi uluslararası örgüt ve kuruluşlarla yerel yönetimler, çevre sorunları ve kentleşme gibi konular hakkında sürekli bir ilişki halinde bulunan TBB'nin, üyesi bulunan yerel yönetimlerin yabancı ülke yerel yönetimleriyle Kardeş Şehir uygulamalarını da desteklediği görülmektedir.

25 Eylül 2015 tarihinde BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'ne katılan tüm ülkelerin liderleri tarafından kabul edilen sürdürülebilir kalkınma amaçları içerisinde, 2030 yılına kadar dünyada yoksulluğun tamamen yok edilmesi ve tüm insanlar için ortak refahın sağlanması amaçları yer almaktadır. Bu noktada TBB, yerel yönetimlere aktif bir rol biçen sürdürülebilir kalkınma amaçlarının hem uygulayıcısı durumunda olmuş hem de bu amaçların belediyeler tarafından benimsenebilmesi için çeşitli çalışmalar yürütmüş, UCLG tarafından küresel çapta başlatılan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın Yerelleştirilmesi projesinin de destekleyicisi olmuştur.

Desteklediği projelerin yanında TBB'nin işbirlikçisi olduğu bazı önemli uluslararası projelerin varlığı, TBB'nin kendi içine kapanık ve durağan olmayan, aktif, katılımcı ve duyarlı bir yönetim aktörü olduğunun göstergesi olabilir. TBB, Türkiye ve AB Arasında Şehir Eşleştirme Programı, Türkiye-Almanya Bilgi Değişimi Projesi, Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi, İnsan Hakları Kentleri Projesi, İş Dünyası Aile İçi Şiddete Karşı Projesi ve Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi Projesi gibi önemli projelerde uluslararası işbirlikleri içerisine girmiş ve bu işbirlikleri için Türkiye'de bazı yerel yönetimleri projelerin uygulayıcısı olarak seçmiştir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

Yönetimden yönetişime geçiş, değişimleri ve gelişimleri takip eden bir kurum için, kaçınılmaz bir duraktır. Yönetişim, belli bir kitleye hizmet veren bir örgütsel yapılanmanın, bir nevi evrim geçirerek uğradığı bir dönem olarak görülebilir. Bu açıdan bakıldığında TBB'nin de, yönetimin gereklerini yerine getiren ama yönetimdeki sorunları ve aksayan yönleri gidermeye çalışan bir takım çalışmalar yaptığı görülmektedir. Özellikle 2020 Faaliyet Raporu incelendiğinde, TBB'nin yoğun olarak eğitim faaliyetleri yürüttüğü görülmektedir. 2019 yılının sonunda ortaya çıkıp 2020 ve 2021 yıllarında bütün dünyada etkisini gösteren Covid-19 salgını nedeniyle eğitimlerin çoğunu çevrimiçi yolla yapan TBB'nin her ne kadar doğrudan yönetişim kavramı hakkında bir eğitim çalışması olmasa da verdiği eğitim konularıyla yönetişime giden bir yolda olduğu görülmektedir. Belediye mevzuatından katılımcılığa, bilgi edinmeden idari vesayete, hesap verebilirlikten etkili ve verimli iletişime kadar birçok konuda

verilen eğitimler (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021), TBB'nin yönetim kavramından bahsetmeden yönetime geçişinin işaretleridir.

5.2. Türkiye Belediyeler Birliği ve E-Yönetişim

E-yönetişim genel olarak, devlet hizmetlerinin ve bilgilerinin, elektronik araçlar kullanılarak halkla paylaşılması olarak tanımlanabilir. Bu yönüyle yönetişimde, hükümetin demokrasi uygulamalarını basitleştirip iyileştirmek amacıyla aktörler arasındaki etkileşimde elektronik araçların ve dijital ortamın kullanılması demektir (Veeranki, 2009: 280).

TBB çalışmalarında ve uygulamalarında, yönetişimin teknolojik ve dijital adımı olan e-yönetişimin hayata geçirilmesi ve kurumsallaşabilmesi için 2020-2024 Stratejik Planı içerisinde, genel anlamda bir amaç veya hedef belirlenmiş olmamakla birlikte personelin hizmet içi eğitimini sağlamak; birliğin mal ve hizmet alımlarında şeffaflığı, etkinliği ve verimliliği sağlamak; Akıllı Şehir projelerine destek olmak gibi e-yönetişim temelli olan konular, belirtilen amaçlar ve hedefler içerisinde yer almıştır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2021).

2020 yılı Faaliyet Raporu'na baktığımızda, Birliğin, e-yönetişime, teoride olmasa da, bazı uygulamalarıyla önem verdiği görülmektedir. E-yönetişimi uygulamaya yönelik olarak, özellikle 2019 yılında yayılan Covid-19 salgını sonrasında, üyeler ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla internet ortamında (çevrimiçi) toplantı ve konferanslar düzenlenmiştir. Katılımların yoğun olduğu bu toplantılar, e-yönetişimin uygulamadaki örneklerinden birisi durumundadır. Ayrıca Birlik bünyesindeki Belediye Akademisi'nde, dünyadaki değişme ve gelişmeler doğrultusunda, daha fazla personele ulaşabilmek amacıyla 2017 yılında uzaktan eğitim merkezi kurulmuş ve böylece eğitimler sınıf dışarısına çıkarılarak derslerin video konferans aracılığıyla inter-aktif ortamda verilmesi sağlanmıştır.

E-yönetişim dendiğinde kamu faaliyetlerinde akla ilk olarak e-belediye uygulamaları gelmektedir. Belediyelerin teknolojik ve bilgisayar temelli programlar ve uygulamalar sayesinde hizmet sunumu, bilgi toplama ve bilgi verme, şikâyet ve görüş- öneri alma gibi birçok faaliyeti elektronik ortamda yaptığı e-belediyecilik TBB tarafından da dikkate alınmaktadır. E-yönetişimin e-belediyecilik ayağı hakkında belediyelere, resmi internet sitesinde Müdürlükler menüsünün altında yer alan Bilgi İşlem Müdürlüğü'ne altyapı, yazılım ve teknik destek hakkında görevler verilmiştir. Ayrıca yine Bilgi İşlem Müdürlüğü içerisinde, çeşitli il ve ilçe belediyelerinden seçilmiş

on üyeden oluşan e-Belediyecilik Komisyonu yer almaktadır. Aynı resmi internet sitesinde yer alan Kurumsal menüsünün altındaki Çalışma Komisyonları sekmesinden de ulaşılabilen söz konusu komisyonun görevleri ve ne zaman toplanacağı belirtilmemiş olması ise yönetim açısından bir eksiklik olarak yorumlanabilir. Bununla birlikte, e-yönetişim kavramı e-belediyecilik kavramı ile sınırlı tutulmuş, ne e-yönetişim ne de e-belediyecilik hakkında bilgi paylaşımı yapılmıştır.

Günümüz dijital çağında önemli bir aktör ve e-yönetişimin uygulanma göstergelerinden biri olan sosyal medya uygulamalarının da günümüz TBB yönetimi tarafından sıkça kullanıldığı görülmektedir. Birlik başkanı ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı olan Fatma Şahin, gerek kendi namına gerekse de TBB adına açılmış hesaplar vasıtasıyla Twitter, Instagram, Facebook, WhatsApp ve Telegram uygulamaları üzerinden birliğin faaliyetleri hakkında bilgi ve video paylaşımları yapmaktadırlar. Fakat bu ve bunlara benzer kullanılan hesapların karşılıklı bilgi ve görüş alışverişine dayalı olmaktan çok hesabı açan kurumun tek yönlü aktardıklarının paylaşıldığı bir alan oldukları görülmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ'NDE

YÖNETİŞİM UYGULAMASINA İLİŞKİN BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Araştırmanın bu bölümü, yapılan tüm çalışmaların genel analizini içermekte olup araştırmada elde edilen verilerin ve bu verilerin elde edilme yönteminin değerlendirilmesini içermektedir.

6.1. Araştırmanın Yöntemi (Modeli/Yaklaşımı) ve Veri Kaynakları

Birçok araştırmacı tarafından “araştırmanın modeli, araştırmanın yaklaşımı” isimleri altında da kullanılan araştırmanın yöntemi, sonuca ulaşmak üzere izlenen yol ve sonucu elde etme biçimi anlamına gelmektedir.

Uygulama araçları olarak da bilinen araştırma yönteminin (Kartal, 2015: 99), araştırma yazınında genel olarak üç türünden söz edilmektedir: Nicel araştırma yöntemi, nitel araştırma yöntemi ve karma araştırma yöntemi (Mazlum ve Atalay Mazlum, 2017: 3).

Nicel araştırma yöntemi, sosyal bilimlerdeki olgu ve olayları, nesnel bir yapı içerisinde gözlenebilir, ölçülebilir ve sayısal verilere dönüştürülebilir duruma getiren bir araştırma yöntemidir. Bu araştırma yönteminde veriler, laboratuvar deney ve gözlemleri, alan araştırmalarına dayalı gözlem, anket veya görüşme yoluyla elde edilmektedir (Doruk, 2010: 33).

Nitel araştırma yöntemi, kaynak taraması, görüşme ve gözlem gibi nitel veri toplama yöntemlerinden faydalanılan, olguların ve olayların doğal ortamlarında bütünsel bir şekilde ve oldukları gibi aktarılmasını sağlayan araştırma yöntemidir. Yorumlayıcı bir yaklaşım kullanılan bu yöntemde, sosyal dünyayı anlama, tecrübe etme ve yorumlama ölçütleri ön plandadır (Doruk, 2010: 35).

Karma araştırma yöntemi ise nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin aynı araştırma içerisinde birleştirilerek araştırma sorularının daha iyi anlaşılmasını savunan bir araştırma yöntemidir. Bu yöntemde nicel araştırma yönteminin unsurları, nitel araştırma yöntemlerinin unsurlarıyla birleştirilerek kullanılmaktadır (Mazlum ve Atalay Mazlum, 2017: 11). Karma yöntemle, nitel ve nicel yaklaşımla işlenmiş yöntem ve teknikleri bütüncül bir yapıda değerlendirmek ve bir olguya birden fazla anlam yükleyebilmek veya birden fazla açıdan bakabilmek mümkün olmaktadır (Alkan vd., 2019: 562).

Bu açıklamalar doğrultusunda araştırmada, karma araştırma yöntemi kapsamında araştırmanın sorularını istatistiksel verilerle örtüştüreceğimiz nicel araştırma yöntemi benimsenmiş; araştırma konusunun genel olarak ele alınması aşamasında, mevcut yazından faydalanılarak ‘‘Teorik’’ bilgiler ele alınmış ve ‘‘Dolaylı ve Alıntisal Yöntem’’ çerçevesinde açıklamalar yapılmıştır. Araştırmanın son bölümünde ise nicel araştırma yöntemi olan anket çalışması ile elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Araştırmada hem nicel hem nitel araştırma yöntemleri ile elde edilen veri kaynakları kullanılmıştır. Konuyla ilgili basılı yazın kaynakları ve internet üzerinden erişilen yazılı kaynaklar, araştırmanın teorik çerçevesine veri sağlamada kullanılmıştır. Bununla birlikte araştırmanın ana bileşenlerinden olan TBB ve yönetişim ilişkisi konusunda hazırlanan sorularla il belediye başkanları düzeyinde anket yapılmış ve hedeflenen verilere ulaşılmıştır.

6.2. Araştırmanın Sorusu ve Alt Soruları

Araştırma konusunun soru cümlesine dönüştürülmüş şekli olan araştırma sorusu, aynı zamanda araştırmanın kuramsal çerçevesinin sınırlarını belirlemektedir. Bu nedenle araştırma sorusunun oluşturulması ile kaynak taraması, birbirine paralel ve eş zamanlı yürütölmek durumundadır (Karataş, 2015: 68, 69).

Araştırma sorusunun bulunması ve geliştirilmesi, herhangi bir araştırma girişiminin önemli bir basamağıdır. Doğru soruyu bulmak için ne hakkında soru sorduğumuzu anlamamız gereklidir. Soru, cevaplanabilmesi adına yeterince basit tutulmalı ancak ilginç olması için de yeterince zorlayıcı olmalıdır (Ming, 2005: 25). Toplanacak verilere öngörü sağlayabilen araştırma sorusunun, projeyi örgütleyip tutarlılık kazandırmak, projenin sınırlarını belirlemek, araştırmacının projeye yoğunlaşmasını sağlamak, kâğıda dökme aşamasında projenin çerçevesini belirlemek ve veri olabilecek bilgileri belirlemek gibi önemli işlevleri de bulunmaktadır (Ağbay, 2019: 4).

Bir önceki başlıkta belirtildiği gibi araştırmanın karma yöntemle ilerlemesi, sorularının da karma yöntem benimsenerek oluşturulmasını gerekli kılmıştır. Karma yöntem benimsenmiş bir araştırmada araştırma soruları, hem nicel hem nitel yöntemlerle cevaplanacak türden olmalıdır (Alkan vd., 2019: 568). Bu doğrultusunda araştırma yerel yönetim birlikleri, yönetişim ve TBB arasındaki yapısal ve işlevsel bağı ortaya çıkarmayı amaçlayan bir ana soru ve altı alt soru üzerine inşa edilmiştir.

Araştırmada “yönetişimin, yerel yönetim birliklerinde uygulanmasının mümkün olup olmadığı” ana sorusuna bağlı olarak aşağıda belirtilen alt sorular oluşturulmuştur.

Birinci alt soru ile yönetişimin, yerel yönetim birliklerinin başarıya ulaşmasında etkili olup olmadığı ve etkili ise ne kadar etkili olduğu,

İkinci alt soru ile yönetişimin uygulanması konusunda yerel yönetim birliklerinin hangi avantajlara sahip olduğu,

Üçüncü alt soru ile TBB'nin yönetişimi benimseyip uygulamasının, TBB'ye nasıl bir katkı sağlayabileceği,

Dördüncü alt soru ile TBB'nin, yasal düzenlemesi, örgütlenmesi ve çalışma şekli açısından yönetişimin uygulanması için elverişli bir yapıya sahip olup olmadığı,

Beşinci alt soru ile yönetim anlayışının TBB'de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için TBB'nin önündeki en önemli engelin ne olduğu,

Altıncı alt soru ile ise, TBB'de, sadece yazılı kurallarda kalmayacak, bir “aktif yönetim alanı” oluşturmak için yapılması gerekenlerin neler olduğu, ortaya çıkarılmak istenmiştir.

Araştırma konusu hakkındaki teorik bilgiler, araştırmanın nicel yönünü ortaya koyan anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerle harmanlanıp bulgular elde edilmiş ve araştırma soruları cevaplanmaya çalışılmıştır.

6.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bir araştırmada verilerin elde edildiği kaynakta yer alan tüm öğelere araştırmanın evreni; bu evren içerisinden, evreni en iyi şekilde temsil edebileceği düşünülen ve belli bir kurala göre seçilmiş küçük gruba da araştırmanın örneklemini denmektedir (Özhan Çaparlar ve Dönmez, 2016: 214).

Araştırmanın evreni, TBB'nin doğal üyesi olan Türkiye'deki tüm belediye yönetimleridir. İçişleri Bakanlığı'nın güncel verilerine göre Türkiye'de 30'u büyükşehir, 51'i il, 519'u büyükşehir ilçe, 403'ü ilçe ve 387'si belde belediyesi olmak üzere toplam 1390 adet belediye yönetimi bulunmaktadır (İçişleri Bakanlığı, 2021). Araştırmadaki örneklem büyüklüğü, maddi imkânlar ve zaman kısıtlaması da göz önüne alınarak sadece 30 büyükşehir ve 51 il belediyesi olarak toplam 81 il belediyesi olarak hedeflenmiştir. Yapılan araştırmanın istatistiksel verilerinin güvenilir ve anlamlı sonuçlar doğurabilmesi için ulaşılması ve anketi değerlendirmesi gereken belediye sayısı en az 40 olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama, aşağıdaki formül kullanılarak yapılmıştır:

$$\text{Sample size} = \frac{\frac{z^2 \times p(1-p)}{e^2}}{1 + \left(\frac{z^2 \times p(1-p)}{e^2 N} \right)}$$

Kaynak: <https://tr.surveymonkey.com>, 2021

Formül üzerinde (N) ana kütleyi (1390 olarak alınmıştır), eş deyişle popülasyon hacmini; (p) gerçekleşme olasılığını (0,5 olarak alınmıştır); (e) hata payını (%10 olarak alınmıştır); (z) en az yüzde 80 güven aralığına denk gelen standart sapma sayısını (1,28 olarak alınmıştır) ifade etmektedir.

6.4. Araştırmanın Değişkenleri ve Kısıtları

Araştırma değişkenleri, araştırmanın sonucunu etkileyebilen, istatistiksel analizi farklılaştırabilen faktörlerdir. Değişkenler, toplumun veri toplanan özellikleri olup (Özhan Çaparlar ve Dönmez, 2016: 214-215) değişkenin durumuna ve özelliğine göre bulgular ve analizler değişebilmektedir.

Araştırmada, araştırmanın analizini ve bulgularını değiştirebilecek birkaç önemli değişken bulunmaktadır. Bunlar anketi cevaplayan belediye başkanı, belediye başkan yardımcısı veya genel sekreterin cinsiyeti, eğitim durumu, hizmet yılı, siyasi partisi gibi değişkenler olup her birinin verilen cevaplar üzerindeki etkisi anketin analizinde ve değerlendirilmesinde dikkate alınmıştır.

Araştırma süresince araştırmacının karşılaştığı bazı önemli kısıtlar bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, araştırma konusu olan TBB hakkında kendi mevzuat düzenlemeleri haricinde fazla yazılı kaynağın bulunmamasıdır. Gerek Türkçe yazın gerek yabancı yazın taramasında, yönetim ve yerel yönetim birlikleri hakkında yeterli kaynak bulunmasına rağmen TBB ile ilgili yazılı kaynağa pek rastlanmamıştır. Aynı zamanda yönetim kavramı ile yerel yönetim birlikleri kavramları ilk kez bir araştırmada bir arada kullanılmış ve bu konudaki literatür eksikliği araştırmacının karşılaştığı bir kısıt olarak görülmüştür.

Karşılaşılan diğer bir engel de, şehir ve büyükşehir belediye başkanlarına ulaşma ve kendileriyle görüşme yapma zorluğu nedeniyle araştırmacının zaman ve emek kaybı yaşamış olmasıdır. Araştırma'nın yaklaşık son altı aylık döneminde, araştırma konusuna dâhil olan her belediye başkanlığına en az beşer defa (bazılarına yedi sekiz defa) telefon

edilmesine, en az üç dört defa e-posta gönderilmesine ve şahsi telefon numaraları edinilen bazı başkanlara da ilave olarak Whatsapp yoluyla birkaç defa ileti gönderilmesine rağmen, ulaşılan başkanlıklardan yaklaşık yarısının geri dönüş yapmaması, araştırmayı ve araştırmacıyı zorlayan önemli bir kısıt olmuştur.

6.5. Araştırmada Kullanılan Anket Tekniği

Araştırmada, araştırma sorularına cevap bulabilmek için gerekli olan verilerin toplanmasına yönelik bir veri toplama aracı kullanılmış ve TBB ile yönetim arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek üzere araştırmacı tarafından anket soruları hazırlanmıştır.

Geliştirilen anket, TBB'nin doğal üyesi konumundaki şehir ve büyükşehir belediyelerinin başkanlarının yönetim hakkındaki bilgi ve görüşleri ile TBB'nin yapısının ve çalışma sisteminin yönetime uygunluğunu belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu soruların yirmi üç tanesi Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğine göre belirlenmiş; ölçek maddelerinin karşısına “kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve kesinlikle katılmıyorum (1)” seçenekleri yerleştirilmiştir.

Araştırmanın anket çalışmasında, araştırma konusunun ve anket sorularının özgünlüğü ve anket katılımcılarına ulaşmanın zorluğu nedeniyle sınırlı bir ön test yapılmıştır. Ön test uygulaması, görüşme imkânları göz önüne alınarak Malatya Büyükşehir Belediye Başkanı ile 9 Ekim 2021 tarihinde yapılan ve yaklaşık bir saat süren görüşme ve anket uygulaması kapsamında değerlendirilmiştir. Malatya Büyükşehir Belediye Başkanının gerek eğitim durumu, gerekse yönetim ve yerel yönetimler hakkındaki bilgi birikimi dikkate alındığında yapılan ön test uygulaması kapsamında anketin güvenilirliği ve geçerliliği test edilmiştir.

Kavramsal yapıyı temsil etme oranını içeren bazı araştırmalarda güvenilirlik ve geçerlilik iç içe geçmiş durumdadır. Bu tip araştırmalarda iç tutarlılık açısından güvenilirlik ve geçerlilik sınırlarının belirlenmesi zor olduğu için bu iki kavramı anlatan “genellenebilirlik” kavramı kullanılabilir. Tek başına ele aldığımızda ise güvenilirlik, bir ölçüm aracının, tahmin edilebilir sonuçlar içermesi ve anlaşılır ve mantıklı olması anlamlarını içeren “kesinlik” kavramını içermelidir (Şencan, 2005: 10-15). Geçerlilik ise, kullanılan ölçüm aracının kavramsal boyutunun araştırma konusuyla ilgisini ve ikisi arasındaki bağı ortaya koymaktadır. Burada önemli olan kavramsal yapının tam olarak irdelenmesi ve anlaşılır bir şekilde açıklanmasıdır (Şencan, 2005: 774, 775).

Araştırmada yer alan anketin güvenilirliği konusunda iki farklı durum söz konusu olabilecektir. Anket, elbette ki hali hazırdaki yerel yöneticilerin görüşleri ve kanaatleri doğrultusunda doldurulmuş, bu cevaplara göre analiz edilmiştir. Bu yöneticilere anketin tekrar uygulanması durumunda cevapları değişmeyeceğinden anketin güvenilirliği yeterli düzeyde olacaktır. Fakat yerel seçimler sonrası seçilen, görüşleri ve düşünceleri farklı olan başka yerel yöneticiler ile bu anketi yaptığımızda, aynı sonuçların çıkmaması normaldir. Bu nedenle anketimizin güvenilirliğini mevcut durumdaki mevcut yöneticilere göre değerlendirmek doğru olacaktır.

Araştırma süresince yapılan yazın taramasında, TBB ile ilgili bu kadar kapsamlı bir çalışmanın daha önceden yapılmadığı görülmüş olup anketin sorularını oluşturma konusunda danışman hocamızın ve yönetim bilimleri konusunda uzman hocaların görüş ve önerileri doğrultusunda ekleme ve çıkarmalar yapılarak, daha önce ölçülmemiş birçok konu değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın konusuna yönelik olarak yazın taraması yapılması ve araştırma sorularının belirlenmesiyle araştırma konusunun sınırları çizilmiş ve buna göre anket soruları oluşturulmuştur. Anket soruları oluşturulurken konunun dışına çıkılmamasına ve soruların konuyu tamamen kapsamamasına özen gösterilmiştir. Bu aşamada araştırma konusu hakkında ve araştırma yöntemleri hakkında uzman hocaların önerileri ve kontrolleri sayesinde uzman incelemesi veya dış denetim olarak bilinen kontroller de sağlanmıştır (Başkale, 2016: 24). Bu hususta anketin oluşturulması aşamasında, ölçüm aracıyla araştırma konusu arasında bağ oluşturulması, kavramsal boyutun tam olarak ele alınması, araştırma konusunun anket yöntemine uygun olması, anket uygulanan kişilerin konu hakkında bilgi verebilecek düzeyde olması, ankette araştırma konusu dışında soruların yer almaması, anket sorularıyla yasak ve sakıncalı bilgiler almanın amaçlanmaması, anketin zorlayıcı ve yönlendirici olmaması ve geçerliliğini sağlayabilecek oranda cevaplanması gibi genel ilkeler göz önüne alınarak güvenilirlik ve geçerlilik sağlanmıştır.

Anket soru kâğıtları oluşturulurken ilk aşamada elliye yakın anket sorusu çıkarılmıştır. Bu sorular danışman hoca ve diğer bazı bölüm hocalarının görüşleri ve tavsiyeleri doğrultusunda azaltılmış; tekrara düşmemek ve konu dışına çıkmamak için soru sayısı otuz altıya indirilmiştir. Bu otuz altı sorunun ilk beş tanesi demografik özellikli sorular olup diğer sorular yönetişimin TBB’de uygulanabilirliğini ve mevcut durumda ne kadar uygulandığını ölçen sorulardır. Hazırlanıp son şekli verilen otuz altı anket sorusu Google Forms üzerinden açılan sayfaya yüklenerek elektronik ortamda kaydedilmiştir.

Anketin geçerliliğini sağlamada yeterli sayıda katılımcının anketi cevaplamasına; güvenilirliğini sağlamada da anketin, mümkün olduğu kadar muhatabı tarafından cevaplanmasına önem verilmiştir. Anketin uygulanması aşamasında, internet yoluyla anket sorularının gönderilmesi ve cevaplanarak geri alınması; telefonla görüşerek verilen cevapların anlık olarak anket kâğıdına işaretlenmesi ve son olarak da cevaplayıcıların bazılarıyla yapılan yüz yüze görüşme yoluyla anketin cevaplanması olmak üzere üç ayrı anket tekniği kullanılmıştır.

6.6. Araştırma Anketinin Uygulanması ve Verilerin Toplanması

Araştırmacının yaklaşık dört ay kadar uğraştığı anket uygulaması sürecinde, TBB'nin doğal üyesi olan 81 şehir ve büyükşehir belediyesi başkanlarının veya başkan yardımcılarının beş tanesi dışında tamamına ulaşılmış ve yeterli sayıda katılımcının geri dönüşü sağlanmıştır.

Anket uygulamasının sonucunda kırk iki cevaplayıcı anketi uygulamış ve cevaplarını göndermiştir. Bu anketlerden iki tanesi yüz yüze görüşme yoluyla cevaplanmış, on üç tanesi telefonla görüşerek soru cevap şeklinde doldurulmuş ve geri kalanları da e-posta veya Whatsapp üzerinden cevaplanarak araştırmacıya geri gönderilmiştir.

Anketin uygulanması sürecinde, her belediyeye ilk önce telefonla ulaşılmıştır. Başkan, başkan yardımcısı ve genel sekreter makamlarından, öncelik başkanlara verilerek, durumu uygun olan bir yetkiliyle görüşülmüş ve anket hakkında kısa bilgilendirme yapılmıştır. Herhangi bir yetkiliye ulaşılamayan beş belediye dışında, tüm belediyelere anket formu gönderilmiş ve doldurup geri göndermeleri istenmiştir. Anket formunun gönderilmesi e-posta ve Whatsapp yoluyla olmuştur. İnternet üzerinden gönderilen anket formlarından yirmi yedi tane cevaplayıcı anketi doldurup geri göndermiştir. Anket formu kendisine gönderildiği halde ilgilenemeyen bazı belediye yetkililerine telefonla tekrar ulaşılmış ve anketin soru cevap şeklinde telefon aracılığıyla doldurulması sağlanmıştır. Aşağıda bulunan tablo 6.1.'de anket uygulamasıyla ilgili ulaşılan ve cevap alınan belediyelere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

6.1. Anket Uygulanan ve Anketin Uygulanma Şekline Göre Belediye Sayıları

Örneklem Toplamı	Ulaşılan Toplam Belediye	Ulaşılamayan Toplam Belediye	Anket Uygulanan Toplam Belediye	Anket Uygulama Tekniğine Göre Belediye Sayıları		
				Online / Whatsapp	Telefonla	Yüz Yüze
81	76	5	42	27	13	2
Oran (%)						
100	93,8	6,2	51,9	64,2	30,9	4,9

Kaynak: Araştırma verilerine göre araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Telefon aracılığıyla ve yüz yüze yapılan görüşmelerle doldurulan anket formları, araştırmacı tarafından bilgisayara aktarılmış ve anketin hazırlanıp gönderildiği Google Forms elektronik ortamına kaydedilmesi sağlanmıştır.

Anketin uygulanması aşamasında, il belediye başkanlarından, belediye başkan yardımcılarında ve belediye genel sekreterlerinden faydalanılmıştır. Her ilin belediye başkanı birkaç defa aranmasına ve belediye aracılığıyla kendilerine ileti gönderilmesine rağmen anketimize katılım sağlayamadığından belediye başkanlarını temsilen belediye başkan yardımcılara ve genel sekreterlere ulaşılmış ve anket kendilerine uygulanmıştır. Belediye başkan yardımcılarının ve genel sekreterlerin anketimize gösterdiği duyarlılık, anketimizin sonuçlanmasını sağlamıştır. Anketin belediye başkanlarına değil de belediye başkan yardımcılara ve genel sekreterlere uygulanması, belediye başkan yardımcılarının ve genel sekreterlerin belediye başkanlarını birçok ortamda ve makamda temsil etmesi ve gerek TBB gerekse benzer diğer kurumların işleyişleri hakkında en az belediye başkanları kadar bilgi sahibi olmaları dolayısıyla, anketin geçerliliğini ve güvenilirliğini zedelemeyeceği düşünülmektedir.

Anketin uygulanması aşamasında ise çoğunlukla teknolojik araçlar ve ortamlar kullanılmış, kimi belediye başkanlarıyla yüz yüze görüşülerek, kimi belediye başkanlarına e-posta yoluyla ulaşılarak, kimi belediye başkanlarına da telefon yoluyla ulaşıp soru-cevap şeklinde bilgi alınarak anket tamamlanmıştır. Özellikle yüz yüze görüşmelerde ve telefonla yapılan görüşmelerde, anket sorularına verilen cevapların yanında belediye başkanlarının ve belediye başkan yardımcılarının verdikleri bazı açıklayıcı cevaplar, anketin “7.1. Bulgular ve Öneriler” başlığına katkı sağlayıcı nitelikte olmuştur.

6.7. Anket Verilerinin Analizi ve Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmanın anketi, yönetim ile TBB arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu soruların ilk beş tanesi, katılımcıları tanımaya yönelik demografik sorulardan; geri kalan otuz bir tanesi ise yönetim kavramı ile TBB arasındaki ilişki ve sorunları ortaya çıkarmaya yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu otuz bir sorunun son yirmi üç tanesi Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğine göre belirlenmiş; ölçek maddelerinin karşısına “kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve kesinlikle katılmıyorum (1)” seçenekleri yerleştirilmiştir.

Araştırmanın anket sonuçlarının dayandığı nicel verilerinin değerlendirilmesinde SPSS 26 istatistik paket programından faydalanılmıştır. Analizlerden önce ankette yer alan yirmi üç adet Likert ölçekli verinin normal dağılım kontrolleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan normallik testinde ilk önce Histogram dağılımı ele alınmış ve normal dağılım olduğu görülmüştür. Variance katsayısında ise %40’tan az olan variance katsayısı nedeniyle dağılım normal olarak kabul edilmiştir. Diğer bir değerlendirme olan basıklık (Kurtosis) ve çarpıklık (Skewness) değerlerinin de $-1,5 < \text{statistic} < +1,5$ arasında olması nedeniyle normal dağılım izlendiği görülmüştür. Detrended Normal Q ve Q Plot değerlerine baktığımızda ise verilerin rastgele dağılımı gözlenmiş olup bu durum normal dağılımı göstermektedir. Son olarak Kolmogorow Simirnow ve Shaphiro Wilk testlerindeki anlamlılık ve normallik değerlerinin 0,05’ten büyük olması (Kul, 2014: 28) nedeniyle ölçeğin normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Analiz süresince ilk önce ankete katılanların demografik özelliklerinin yüzdelerle dağılım hesaplanarak oranları aktarılmıştır. Daha sonra farklı kategorik değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere ele alınan cross analizleri (eytepe.com, 2022) tablolar halinde verilmiştir. İstatistiksel verilerin ele alınmasında bağımsız değişkenli T Testi ve tek yönlü ANOVA testi analizleri yapılmış; sorular arasındaki ilişkileri belirleyebilmek amacıyla Pearson Korelasyon Analiz yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın bu bölümü, alan araştırması sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesini, katılımcıların tanımlayıcı bilgilerini ve elde edilen verilerin tablolar ve şekiller yardımıyla aktarılmasını içermektedir.

6.7.1. Alan Araştırmasına Katılanlarla İlgili Verilerin Analizleri

Alan araştırmasına katılanların demografik özelliklerine ve yönetim hakkındaki genel bilgilerine yönelik bilgilerinin yer aldığı tablolar ve bunlara ait yorumlar, aşağıda belirtildiği şekildedir.

Tablo 6.2. Cinsiyetlerine Göre Katılımcı Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Oran (%)
Kadın	2	4,7
Erkek	40	95,3
Toplam	42	100,0

Tablo 6.2.'deki cinsiyet dağılımına baktığımızda, gerek belediye başkanı olsun gerekse de başkan yardımcısı veya genel sekreteri olsun, yerel yönetimlerdeki üst düzey yönetici kadınların sayısının erkeklere göre çok az olduğunu söylemek mümkündür. Gelişmiş toplumların kamu yönetimi alanındaki kadın idareci yoğunluğu ile karşılaştığımızda, toplumumuzun önemli bir kısmında var olan cinsiyet ayrımcılığının, devlet kademesinde de yoğun olarak hissedildiği söylenebilir. Yönetişimin, her alandaki her paydaştan, ayırım yapmadan faydalanmaya dayalı bir sistem olduğu düşünüldüğünde, yerel yönetimlerdeki bu negatif ayrımcılığın, yönetim üzerinde olumsuz etki yapacağı da bir gerçektir.

Tablo 6.3. Yaş Durumlarına Göre Katılımcı Dağılımı

Yaş Durumu	Frekans	Oran (%)
20-30 Yaş Arası	1	2,4
31-40 Yaş Arası	7	16,7
41-50 Yaş Arası	11	26,2
51-60 Yaş Arası	15	35,7
60 Yaş Üstü	8	19
Toplam	42	100,0

Tablo 6.3., ankete katılan yerel yönetimlerde yönetici kademesindeki görevlilerin yarısından fazlasının elli yaş üzerinde olduğunu göstermektedir. Bu durum, anket araştırmamızın orta yaş ve üzeri yöneticiler tarafından daha önemsendiği şeklinde yorumlanabileceği gibi yenilikçi, değişime açık ve bürokrasiden uzak bir model olan yönetişimin benimsenip uygulanması açısından yerel yönetimlerin idarelerinin nispeten daha genç idarecilere teslim edilmesi gerekliliği şeklinde de yorumlanabilir. Yerel seçimlere katılan siyasi partilerin daha genç, daha dinamik ve teknolojiyi daha yakından

takip edebilen yönetici adaylarını ön plana çıkarması, yönetişimin yerel yönetimlerde ve yerel yönetim birliklerinde uygulanması oranını artırabilecektir.

Tablo 6.4. Öğrenim Durumlarına Göre Katılımcı Dağılımı

Öğrenim Durumu	Frekans	Oran (%)
Lise ve Öncesi	3	7,1
Üniversite	21	50,0
Yüksek Lisans	15	35,7
Doktora	3	7,1
Toplam	42	100,0

Tablo 6.4.'te de görüleceği üzere, araştırmaya katılan yerel yönetimlerde görev yapmakta olan yöneticilerin çok büyük bir kısmı üniversite ve lisans üstü öğrenim düzeyine sahip durumdadır. Bu durum, yönetişim kavramının üniversitelerde okutulan bazı derslerde yer alması ve konunun temel felsefesinin anlatılması hususları dikkate alındığında, yönetişimin gelişimi açısından olumlu bir faktör olmaktadır. Aynı zamanda yerel birimlerin, akademik kariyer sahibi yetkililer tarafından yönetilmesi, bu idarelerdeki yenilikçi ve gelişimci anlayışın benimsenmesini de olumlu etkileyebilecektir.

Tablo 6.5. Belediyecilikte Görev Süresine Göre Katılımcı Dağılımı

Yaş Durumu	Frekans	Oran (%)
10 Yıl ve Altı	25	59,5
11-20 Yıl Arası	12	28,6
21-30 Yıl Arası	5	11,9
30 Yıl Üstü	0	0
Toplam	42	100,0

Tablo 6.6. Belediye Başkanı Olarak Görev Süresine Göre Katılımcı Dağılımı

Yaş Durumu	Frekans	Oran (%)
10 Yıl ve Altı	28	66,7
11-20 Yıl Arası	11	26,2
21-30 Yıl Arası	3	7,1
30 Yıl Üstü	0	0
Toplam	42	100,0

Tablo 6.5. ve 6.6.'yı birlikte ele aldığımızda, belediye başkanlarının önemli bir çoğunluğunun belediyecilikte ve başkanlıkta çok fazla bir geçmişe sahip olmadıkları sonucunu fakat aynı zamanda bu durumdan belediye başkanlığının dinamizmi için olumlu bir durumun oluşabileceği sonucunu çıkarmak mümkündür. Yerel yönetim yetkililerinin çok uzun süre aynı makamda bulunması, yönetişimin yenilikçi ve gelişimci bir anlayış içerisinde, fikirlerin ve şartların sürekli değişiminin gözetmesi anlayışına da ters düşebilmektedir. Bu nedenle yerel halkın birkaç dönemde bir tercihlerini değiştirmesi, demokrasinin ve yönetişimin sağlıklı işleyebilmesi açısından da gerekli bir durumdur.

Tablo 6.7. Demografik Verilerin Birbirleri İle İlişkileri

		Correlations							
		Cinsiyet	Yaş	Öğrenim Durumu	Görev Süresi	Başkan Olarak Görev Süresi	Yönetişim Semineri	Belediyede Seminer	TBB'de Seminer
Cinsiyet	Pearson Correlation	1	-,111	,022	-,008	,034	-,133	-,158	-,092
	Sig. (2-tailed)		,483	,890	,962	,829	,400	,317	,562
Yaş	Pearson Correlation	-,111	1	-,293	,404**	,478**	-,194	-,208	,089
	Sig. (2-tailed)	,483		,060	,008	,001	,219	,186	,577
Öğrenim Durumu	Pearson Correlation	,022	-,293	1	,027	-,015	,170	,069	,040
	Sig. (2-tailed)	,890	,060		,866	,925	,282	,663	,799
Görev Süresi	Pearson Correlation	-,008	,404**	,027	1	,886**	,096	-,024	,133
	Sig. (2-tailed)	,962	,008	,866		,000	,545	,880	,399
Başkan Olarak Görev Süresi	Pearson Correlation	,034	,478**	-,015	,886**	1	,135	,027	,188
	Sig. (2-tailed)	,829	,001	,925	,000		,393	,864	,233
Yönetişim Semineri	Pearson Correlation	-,133	-,194	,170	,096	,135	1	,613**	,165
	Sig. (2-tailed)	,400	,219	,282	,545	,393		,000	,298
Belediyede Seminer	Pearson Correlation	-,158	-,208	,069	-,024	,027	,613**	1	,364*
	Sig. (2-tailed)	,317	,186	,663	,880	,864	,000		,018
TBB'de Seminer	Pearson Correlation	-,092	,089	,040	,133	,188	,165	,364*	1
	Sig. (2-tailed)	,562	,577	,799	,399	,233	,298	,018	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Tablo 6.7.'de, katılımcıların demografik özelliklerinin birbirleriyle olan ilişkileri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların:

- “Yaş”ları ile “belediyecilikteki toplam görev süreleri” ve “belediye başkanı olarak toplam görev süreleri” arasında,
- “Belediyecilikteki toplam görev süreleri” ile “belediye başkanı olarak toplam görev süreleri” arasında,
- “Yönetişim kavramı hakkında herhangi bir eğitim veya seminere katılıp katılmama” ile “Yönetişim kavramı hakkında belediyeniz bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği” arasında,
- “Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği” ile “Yönetişim kavramı hakkında belediyeniz bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği” arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu tespit edilmiştir.

6.7.2. Alan Araştırmasında Elde Edilen Yanıtların Analizleri

Bu başlık altında, alan araştırması ile katılımcılara yöneltilen ve TBB ile yönetim arasındaki ilişkiyi, TBB’ye üye il belediye başkanlarının yönetişime bakışımı ve TBB’de yönetişimi geliştirecek faktörleri ortaya çıkarmayı hedefleyen sorulara verilen cevaplar analiz edilerek yorumlanmıştır.

Tablo 6.8. TBB’nin Başarılı Olmasında Hangi Faktörler Daha Etkilidir?
(Katılımcılar tarafından birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Faktör	Frekans	Oran (%)
Aktif bir yönetime sahip olmak	19	10,3
Hesap verebilir, katılımcı ve şeffaf olmak	31	16,8
E-yönetişimi uygulayabilmek	20	10,8
Siyasi etki ve kaygıları bertaraf edebilmek	31	16,8
Üye belediyelerle iyi iletişim kurmak	21	11,4
Belediyelerde nitelikli personele sahip olmak	10	5,4
Yönetim ve yönetişim eğitimleri vermek	12	6,5
Stratejik bir vizyon ve misyon sahibi olmak	23	12,4
Üye belediyeler arasında eşgüdümü sağlamak	18	9,7
Toplam	185	100,0

Katılımcıların birden fazla seçenek işaretleyerek verdikleri toplam yüz seksen beş (185) seçim içerisinde, TBB’nin başarılı olabilmesi adına önemli görülen en önemli faktörler, hesap verebilir, katılımcı ve şeffaf bir yönetim modeline sahip olmak ve yerel

yönetimler üzerindeki siyasi etki ve kaygıları bertaraf etmektir. Bu sonuç, yönetim için vazgeçilmez olan hesap verebilirlik, katılımcılık ve şeffaflık ilkelerinin yerel yönetimler için de ne kadar önemli görüldüğünü; demokrasinin ve yerelleşmenin vazgeçilmezi olan özerkliğin de, yerel yönetim idarecileri tarafından ne kadar önemsendiğini göstermektedir. Bu faktörlerin yanında TBB'nin stratejik bir vizyon ve misyon sahibi olması, üye belediyelerle iyi iletişim içerisinde olması ve teknolojik gelişmeler paralelinde e-yönetimi uygulayabilmesi de yerel yöneticiler tarafından önemsenmektedir. Fakat katılımcılar tarafından, TBB bünyesinde yönetim ve yönetim eğitimi vermek ile belediyelerde nitelikli personele sahip olmak seçeneklerinin, TBB'nin başarısı için çok gerekli görülmediği tespit edilmiş olup bu konuların TBB'den ziyade yerel yönetimlerin iç sorunları olarak görüldüğü düşünülmektedir.

Tablo 6.9. TBB'ye Üye Belediyeler Arasında İşbirliği Gerektiren Öncelikli Faaliyetler Nelerdir? (Katılımcılar tarafından birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Faktör	Frekans	Oran (%)
Yerel yönetimlerin özerkliğini geliştirmek	29	13,8
Geniş çaplı tesis ve altyapı hizmeti sağlamak	19	9
Yerel ölçekli planlar yapmak	20	9,5
Bilgi, personel ve araç-gereç temin etmek	25	11,9
Sosyo-ekonomik ihtiyaçları gidermek	21	10
Nitelikli personel yetiştirilmesini sağlamak	39	18,6
Ülke ve bölge planlarının yapımına katılmak	24	11,4
Merkezi idare karşısında yerel yönetimlerin hak ve çıkarlarını savunmak	33	15,7
Toplam	210	100,0

Katılımcıların birden fazla seçenek işaretleyerek cevap verdikleri bu sorunun toplam iki yüz on (210) seçimi değerlendirildiğinde, yerel yönetimlerin TBB ile işbirliği yaparak çözmek durumunda oldukları en önemli sorunun nitelikli personel yetiştirmek olduğu görülmektedir. Ankete cevap veren kırk iki (42) katılımcının otuz dokuzu (39) tarafından önemli bir sorun olarak görülen nitelikli personel eksikliğinin, TBB ile yerel yönetimler arasında kurulacak bir işbirliği ile çözümlenmesi beklenmektedir. Tablo 6.8.'de belediyelerde nitelikli personel sorunu TBB'nin başarısında en az etki eden faktörlerden birisi olarak seçilse de, Tablo 6.9.'da katılımcıların TBB'den nitelikli personel yetiştirilmesi konusunda beklentileri olduğu görülmektedir. Bu sonuç, yerel yönetimlerdeki kadrolaşmanın, nitelikli ve yetişmiş personel sorununun, kronikleşmiş

bir sorun olduğunu göstermektedir.

Nitelikli personel sorununun yanında, yerel yönetimlerin hak ve çıkarlarının merkezi idare karşısında korunması, yerel yönetimlerin özerkliğinin geliştirilmesi ve bilgi, personel ve araç gereç temin edilmesi gibi faaliyetlerin de yerel yönetimler ve TBB işbirliği içerisinde öncelikli olarak yerine getirilmesi beklenmektedir. Ayrıca yerel yöneticilerin, TBB içerisinde işbirliği ile çözümlenmesi gerekli olan sorunlardan en önemsiz olanlar içerisinde geniş çaplı tesis ve altyapı hizmeti sağlamak, yerel ölçekli planlar yapmak ve yerel yönetimlerin sosyo-ekonomik ihtiyaçlarını gidermek gibi sorunları belirttikleri tespit edilmiştir.

Tablo 6.10. TBB’de Alınan Kararların Uygulanması Konusundaki Görüşleriniz Nelerdir?

Faktör	Frekans	Oran (%)
Önemli kararlar uygulanıyor	32	76,2
Alınan tüm kararlar uygulanıyor	5	11,9
Alınan hiçbir karar uygulanmıyor	5	11,9
Toplam	42	100,0

Tablo 6.11. TBB’de Alınan Kararların Uygulanması Noktasında Denetim ve Geri Bildirim Hakkındaki Görüşleriniz Nelerdir?

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kararların uygulanıp uygulanmadığı TBB genel merkezince denetlenmekte ve geri bildirim alınmakta	6	14,3
Kararları uygulamak, denetlemek ve geri bildirim, her yerel yönetimin kendi sorumluluğundadır	20	47,6
Kararların uygulanıp uygulanmadığı, denetime ve geri bildirim tabi değildir	16	38,1
Toplam	42	100,0

Birlik kararlarının uygulanması açısından yapılan tablo 6.10. ve tablo 6.11.’in değerlendirmeleri, yerel yöneticilerin yaklaşık yüzde doksanın birlik tarafından alınan kararların uygulandığını belirtmesi, birlik tarafından alınan kararlara hem yerel yönetimlerin hem de birlik yönetiminin ciddiyle yaklaştığını göstermektedir. Fakat alınan kararların uygulanıp uygulanmadığı konusunda bir kontrol mekanizmasının yeteri kadar işletilmemesi ve TBB’nin bu konuda geri planda kalması, denetim

anlamında önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Yönetişimde önemli bir ilke olan “hesap verebilirlik”, yapılan tüm faaliyetlerin geri bildirim konusunda hassas ve kurallara uygun davranılmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, her ne kadar yerel yönetimlerin bir üst makamı konumunda olmasa da, TBB’nin alınan kararların takibi ve denetimi konusunda yerel yönetimlerle işbirliğini ve eşgüdümü sağlaması gerekmektedir.

Tablo 6.12. TBB Kime/Kimlere Karşı Hesap Verebilmelidir?
(Katılımcılar tarafından birden fazla seçenek işaretlenmiştir)

Faktör	Frekans	Oran (%)
Merkezi idareye karşı	12	13,6
Üye belediyelere karşı	34	38,6
Uluslararası kuruluşlara karşı	4	4,5
Yargıya karşı	20	22,7
Topluma karşı	18	20,5
Toplam	88	100,0

Katılımcıların birden fazla seçenek işaretleyerek cevap verdikleri bu sorunun toplam seksen sekiz seçimi değerlendirildiğinde, ankete cevap veren kırk iki (42) yerel yöneticinin otuz dört (34) tanesi, TBB’nin bir iç denetim ve hesap verme mekanizması tarafından denetlenerek üye belediyelere hesap vermesi gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Birliğin gelirlerinin önemli bir kısmının üye belediyelerden tahsil edilen çeşitli gelirlerden oluşması nedeniyle birlik üyesi yerel yönetimlerin bunları kontrol altında tutmak istemesinin yanında TBB üzerinde başka bir vesayet makamının güç kullanmasını istememeleri de bu seçimlerde etkili olmuştur diyebiliriz.

Tablo 6.13. TBB’ye Üye Bir Belediye Olarak Yönetişimin
İlkeleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahibiz

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	4	9,5
Katılmıyorum	4	9,5
Kararsızım	5	11,9
Katılıyorum	22	52,4
Kesinlikle katılıyorum	7	16,7
Toplam	42	100,0

Ankete katılan yerel yönetim yöneticilerinin yaklaşık %70’inin yönetişimin ilkeleri hakkında bilgi sahibi olmaları, TBB’de yönetim sisteminin yerleştirilmesi

aşamasını kolaylaştırabilecek ve hızlandırabilecektir. Dikkat edilmesi gereken nokta, yönetişimin ilkelerini bilmek kadar, onları uygulayabilecek altyapının da kurulmuş olması gerekliliğidir. TBB bünyesinde yönetişimin ilkelerini uygulayacak olan da yine yerel yönetim yöneticileri olduğundan, bu ilkelerin ilk önce kendi yerel yönetimleri tarafından benimsenip uygulanması yönetişimin sağlıklı bir yapıda ilerlemesinin önemli bir şartı durumundadır.

Tablo 6.14. TBB'ye Üye Tüm Belediyeler Birliğin İşleyişine Aktif Olarak Katılmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	7	16,7
Katılmıyorum	13	31,0
Kararsızım	11	26,2
Katılıyorum	10	23,8
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo 6.15. TBB Meclis Toplantılarının Tamamına Gerek Fiziksel Olarak Gerek İnteraktif (Bilgisayar Ortamında) Olarak Katılım

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	3	7,1
Katılmıyorum	9	21,4
Kararsızım	2	4,8
Katılıyorum	23	54,8
Kesinlikle katılıyorum	5	11,9
Toplam	42	100,0

Tablo 6.14. ve 6.15. beraber değerlendirildiğinde, üye belediyelerin yöneticilerinin cevaplarının dalgalanma gösterdiği bu sorular, kırk iki (42) yerel yöneticiden otuz bir (31) yerel yöneticinin, kendisi dışındaki yerel yöneticileri birliğin faaliyetlerinde aktif olarak görmediğini (tablo 6.14) ve bu nedenle de diğer yerel yöneticileri üstü kapalı olarak eleştirdiğini ortaya koymaktadır. Fakat aynı yöneticilerin yarıdan fazlası (28 tanesi), birlik meclis toplantılarına fiziksel veya elektronik ortamda katıldığını (tablo 6.15) belirtmiştir. Bu tablolar göstermektedir ki, belediyeler için önemli bir işbirliği ve dayanışma kurumu niteliğinde olan TBB'nin toplantıları ve çalışmaları, üyeleri tarafından gerekli ciddiyet ve hassasiyeti görememektedir. Oysaki yönetim birlikte karar alıp birlikte yönetmenin uygulandığı bir sistemdir ve yönetişime geçiş sürecinde bu konudaki sorunların çözümü için gerekli önlemler alınmalıdır.

Tablo 6.16. TBB, Yerel Yönetimlerin Sorunlarının Giderilmesi Konusunda Etkili Bir Yapı ve Güce Sahiptir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	4	9,5
Katılmıyorum	11	26,2
Kararsızım	13	31
Katılıyorum	13	31
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Cevapların dalgalanma gösterdiği bu soruya verilen cevaplara göre TBB'nin, yerel yönetimlerin sorunlarının çözümü konusunda yerel yöneticilere güven veren bir kurum konumunda olmadığı görülmektedir. Soruya cevap veren kırk iki (42) yerel yöneticiden yirmi sekiz (28) tanesi bu konuda TBB'nin yapısal ve işlevsel olarak güven vermediğini düşünmekte veya bu konuda şüphe duymaktadır. Böyle bir sonuç, TBB'nin özellikle alınacak yasal tedbirlerle yapısal olarak güçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yapısal olarak güçlü bir TBB için yapısal olarak güçlü yerel yönetimlerin varlığı önem arz etmektedir.

Tablo 6.17. TBB'de Belediyelere Gerekli ve Yeterli Söz Hakkı Verilmekte; Belediyelerin Öneri ve Talepleri Dikkate Alınmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	11,9
Katılmıyorum	7	16,7
Kararsızım	10	23,8
Katılıyorum	17	40,5
Kesinlikle katılıyorum	3	7,1
Toplam	42	100,0

Bu soruya cevap veren yerel yöneticilerin yarısından daha azının, üyeleri yerel yönetimler olan TBB'de yerel yönetimlere gerektiği kadar söz hakkı verildiğini ve belediyelerin öneri ve taleplerinin dikkate alındığını belirtmesi, TBB'nin kendi içerisinde bile bir demokratikleşme sorunu olduğunu düşündürmektedir. Böyle bir ifadeye verilen olumsuz cevaplar, mevcut sistemin yönetişime dönüşümüne ne kadar yakın ya da yatkın olduğunun da göstergesi olarak yorumlanabilir. TBB'de tarafsızlığın, eşitliğin ve adaletin sağlanması, sadece yönetişim açısından değil, TBB'nin her yönetim sisteminde başarısı için gereklidir.

Tablo 6.18. TBB'nin Gelir ve Giderleri Hakkında Üye Belediyelere Düzenli Bilgilendirmeler Yapılmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	7	16,7
Katılmıyorum	8	19,0
Kararsızım	14	33,3
Katılıyorum	9	21,4
Kesinlikle katılıyorum	4	9,5
Toplam	42	100,0

Ankete katılan kırk iki (42) yerel yöneticiden sadece on üç (13) tanesinin, TBB'nin gelir ve giderleri hakkında düzenli bilgilendirmeler yapıldığını düşünmesi, TBB'nin şeffaflık ve hesap verebilme ilkeleri konusunda eksiklikleri olduğuna işaret etmektedir. Bu ifadeye verilen cevaplar, yönetişimi uygulamak isteyen bir TBB'nin çözmesi gereken önemli sorunlardan birisini de ortaya çıkarmıştır.

Tablo 6.19. TBB Yıllık Programlarının Belirlenmesinde Üye Belediyelerin Tavsiyeleri Dikkate Alınmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	11,9
Katılmıyorum	9	21,4
Kararsızım	9	21,4
Katılıyorum	16	38,1
Kesinlikle katılıyorum	3	7,1
Toplam	42	100,0

TBB'nin yıllık programları oluşturulurken üye belediyelerin tavsiyelerinin ve görüşlerinin dikkate alınması konusunda TBB'nin yetersiz kalması, demokrasinin ve yönetişimin katılımcılık ilkelerinin gerektiği ölçüde işlememesinin bir sonucu olarak görülebilmektedir. Yönetişimde önemli öğelerden birisi de iç paydaşlardır. İç paydaşlar, yönetişimin uygulanması aşamasında önemli bir rol üstlenirken aynı zamanda yönetişim uygulamalarından etkilenen öğe konumundadırlar. TBB'nin de iç paydaşlarından birisi olan yerel yönetimleri, olası bir yönetişim uygulaması içerisinde dikkate alması bu açıdan önem arz etmektedir.

Tablo 6.20. TBB'nin Çalışma ve Uygulamaları, Kamu Yönetimindeki Sorunların İyi Yönetişim İlkeleri Çerçevesinde Çözülmesine Katkı Sağlamaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	11,9
Katılmıyorum	6	14,3
Kararsızım	10	23,8
Katılıyorum	20	47,6
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Mevcut durum itibariyle yönetişimin uygulanmadığı TBB'nin çalışma ve uygulamalarının kamu yönetimindeki sorunları iyi yönetişim ilkeleri doğrultusunda çözebildiği söylenemez. Fakat yerel yöneticiler, TBB'nin çalışma ve uygulamalarının, yerel yönetimler düzeyinde karşılaşılan idari sorunların çözümünde kendilerine yardımcı olduğunu düşünmekte ancak TBB'nin bu konudaki katkılarının daha fazla olması gerektiği konusunda beklentilerinin olduğunu da belirtmektedirler.

Tablo 6.21. Türk Kamu Yönetiminde Kalıplaşmış Kurallar Silsilesi (Bürokrasi), TBB'de Birlikte Yönetim Kültürünün Uygulanmasını Olumsuz Etkilemektedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,8
Katılmıyorum	11	26,2
Kararsızım	7	16,7
Katılıyorum	17	40,5
Kesinlikle katılıyorum	5	11,9
Toplam	42	100,0

Yerel yöneticilerin çoğu, kamu yönetiminin işleyişindeki bürokratik engellerin, TBB'nin yönetişimci yönetim anlayışını olumsuz etkilediğini düşünmekte ve bürokrasiyi yönetişimin önündeki bir engel olarak görmektedirler. Burada katılımcıların çoğu bürokrasiyi yönetişimin önünde bir engel olarak görebilir ve bürokrasinin azaltılması belki yönetişime daha iyi bir ortam hazırlayabilir fakat asıl önemli olan nokta, başarıyla uygulanan bir yönetişim sistemi içerisinde bürokrasinin bir sorun değil, aksine kuralların uygulanmasını düzenleyen bir yapı olacağının farkına varılmasıdır.

Tablo 6.22. Belediyemiz, TBB'ye Üye Diğer Belediyelerle Sürekli Etkileşim İçindedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	3	7,1
Katılmıyorum	4	9,5
Kararsızım	8	19,0
Katılıyorum	23	54,8
Kesinlikle katılıyorum	4	9,5
Toplam	42	100,0

Ankete katılan yerel yöneticilerin, yaklaşık üçte ikisinin belediyeler arasında işbirliği ve etkileşim olduğunu belirtmesi, TBB'nin içyapısında, ismi konmamış fakat varlığı bilinen bir yönetim sisteminin varlığına işaret etmektedir. Fakat burada sınırlı üyeler arasında uygulanan etkileşimin, tüm üyeler arasında yayılması ve TBB yönetiminin bu iletişim ve etkileşimi güçlendirecek gerekli sistemi desteklemesi gerekmektedir.

Tablo 6.23. TBB ile Üniversiteler Arasındaki İşbirliği Yeterli Düzeydedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	4	9,5
Katılmıyorum	5	11,9
Kararsızım	23	54,8
Katılıyorum	9	21,4
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo 6.24. TBB'nin Meslek Gruplarıyla ve Meslek Odalarıyla İşbirliği Yeterli Düzeydedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	6	14,3
Katılmıyorum	7	16,7
Kararsızım	19	45,2
Katılıyorum	8	19,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,8
Toplam	42	100,0

Tablo 6.23 ve 6.24'ü beraber değerlendirdiğimizde, TBB'nin, yönetim sistemi içerisindeki paydaşlarından olan üniversiteler ve meslek grupları/odaları ile ilişkilerinin yeterli düzeyde olmadığı; olsa bile bu ilişkilerin üye belediyelerin yöneticileri

tarafından bilinmediği görülmektedir. TBB'nin paydaş tanımları içerisinde üniversitelerin ve meslek odalarının/kuruluşlarının yer almaması, yerel yöneticilerin de bu konudaki düşüncelerini olumsuz etkileyebilmektedir.

Tablo 6.25. TBB'nin Karar Alma Aşamalarına Merkezi İdarenin Katılması, Yönetişimin Uygulanmasını Olumlu Etkilemektedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	4	9,5
Katılmıyorum	10	23,8
Kararsızım	9	21,4
Katılıyorum	14	33,3
Kesinlikle katılıyorum	5	11,9
Toplam	42	100,0

Bu tabloyu, tablo 6.9. ile karşılaştırdığımızda ve değerlendirdiğimizde, verilen cevapların aynı paralelde olmadığı kanısını uyandırmaktadır. Tablo 6.9.'da TBB'nin yerel yönetimlerle el ele vererek, yerel yönetimlerin özerkliğinin geliştirilmesi (29) ve yerel yönetimlerin hak ve çıkarlarının merkezi idare karşısında korunması (33) faaliyetlerine öncelik verilmesi gerekliliği seçenekleri, yapılan toplam iki yüz on (210) seçimin altmış iki (62) tanesini oluşturmaktadır. Bu cevaplar bize, yerel yöneticilerin, yerel yönetimler üzerinde merkezin gölgesinin olmaması görüşünü savunduklarını göstermektedir. Tablo 6.25.'te ise ankete katılanların yaklaşık yarısının, TBB'nin karar alma mekanizmasında merkezi idarenin etkili olmasının yönetişimi de olumlu etkileyeceğini savundukları görülmektedir. Burada bir çelişki varmış gibi görülse de bunun temelinde, tablo 6.25.'teki on dokuz (19) cevaplayıcının, merkezi idareyi de bir paydaş olarak görmesi ve TBB'nin kararlarına merkezi idarenin müdahalesini değil de kararların oluşum aşamasına merkezi idarenin de katılmasını istemeleri bulunmaktadır.

Tablo 6.26. TBB Toplantılarında veya Ortak Çalışmalarında Belediyeler, Bilgi, Görüş ve Düşüncelerini Eşit ve Adil Bir Şekilde Paylaşabilmektedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	11,9
Katılmıyorum	5	11,9
Kararsızım	7	16,7
Katılıyorum	22	52,4
Kesinlikle katılıyorum	3	7,1
Toplam	42	100,0

Tablo 6.26.'ya göre, anketi cevaplayan yerel yöneticilerin yaklaşık yüzde altmışının belediyelerin TBB toplantılarında bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabildiğini kabul etmesi, TBB'de belediyelere verilen söz haklarında demokratik davranıldığının ve bunun da yönetişimin gelişimine katkı sağlayabileceğinin göstergesidir diyebiliriz. Tablo 6.17'de belediyelerin öneri ve taleplerinin dikkate alınması konusunda yerel yöneticilerin bazı sorunları mevcutken her iki tabloda da eşitliğin, adaletin ve tarafsızlığın sağlanması konusunda önemli adımların atılması gerekliliği tespit edilmiştir.

Tablo 6.27. TBB'ye Üye Belediyelerdeki Başarılı Uygulama ve Çalışmaların Diğer Üye Belediyelere Örnek Olabilmesi İçin Bilgilendirme ve Paylaşımlar Yapılmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	4	9,5
Katılmıyorum	9	21,4
Kararsızım	13	31,0
Katılıyorum	12	28,6
Kesinlikle katılıyorum	3	7,1
Cevaplamayan	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo 6.26.'da bilgi, görüş ve düşüncelerin paylaşılabilir olduğu bir ortamın varlığını yüzde altmış oranda savunan yerel yöneticilerin, yerel yönetimlerin örnek olabilecek başarılı uygulamalarının TBB tarafından paylaşılması konusunda pek tatminkâr olmadıkları söylenebilir. Ankete katılan kırk iki (42) yerel yöneticinin on beş (15) tanesi, üye belediyelerdeki başarılı çalışmaların TBB tarafından diğer yerel yönetimlerle paylaşıldığını söylemiştir. Bu sonuç elbette ki yönetişimin içerisinde yer alan "etkileşim" in verdiği anlam yoğunluğu için yeterli bir oranı yansıtmamaktadır. Yönetişimin uygulanmasında paylaşım ve etkileşim konuları önem taşımaktadırlar. Nereden veya kimden geldiğine önem vermeden, kurum veya kurumlar için, iç veya dış paydaşlar için önemli etkiler yaratan uygulamaların paylaşılması, yönetişimin ana amaçlarından birisidir. Böyle bir sistem, başarının tüm organlara ve paydaşlara yayılma hızını ve başarının örgüt içerisindeki etkisini artıracaktır.

Tablo 6.28. Türkiye’deki Belediyelerin Seslerini Duyurabilmesi ve Merkezi İdareye Karşı Haklarını Savunabilmesi Bakımından TBB’nin Çalışmaları Yeterli Olmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	11,9
Katılmıyorum	12	28,6
Kararsızım	14	33,3
Katılıyorum	8	19,0
Kesinlikle katılıyorum	3	7,1
Toplam	42	100,0

Ankete katılan yerel yöneticilerin kararsızlar da dâhil çoğunluğu, yerel yönetimlerin hak ve çıkarlarını merkezi idareye karşı savunmada TBB’nin faaliyetlerinin yeterli olmadığı görüşündedir. Birlik olmadaki temel amaçlardan birisinin, yerel yönetimlerin hak ve çıkarlarının merkezi idare karşısında savunulması olduğu düşünüldüğünde, TBB’nin, üyeleri tarafından bu konuda yetersiz görülmesi önemli bir sorundur. TBB, tarafsızlığı ve özerkliği sağlayıp siyasi kaygıları da bertaraf edebilirse, üyelerinin beklentilerini karşılayabilecek bir yapıya sahip olabilecektir.

Tablo 6.29. TBB Aldığı Kararlarda ve Uygulamalarında Siyasi Kaygı ve Etkilerden Uzak Durabilmektedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	9	21,4
Katılmıyorum	6	14,3
Kararsızım	12	28,6
Katılıyorum	13	31,0
Kesinlikle katılıyorum	2	4,8
Toplam	42	100,0

Vesayet denetimi, merkezi idarenin hiyerarşisi içerisinde yer almayan kurum ve kuruluşlar için bir kontrol mekanizması olduğu kadar onların hareket serbestliğini engelleyen bir kurumdur da. Fakat yerel yönetimler ve onların birlikleri üzerindeki vesayet, bu kurumların iş ve işlemlerinde tarafsızlığını da etkilemektedir. Demokrasi ve yönetişimin gelişimi açısından önemli bir ölçüt de yerel yönetimlerin siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmesidir. Bu TBB için de geçerlidir. Fakat yapılan ankette cevaplayıcıların yaklaşık sadece yüzde otuz beşi, TBB’nin çalışmalarında siyasi kaygı ve etkiler taşımadığını söyleyebilmektedirler. Siyasi kaygı ve etkiler konusunda üyelerinin şüphe taşıdığı bir birlik, özerkliği etkileyen vesayet kurumunun etkisindedir.

Tablo 6.30. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin İhtiyaç ve İsteklerine Yeteri Kadar Cevap Verebilmektedir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	5	11,9
Katılmıyorum	12	28,6
Kararsızım	19	45,2
Katılıyorum	5	11,9
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Tablo 6.31. 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun Yapılması, Değiştirilmesi ve Güncellenmesi Gerektiğinde TBB'nin, Dolayısıyla Üye Belediyelerin Görüş ve Önerileri Dikkate Alınmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	7	16,7
Katılmıyorum	12	28,6
Kararsızım	14	33,3
Katılıyorum	8	19,0
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Yönetişimin sağlanması konusunda önemli adımlardan birisi, bu yolda emin adımlarla yürümeyi sağlayabilecek yasal zemini oluşturmaktır. Tablo 6.30. ve 6.31.'e bu açıdan bakıldığında, 5355 sayılı kanunun TBB'nin ihtiyaç ve isteklerine yeteri kadar cevap verebildiği ifadesini kırk iki (42) katılımcının sadece altı (6) tanesi kabul etmiş; bu konuda diğer katılımcılar ya olumsuz görüş bildirmiş ya da çekimser kalmışlardır. Aynı şekilde yerel yönetimlerin çoğunluğu, 5355 sayılı yasa ile ilgili düzenlemelerde kendilerinin görüşlerinin yeteri kadar alınmadığı konusunda da hemfikirdirler. Bu sonuçlar, yasal olarak güvence vermeyen ve kabul görmeyen bir yapılaşmanın, yönetimi uygulayabilme yolunda çözmesi gereken en önemli sorunlardan birisinin, ihtiyaçlara cevap verebilecek bir yasal düzlemi oluşturmak olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. 2005 yılına kadar kendilerine ait bir yasal düzenlemesi bulunmayan yerel yönetim birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun tüm yerel yönetimlerden ve yerel yönetim birliklerinden temsilciler aracılığıyla güncellenmesi ve daha demokratik bir yapıya kavuşturulması için gerekli görüşme ve çalışmalara başlamıştır.

Tablo 6.32. TBB Bünyesinde E-Yönetişim Teknikleri (Elektronik Toplantılar, Elektronik Bilgi Alış Verişi Gibi) Yeterli Düzeyde Kullanılmaktadır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	3	7,1
Katılmıyorum	5	11,9
Kararsızım	11	26,2
Katılıyorum	22	52,4
Kesinlikle katılıyorum	1	2,4
Toplam	42	100,0

Özellikle 2020 yılının başından itibaren tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de büyük bir toplumsal ve ekonomik kriz yaratan Covid-19 salgını, her kurum gibi TBB bünyesinde de internet sahnelerinin ve dijital ortamların kullanımını yaygınlaştırmıştır. Ankete katılanların yarısından fazlası da e-yönetişim kapsamında bu elektronik ortamların yeteri kadar kullanıldığı görüşündedirler. Katılımcıların yaklaşık %55’i TBB’de e-yönetişimin kullanılması konusunda olumlu görüş kullansa da geri kalan katılımcılar e-yönetişimin daha fazla kullanılması konusunda görüş bildirmişlerdir.

Tablo 6.33. TBB Bünyesinde Yerel Sorunların Çözümü ve Yeni Fikirlerin Sunulması Amacıyla Tüm Paydaşların Katılacağı Bir Yönetişim Takvimi Oluşturulmalıdır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,8
Katılmıyorum	1	2,4
Kararsızım	3	7,1
Katılıyorum	26	61,9
Kesinlikle katılıyorum	10	23,8
Toplam	42	100,0

Tablo 6.34. TBB Bünyesinde, Yönetimden Yönetişime Geçiş Sürecini Yönetecek Bir Birim Oluşturulmalıdır

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	2	4,8
Katılmıyorum	2	4,8
Kararsızım	2	4,8
Katılıyorum	25	59,5
Kesinlikle katılıyorum	11	26,2
Toplam	42	100,0

Tablo 6.35. TBB, Yerel Yönetimlerle İlgisi Olan Tüm Paydaşların Katılımıyla Sağlanacak Olan “Yönetişim” Sisteminin Uygulanması Açısından Uygun Bir Yapıya Sahiptir

Faktör	Frekans	Oran (%)
Kesinlikle katılmıyorum	4	9,5
Katılmıyorum	5	11,9
Kararsızım	16	38,1
Katılıyorum	14	33,3
Kesinlikle katılıyorum	3	7,1
Toplam	42	100,3

Tablo 6.33., 6.34. ve 6.35. birlikte değerlendirecek olursak, tablo 6.33. ve tablo 6.34.’ün, anket soruları içerisinde en fazla olumlu cevabı alan sorular olduğu görülmektedir. TBB bünyesinde bir yönetim takviminin ve yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birimin oluşturulması gerektiği ifadeleri, kırk iki (42) katılımcı içerisinde otuz altı (36) yerel yönetici tarafından kabul görmüştür. Bu da göstermektedir ki, yerel yöneticilere göre TBB, yönetişime ihtiyaç duyan bir kurum olmaktadır. Fakat aynı yerel yöneticiler, tablo 6.35.’te olumsuz görüş belirterek veya kararsız kalarak, TBB’nin mevcut yapısının, yönetişimin uygulanması konusunda yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

6.36. Belediye Başkanlarının Yönetişim Uygulamalarına Yaklaşımlarının Ortalama Değerleri

YÖNETİŞİM UYGULAMALARI	Mean	Stand. Sapma	Toplam Kütle (N)
TBB Bünyesinde Yerel Sorunların Çözümü ve Yeni Fikirlerin Sunulması Amacıyla Tüm Paydaşların Katılacağı Bir Yönetişim Takvimi Oluşturulmalıdır	3,98	0,924	42
TBB Bünyesinde, Yönetimden Yönetişime Geçiş Sürecini Yönetecek Bir Birim Oluşturulmalıdır	3,98	0,975	42
TBB'ye Üye Bir Belediye Olarak Yönetişimin İlkeleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahibiz	3,57	1,172	42
Belediyemiz, TBB'ye Üye Diğer Belediyelerle Sürekli Etkileşim İçindedir	3,50	1,042	42
TBB Meclis Toplantılarının Tamamına Gerek Fiziksel Olarak Gerek İnteraktif (Bilgisayar Ortamında) Olarak Katılım	3,43	1,172	42
TBB Toplantılarında veya Ortak Çalışmalarında Belediyeler Bilgi, Görüş ve Düşüncelerini Eşit ve Adil Bir Şekilde Paylaşabilmektedir	3,31	1,158	42
TBB Bünyesinde E-Yönetişim Teknikleri (Elektronik Toplantılar, Elektronik Bilgi Alış Verişi Gibi) Yeterli Düzeyde Kullanılmaktadır	3,31	0,975	42
Türk Kamu Yönetiminde Kalıplaşmış Kurallar Silsilesi (Bürokrasi), TBB'de Birlikte Yönetim Kültürünün Uygulanmasını Olumsuz Etkilemektedir	3,29	1,132	42
TBB, Yerel Yönetimlerle İlgisi Olan Tüm Paydaşların Katılımıyla Sağlanacak Olan "Yönetişim" Sisteminin Uygulanması Açısından Uygun Bir Yapıya Sahiptir	3,17	1,057	42
TBB'de Belediyelere Gerekli ve Yeterli Söz Hakkı Verilmekte; Belediyelerin Öneri ve Talepleri Dikkate Alınmaktadır	3,14	1,160	42
TBB'nin Çalışma ve Uygulamaları, Kamu Yönetimindeki Sorunların İyi Yönetişim İlkeleri Çerçevesinde Çözülmesine Katkı Sağlamaktadır	3,14	1,095	42
TBB'nin Karar Alma Aşamalarına Merkezi İdarenin Katılması, Yönetişimin Uygulanmasını Olumlu Etkilemektedir	3,14	1,201	42
TBB Yıllık Programlarının Belirlenmesinde Üye Belediyelerin Tavsiyeleri Dikkate Alınmaktadır	3,07	1,177	42
TBB'ye Üye Belediyelerdeki Başarılı Uygulama ve Çalışmaların Diğer Üye Belediyelere Örnek Olabilmesi İçin Bilgilendirme ve Paylaşımlar Yapılmaktadır	3,02	1,107	42
TBB ile Üniversiteler Arasındaki İşbirliği Yeterli Düzeydedir	2,95	0,909	42
TBB, Yerel Yönetimlerin Sorunlarının Giderilmesi Konusunda Etkili Bir Yapı ve Güce Sahiptir	2,90	1,031	42
TBB'nin Gelir ve Giderleri Hakkında Üye Belediyelere Düzenli Bilgilendirmeler Yapılmaktadır	2,88	1,214	42
TBB'nin Meslek Gruplarıyla ve Meslek Odalarıyla İşbirliği Yeterli Düzeydedir	2,83	1,057	42
TBB Aldığı Kararlarda ve Uygulamalarında Siyasi Kaygı ve Etkilerden Uzak Durabilmektedir	2,83	1,228	42
Türkiye'deki Belediyelerin Seslerini Duyurabilmesi ve Merkezi İdareye Karşı Haklarını Savunabilmesi Bakımından TBB'nin Çalışmaları Yeterli Olmaktadır	2,81	1,110	42
TBB'ye Üye Tüm Belediyeler Birliğin İşleyişine Aktif Olarak Katılmaktadır	2,64	1,100	42
5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin İhtiyaç ve İsteklerine Yeteri Kadar Cevap Verebilmektedir	2,64	0,932	42
5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun Yapılması, Değiştirilmesi ve Güncellenmesi Gerektiğinde TBB'nin, Dolayısıyla Üye Belediyelerin Görüş ve Önerileri Dikkate Alınmaktadır	2,62	1,058	42

6.37. Belediye Başkanlarının Yönetişim Uygulamalarına Yaklaşımlarının Ortalama Değerlerinin Ayrıntılı Değerlendirilmesi

YÖNETİŞİM UYGULAMALARI	Ort.		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		TOPLAM	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
TBB'ye Üye Bir Belediye Olarak Yönetişimin İlkeleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahibiz	3,57	4	9,5	4	9,5	5	11,9	22	52,4	7	16,7	42	100	
TBB'ye Üye Tüm Belediyeler Birliğin İşleyişine Aktif Olarak Katılmaktadır	2,64	7	16,7	3	31,0	11	26,2	10	23,8	1	2,4	42	100	
TBB Meclis Toplantılarının Tamamına Gerek Fiziksel Olarak Gerek İnteraktif (Bilgisayar Ortamında) Olarak Katılım	3,43	3	7,1	9	21,4	2	4,8	23	54,8	5	11,9	42	100	
TBB, Yerel Yönetimlerin Sorunlarının Giderilmesi Konusunda Etkili Bir Yapı ve Güce Sahiptir	2,90	4	9,5	11	26,2	13	31,0	13	31,0	1	2,4	42	100	
TBB'de Belediyelere Gerekli ve Yeterli Söz Hakkı Verilmekte; Belediyelerin Öneri ve Talepleri Dikkate Alınmaktadır	3,14	5	11,9	7	16,7	10	23,8	17	40,5	3	7,1	42	100	
TBB'nin Gelir ve Giderleri Hakkında Üye Belediyelere Düzenli Bilgilendirmeler Yapılmaktadır	2,88	7	16,7	8	19,0	14	33,3	9	21,4	4	9,5	42	100	
TBB Yıllık Programlarının Belirlenmesinde Üye Belediyelerin Tavsiyeleri Dikkate Alınmaktadır	3,07	5	11,9	9	21,4	9	21,4	16	38,1	3	7,1	42	100	
TBB'nin Çalışma ve Uygulamaları, Kamu Yönetimindeki Sorunların İyi Yönetişim İlkeleri Çerçevesinde Çözülmesine Katkı Sağlamaktadır	3,14	5	11,9	6	14,3	10	23,8	20	47,6	1	2,4	42	100	
Türk Kamu Yönetiminde Kalıplaşmış Kurallar Silsilesi (Bürokrasi), TBB'de Birlikte Yönetim Kültürünün Uygulanmasını Olumsuz Etkilemektedir	3,29	2	4,8	11	26,2	7	16,7	17	40,5	5	11,9	42	100	
Belediyemiz, TBB'ye Üye Diğer Belediyelerle Sürekli Etkileşim İçindedir	3,50	3	7,1	4	9,5	8	19,0	23	54,8	4	9,5	42	100	
TBB ile Üniversiteler Arasındaki İşbirliği Yeterli Düzeydedir	2,95	4	9,5	5	11,9	23	54,8	9	21,4	1	2,4	42	100	
TBB'nin Meslek Gruplarıyla ve Meslek Odalarıyla İşbirliği Yeterli Düzeydedir	2,83	6	14,3	7	16,7	19	45,2	8	19	2	4,8	42	100	
TBB'nin Karar Alma Aşamalarına Merkezi İdarenin Katılması, Yönetişimin Uygulanmasını Olumlu Etkilemektedir	3,14	4	9,5	10	23,8	9	21,4	14	33,3	5	11,9	42	100	

YÖNETİŞİM UYGULAMALARI (Devamı)	Ort.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		TOPLAM	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
TBB Toplantılarında veya Ortak Çalışmalarında Belediyeler Bilgi, Görüş ve Düşüncelerini Eşit ve Adil Bir Şekilde Paylaşabilmektedir	3,31	5	11,9	5	11,9	7	16,7	22	52,4	3	7,1	42	100
TBB'ye Üye Belediyelerdeki Başarılı Uygulama ve Çalışmaların Diğer Üye Belediyelere Örnek Olabilmesi İçin Bilgilendirme ve Paylaşımlar Yapılmaktadır	3,02	4	9,5	9	21,4	13	31,0	12	28,6	3	7,1	41	97,6
Türkiye'deki Belediyelerin Seslerini Duyurabilmesi ve Merkezi İdareye Karşı Haklarını Savunabilmesi Bakımından TBB'nin Çalışmaları Yeterli Olmaktadır	2,81	5	11,9	12	28,6	14	33,3	8	9,0	3	7,1	42	100
TBB Aldığı Kararlarda ve Uygulamalarında Siyasal Kaygı ve Etkilerden Uzak Durabilmektedir	2,83	9	21,4	6	14,3	12	28,6	13	31,0	2	4,8	42	100
5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin İhtiyaç ve İsteklerine Yeteri Kadar Cevap Verebilmektedir	2,64	5	11,9	12	28,6	19	45,2	5	11,9	1	2,4	42	100
5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun Yapılması, Değiştirilmesi ve Güncellenmesi Gerektiğinde TBB'nin, Dolayısıyla Üye Belediyelerin Görüş ve Önerileri Dikkate Alınmaktadır	2,62	7	16,7	12	28,6	14	33,3	8	9,0	1	2,4	42	100
TBB Bünyesinde E-Yönetişim Teknikleri (Elektronik Toplantılar, Elektronik Bilgi Alış Verişi Gibi) Yeterli Düzeyde Kullanılmaktadır	3,31	3	7,1	5	11,9	11	26,2	22	52,4	1	2,4	42	100
TBB Bünyesinde Yerel Sorunların Çözümü ve Yeni Fikirlerin Sunulması Amacıyla Tüm Paydaşların Katılacağı Bir Yönetişim Takvimi Oluşturulmalıdır	3,98	2	4,8	1	2,4	3	7,1	26	61,9	10	23,8	42	100
TBB Bünyesinde, Yönetimden Yönetişime Geçiş Sürecini Yönetecek Bir Birim Oluşturulmalıdır	3,98	2	4,8	2	4,8	2	4,8	25	59,5	11	26,2	42	100
TBB, Yerel Yönetimlerle İlgili Olan Tüm Paydaşların Katılımıyla Sağlanacak Olan "Yönetişim" Sisteminin Uygulanması Açısından Uygun Bir Yapıya Sahiptir	3,17	4	9,5	5	11,9	16	38,1	14	33,3	3	7,1	42	100

Tablo 6.36.'ya ve 6.37.'ye bakıldığında, katılımcılar tarafından en fazla kabul gören ifadelerin 3,98 ortalama ile bir yönetim takviminin oluşturulması ve yönetim sürecini yönetecek bir birimin oluşturulması hakkındaki ifadelerin olduğu görülmektedir. Bu ifadeleri takiben en fazla kabul gören ifadeler ise 3,57 ortalama ile yerel yöneticilerin, yönetim ilkeleri hakkında bilgi sahibi olduklarını belirttikleri ifade ve 3,50 ortalama ile belediyelerin diğer belediyelerle etkileşim halinde olduklarını söyledikleri ifadedir. Kabul edilme ortalaması 3,00'ün üzerinde olan yönetimle ilgili ifadeler içerisinde;

- a) TBB toplantılarına yüksek oranda katılımın sağlandığını (3,43),
- b) Yerel yöneticilerin "belediyelerin bilgi ve görüşlerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabildiklerini (3,31),
- c) TBB bünyesinde e-yönetişimin etkin olarak kullanıldığını (3,31),
- d) TBB'nin yapısının yönetişimin uygulanması açısından uygun bir yapıya sahip olduğunu (3,17),
- e) Belediyelere TBB içerisinde yeterli söz hakkının verildiğini ve öneri ve taleplerinin dikkate alındığını (3,14),
- f) TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılmasının yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilediğini/etkileyeceğini (3,14),
- g) TBB'nin yıllık programlarının belirlenmesinde üye belediyelerin tavsiyelerinin dikkate alındığını (3,07),
- h) Belediyelerdeki başarılı örnek çalışmaların diğer belediyelerle paylaşıldığını (3,02), kabul ettikleri ifadeler yer almaktadır. En az kabul gören ifadeler ise sırasıyla 2,64 ve 2,62 ortalamalarıyla, 5355 sayılı kanunun TBB'nin ihtiyaçlarına ve isteklerine cevap verdiğinin belirtildiği ve 5355 sayılı kanunun yapımı, değiştirilmesi veya güncellenmesi aşamalarında üye belediyelerin görüş ve önerilerinin dikkate alındığının belirtildiği ifadeler olmuştur.

Genel olarak bakıldığında, Likert ölçekli sorularda yerel yöneticilerin en fazla oranda kabul ettikleri ifadeler, TBB bünyesinde bir yönetim takviminin oluşturulması ve bir yönetim biriminin kurulması gerektiğini belirten ifadeler olurken en az oranda kabul edilen ifadelerin ise 5355 sayılı kanunun TBB'nin ihtiyaçlarını karşılayabildiği ve 5355 sayılı yasa ile ilgili değişikliklerde yerel yönetimlerden görüş ve tavsiye alındığı yönündeki ifadeler olduğu görülmektedir.

6.38. Ankete Katılanların Yaş Gruplarına Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Yaşınız				p
		20-40		40 üzeri		
		n	%	n	%	
TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	4	21,1	4	17,4	0,709
	Kararsızım	3	15,8	2	8,7	
	Katılıyorum	12	63,2	17	73,9	
TBB'ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	9	47,4	11	47,8	0,693
	Kararsızım	4	21,1	7	30,4	
	Katılıyorum	6	31,6	5	21,7	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum	Katılmıyorum	6	31,6	6	26,1	0,908
	Kararsızım	1	5,3	1	4,3	
	Katılıyorum	12	63,2	16	69,6	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	6	31,6	9	39,1	0,191
	Kararsızım	4	21,1	9	39,1	
	Katılıyorum	9	47,4	5	21,7	
TBB'de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	3	15,8	9	39,1	0,241
	Kararsızım	5	26,3	5	21,7	
	Katılıyorum	11	57,9	9	39,1	
TBB'nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	4	21,1	11	47,8	0,164
	Kararsızım	7	36,8	7	30,4	
	Katılıyorum	8	42,1	5	21,7	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB'ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	3	15,8	11	47,8	0,029*
	Kararsızım	7	36,8	2	8,7	
	Katılıyorum	9	47,4	10	43,5	
TBB'nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	3	15,8	8	34,8	0,376
	Kararsızım	5	26,3	5	21,7	
	Katılıyorum	11	57,9	10	43,5	
Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB'de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	4	21,1	9	39,1	0,049*
	Kararsızım	6	31,6	1	4,3	
	Katılıyorum	9	47,4	13	56,5	
Belediyemiz, TBB'ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	3	15,8	4	17,4	0,165
	Kararsızım	6	31,6	2	8,7	
	Katılıyorum	10	52,6	17	73,9	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	4	21,1	5	21,7	0,916
	Kararsızım	11	57,9	12	52,2	
	Katılıyorum	4	21,1	6	26,1	
TBB'nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	4	21,1	9	39,1	0,161
	Kararsızım	8	42,1	11	47,8	
	Katılıyorum	7	36,8	3	13,0	

TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	7	36,8	7	30,4	0,713
	Kararsızım	3	15,8	6	26,1	
	Katılıyorum	9	47,4	10	43,5	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	5	26,3	5	21,7	0,681
	Kararsızım	4	21,1	3	13,0	
	Katılıyorum	10	52,6	15	65,2	
TBB'ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	5	26,3	8	36,4	0,734
	Kararsızım	6	31,6	7	31,8	
	Katılıyorum	8	42,1	7	31,8	
Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	7	36,8	10	43,5	0,532
	Kararsızım	8	42,1	6	26,1	
	Katılıyorum	4	21,1	7	30,4	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	6	31,6	9	39,1	0,559
	Kararsızım	7	36,8	5	21,7	
	Katılıyorum	6	31,6	9	39,1	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	6	31,6	11	47,8	0,325
	Kararsızım	11	57,9	8	34,8	
	Katılıyorum	2	10,5	4	17,4	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	8	42,1	11	47,8	0,781
	Kararsızım	6	31,6	8	34,8	
	Katılıyorum	5	26,3	4	17,4	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	4	21,1	4	17,4	0,669
	Kararsızım	6	31,6	5	21,7	
	Katılıyorum	9	47,4	14	60,9	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	2	10,5	1	4,3	0,092
	Kararsızım	3	15,8	0	0,0	
	Katılıyorum	14	73,7	22	95,7	
TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	2	10,5	2	8,7	0,267
	Kararsızım	2	10,5	0	0,0	
	Katılıyorum	15	78,9	21	91,3	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan "yönetişim" kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	4	21,1	5	21,7	0,877
	Kararsızım	8	42,1	8	34,8	
	Katılıyorum	7	36,8	10	43,5	

*p<0,05

Ankete katılanların demografik özellikleri ile Likert ölçekli ifadelere verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiştir; bu değerlendirme aşamasında ölçeklerden “kesinlikle katılıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” ifadeleri çok fazla işaretlenmediğinden ve bu ifadelerin de değerlendirmeye alınabilmesi için bunlar “katılıyorum” ve “katılmıyorum” ifadeleriyle birleştirilerek değerlendirilmiştir. İlk olarak katılımcıların yaş grupları ile Likert ölçekli ifadelere verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir ve bunun neticesinde “*TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB’ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır*” ve “*Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB’de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilemektedir*” ifadelerine verilen cevapların yaş ile ilişkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Buna göre:

- “*TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB’ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır*” ifadesi için 20-40 yaş arası katılımcılardan %47,4 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %15,8 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %36,8 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Aynı ifadeye 40 yaşın üzerindeki katılımcılardan %43,5 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %47,8 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %8,7 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu değerler bize göstermektedir ki, orta yaştaki veya orta yaş üzerindeki katılımcıların neredeyse yarısı, TBB yıllık programlarının belirlenmesi aşamasında üye belediyelerin tavsiyelerinin dikkate alındığını belirtirken, 40 yaş üstündeki katılımcıların yaklaşık diğer yarısı bu görüşe katılmamaktadır.

- “*Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB’de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilemektedir*” ifadesi için 20-40 yaş arası katılımcılardan %47,4 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %21,1 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %31,5 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Aynı ifadeye 40 yaşın üzerindeki katılımcılardan %56,5 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %39,1 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %4,3 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu değerler doğrultusunda 40 yaş altı katılımcılara göre 40 yaş üzerindeki katılımcıların daha fazlası, kamu yönetimindeki bürokratik yapının birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilediğini düşünmektedir.

6.39. Ankete Katılanların Öğrenim Durumlarına Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Öğrenim Durumu				p
		Üniversite ve Öncesi		Yüksek Lisans ve Doktora		
		n	%	n	%	
TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	5	20,8	3	16,7	0,925
	Kararsızım	3	12,5	2	11,1	
	Katılıyorum	16	66,7	13	72,2	
TBB'ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	11	45,8	9	50,0	0,419
	Kararsızım	8	33,3	3	16,7	
	Katılıyorum	5	20,8	6	33,3	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılım	Katılmıyorum	7	29,2	5	27,8	0,438
	Kararsızım	2	8,3	0	0,0	
	Katılıyorum	15	62,5	13	72,2	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	7	29,2	8	44,4	0,485
	Kararsızım	9	37,5	4	22,2	
	Katılıyorum	8	33,3	6	33,3	
TBB'de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	6	25,0	6	33,3	0,618
	Kararsızım	5	20,8	5	27,8	
	Katılıyorum	13	54,2	7	38,9	
TBB'nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	8	33,3	7	38,9	0,909
	Kararsızım	8	33,3	6	33,3	
	Katılıyorum	8	33,3	5	27,8	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB'ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	7	29,2	7	38,9	0,748
	Kararsızım	5	20,8	4	22,2	
	Katılıyorum	12	50,0	7	38,9	
TBB'nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	5	20,8	6	33,3	0,23
	Kararsızım	8	33,3	2	11,1	
	Katılıyorum	11	45,8	10	55,6	
Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB'de birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	10	41,7	3	16,7	0,210
	Kararsızım	3	12,5	4	22,2	
	Katılıyorum	11	45,8	11	61,1	
Belediyemiz, TBB'ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	4	16,7	3	16,7	0,941
	Kararsızım	5	20,8	3	16,7	
	Katılıyorum	15	62,5	12	66,7	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	5	20,8	4	22,2	0,977
	Kararsızım	13	54,2	10	55,6	
	Katılıyorum	6	25,0	4	22,2	
TBB'nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	9	37,5	4	22,2	0,565
	Kararsızım	10	41,7	9	50,0	
	Katılıyorum	5	20,8	5	27,8	

TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	6	25,0	8	44,4	0,255
	Kararsızım	7	29,2	2	11,1	
	Katılıyorum	11	45,8	8	44,4	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	4	16,7	6	33,3	0,393
	Kararsızım	5	20,8	2	11,1	
	Katılıyorum	15	62,5	10	55,6	
TBB'ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	7	30,4	6	33,3	0,541
	Kararsızım	6	26,1	7	38,9	
	Katılıyorum	10	43,5	5	27,8	
Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	6	25,0	11	61,1	0,047*
	Kararsızım	11	45,8	3	16,7	
	Katılıyorum	7	29,2	4	22,2	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	7	29,2	8	44,4	0,283
	Kararsızım	6	25,0	6	33,3	
	Katılıyorum	11	45,8	4	22,2	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	10	41,7	7	38,9	0,819
	Kararsızım	10	41,7	9	50,0	
	Katılıyorum	4	16,7	2	11,1	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	10	41,7	9	50,0	0,795
	Kararsızım	9	37,5	5	27,8	
	Katılıyorum	5	20,8	4	22,2	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	5	20,8	3	16,7	0,368
	Kararsızım	8	33,3	3	16,7	
	Katılıyorum	11	45,8	12	66,7	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	2	8,3	1	5,6	0,878
	Kararsızım	2	8,3	1	5,6	
	Katılıyorum	20	83,3	16	88,9	
TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	12,5	1	5,6	0,741
	Kararsızım	1	4,2	1	5,6	
	Katılıyorum	20	83,3	16	88,9	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan "yönetişim" kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	5	20,8	4	22,2	0,691
	Kararsızım	8	33,3	8	44,4	
	Katılıyorum	11	45,8	6	33,3	

*p<0,05

Katılımcıların öğrenim durumları ile Likert ölçekli ifadelerle verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler neticesinde "Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin

çalışmaları yeterli olmaktadır” ifadesine katılım düzeyi ile öğrenim durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmüştür (p<0,05). Buna göre, üniversite ve öncesi öğrenim düzeyine sahip katılımcıların %29,2’si bu çalışmaları yeterli bulmakta iken %25’i bu çalışmaların yeterli olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların %45,8 kısmı ise bu ifade karşısında kararsız kalmıştır. Yüksek lisans veya doktora yapmış katılımcılarda ise durum çok farklı olmuştur. Bu gruptaki katılımcılardan %61,1’lik kısım, TBB’nin bu konudaki çalışmalarını yeterli bulmazken %22,2 oranında katılımcı TBB’nin bu konudaki mevcut çalışmalarının yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcıların %16,7’si ise bu konuda kararsız kalmışlardır.

6.40. Ankete Katılanların Belediyecilikteki Toplam Görev Süresine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Belediyecilikte Toplam Görev Süresi				p
		20 yıldan az		20 yıl ve üzeri		
		n	%	n	%	
TBB’ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	6	24,0	2	11,8	0,599
	Kararsızım	3	12,0	2	11,8	
	Katılıyorum	16	64,0	13	76,5	
TBB’ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	9	36,0	11	64,7	0,129
	Kararsızım	9	36,0	2	11,8	
	Katılıyorum	7	28,0	4	23,5	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum	Katılmıyorum	7	28,0	5	29,4	0,488
	Kararsızım	2	8,0	0	0,0	
	Katılıyorum	16	64,0	12	70,6	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	11	44,0	4	23,5	0,156
	Kararsızım	5	20,0	8	47,1	
	Katılıyorum	9	36,0	5	29,4	
TBB’de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	7	28,0	5	29,4	0,995
	Kararsızım	6	24,0	4	23,5	
	Katılıyorum	12	48,0	8	47,1	
TBB’nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	7	28,0	8	47,1	0,26
	Kararsızım	8	32,0	6	35,3	
	Katılıyorum	10	40,0	3	17,6	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB’ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	9	36,0	5	29,4	0,900
	Kararsızım	5	20,0	4	23,5	
	Katılıyorum	11	44,0	8	47,1	
TBB’nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	9	36,0	2	11,8	0,142
	Kararsızım	4	16,0	6	35,3	
	Katılıyorum	12	48,0	9	52,9	

Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB’de birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	5	20,0	8	47,1	0,10 3
	Kararsızım	6	24,0	1	5,9	
	Katılıyorum	14	56,0	8	47,1	
Belediyemiz, TBB’ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	5	20,0	2	11,8	0,73 4
	Kararsızım	5	20,0	3	17,6	
	Katılıyorum	15	60,0	12	70,6	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	4	16,0	5	29,4	0,02 0*
	Kararsızım	18	72,0	5	29,4	
	Katılıyorum	3	12,0	7	41,2	
TBB’nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	6	24,0	7	41,2	0,45 2
	Kararsızım	13	52,0	6	35,3	
	Katılıyorum	6	24,0	4	23,5	
TBB’nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılımı, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	11	44,0	3	17,6	0,18 9
	Kararsızım	5	20,0	4	23,5	
	Katılıyorum	9	36,0	10	58,8	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	6	24,0	4	23,5	0,60 2
	Kararsızım	3	12,0	4	23,5	
	Katılıyorum	16	64,0	9	52,9	
TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	7	29,2	6	35,3	0,91 4
	Kararsızım	8	33,3	5	29,4	
	Katılıyorum	9	37,5	6	35,3	
Türkiye’deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB’nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	10	40,0	7	41,2	0,94 5
	Kararsızım	8	32,0	6	35,3	
	Katılıyorum	7	28,0	4	23,5	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	6	24,0	9	52,9	0,02 1*
	Kararsızım	11	44,0	1	5,9	
	Katılıyorum	8	32,0	7	41,2	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB’nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	11	44,0	6	35,3	0,70 8
	Kararsızım	10	40,0	9	52,9	
	Katılıyorum	4	16,0	2	11,8	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB’nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	11	44,0	8	47,1	0,88 5
	Kararsızım	8	32,0	6	35,3	
	Katılıyorum	6	24,0	3	17,6	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	4	16,0	4	23,5	0,55 3
	Kararsızım	8	32,0	3	17,6	
	Katılıyorum	13	52,0	10	58,8	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	12,0	0	0,0	0,31 1
	Kararsızım	2	8,0	1	5,9	
	Katılıyorum	20	80,0	16	94,1	

TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	12,0	1	5,9	0,36 9
	Kararsızım	2	8,0	0	0,0	
	Katılıyorum	20	80,0	16	94,1	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan “yönetişim” kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	5	20,0	4	23,5	0,85 2
	Kararsızım	9	36,0	7	41,2	
	Katılıyorum	11	44,0	6	35,3	

*p<0,05

Katılımcıların belediyeçilikteki toplam görev süreleri ile Likert ölçekli ifadelere verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler neticesinde “TBB ile üniversiteler arasındaki ilişki yeterli düzeydedir” ve “TBB aldığı karar ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir” ifadelerine verilen cevaplar ile belediyeçilikteki toplam görev süresi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmüştür (p<0,05). Buna göre:

- “TBB ile üniversiteler arasındaki ilişki yeterli düzeydedir” ifadesi için belediyeçilikte 20 yıldan az süredir belediyeçilikte görevli olan katılımcılardan %12 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %16 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %72 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Aynı ifade için, belediyeçilikte 20 yıl ve daha fazla süredir görevli olan katılımcılardan %41,2 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %29,4 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %29,4 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu değerler bize göstermektedir ki, 20 yıldan az süredir belediyeçilikte görev yapmış yerel yönetim yetkililerinin önemli bir çoğunluğu, TBB ile üniversiteler arasındaki ilişkiler hakkında bir bilgi ve düşünce sahibi değillerdir. 20 yıl ve daha fazla süredir belediyeçilikte görev yapmış yerel yönetim yetkililerinin neredeyse yarısı da TBB ile üniversiteler arasındaki ilişkiler hakkında bir bilgi ve düşünce sahibi olmakla beraber bu ilişkinin düzeyini yeterli görmektedirler.

- “TBB aldığı karar ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir” ifadesi için 20 yıldan az süredir belediyeçilikte görevli olan katılımcılardan %32 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %24 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %44 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Aynı ifade için, belediyeçilikte 20 yıl ve daha fazla süredir görevli olan katılımcılardan %41,2 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %52,9 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %5,9 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu değerlere göre ise, 20 yıl ve daha fazla süredir belediyeçilikte

görev yapmış yerel yönetim yetkililerinin yarısından fazlasının, TBB'nin siyasi kaygı ve etkilerden uzak kalamadığını düşündükleri anlaşılmıştır.

6.41. Ankete Katılanların Belediye Başkanı Olarak Toplam Görev Süresine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Belediye Başkanı Olarak Toplam Görev Süresi				P
		20 yıldan az		20 yıl ve üzeri		
		n	%	n	%	
TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	7	25,0	1	7,1	0,379
	Kararsızım	3	10,7	2	14,3	
	Katılıyorum	18	64,3	11	78,6	
TBB'ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	11	39,3	9	64,3	0,280
	Kararsızım	9	32,1	2	14,3	
	Katılıyorum	8	28,6	3	21,4	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılım	Katılmıyorum	8	28,6	4	28,6	0,585
	Kararsızım	2	7,1	0	0,0	
	Katılıyorum	18	64,3	10	71,4	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	12	42,9	3	21,4	0,034*
	Kararsızım	5	17,9	8	57,1	
	Katılıyorum	11	39,3	3	21,4	
TBB'de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	8	28,6	4	28,6	0,963
	Kararsızım	7	25,0	3	21,4	
	Katılıyorum	13	46,4	7	50,0	
TBB'nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	8	28,6	7	50,0	0,376
	Kararsızım	10	35,7	4	28,6	
	Katılıyorum	10	35,7	3	21,4	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB'ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	10	35,7	4	28,6	0,883
	Kararsızım	6	21,4	3	21,4	
	Katılıyorum	12	42,9	7	50,0	
TBB'nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	10	35,7	1	7,1	0,047
	Kararsızım	4	14,3	6	42,9	
	Katılıyorum	14	50,0	7	50,0	
Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB'de birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	6	21,4	7	50,0	0,049*
	Kararsızım	7	25,0	0	0,0	
	Katılıyorum	15	53,6	7	50,0	
Belediyemiz, TBB'ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	6	21,4	1	7,1	0,504
	Kararsızım	5	17,9	3	21,4	
	Katılıyorum	17	60,7	10	71,4	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	6	21,4	3	21,4	0,101
	Kararsızım	18	64,3	5	35,7	
	Katılıyorum	4	14,3	6	42,9	

TBB'nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	8	28,6	5	35,7	0,891
	Kararsızım	13	46,4	6	42,9	
	Katılıyorum	7	25,0	3	21,4	
TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	11	39,3	3	21,4	0,461
	Kararsızım	6	21,4	3	21,4	
	Katılıyorum	11	39,3	8	57,1	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	7	25,0	3	21,4	0,837
	Kararsızım	4	14,3	3	21,4	
	Katılıyorum	17	60,7	8	57,1	
TBB'ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	9	33,3	4	28,6	0,915
	Kararsızım	8	29,6	5	35,7	
	Katılıyorum	10	37,0	5	35,7	
Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	12	42,9	5	35,7	0,647
	Kararsızım	8	28,6	6	42,9	
	Katılıyorum	8	28,6	3	21,4	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	8	28,6	7	50,0	0,087
	Kararsızım	11	39,3	1	7,1	
	Katılıyorum	9	32,1	6	42,9	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	12	42,9	5	35,7%	0,466
	Kararsızım	11	39,3	8	57,1	
	Katılıyorum	5	17,9	1	7,1	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	13	46,4	6	42,9%	0,969
	Kararsızım	9	32,1	5	35,7	
	Katılıyorum	6	21,4	3	21,4	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	5	17,9	3	21,4	0,875
	Kararsızım	8	28,6	3	21,4	
	Katılıyorum	15	53,6	8	57,1	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	10,7	0	0,0	0,444
	Kararsızım	2	7,1	1	7,1	
	Katılıyorum	23	82,1	13	92,9	
TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	10,7	1	7,1	0,535
	Kararsızım	2	7,1	0	0,0	
	Katılıyorum	23	82,1	13	92,9	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan "yönetişim" kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	7	25,0	2	14,3	0,497
	Kararsızım	9	32,1	7	50,0	
	Katılıyorum	12	42,9	5	35,7	

*p<0,05

Katılımcıların belediye başkanı olarak toplam görev süreleri ile Likert ölçekli ifadelerine verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler neticesinde “TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir” ve “Türk Kamu Yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB’de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilemektedir” ifadelerine verilen cevaplar ile belediye başkanı olarak toplam görev süresi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre:

- “TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir” ifadesi için belediye başkanı olarak 20 yıldan az süredir görevli olan katılımcılardan %39,3 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %42,9 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %17,8 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Aynı ifade için, belediye başkanı olarak 20 yıl ve daha fazla süredir görevli olan katılımcılardan %21,4 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, yine %21,4 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %57,1 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bu değerler bize göstermektedir ki, 20 yıldan az süredir belediye başkanı olarak görev yapmış olan yerel yönetim yetkililerinin yarısından az bir kısmı, TBB’yi yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda yeterli görmektedir. Aynı konu hakkında 20 yıl ve daha fazla süredir belediye başkanı olarak görev yapmış yerel yönetim yetkililerinin yarısından çoğunun bu ifadeye katılmaması veya kararsız kalması da TBB’nin yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda yeterli görülmediğinin göstergesidir.

- “Türk Kamu Yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB’de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilemektedir” ifadesi için 20 yıldan az süredir belediye başkanı olarak görevli olan katılımcılardan %53,6 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, %21,4 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan ederken %25 oranında katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Aynı ifade için, belediye başkanı olarak 20 yıl ve daha fazla süredir görevli olan katılımcılardan %50 oranında katılımcı bu ifadeye katıldığını, diğer %50 oranında katılımcı bu ifadeye katılmadığını beyan etmiştir. Bu değerlere göre ise, 20 yıldan az süredir belediye başkanlığı yapanlar ile 20 yıl ve daha fazla süredir belediye başkanı olarak görev yapmış yerel yönetim yetkililerinin, yaklaşık aynı oranda, bürokrasiyi birlikte yönetim kültürünün önündeki bir engel olarak gördükleri anlaşılmıştır.

6.42. Ankete Katılanların Yönetişim Kavramı Hakkında Herhangi Bir Eğitim veya Seminare Katılıp Katılmadıklarına Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Yönetişim Kavramı Hakkında Herhangi Bir Eğitim veya Seminare Katılıp Katılmadıkları				P
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	4	12,9	4	36,4	0,022*
	Kararsızım	2	6,5	3	27,3	
	Katılıyorum	25	80,6	4	36,4	
TBB'ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	15	48,4	5	45,5	0,616
	Kararsızım	7	22,6	4	36,4	
	Katılıyorum	9	29,0	2	18,2	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılım	Katılmıyorum	6	19,4	6	54,5	0,046*
	Kararsızım	1	3,2	1	9,1	
	Katılıyorum	24	77,4	4	36,4	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	9	29,0	6	54,5	0,276
	Kararsızım	10	32,3	3	27,3	
	Katılıyorum	12	38,7	2	18,2	
TBB'de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	8	25,8	4	36,4	0,674
	Kararsızım	7	22,6	3	27,3	
	Katılıyorum	16	51,6	4	36,4	
TBB'nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	11	35,5	4	36,4	0,947
	Kararsızım	10	32,3	4	36,4	
	Katılıyorum	10	32,3	3	27,3	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB'ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	9	29,0	5	45,5	0,376
	Kararsızım	6	19,4	3	27,3	
	Katılıyorum	16	51,6	3	27,3	
TBB'nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	7	22,6	4	36,4	0,544
	Kararsızım	7	22,6	3	27,3	
	Katılıyorum	17	54,8	4	36,4	
Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB'de birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	12	38,7	1	9,1	0,174
	Kararsızım	5	16,1	2	18,2	
	Katılıyorum	14	45,2	8	72,7	
Belediyemiz, TBB'ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	4	12,9	3	27,3	0,076
	Kararsızım	4	12,9	4	36,4	
	Katılıyorum	23	74,2	4	36,4	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	5	16,1	4	36,4	0,280
	Kararsızım	19	61,3	4	36,4	
	Katılıyorum	7	22,6	3	27,3	

TBB'nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	9	29,0	4	36,4	0,788
	Kararsızım	15	48,4	4	36,4	
	Katılıyorum	7	22,6	3	27,3	
TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	9	29,0	5	45,5	0,61
	Kararsızım	7	22,6	2	18,2	
	Katılıyorum	15	48,4	4	36,4	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	4	12,9	6	54,5	0,014*
	Kararsızım	5	16,1	2	18,2	
	Katılıyorum	22	71,0	3	27,3	
TBB'ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	8	25,8	5	50,0	0,022*
	Kararsızım	8	25,8	5	50,0	
	Katılıyorum	15	48,4	0	0,0	
Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	11	35,5	6	54,5	0,533
	Kararsızım	11	35,5	3	27,3	
	Katılıyorum	9	29,0	2	18,2	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	9	29,0	6	54,5	0,310
	Kararsızım	10	32,3	2	18,2	
	Katılıyorum	12	38,7	3	27,3	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	14	45,2	3	27,3	0,361
	Kararsızım	12	38,7	7	63,6	
	Katılıyorum	5	16,1	1	9,1	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	13	41,9	6	54,5	0,770
	Kararsızım	11	35,5	3	27,3	
	Katılıyorum	7	22,6	2	18,2	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	6	19,4	2	18,2	0,994
	Kararsızım	8	25,8	3	27,3	
	Katılıyorum	17	54,8	6	54,5	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	2	6,5	1	9,1	0,233
	Kararsızım	1	3,2	2	18,2	
	Katılıyorum	28	90,3	8	72,7	
TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	9,7	1	9,1	0,735
	Kararsızım	1	3,2	1	9,1	
	Katılıyorum	27	87,1	9	81,8	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan "yönetişim" kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	5	16,1	4	36,4	0,166
	Kararsızım	11	35,5	5	45,5	
	Katılıyorum	15	48,4	2	18,2	

*p<0,05

Katılımcıların yönetim kavramı hakkında herhangi bir eğitim veya seminere katılıp katılmadıkları sorusu ile Likert ölçekli ifadelerle verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler neticesinde:

- “TBB’ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz”,
- “TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum”,
- “TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir” ve
- “TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır” ifadelerine katılım düzeyi ile yönetim kavramı hakkında herhangi bir eğitim veya seminere katılıp katılmadıkları sorusu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmüştür ($p < 0,05$).

Buna göre:

- Yönetişim kavramı hakkında bir eğitim veya seminere katılanlardan “TBB’ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %80,6 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %12,9’dur. Bu ifadede kararsız kalanlar ise %6,5 gibi düşük bir oranda kalmıştır. Yönetişim hakkında böyle bir eğitim ya da seminere katılmayanlarda ise “TBB’ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %36,4 ve “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı yine %36,4 iken böyle bir eğitim veya seminere katılmayanlarda yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahip olma konusunda kararsız kalanların oranı %27,3 olarak ortaya çıkmıştır.

- Yönetişim kavramı hakkında bir eğitim veya seminere katılanlardan “TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum” ifadesini kabul edenlerin oranı %77,4 ve kabul etmeyenlerin oranı %19,4 olup %3,2 oranında katılımcı bu ifade karşısında kararsız kalmıştır. Yönetişim kavramı hakkında bir eğitim veya seminere katılmayanlardan “TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum” ifadesini kabul edenlerin oranı %36,4 ve kabul etmeyenlerin oranı %54,5 olup %9,1 oranında katılımcı kararsız kalmıştır.

- Yönetişim kavramı hakkında bir eğitim veya seminere katılanlardan

“TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir” ifadesini katılımcıların %71’i kabul etmiş, %12,9’u kabul etmemiş ve %16,1 oranında katılımcı da kararsız kalmıştır. Böyle bir eğitim ya da seminere katılmayanlarda ise “TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir” ifadesine “katılıyorum” cevabını verenler %27,3; “katılmıyorum” cevabını verenler %54,5 ve kararsız kalanlar %18,2 oranında tespit edilmiştir.

- Yönetişim kavramı hakkında bir eğitim veya seminere katılanlardan “TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır” ifadesini katılımcıların %48,4’ü kabul etmiş, %25,8’i ise kabul etmemiştir. Burada kararsız kalanların oranı ise %25,8 olmuştur. Yönetişim kavramı hakkında bir eğitim veya seminere katılmayanlardan “TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır” ifadesi %0 oranında katılımcı tarafından kabul görmüş, %50 oranında katılımcı tarafından ise kabul görmemiştir. Aynı zamanda %50 oranında katılımcı bu ifade için kararsız kalmıştır.

6.43. Ankete Katılanların Yönetişim Kavramı Hakkında Belediyeniz Bünyesinde Herhangi Bir Eğitim veya Seminer Verilip Verilmediğine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Yönetişim Kavramı Hakkında Belediyeniz Bünyesinde Eğitim veya Seminer Verilip Verilmediği				p
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
TBB’ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	5	17,9	3	21,4	0,048*
	Kararsızım	1	3,6	4	28,6	
	Katılıyorum	22	78,6	7	50,0	
TBB’ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	16	57,1	4	28,6	0,144
	Kararsızım	5	17,9	6	42,9	
	Katılıyorum	7	25,0	4	28,6	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum	Katılmıyorum	7	25,0	5	35,7	0,634
	Kararsızım	1	3,6	1	7,1	
	Katılıyorum	20	71,4	8	57,1	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	10	35,7	5	35,7	0,964
	Kararsızım	9	32,1	4	28,6	
	Katılıyorum	9	32,1	5	35,7	

TBB’de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	10	35,7	2	14,3	0,350
	Kararsızım	6	21,4	4	28,6	
	Katılıyorum	12	42,9	8	57,1	
TBB’nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	13	46,4	2	14,3	0,120
	Kararsızım	8	28,6	6	42,9	
	Katılıyorum	7	25,0	6	42,9	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB’ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	10	35,7	4	28,6	0,522
	Kararsızım	7	25,0	2	14,3	
	Katılıyorum	11	39,3	8	57,1	
TBB’nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	9	32,1	2	14,3	0,360
	Kararsızım	7	25,0	3	21,4	
	Katılıyorum	12	42,9	9	64,3	
Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB’de birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	9	32,1	4	28,6	0,904
	Kararsızım	5	17,9	2	14,3	
	Katılıyorum	14	50,0	8	57,1	
Belediyemiz, TBB’ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	5	17,9	2	14,3	0,538
	Kararsızım	4	14,3	4	28,6	
	Katılıyorum	19	67,9	8	57,1	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	6	21,4	3	21,4	0,866
	Kararsızım	16	57,1	7	50,0	
	Katılıyorum	6	21,4	4	28,6	
TBB’nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	10	35,7	3	21,4	0,631
	Kararsızım	12	42,9	7	50,0	
	Katılıyorum	6	21,4	4	28,6	
TBB’nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	9	32,1	5	35,7	0,26
	Kararsızım	8	28,6	1	7,1	
	Katılıyorum	11	39,3	8	57,1	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	6	21,4	4	28,6	0,668
	Kararsızım	4	14,3	3	21,4	
	Katılıyorum	18	64,3	7	50,0	
TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	10	35,7	3	23,1	0,114
	Kararsızım	6	21,4	7	53,8	
	Katılıyorum	12	42,9	3	23,1	
Türkiye’deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB’nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	12	42,9	5	35,7	0,647
	Kararsızım	8	28,6	6	42,9	
	Katılıyorum	8	28,6	3	21,4	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	8	28,6	7	50,0	0,392
	Kararsızım	9	32,1	3	21,4	
	Katılıyorum	11	39,3	4	28,6	

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	14	50,0	3	21,4	0,193
	Kararsızım	11	39,3	8	57,1	
	Katılıyorum	3	10,7	3	21,4	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	12	42,9	7	50,0	0,726
	Kararsızım	9	32,1	5	35,7	
	Katılıyorum	7	25,0	2	14,3	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	6	21,4	2	14,3	0,853
	Kararsızım	7	25,0	4	28,6	
	Katılıyorum	15	53,6	8	57,1	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	2	7,1	1	7,1	0,444
	Kararsızım	1	3,6	2	14,3	
	Katılıyorum	25	89,3	11	78,6	
TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	3	10,7	1	7,1	0,829
	Kararsızım	1	3,6	1	7,1	
	Katılıyorum	24	85,7	12	85,7	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan "yönetişim" kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	5	17,9	4	28,6	0,206
	Kararsızım	9	32,1	7	50,0	
	Katılıyorum	14	50,0	3	21,4	

*p<0,05

Katılımcıların yönetim kavramı hakkında kendi belediyeleri bünyesinde bir eğitim veya seminer verilip verilmediği konusu ile Likert ölçekli ifadelerle verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler neticesinde konu ile "*TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz*" ifadesi arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmüştür (p<0,05). Buna göre, yönetim kavramı hakkında kendi belediyeleri bünyesinde bir eğitim veya seminer verildiğini belirtenlerden "*TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz*" ifadesine katılanların oranı %78,6 ve katılmayanların oranı %17,9 olup bu konuda kararsız kalanların oranı %3,5'tir. Yönetişim kavramı hakkında kendi belediyeleri bünyesinde bir eğitim veya seminer verilmediğini belirtenlerden "*TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz*" ifadesine katılanların oranı %50 ve katılmayanların oranı %21,4 olup bu konuda kararsız kalanların oranı %28,6 olarak görülmüştür.

6.44. Ankete Katılanların Yönetişim Kavramı Hakkında TBB Bünyesinde Herhangi Bir Eğitim veya Seminer Verilip Verilmediğine Göre Likert Ölçekli Sorulara Verilen Cevapların Ki Kare Analizi ile Değerlendirilmesi

		Yönetişim Kavramı Hakkında TBB Bünyesinde Eğitim veya Seminer Verilip Verilmediği				p
		Evet		Hayır		
		n	%	n	%	
TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz	Katılmıyorum	2	15,4	6	20,7	0,747
	Kararsızım	1	7,7	4	13,8	
	Katılıyorum	10	76,9	19	65,5	
TBB'ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır	Katılmıyorum	5	38,5	15	51,7	0,729
	Kararsızım	4	30,8	7	24,1	
	Katılıyorum	4	30,8	7	24,1	
TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum	Katılmıyorum	3	23,1	9	31,0	0,757
	Kararsızım	1	7,7	1	3,4	
	Katılıyorum	9	69,2	19	65,5	
TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir	Katılmıyorum	2	15,4	13	44,8	0,029 *
	Kararsızım	3	23,1	10	34,5	
	Katılıyorum	8	61,5	6	20,7	
TBB'de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	3	23,1	9	31,0	0,129
	Kararsızım	1	7,7	9	31,0	
	Katılıyorum	9	69,2	11	37,9	
TBB'nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır	Katılmıyorum	3	23,1	12	41,4	0,319
	Kararsızım	4	30,8	10	34,5	
	Katılıyorum	6	46,2	7	24,1	
TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB'ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	2	15,4	12	41,4	0,235
	Kararsızım	4	30,8	5	17,2	
	Katılıyorum	7	53,8	12	41,4	
TBB'nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır	Katılmıyorum	3	23,1	8	27,6	0,937
	Kararsızım	3	23,1	7	24,1	
	Katılıyorum	7	53,8	14	48,3	
Türk kamu yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB'de birlikte yönetim kültürünü olumsuz etkilemektedir	Katılmıyorum	2	15,4	11	37,9	0,155
	Kararsızım	4	30,8	3	10,3	
	Katılıyorum	7	53,8	15	51,7	
Belediyemiz, TBB'ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir	Katılmıyorum	1	7,7	6	20,7	0,318
	Kararsızım	4	30,8	4	13,8	
	Katılıyorum	8	61,5	19	65,5	
TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	3	23,1	6	20,7	0,718
	Kararsızım	6	46,2	17	58,6	
	Katılıyorum	4	30,8	6	20,7	

TBB'nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir	Katılmıyorum	4	30,8	9	31,0	0,277
	Kararsızım	4	30,8	15	51,7	
	Katılıyorum	5	38,5	5	17,2	
TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir	Katılmıyorum	2	15,4	12	41,4	0,235
	Kararsızım	4	30,8	5	17,2	
	Katılıyorum	7	53,8	12	41,4	
TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir	Katılmıyorum	2	15,4	8	27,6	0,595
	Kararsızım	3	23,1	4	13,8	
	Katılıyorum	8	61,5	17	58,6	
TBB'ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır	Katılmıyorum	5	38,5	8	28,6	0,008 *
	Kararsızım	0	0,0	13	46,4	
	Katılıyorum	8	61,5	7	25,0	
Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin çalışmaları yeterli olmaktadır	Katılmıyorum	5	38,5	12	41,4	0,428
	Kararsızım	3	23,1	11	37,9	
	Katılıyorum	5	38,5	6	20,7	
TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir	Katılmıyorum	2	15,4	13	44,8	0,183
	Kararsızım	5	38,5	7	24,1	
	Katılıyorum	6	46,2	9	31,0	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir	Katılmıyorum	4	30,8	13	44,8	0,683
	Kararsızım	7	53,8	12	41,4	
	Katılıyorum	2	15,4	4	13,8	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır	Katılmıyorum	2	15,4	17	58,6	0,028 *
	Kararsızım	6	46,2	8	27,6	
	Katılıyorum	5	38,5	4	13,8	
TBB bünyesinde e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır	Katılmıyorum	3	23,1	5	17,2	0,890
	Kararsızım	3	23,1	8	27,6	
	Katılıyorum	7	53,8	16	55,2	
TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	1	7,7	2	6,9	0,485
	Kararsızım	0	0,0	3	10,3	
	Katılıyorum	12	92,3	24	82,8	
TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır	Katılmıyorum	2	15,4	2	6,9	0,454
	Kararsızım	0	0,0	2	6,9	
	Katılıyorum	11	84,6	25	86,2	
TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan "yönetişim" kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir	Katılmıyorum	2	15,4	7	24,1	0,035 *
	Kararsızım	2	15,4	14	48,3	
	Katılıyorum	9	69,2	8	27,6	

*p<0,05

Katılımcıların yönetim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusu ile Likert ölçekli ifadelerle verdikleri cevaplar Ki Kare analizi ile değerlendirilmiş ve bu değerlendirmeler neticesinde:

- “TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir”,
- “TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır”,
- “5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB’nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır” ve
- “TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan “yönetişim” kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir” ifadelerine katılım düzeyi ile yönetim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Buna göre:

- Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusuna olumlu yönde katılanlardan “TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %61,5 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %15,4’tür. Bu ifadede kararsız kalanlar ise %23,1 oranındadır. Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusuna olumsuz yönde katılanlardan “TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %20,7 ve “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı yine %44,8 iken böyle bir eğitim veya seminer verilmediğini belirtenlerin içinde TBB’nin, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahip olup olmadığı konusunda kararsız kalanların oranı %34,5 olarak ortaya çıkmıştır.
- Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusunu olumlu cevaplayanlardan “TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %61,5 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %38,5’tir. Bu ifadede kararsız kalan ise bulunmamaktadır. Yönetişim kavramı hakkında

TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusunu olumsuz cevaplayanlardan “TBB’ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %25 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %28,6’tır. Bu ifadede kararsız kalan katılımcıların oranı ise %46,4 olarak bulunmuştur.

- Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusunu olumlu cevaplayanlardan “5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB’nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %38,5 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %15,4’tür. Bu ifadede kararsız kalan katılımcıların oranı %46,2’dir. Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusunu olumsuz cevaplayanlardan “5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB’nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %13,8 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %58,6’tır. Bu ifadede kararsız kalan katılımcıların oranı ise %27,6 olarak tespit edilmiştir.

- Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusunu olumlu cevaplayanlardan “TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan “yönetişim” kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %69,2 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %15,4’tür. Bu ifadede kararsız kalan katılımcıların oranı ise yine %15,4’tür. Yönetişim kavramı hakkında TBB bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verilip verilmediği sorusunu olumsuz cevaplayanlardan “TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm paydaşların katılımıyla sağlanacak olan “yönetişim” kavramının uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir” ifadesine “katılıyorum” cevabı verenlerin oranı %27,6 olup “katılmıyorum” cevabı verenlerin oranı ise %24,1’dir. Bu ifadede kararsız kalan katılımcıların oranı ise %48,3 olarak tespit edilmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, yapılan yazın taraması ve alan araştırması neticesinde yönetim, yerel yönetim birliklerinde yönetim ve TBB’nde yönetim konularında elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar değerlendirilmiş ve bulgulara yönelik öneriler sunulmuştur. Çalışma sonucunda on üç (13) bulgu ve bu bulgulara karşılık on üç (13) de öneri geliştirilmiş, son olarak da bu bulgu ve önerileri topluca gösteren “bulgu ve öneriler” matrisine yer verilmiştir.

7.1. Bulgular ve Öneriler

Bu başlık altında çalışmadan elde edilen bulgular açıklanmış, hemen ardından da her bir bulguya karşılık geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Bulgu 1

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) gibi yerel yönetim birimlerinde, yönetim konusunda bilgi eksikliği ve yönetimin uygulanmasını zorlaştıran engeller bulunmaktadır.

Teorik çerçevesini anlamadan yapılan yönetim faaliyetleri, sadece belli kişilerin belli isteklerini yerine getirmek üzere uygulanan bir eylem olmaktan öteye geçmemekte; hem kurumsal anlamda hem de paydaşlar açısından tabana yayılmada etkisiz kalmaktadır. Yapılan alan araştırmasında her ne kadar yerel yöneticilerin çoğunluğu tarafından yönetim konusunda ve yönetimin ilkeleri hakkında bilgi sahibi olduğu belirtilse de, TBB’de yönetimin uygulanması konusunda önemli eksikliklerin olduğu, araştırmanın geneline bakıldığında anlaşılmaktadır.

Gerek ankete verilen diğer cevaplar, gerek TBB’nin resmi internet sitesi ve gerekse mevcut yasal düzenlemeler ele alındığında, yönetim konusunda önemli eksikliklerin olduğu görülmektedir. Her değişimde ve yenileşmede olduğu gibi, burada da işin başlangıcı, eğitim yetersizliğine dayanmaktadır. TBB’nin hem resmi internet sitesinde, hem burada paylaştığı rapor ve belgelerinde, hem de Belediye Akademisi’nde okutulan derslerde yönetim kavramının yeterince yer almadığı tespit edilmiştir. Her ne kadar uygulamada yönetime yönelik örnekler yer alsada, teorik bilgisi anlaşılmadan uygulanan bu yaklaşımın uzun vadeye ve tabana yayılması daha zordur.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın denencesine temel oluşturan “*yönetişim*

anlayışının TBB’de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için TBB’nin önündeki en önemli engel nedir?” şeklindeki beş (5) numaralı alt sorusuyla doğrudan ilişkili olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Şöyle ki, yönetim hakkında atılacak önemli eğitim adımları, TBB’nin yönetim yolundaki bazı önemli engellerin kolayca aşılmasını sağlayacaktır.

Öneri 1

2009 yılından itibaren TBB’nin eğitim merkezi olan ve 2020-2024 Stratejik Planı’nda da yer alan Belediye Akademisi’nde, günümüzün yükselen bir değeri olan ve gelecekte de çok yaygın olarak uygulanacak olan yönetim kavramının yoğun olarak ele alınması, yerel yönetimlerin geleceği yakalaması açısından çok önemlidir. Belediye Akademisi’nde yerel yönetime ağırlık verecek ders ve konuların işlenerek yönetim teorik ve uygulamalı olarak irdelenmeli; TBB’de ve üyeleri olan yerel yönetimlerde yönetimin yerleşmesi sağlanmalıdır.

Yönetimi aktifleştirme adına web sitesi içerisinde, yönetim sayfası oluşturulmalı; yönetimde rol alan diğer paydaşların TBB ve yerel yönetimlerle ilgili çalışma, öneri ve düşüncelerinin yer aldığı sayfalar eklenmelidir. Böylece yönetim ve e-yönetim adına atılacak önemli adımlar, TBB’nin işlevselliğini de artıracaktır.

Bulgu 2

TTB’de yönetimin ve yönetimin en önemli ilkelerinden birisi olan “şeffaflık” ve iletişim konusunda ciddi sıkıntılar vardır.

Yönetimin uygulandığı bir örgütte paydaşlardan bir tanesinin bile ilkelerin uygulanması konusunda şikâyeti varsa, o örgütte yönetimle ilgili sıkıntılar var demektir. TBB’de de üye belediyelerin önemli bir kısmının, birliğin gelir ve giderleri hakkında düzenli bilgilendirmeler yapılmadığını ifade etmesi, birliğin çözmesi gereken önemli bir soruna işaret etmektedir. Bu sorunu çözümlenmenin yolu şeffaflık ilkesini işler hale getirmektir.

Şeffaflık, alınan kararlardan ve yapılan işlemlerden tüm paydaşların haberdar olması anlamına gelmektedir. Şeffaflık ilkesi gereğince TBB tüzüğü’nün 12’nci maddesinin 5’inci fıkrasında, meclisin aldığı kararların özetlerinin yedi gün içinde birlik web sayfasından duyurulacağı yazmaktadır (TBB, 2021). Ancak birliğin güncel web sitesi üzerinde yapılan araştırmada, meclisin aldığı kararların açıklandığı ve sürekli olarak yazılı tutulduğu bir sayfanın veya bir linkin bulunmadığı görülmektedir. Birliğin

şeffaflık konusundaki bu eksikliği, yönetişimin en önemli ilkelerinden birisinin yeterli derecede önemsenmediğini göstermektedir.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın denencelerine temel oluşturan altı (6) numaralı “*TBB’de, sadece yazılı kurallarda kalmayacak aktif bir yönetim alanı oluşturmak için yapılması gerekenler nelerdir?*” alt sorusuyla doğrudan ilişkilidir ve bu soru bulgu tarafından güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Diğer bir deyişle güçlü bir yönetim sistemi kurmak, şeffaflık ve iletişimi güçlü kılmakla mümkündür.

Öneri 2

Araştırmanın altı (6) numaralı alt sorusunda “*TBB’de aktif bir yönetim alanı oluşturmak için ne yapılması gerektiği*” şeklindeki sorunun en temel cevaplarından birisi “yönetişim ilkelerini benimsemek ve uygulamak” olabilir. Yönetişimde geçerli her ilkenin anlamı ve kapsamı konusunda, üyeler ve çalışanlar bilgilendirilmelidir. Teorik boyut aktarıldıktan sonra uygulamada yönetişimin ilkelerinin yaşamasını sağlayacak adımlar atılmalıdır. Bu çerçevede birlik, meclis tarafından alınan kararların tüzükte belirtildiği şekilde resmi internet sitesinde yayımlanması uygulaması bir an önce hayata geçirilmeli; önemli bir ilke olan şeffaflığı bu sayede uygulamaya koyarak yönetim konusunda önemli bir adım atmalıdır.

Dijital çağın gerekleri doğrultusunda, tüm paydaşların, gerek birliğin gelir giderleri gerekse de birliğin çalışmaları ile ilgili tüm kararları aylık olarak takip edebilecekleri elektronik bir yapı oluşturulmalıdır. Birlik yetkilileri, hem bir arşiv oluşturma hem de birliğin çalışmaları konusunda bir araştırma yazını oluşturma adına, birlik meclisinde alınan eski ve yeni tüm kararların dijital ortama yüklenmesini sağlamalıdır. Böylece yönetişimde vazgeçilmez unsur olan diğer paydaşların da bu bilgilere kolay ulaşmaları sağlanmalıdır.

Bulgu 3

TTB’nin özerkliği ve hesap verebilirlik ilkesinin uygulanması konularında merkezi yönetimden kaynaklı ciddi engellemeler vardır.

Yönetişimin de ilkelerinden olan hesap verebilirlik açısından duruma bakıldığında, yerel yönetim birliklerinin hesap verme aşamasında merkezi idareye hesap vermesi gerekliliği, en az kabul gören görüşlerden birisidir. Yapılan alan araştırmasında da elde edilen bulguya göre, üye yerel yönetim birimlerinin çoğu yerel yönetim birliklerinin, iş ve işlemlerinden doğan sorumluluklarında hesap verme aşamasında

öncelikli olarak üye belediyelere ve yargı organlarına hesap vermesi gerektiğini savunmaktadırlar.

Demokratik ve özerk yapının geliştirilmesine yönelik talepler, yerel yönetimlerin ve yerel yönetim birliklerinin daha özerk bir yapıya sahip olması konusunda beklentilerin olduğunu göstermektedir. Bu beklentilerin ortaya çıkmasında etkili olan hükümlerin mevzuatta da yer aldığı görülmektedir. Mahalli idare birliklerinin müstakil kanununda, merkezi idare organları olan Cumhurbaşkanlığı ve İçişleri Bakanlığı'na birçok görev atfedildiği ve mahalli idare birliklerinin denetimlerinin, kanunun 22'nci maddesi uyarınca İçişleri Bakanlığı'na, valilere ve kaymakamlara bırakıldığı görülmektedir. Unutmamak gerekir ki, yönetişimi gerçekleştirmede önemli hedeflerden birisi de özerkliğin sağlanmasıdır.

Aldığı kararlarda ve uyguladığı işlemlerde merkezi idarenin gölgesini hisseden bir yerel yönetim biriminin yönetişimi uygulamada önemli bir adım olan özerklik kurumunu işletebildiği söylenemez. Özellikle demokrasiyi özümseme aşamasında olan Türkiye gibi ülkelerde, yönetimleri farklı siyasi partilerde olsun ya da olmasın, merkezi idare ile yerel yönetim kademeleri arasında sürekli bir sürtüşmenin veya merkezi idarenin her istediğini yerine getirmenin, özerkliği olumsuz etkileyeceği aşikârdır. Sonuç olarak denilebilir ki, yerel yönetim birlikleri, kurumlarının üzerinde merkezi idarenin gölgesini istememektedirler.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın alt sorularından olan beş (5) numaralı “*yönetişim anlayışının TBB’de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için TBB’nin önündeki en önemli engel nedir?*” alt sorusuyla doğrudan ilişkili olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Zira yönetişimin yerleşmesi adına, merkezi idare ile yerel yönetim birimleri arasındaki mesafenin büyümesi, yerel düzeyde yönetişime güç katacaktır.

Öneri 3

Yerel yönetimlerin özerkliğini olumsuz etkileyen bu tabloyu ortadan kaldırmak adına, merkezi idarenin yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri üzerindeki etkisi en aza indirilmelidir. Birlikler üzerindeki siyasi, idari ve mali vesayetin mümkün olan en az seviyeye çekilmesini sağlayacak yasal ve idari tedbirler alınarak bu konuda üye yerel yönetimlerin asıl yetkili olması sağlanmalıdır.

Yerel yönetim birlikleri, otokontrol sistemini yerleştirmek adına, üyelerinin belli periyotlarla değiştiği bir denetim mekanizması kurmalı ve bu denetim mekanizması

hem üye belediyelere hem de yargı organlarına karşı sorumlu olmalıdır. Özellikle yerel yönetim birliklerinin hesap vermesi konusunda İçişleri Bakanlığı, vali ve kaymakamların devreden çıkarılmasıyla özerklik ve tarafsızlık konusunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

Yerel yönetim birliklerinin denetimi konusunda yargı organları ve üye belediyeler asıl aktör olmalı; sağlanan şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri sayesinde toplumun da bu denetimde etkisinin olması sağlanmalıdır. Bu kapsamda, yerel yönetim birliklerinin tamamı arasında bir eşgüdüm ve koordinasyon sağlamaya yönelik bir üst kurum veya kurul oluşturularak tüm birliklerde “tek çatı altında olma” aidiyeti oluşturulabilir.

Ayrıca özerklik çalışmalarını güçlendirmek adına, merkezi idarenin hiyerarşik yapılanması içerisinde yer almayan, tüm yerel yönetimlerin ve yerel yönetim birliklerinin bağlı olduğu Yerel Yönetimler Başkanlığı'nın kurulması; yerel yönetimler ve yerel yönetimlerle ilgili mevzuatın revize edilerek merkezi idarenin gölgesinin hissedilmesini sağlayan hükümlerin mevzuattan çıkarılması, atılması gereken önemli adımlardandır. Bu şekilde, birlikler içerisinde katılımcılık ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde yönetim yaklaşımı da daha aktif işleyebilecektir.

Bulgu 4

TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının çözümü konusunda yasal yönden ve örgütlenme yönünden yetersiz bir yapıdadır.

TBB'nin yasal mevzuatı ve yapılan alan araştırmasında yerel yöneticilerden alınan cevaplar ele alındığında, TBB'nin yerel yönetimler üzerinde ne herhangi bir yaptırım gücü veya etkisinin, ne de merkezi idare karşısında bir söz hakkının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, TBB'nin, yerel yönetimlerin sorunlarını çözmeye yetersiz görülmesine ve yerel yönetimlerin birçok sorununun çözümü konusunda yalnız kalmasına neden olmaktadır.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın “*TBB, yasal düzenlemesi, örgütlenmesi ve çalışma şekli açısından yönetişimin uygulanması için elverişli bir yapıya sahip midir?*” şeklindeki dört (4) numaralı alt sorusuyla doğrudan bir ilişki içinde olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Bu kapsamda, yönetişimin tüm paydaşların katılımıyla başarıya ulaşabileceği düşünüldüğünde, TBB'nin en önemli iç paydaşı olan yerel yönetimlerin, güçlü, etkili ve bağımsız bir TBB ile yönetişimi uygulamaya daha yakın olması sağlanacaktır.

Öneri 4

Halkla, hizmet arz ve talepleri konusunda birebirde en fazla karşı karşıya gelen kamu tüzel kişilikleri yerel yönetimlerdir. Yerel yönetim birimleri olarak belediyeler, bir yanda devleti temsil ederken bir yanda da vatandaşın gözü, kulağı ve sesi durumdadır.

Vatandaşla yerel yönetimler veya iki ayrı yerel yönetim birimleri arasında oluşabilecek bir ihtilaf veya anlaşmazlık durumlarında devreye girebilecek bir birimin kurulması, pek tabii ki vatandaşların ve yerel yönetimlerin kayıplarını en aza indirebilecektir. TBB bünyesinde bir ombudsmanlık (kamu denetçiliği) birimi kurulması, sorunların hızlı ve kolay çözülmesinde etkili olabilecektir. Yerel yönetimlerin sayıca çok fazla olması ve iş yoğunluklarının da hem çok çeşitli hem de aşırı olması dolayısıyla, TBMM'ye bağlı Kamu Denetçiliği Kurumu'ndan ziyade, belediyeleri temsil birimi olan TBB bünyesinde böyle bir kurumun oluşturulması, yerel yönetimleri, sorunların hızlı ve kolay çözümü hedefine daha çok yaklaştıracaktır.

Merkeze bağlı bir kamu denetçisi yerine TBB bünyesinde böyle bir kurum kurulması, yerel yönetimlerde oluşturulmaya çalışılan özerklik, tarafsızlık ve yerindenlik ilkelerine daha uygun olacaktır. Ayrıca yerel yönetim kamu denetçiliğinin alacağı kararların, konusuna ve yerine göre idari yaptırım içermesi veya tavsiye niteliği taşıması, özerklik açısından bakıldığında, böyle bir kurumun merkez teşkilat bünyesinde değil de TBB bünyesinde kurulması felsefesini daha tutarlı kılacaktır.

Bulgu 5

TBB üyeleri arasında, temelinde siyasi düşünce farklılıkları bulunan, açık ve keskin bir ayrışma bulunmaktadır.

Yapılan alan araştırmasında yerel yönetimlerin siyasi kimliklerinin ön plana çıkarılması istenmemiştir. Anketi cevaplama konusunda zaten zaman sıkıntısı ve önyargısı bulunan yerel yöneticilerin, ankette yer alacak siyasi içerikli bir soruyla daha olumsuz etkilenebilecekleri düşünülmüş ve böyle bir soru ankete konulmamıştır. Aynı zamanda yapılan çalışmanın hiçbir siyasi görüş ve düşünceyi içermeyen, bütün yerel yönetimlere ve TBB'nin sorunlarına daha genel yaklaşan bir araştırma olması hedeflenmiştir.

Gerek ankete verilen cevapların eğilimine bakıldığında, gerek bazı parti yetkililerinin açıklamaları dinlendiğinde, gerekse de TBB'nin bazı basın açıklamaları dikkate alındığında, TBB içerisinde yerel yönetimlerin mensup olduğu siyasi partilere

göre bir ayrışma bulunduğu görülmektedir (youtube, 2022), (Türkiye Belediyeler Birliği, 2022). Buna bağlı olarak TBB, gerek idari vesayet uygulamasının etkisi ile gerekse de yerel yönetimlerin siyasi kimliğinin ön plana çıkması sebebiyle, kararlarında ve uygulamalarında siyasi etki ve kaygıların baskısı altında kalmaktadır.

Bu bulgu, araştırmanın dört (4) numaralı “*TBB, yasal düzenlemesi, örgütlenmesi ve çalışma şekli açısından yönetişimin uygulanması için elverişli bir yapıya sahip midir?*” alt sorusuyla doğrudan bir ilişki içinde olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Bu kapsamda, yönetişimin başarıyla uygulanmasında paydaşlar arasındaki birlik ve beraberliğin çok önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Öneri 5

Maalesef Türkiye gibi demokrasinin henüz tam yerleşemediği ülkelerde yerel yönetimlerle merkezi idare, özellikle siyasi düşünce farklılıkları nedeniyle karşı karşıya gelebilmektedir. Bu sorunu çözebilenin en temel ve keskin yolu, yerel yönetimlerden siyasi etkiyi kaldırmaktır. Bunun için de özellikle belediye başkanları olmak üzere yerel yöneticilerin, siyasi partiler tarafından aday gösterilmesi uygulamasının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Yerel alanların, siyasi kimliği olmayan, kentleşme, çevre, ulaşım, eğitim, belediyecilik gibi konularda uzman olan, teknokrat kişiler tarafından yönetilmesi, hem o alanların yerel sorunlarının daha bilimsel ve daha tarafsız çözümlenmesine, hem de merkezi idare ile yerel idare arasındaki düşünce farklılıklarından dolayı yerel birimlerin zarar görmesinin engellenmesine neden olacaktır. Böylece yerel yönetimlerde ve dolayısıyla yerel yönetim birliklerinde yönetişimin uygulanması açısından daha uygun bir ortam sağlanacaktır.

TBB'nin ve yerel yönetimlerin, hangi siyasi parti veya fikir mensubu olduğuna bakılmaksızın, merkezi idareye eşit uzaklıkta olduklarını bilmeleri, karar alma ve hareket kabiliyetlerini geliştirecektir. Bunun için de, TBB'nin idari vesayet etkisinden, yerel yönetimlerin de siyasi kimliklerinin etkisinden kurtulabilmesi için merkezi idarenin gerekli adımları atması gerekmektedir.

Bulgu 6

TBB, e-yönetişim konusuna gerekli önemi vermemekte ve e-yönetişimin TBB'deki geleceği hakkında planlama zafiyeti yaşamaktadır.

Yönetişimin çağa uygun olarak başkalaşım geçirmiş hali diyebileceğimiz e-yönetişim TBB'nin de önemle üzerinde durması gereken dijital bir sistemdir.

Yönetişimin bile tam olarak ele alınmadığı ve e-yönetişimin de sadece e-belediyeçilik ayağına yer verilen TBB'nin resmi internet sitesinde, e-yönetişimin ne olduğu ve TBB bünyesinde nasıl bir e-yönetişim modelinin geliştirileceği hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Kurumun 2020-2024 Stratejik Planı içerisinde de sadece bir kez bahsedilen yönetime ve hiç bahsedilmeyen e-yönetişime, aktif olarak kullanılmalarına rağmen, resmi internet sitesinde ve sosyal medya hesaplarında da yeterli yoğunlukta yer verildiği söylenemez.

Birçok kurum için tam olarak ortadan kalkmasa da ihtiyaçlara yetişmede zorlanacak olan klasik yönetim anlayışının yerine geçecek olan yönetim ve e-yönetişim kavramları için TBB tarafından, çok geç olmadan, gerekli adımların atılması gerekliliği tespit edilmiştir.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın altı (6) numaralı "*TBB'de, sadece yazılı kurallarda kalmayacak aktif bir yönetim alanı oluşturmak için yapılması gerekenler nelerdir?*" şeklindeki alt sorusuyla doğrudan bir ilişki içinde olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Zira TBB'nin yönetim ve e-yönetişim kavramlarına gerekli önemi vermesi, aktif bir yönetim alanının oluşturulması yolunda önemli bir sorunun giderilmesini sağlayacaktır.

Öneri 6

Yönetim formasyonunun ve teknoloji-bilişim uygulamalarının günden güne geliştiği çağımızda, TBB de çağın gerisinde kalmamak üzere yönetim ve e-yönetişim anlayışlarının teorik altyapısına daha çok önem vermelidir.

TBB, e-yönetişime geçiş konusunda üye belediyelere yönlendirme ve yardımlarda bulunmalı; üyelerin e-yönetişim hakkında donanımlı olmaları konusunda toplantılar, konferanslar ve eğitim programları gibi araçlarla üyelerine destek olmalı; gerekirse akademik ve bilimsel bakış açısıyla e-yönetişimin teorik ve pratik ayakları geliştirilmelidir.

Yönetişimle ilgili oluşturulması gereken birim, birliğin e-yönetişime hazırlanması için de görevlendirilmeli; bu sistemin birliğe, birliğin bu sisteme tam uyumu konusunda tüm çalışmalar bu birim tarafından yerine getirilmelidir.

Bulgu 7

TBB'ye üye yerel yönetimlerin ve dolayısıyla TBB'nin, yönetişimin yerleşmesi konusunda karşı karşıya kaldıkları en önemli sorunlardan birisi nitelikli personel yetersizliğidir.

Yapılan alan araştırmasında nitelikli personel eksikliği, yerel yönetimlerin hak ve çıkarlarının merkezi idare karşısında korunamaması, yerel yönetimlerin özerkliği sorunu ve bilgi, personel ve araç gereç eksikliği gibi sorunlar TBB'nin en önemli sorunları arasında tespit edilmiştir. Özellikle nitelikli personel eksikliği, yerel yönetim birimlerinin siyasi partiler için birer oy kaynağı olarak görülmesinden ve yerel düzeyde başlayıp merkezi idareye kadar uzanan siyasi kaygı ve baskılar neticesinde yerel yönetimlerin çok sık personel değişimi yaşamasından kaynaklanmaktadır. Doğal olarak bu durum kalifiye olmayan personelin yerel yönetimlerdeki yığılmalarının sebebi olmaktadır.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın beş (5) numaralı alt sorusu olan *“yönetişim anlayışının TBB’de başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için TBB’nin önündeki en önemli engel nedir?”* sorusuyla doğrudan bir ilişki içinde olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Zira alan araştırmasında benzer sorulara verilen cevaplar, bu bulguyu destekleyici tespitlerin yapılmasını sağlamıştır.

Öneri 7

Yerel yönetimlerdeki birçok sorunun kaynağı durumundaki siyasetin ve siyasetçinin etkisi, belki de en çok personel sıkıntısı ile kendini hissettirmektedir. Bu kapsamda başta merkezi idareye olmak üzere yerel yönetimlere ve yerel yönetim birliklerine önemli görevler düşmektedir. Her şeyden önce, yerel yönetimler siyasi kimliklerinden sıyrılmalı ve/veya yerel yöneticilerin, yerel sorunları bilen ve bu konularda eğitim almış kentleşmeci, çevrebilimci, mimar veya yerel yönetim uzmanı kişilerden olması sağlanmalıdır. Böylece en küçüğünden en büyüğüne kadar yerel yönetim birimleri bir oy kaynağı olarak görülme hastalığından önemli ölçüde kurtulmuş olacaktır.

Bunun yanında, TBB bünyesinde bulunan Belediye Akademisi altında yerel yönetimlerin tüm iş ve işlemleriyle ilgili dersler sıklıkla ve düzenli bir şekilde verilmeli; aday memurlukta olduğu gibi, bu eğitimlerden başarılı olamayan personelin yerel yönetimlerde çalışması engellenmelidir. Yerel yönetimlerin tüm kademesine çalışan personelin yılda en az iki defa mevzuat ve iş-işlem konularında eğitime tabi tutularak

bilgi tazeliğinin sürekli olması sağlanmalıdır. Unutmamak gerekir ki, nitelikli personel, başarılı yerel yönetimi; başarılı yerel yönetim, başarılı yerel yönetim birliğini doğurur.

Bulgu 8

TBB'nin, yönetişimin uygulanmasında vazgeçilmez öge olan paydaşlarını belirlemede ve sınıflandırmada eksikleri bulunmaktadır.

Yönetişimi diğer yaklaşımlardan ayıran en önemli ve yönetişimin aktif olarak işlemlerini sağlayan özelliklerinden birisi, paydaşlarla sürekli bir işbirliği içerisinde olmaktır. Paydaşların kapsamlı ve anlamlı bir şekilde belirlenerek çalışmalarda paydaşlarla etkileşim ve paylaşımlar içerisinde olmak, TBB'de yönetişim kültürüne önemli katkılar sağlayacaktır. Ancak TBB'nin 2020-2024 dönemini kapsayan mevcut stratejik planı incelendiğinde, kurumun yönetişim yapısının önemli öğeleri olan paydaşların sınıflandırılması ve analiz edilmesi aşamalarının yeterli düzeyde kapsamlı olmadığı ve yanlış değerlendirildiği tespit edilmiştir.

TBB'nin, merkezi idareyi, üniversiteleri ve ilgili meslek kuruluşlarını dış paydaş olarak belirlemediği, bu kurumlarla ilişkilerinin yeterli düzeyde olmadığı ve bu ilişkiler hakkında birlik üyelerinin bilgisinin bulunmadığı görülmüştür.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın "*TBB'de, sadece yazılı kurallarda kalmayacak aktif bir yönetişim alanı oluşturmak için yapılması gerekenler nelerdir?*" şeklindeki altı (6) numaralı alt sorusuyla doğrudan ilişkili olup, söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Şöyle ki paydaş analizinin doğru ve kapsamlı bir şekilde yapılması, aktif bir yönetişim alanı oluşturmada TBB'nin elini güçlendirecektir.

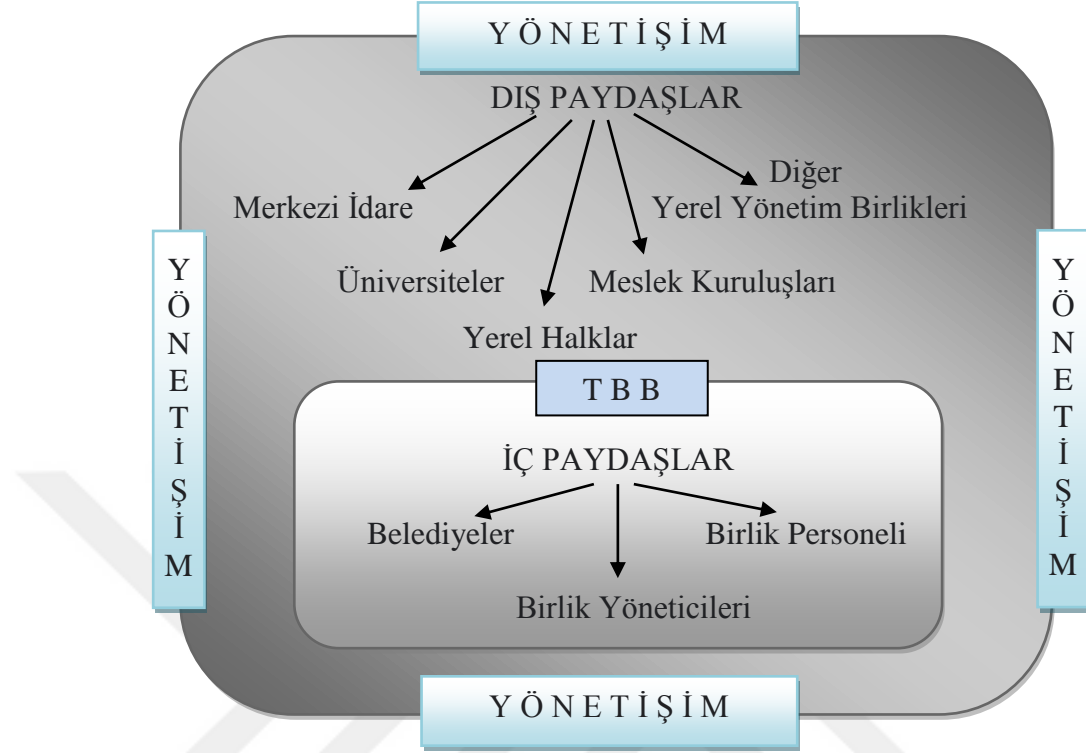
Öneri 8

Yönetişimin başarı ile uygulanabilmesinde en önemli etkenlerden birisi, paydaş analizinin doğru yapılmasıdır. Yönetişimi benimsemiş bir TBB, yönetişim sistemi içerisinde etkilediği ve etkilendiği diğer kişi veya örgütleri doğru tespit ederek sınırlarını da doğru çizmelidir. Bu konuda gerekli yazın taraması yapılmalı, gerekirse akademik ve bilimsel destek alınmalı ve birliğin yönetişim sürecindeki paydaşları aşağıda belirtildiği şekilde yeniden değerlendirilmelidir.

TBB, temsil ettiği yerel yönetimlere paralel olarak dış paydaşları konusunda daha kapsamlı bir yaklaşım geliştirmeli; merkezi idare, üniversiteler ve meslek kuruluşlarının birer dış paydaş olduğunu kabul etmelidir. Bununla beraber yönetişimin uygulanması adına, yasal düzenlemeler ve aldığı kararlarla merkezi idare de bir dış

paydaş olarak görülmelidir.

Şekil 7. 1. TBB Paydaş Analizi Şeması (Önerilen)

Kaynak: Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur

Bulgu 9

TBB içerisinde, iç ilişkiler ve işleyiş açısından bakıldığında, birlik olma, demokratikleşme ve katılım sorunlarının bulunduğu görülmektedir.

Aynı görevi gören kurumların dayanışma ve işbirliği içerisinde olması gerekirken, TBB içerisinde, belki siyasi görüş ayrılıklarından belki de farklı görüşlerin önemsenmemesinden, bir birliklilik sorunu olduğu tespit edilmiştir. Maalesef ülkemizdeki siyasi söylemlerin rahatsız edici sesi, yerel yönetimleri ve birliklerini de etkileyebilmektedir.

Alan araştırmasında katılımcıların yarısından fazlası, üye belediyelerin yetkililerine birliğin çalışmalarında yeteri kadar söz hakkı verilmediğini, birlik plan ve programlarının oluşturulmasında üyelerin görüş ve tavsiyelerinin gerektiği gibi dikkate alınmadığını belirtmişlerdir.

Üye belediyelere, birliğin çalışmalarında yeteri kadar söz hakkı verilmemesi, birlik plan ve programlarının oluşturulmasında üyelerin görüş ve tavsiyelerinin gerektiği gibi dikkate alınmaması, yönetişimin ilkelerinden olan katılımcılık ilkesinin işleyişindeki önemli eksikliklerdir.

Araştırmanın bu bulgusu, araştırmanın “*TBB'nin yönetişimi benimseyip uygulaması, TBB'ye nasıl bir katkı sağlayabilir?*” şeklindeki üç (3) numaralı alt sorusuyla doğrudan bir ilişki içerisindedir ve söz konusu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Öneri 9

TBB’de, birliğin en büyük karar alma organı olan meclis toplantılarına fiziksel olarak veya interaktif ortamda katılımın en üst seviyede olması ve toplantılarda her üyenin görüşlerini rahatça belirtmesi için gerekli ortam sağlanmalıdır. Aynı zamanda plan ve programlar oluşturulurken, örgütlenme içerisindeki ilgili birimler aracılığıyla üyelerin görüş ve fikirleri toplanarak bunların değerlendirilmesinin yolu açılmalıdır. Birlik üyelerine iç ve dış paydaşlarla yürütülen faaliyetler ve etkileşim düzeyleri hakkında süreklilik oluşturacak şekilde bilgiler verilmelidir. Üyelerin bu konulardaki tavsiye ve görüşlerinin alınabileceği kanallar işletilerek TBB içerisinde birliktelik sağlanmış olacaktır.

Yönetişim, çok yönlü bir etkileşimi ve paylaşımı gerektirmekte olup bu yolda başarıya ulaşabilmek için önemli olan, demokratik ve katılımcı bir ortamı sağlamaktır. Bu şekilde yönetişimin başarıyla uygulanması, araştırmanın üç (3) numaralı “*TBB'nin yönetişimi benimseyip uygulaması, TBB'ye nasıl bir katkı sağlayabilir?*” alt sorusu kapsamında, TBB’ye, amacına uygun bir birlik olma misyonunu yükleyecektir.

Bulgu 10

TBB, üye belediyeler arasında olması gereken paylaşımlar ve bilgi aktarımları konusunda koordinasyonu sağlamada üzerine düşen sorumluluğu yerine getirememektedir.

TBB’nin, üye belediyeler arasındaki olumlu etkileşimleri sağlamada ve genişletmede yetersiz kaldığı; her bir üyenin sorunlarını duyurabilmek ve çözebilmek aşamasında gerekli etkiyi sağlayamadığı; üye belediyelerin gerçekleştirdiği başarılı yerel uygulamaları diğer üyelere aktarmada ve anlatmada istenilen seviyenin uzağında olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgu, araştırmanın “*yerel yönetim birliklerinin, yönetişimin uygulanması konusundaki avantajları nelerdir?*” iki (2) numaralı alt sorusuyla dolaylı olarak ilişkili bulunmaktadır. Şöyle ki, yerel yönetim birlikleri, yönetişimin uygulanmasında önemli birer birim olan yerel yönetimlerin bir üst birliği konumundadır ve bu nedenle kendileri

de yönetişimin uygulanmasında avantajlı konumdadırlar. Fakat birliklerin yerel yönetimler arasında eşgüdümü sağlayamaması, elindeki avantajını da yitirmesine yol açmaktadır.

Öneri 10

Yönetişimde asıl olan, paydaşlar arasındaki dayanışma sayesinde birlikte yönetimi sağlayabilmektir. Birlikte yönetim için her türlü fikir alışverişi yapılmalı; örgüte ve paydaşlara fayda sağlayacak her fikir ve uygulama ortamlarda paylaşılmalıdır. Bunun için örgüt gerekli altyapıyı sağlamalı ve paydaşlar arasındaki paylaşımın artırılması için gerekli önlemleri almalıdır.

TBB, bir çatı birlik olarak, üyesi bulunan yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Yerel yönetimler arasındaki, özellikle siyasal fikir ayrılıklarından kaynaklanan çatışmacı yaklaşımları engelleyecek yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Bir üst birlik olarak TBB, üye yerel yönetimlerin sorunlarının çözümü konusunda daha çok güven duyulabilen bir birlik olmak adına daha çok sorumluluk almalı; üye yerel yönetimler tarafından geliştirilen ve uygulanan başarılı yerel çalışmaları, diğer yerel yönetimlerle paylaşmalı ve benzer çalışmaların yapılması konusunda yönlendirici ve destekleyici olmalıdır. Bu uygulamaları yaygınlaştırmak ve geliştirmek adına resmi internet sitesi üzerinden, yerel yönetimlerin sorunlarının ve başarılı uygulamalarının yer aldığı ayrı bir menü hazırlanarak herkesin bu sorunları ve uygulamaları takip etmesi sağlanabilir. Böylece üst birlik olma görevi konusunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

Bulgu 11

Yerel yönetim birliklerinin yasal düzenlemesi, çağın demokrasi ve gelişmişlik beklentilerini karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Demokrasinin henüz olgunlaşma aşamasına geçmediği Türkiye’de, her ne kadar 21’inci yüzyıl içerisinde yapılmış olsa da, bazı kanunlar beklenti ve isteklerin gerisinde kalabilmektedir. Bu kanunlardan birisi de 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanun’dur. Söz konusu kanunun, gelişmiş bir yönetim anlayışı çerçevesinde, TBB’nin ve birlik üyelerinin ihtiyaç ve beklentilerine cevap veremediği tespit edilmiştir. Yerel yönetim birliklerinin önemli oranda merkeze bağıllığını vurgulayan bu kanunun, demokrasi ve özerklik konularında güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bulgu, araştırmanın dört (4) numaralı alt sorusu olan “*TBB, yasal düzenlemesi, örgütlenmesi ve çalışma şekli açısından yönetişimin uygulanması için elverişli bir yapıya sahip midir?*” sorusuyla doğrudan ilişkili olup bu soruyu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Şöyle ki, yönetişimi uygulayacak birime bu konudaki en büyük destek o birimlerin yasal düzenlemesini içeren metinlerden gelmektedir.

Öneri 11

5355 sayılı kanun, yönetişimin uygulanmasını ve geliştirilmesini sağlayacak bir anlayış içerisinde güncellenmelidir. Kanun güncellenirken, TBB'nin yönetim alanındaki tüm paydaşların bu sürece katılımı sağlanmalı; özerklik, tarafsızlık, şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılım gibi temel ilkelerin uygulanmasını sağlayacak hükümlere yer verilmelidir.

Yerel yönetimlerin yasal düzenlemelerden ve TBB'den beklentilerini karşılayacak bir sistemin temelleri, yönetişimin güçlendirilmesini içeren bir mahalli idare birlikleri kanununun hayata geçirilmesiyle sağlanmalıdır.

Bulgu 12

TBB'nin, yerel yönetimler ve yerel yönetim birlikleri alanında daha başarılı olabilmesi için yönetişimin uygulanması konusunda daha özverili ve planlı çalışması gerekmektedir.

Başarıyla uygulanacak yönetişim, TBB'nin daha başarılı bir birlik olmasının ana aktörü konumunda olacaktır. Karar alma mekanizmasının ve yönetiminin sürekli değişen katılımcı bir yapıda olması ve üyelerinin, kendi iç örgütlenmelerinde yönetişimin uygulanması konusunda tecrübeli olmaları (ki TBB bu tecrübelerden de faydalanma imkânı mevcuttur), yönetişimin ilkelerini hayata geçiren bir TBB'nin daha başarılı olmasını sağlayacaktır. Başarılı bir yönetişim uygulaması için atılacak adımlar TBB'nin özerklik, eşitlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik açısından olması gereken konuma gelmesinde etkili olacaktır.

Araştırmanın “*yönetişim, yerel yönetim birliklerinin başarıya ulaşmasında ne kadar etkilidir?*” şeklindeki bir (1) numaralı alt sorusu ile doğrudan ilişkili olan bu bulgu kapsamında TBB'nin yapısal özellikleri ve o yapının üyeleri göz önüne alındığında, yönetişimin birlikteki geleceği açısından oldukça olumlu bir tablo görülmektedir. Bu olumlu tablo, yönetişimin uygulandığı bir TBB'nin, gelişime ve başarıya daha açık bir kurum olmasını da sağlayacaktır.

Öneri 12

TBB, yönetişimi uygulayarak daha başarılı bir birlik olma adına, ilk olarak yönetişimin ilkelerini benimseyip gereklerini saptamalı ve kendine ona göre bir yol çizmelidir.

Günümüzdeki çalışma şekli ve yasal – yapısal özellikleri dikkate alındığında, yönetim çerçevesinde yapılacak değişikliklerle, başta üyelerinin olmak üzere yerel halkların ve TBB'nin ihtiyaçlarının giderilmesindeki tatmin oranının artması sağlanmalıdır.

Mevcut stratejik planında belirtilen paydaşlar kavramını, merkezi idareyi, üniversiteleri ve mesleki kuruluşları içine alacak şekilde genişletmeli; aynı planda belirtilen işbirliği, dayanışma ve tarafsızlık hedeflerine ulaşmak için gerekli yapıyı oluşturmaktadır.

Bulgu 13

TBB özelinde ele aldığımız yerel yönetim birliklerinde yönetişimin uygulanması mümkün olmakla birlikte bu konuda önemli düzenleme ve değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Üyeleri yerel yönetimler olan ve bu nedenle yönetişimi uygulamaya elverişli bir alan olan TBB özelinde baktığımızda, TBB'nin yönetişime çok da yabancı olmadığı tespit edilmiştir. Yönetişimin uygulanması konusunda önemli eksiklikleri bulunan TBB, yapılacak yasal düzenlemeler sayesinde bu eksikliklerin giderilmesi mümkün olan bir örgütlenmeye sahiptir.

Demokrasi kavramının en çok uygulama alanı bulduğu belediyelerin birliğinin bile yönetim konusunda önemli eksikleri varken diğer yerel yönetim birliklerinin bu konuda eksiksiz olduğunu düşünmek de pek mümkün bulunmamaktadır. Yapılan alan araştırmasında temel soruyla ilgili olarak öncelikle otuz dört (34), otuz beş (35) ve otuz altıncı (36) sorularına ve sonra diğer sorulara verilen cevaplar değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme neticesinde yerel yönetim birliklerinin yönetim kavramına yabancı olmadıkları fakat yönetişimin uygulanması konusunda önemli eksikliklerinin bulunduğu ve bunları gidermeye yönelik bazı önemli adımların atılması gerektiği tespit edilmiştir.

Bu bulgu “*yerel yönetim birliklerinde yönetişimin uygulanması mümkün müdür?*” şeklindeki temel soru ile doğrudan ve güçlü bir ilişki içerisindedir. Araştırma neticesinde görülmektedir ki, yerel yönetim birlikleri, yönetişimin uygulanmasına ihtiyaç duymakta fakat buna uygun bir yapıya sahip bulunmamaktadır.

Öneri 13

Yönetişim, kendiliğinden gelişen, zamana ve duruma göre şekil değiştiren bir sistem değildir. Örgütlerin kendilerini yönetişime uyarlaması, bir eğitim, bilgi ve zaman birikimi gerektirmektedir. Yerel yönetim birlikleri de, öncelikle yönetişimi uygulama noktasında ciddi bir ilk adımı atmalıdır.

Yerel yönetim birlikleri, kamu örgütlenmesi içerisinde yönetişimin uygulanmasına en uygun yönetim birimleri olan yerel yönetimlere ev sahipliği yapmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetim birliklerinde yönetişimi güçlendirmek için, yerel yönetimlerde yönetişimin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu yönde yerel yönetişimi güçlendirmek üzere, “Yerel Yönetişim Stratejik Planı” oluşturulmalıdır. Bu plan ile yerel yönetimlerde yönetişimin yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesine yönelik adımlar atılmalıdır. Yerel yönetimde başarı, yerel yönetim birliklerinde yönetişimi de başarıya ulaştıracaktır. Bununla birlikte, yönetişimin uygulanması için uygun bir yapıya sahip olan yerel yönetim birliklerinde, bu yapının hayata geçirilmesi için en başta, yasal düzenlemelerin yapılması, yönetişime geçiş sürecini yönetip yönlendirecek bir birimin oluşturulması ve yönetişime geçiş sürecini kapsayan bir planlamanın hayata geçirilmesi de gerekmektedir.

TBB özelinde ele alındığında, TBB'nin yazılı olarak neredeyse hiç bahsetmediği fakat üyeleri sayesinde yabancılaşmaktan çekmeyeceği yönetişim kavramının yerleşmesi adına, bir an önce gerekli yasal ve örgütsel adımlar atılmalı; bu konuda bilgili ve deneyimli makamlardan yönetişim hakkında eğitimler alınmalıdır. Örneğin bu konuda, TBB'nin resmi internet adresi olan <https://www.tbb.gov.tr> adresinde yer alan Çalışma Komisyonlarının içerisinde, yönetişim kavramının çerçevesini, yönetişimle ilgili eğitimleri ve yönetişime geçiş sürecinin olumlu ve olumsuz yönlerini yönetecek ve yönlendirecek bir yönetişim komisyonunun kurulması ve yönetişime geçiş sürecinin takibinin bu komisyon aracılığıyla yapılması mümkündür.

Genel olarak bakıldığında yerel yönetim birlikleri, gerekli yasal düzenlemeler ve yapısal iyileştirmeler neticesinde yönetişimi uygulayabilecek duruma gelebileceklerdir. Bununla ilgili olarak başlıca yapılması gerekenler:

- Yerel yönetim birliklerinin yasal mevzuatlarında yapılacak düzenlemelerle, birlikler üzerindeki idari vesayeti kaldırarak birliklere ait tüm vesayet yetkisini paydaşlara dağıtmak,
- Örgüt içerisinde yönetişimin gelişimini takip edip örgütün yönetişime uyumunu sağlayacak olan bir birim oluşturmak,

- Yönetişimin yerleşmesi ve kabullenilmesi için yapılması gereken çalışmaların süreç içerisindeki ilerlemesini gösteren bir yönetim takvimi çıkarmak,
- Yönetişimin ve e-yönetişimin teorik ve uygulama kısımlarının tanıtıldığı eğitim programları düzenlemek,
- E-yönetişimin gerekli kıldığı teknik ve örgütsel altyapıyı hazırlamaktır.

Tablo 7. 2. Bulgular ve Öneriler Matrisi

		ÖNERİLER												
		Ö-1	Ö-2	Ö-3	Ö-4	Ö-5	Ö-6	Ö-7	Ö-8	Ö-9	Ö-10	Ö-11	Ö-12	Ö-13
BULGULAR	B-1	■												
	B-2		■											
	B-3			■										
	B-4				■									
	B-5					■								
	B-6						■							
	B-7							■						
	B-8								■					
	B-9									■				
	B-10										■			
	B-11											■		
	B-12												■	
	B-13													■

7.2. Genel Sonuç

Modern dünyada devletlerin demokrasi ölçütlerinin önemli bir ögesi yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler, belli bir bölgede belli bir hizmeti yerine getirmek amacıyla değil, bir alanın veya bir bölgenin yönetimi ve o alanda yaşayanların ortak ihtiyaçlarının giderilmesi anlayışıyla ortaya çıkmış birimlerdir. İnsan ihtiyaçlarının sınırsız olması temelinde, yerel birimlerin sınırları içerisinde yaşayan insanların da

ihtiyaçları ve istekleri sınırsız olmaktadır. Bu ihtiyaçları karşılama noktasında, birçok yerel yönetim gerekli güce ve etkiye sahip olabilmektedir. Ancak bazı ihtiyaç ve projeler, yerel yönetimlerin tek başlarına üstesinden gelemeyecekleri yapı ve özellikte olabilmektedirler. Bu gibi ihtiyaç ve projeler karşısında yerel yönetim birimleri, yapısal yetersizlikler taşımaları, yeterli ve etkili personele sahip olamamaları, gelirlerinin yetersiz olması ve kamu hizmetlerinin karmaşıklığının üstesinden gelememeleri gibi nedenlerle, genellikle birlik kurma/birleşme şeklinde bir araya gelmektedirler.

Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetim birimlerinin kendi aralarında veya diğer yerel yönetim birimleriyle bir araya gelerek kurdukları, bazı görev ve projeleri birlikte gerçekleştirdikleri ortak hizmet birimleridir. Kimi otoriteler tarafından, yerel yönetimlerden ayrı bir yerel yönetim birimi olarak kabul edilen yerel yönetim birlikleri ilk olarak 19'uncu yüzyılın sonlarına doğru Avrupa'da görülmüştür. İlk başlarda yerel yönetimlerin çıkarlarını korumak, gelişimlerini sağlamak ve kültürel dayanışmayı gerçekleştirmek gibi amaçlarla kurulan yerel yönetim birlikleri zamanla önemli ve büyük projelere ev sahipliği de yapmışlardır. İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkisi, Avrupa'da yerel yönetim birlikleri kavramının yaygınlaşmasına ve güçlenmesine sebep olmuştur.

Ülkemizde ise yerel yönetim birlikleri, uzunca bir süre kimlik ve sahiplenme sorunuyla yaşamak zorunda kalmışlardır. İlk yasal dayanağını 1961 anayasası ile bulan yerel yönetim birlikleri, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 11 Haziran 2005 tarih ve 25842 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla kendi kimliklerine sahip olmuşlardır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra atılan liberal adımların neden olduğu iktisadi ve finansal çıkmaz, yönetişim kavramıyla aşılmaya çalışılmıştır. 1990'lı yıllarda anlam ve önem kazanan bir kavram olan yönetişim, özel sektördeki mali sorunların bertaraf edilmesi amacıyla geliştirilmiş fakat zamanla kamusal yapılanmanın, özellikle de yerel yönetimlerin, hedeflediği ve uyguladığı bir sistem hâlini almıştır. Diğer bir deyişle, işletme mantığı içerisinde doğup büyüyen yönetişim kavramı, kamu örgütlerine de uyarlanmış ve kamudaki değişimin önemli bir etkeni olmuştur. Yönetişim kavramının gerek ortaya çıkış sebeplerine gerekse de hedef aldığı ilk kitlelere bakacak olursak, amacının, siyasi ve toplumsal sorunları düzenlemekten çok iktisadi piyasanın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak sermayeye nefes aldirmek olduğunu söylemek pek yanlış olmayacaktır. Her ne kadar zamanla devletlerin yönetim sistemlerine bir dokunuşu olsa da yönetişimin ortaya çıkış gayesinde parasal güç ve finansal kaynak

sıkıntılarının giderilmesi beklentilerinin olduğu yadsınamaz. Diğer bir deyişle yönetim, ekonomik temelli başlayan, iktisadi, siyasi ve idari değişimin sentezi olmuştur.

Yönetişim kavramının etki altına aldığı idari sistem, özel teşebbüs idarelerinden başlayıp zamanla kamu idarelerine kadar etkisini gösteren bir “yönetişime yönelme” çabasına girmiştir. Bu çaba içerisine devletlerin merkezi idareleri kadar, ve hatta daha da fazla şekilde, yerel yönetimlerin de girdiği görülmektedir. Demokrasi kavramının daha etkili ve verimli işlediği yerel yönetimlerin yönetişime yönelme çabaları, yerel yönetim birliklerinin de bu kulvarda olup olamayacaklarının tartışılmasına neden olmuştur.

Araştırma sonucunda da tespit edilen bazı olumsuz yansımaların, değil yönetişimi başarı ile uygulamak, birliklerin işleyişinde bile sıkıntılar yarattığı görülmektedir. Turan’a göre (2015: 79, 80) yerel yönetim birliklerinin, işleyiş ve faaliyetlerinde üyeler arasındaki siyasi farklılıkların bazı sorunları beslediği görülmektedir. Üyeler arasındaki siyasi farklılıklar nedeniyle birliklerde alınan kararlara katılmama ve kararları uygulamama, üyelerin birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirme konusunda hassas davranmama, birlik gelirlerinin tahsilâtının amme alacağı ve icra iflas kanunları kapsamında takip edilmesi nedeniyle birliğin başkanlığını yürüten belediyenin objektif olabilme konusunda sıkıntıya düşmesi gibi sorunlar bunlara örnek olarak verilebilir. Denilebilir ki, kamuda yönetişimi uygulayabilmek için siyasi kimliklerden sıyrılabilmek ve başarılı bir örgüt çalışması gerçekleştirmek amacını benimsemek gereklidir.

Yönetişimin, TBB’nin resmi internet sitesinde yeteri kadar yer almaması, yönetişime önem verilmeyişinden değil, yönetişimin teorik yönünün ikinci plana atılmasından olduğu kanısındayız. Zira yönetişimi kelime olarak kullanmasa da TBB, birçok uygulama ve çalışmasında, yönetişimin temel harcında mevcut olan ilkeleri ve yöntemleri benimsemiş görünmektedir.

Aslında yapılan bu araştırmanın kendisi bile TBB’de yönetişimin uygulanması konusundaki yaklaşım hakkında bilgi vermektedir. Şöyle ki araştırma kapsamında TBB üyesi olan il belediyelerinin başkanları ile yapılacak olan anket çalışması sonucunda belediye başkanlarının, TBB’nin işleyişi ve çalışma yöntemi ile ne kadar ilgili oldukları, bu çalışmaları ne kadar benimsedikleri ve bu çalışmalara ne kadar katıldıkları hakkında fikir sahibi olunacaktır. Anket sorularına verdikleri cevaplardan ziyade, ankete dönüş yapmaları bile, yönetişim konusunda il belediye başkanlarının yaklaşımı hakkında

araştırmacıya ve okuyucuya fikir verebilecektir.

Bu araştırmada, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra görülen ekonomik, mali ve sosyal sıkıntılar sonrasında gelişmiş ülkelerde önem kazanmış olan yerel yönetim birlikleri ve yönetim kavramları ile yönetişimin yerel yönetimlerde uygulanabilirliği araştırılmış; konu ile ilgili TBB özelinde bir alan araştırması yapılmıştır. TBB'ye üye seksen bir (81) şehir ve büyükşehir belediye başkanlarından kırk ikisi (42) nezdinde anket yöntemi ile yapılan alan araştırması neticesinde genel olarak tespit edilen sonuçlar içerisinde;

* TBB'nin birlik olarak başarılı olabilmesi için en fazla önem vermesi gereken dokuz (9) konu içerisinde toplam %33,6 gibi bir çoğunlukla *“hesap verebilir, katılımcı ve şeffaf bir kurum olması ve siyasi etki ve kaygıları dışlayabilmesi”* başlıklarının olduğu,

* TBB üyeleri arasında öncelikli olarak işbirliği gerektiren sekiz (8) konu içerisinde *“nitelikli personel yetiştirilmesi gerektiği ve merkezi idare karşısında yerel yönetimlerin hak ve menfaatlerinin korunması gerekliliği”* konularında %34,3 bir çoğunluk fikrinin bulunduğu,

* TBB tarafından yerel yönetimlerle ilgili alınan *“kararlardan çoğunlukla önemli olanların uygulandığı ve bu kararların uygulanması konusunda TBB tarafından herhangi bir geri bildirim istenmediği ve bu konuda herhangi bir denetim yapılmadığı”*,

* TBB'nin iş ve işlemlerinden dolayı kime karşı hesap verebilir olması gerektiği hakkında *“üye belediyelere karşı hesap vermesi gerektiği”* cevabı ile %38,6 gibi bir çoğunluk fikrinin bulunduğu,

* TBB'ye üye belediyelerden %69,1'inin *“yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları”* konusunda hemfikir oldukları,

* TBB'ye üye belediyelerden sadece %26,2'sinin *“üye belediyelerin birliğin işleyişine aktif olarak katıldıklarını”* düşündüğü,

* TBB'ye üye belediyelerden %66,7'sinin *“birliğin meclis toplantılarına fiziksel olarak veya interaktif ortamda katıldığı”*,

* Birliğe üye belediyelerden sadece %33,5'inin *“TBB'nin, yerel yönetimlerin sorunlarının çözümü konusunda etkili bir yapı ve güce sahip olduğu”* konusunda birleştikleri,

* *“Birlikte, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkının verildiği ve belediyelerin öneri ve taleplerinin dikkate alındığı”* konusunu katılımcılardan sadece %47,6'sının kabul ettiği,

* *“Birliğin gelir ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli olarak bilgi verildiği”* konusunda sadece %30,9 oranında katılımcının olumlu cevap verdiği,

* Katılımcılardan %45,2’sinin *“TBB yıllık programlarının belirlenmesinde üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır”* ifadesini kabul ettiği,

* Katılımcıların %50’sinin *“TBB’nin çalışma ve uygulamalarının, kamu yönetimindeki sorunların iyi yönetim çerçevesinde çözümünde katkı sağlayacağını”* kabul ettikleri,

* Katılımcı yerel yöneticilerin %52,4’ü tarafından *“Türk kamu yönetiminde bürokrasinin, TBB’de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilediği”* ifadesinin kabul edildiği,

* Katılımcıların %64,3’ü tarafından *“belediyelerinin diğer üye belediyelerle sürekli bir etkileşim içerisinde olduğu”* ifadesinin kabul gördüğü,

* *“TBB’nin üniversiteler işbirliğinin yeterli düzeyde olduğu”* düşüncesine ve *“TBB’nin meslek odalarıyla işbirliğinin yeterli düzeyde olduğu”* düşüncesine katılım oranlarının her birinin %23,8 olduğu,

* *“TBB’nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılmasının, yönetişimin uygulanması açısından olumlu etkileri olduğu”* düşüncesinin katılımcıların %45,2’si tarafından kabul edildiği,

* *“Belediyelerin bilgi, görüş ve düşüncelerini, TBB toplantılarında ve çalışmalarında eşit ve adil bir şekilde paylaşabildikleri”* düşüncesinin %59,5 gibi yüksek bir oranla katılımcılar tarafından kabul gördüğü,

* *“Belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmalar hakkında, diğer belediyelere örnek olabilmesi amacıyla bilgilendirme ve paylaşımların yapıldığı”* düşüncesine katılımın %35,7 oranında kabul edildiği,

* *“TBB’nin çalışmalarının, üye belediyelerin seslerini merkezi idareye duyurabilmesi açısından yeterli düzeyde olduğu”* ifadesinin katılımcılardan, sadece %26,1 gibi düşük bir oranda kabul gördüğü,

* *“TBB’nin aldığı kararlarda ve uygulamalarında siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir”* ifadesine katılımın sadece %35,8 oranında katılımcı tarafından olumlu cevap verildiği,

* Yerel yönetim birliklerinin temel kanunu ile ilgili olarak *“5355sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun TBB’nin ihtiyaç ve isteklerine yeteri kadar cevap verebildiği”* yönündeki ifadeye katılımcıların sadece %14,3’ü gibi az bir kısmının kabul cevabı verdiği; *“5355 sayılı kanunla ilgili düzenlemelerde birliklerin ve birliklere üye*

belediyelerin görüş ve önerilerinin dikkate alındığı” yönündeki ifadeye ise katılımcılar tarafından %21,4 oranında olumlu cevap verildiği,

* *“TBB bünyesinde e-yönetişim tekniklerinin yeterli düzeyde kullanıldığı”* ifadesini %54,8 oranında katılımcının kabul ettiği,

* *“TBB bünyesinde tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır”* ve *“TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birimin oluşturulması”* ifadelerinin her birine katılımcıların %85,7 gibi yüksek bir miktarda olumlu görüş bildirdikleri,

* *“TBB’nin, yönetim sisteminin uygulanması açısından elverişli bir yapıya sahip olduğu”* yönündeki ifadeye ise katılımcıların %40,4’ünün olumlu görüş bildirdiği, gibi sonuçlar yer almaktadır.

Alan araştırması kapsamında sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, adı “Birlik” olmasına rağmen, TBB içerisinde gerçek anlamda bir birliktelik bulunmadığı; ortak bir hedef, ortak bir payda ve ortak bir çalışma sisteminin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. TBB’nin yönetişimi uygulamaya elverişli genel bir yapıda olduğu fakat mevcut yapısının içerisinde bazı görev ve uygulamalar açısından düzenlemeler yapılması gerektiği; TBB’de yönetişime geçiş için bu süreci yönlendirecek bir birimin ve bu sürece dair planlamaları içeren bir takvimin oluşturulması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kamu örgütlenmelerinde yönetişimi uygulamak, kamu otoritelerinin bu konuda alacakları kararlara ve çalışmalara bağlıdır. Bu yönüyle değerlendirildiğine kamu otoriteleri yönetişimin hem düzenleyicisi hem uygulayıcısı durumundadır. Yönetişim kavramının özünde yer alan “devletin fiziksel etki alanının küçültülmesi” ve yönetişimin uygulanması pahasına, devletin resmi gücü ve saygınlığının azaltılmaması hususunda da devletin organları titiz davranmalıdır.

Örgütlerdeki yönetsel ilerleme düşüncesi, uygulamada da yönetsel değişmeyi beraberinde getirmektedir. Sürekli emirler verip yerine getirilmesini isteyen yönetimler yerine, daha çok dinleyen, daha çok öz eleştiri yapan, daha çok hesap veren ve kendini daha çok güncelleyen yönetimler, yarının örgütlerini oluşturacaktır.

Yönetişim, günümüzde ve yakın gelecekte, kurum ve kuruluşların çalışma ve stratejilerinin belirlenmesinde önemli bir noktada olmaya devam edecektir. Yerel birimlerin ve yerel yönetim birliklerinin önemlerinin de giderek arttığı çağımızda, yönetişimi bu kurumlardan ayrı düşünmek oldukça zor olacaktır.

Bu araştırma, yazında önemli bir eksiklik bulunan, yerel yönetim birliklerinin

işleyişleri ve yönetişime yaklaşımları konularındaki açığı kapatmaya çalışmış olup yapılan nicel çalışmadan ve bu çalışma ile ortaya çıkarılan sorunlardan, bu konuyla ilgili yapılacak diğer çalışmalarda faydalanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- ACI, Esra Y. (2005), “Neoliberal Yaklaşım ve Yönetişim Kavramı”, **Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, (s. 201-216)
- AĞBAY, Nurullah C. (2019), “Türkiye’de Turizm Politikasının Oluşturulmasında Yönetişimin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Akdeniz Belediyeler Birliği (2021), “Hakkımızda”, <https://www.akdenizbelbir.gov.tr/page.php?id=2&Hakkimizda>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021)
- AKILLI, Hüsniye (2012), “Mahalli İdare Birlikleri”, (<http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/Mahalli%20İdare%20Birlikleri.pdf>), (Erişim Tarihi: 04.03.2021, 09.03.2021)
- AKMAN, Çiğdem (2017), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Uluslararası Kuruluşlara Üyelikleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt 22, Sayı 2, (s. 485-510)
- AKMAN, Çiğdem, (2019), “Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Orta Doğu ve Batı Asya Teşkilatına (UCLG-MEWA) Üyelikler Üzerinden Bir Araştırma”, **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Ek Sayı 1, (s. 1221-1242)
- AKMAN, Çiğdem, (2019), “Türkiye Belediyeler Birliği’nin İşlevselliği Üzerine Bir Değerlendirme”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt 28, Sayı 3, (s. 73-105)
- AKTEL, Mehmet, ÖĞREKÇİ, Süleyman, ÖZMEN, Bedrettin (2017), “E-Devlet ve Yönetim İlişkileri”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 19, Sayı 3, (s. 765-787)
- ALKAN, Vesile, ŞİMŞEK, Selçuk, ERBİL, Burcu A. (2019), “Karma Yöntem Deseni: Öyküleyici Alanyazın İncelemesi”, **Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi**, Cilt 7, Sayı 2, (s. 559-582)
- ALTAN, Yakup, TÜLÜCEOĞLU, Süleyman (2016), “Türk Kamu Yönetiminde İyi Yönetişim Algısı: Isparta Örneği”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 8, Sayı 16, (s. 303-322)
- ALTAY, N. Oğuzhan (2011), “Yönetimden Yönetişime Kamu Sektöründe Dönüşüm”, Ed. Mustafa Koçak, Suat Teker, **Prof. Dr. Sadık Kırbaş’a Armağan Kitap**, İstanbul: Okan Üniversitesi (s. 16-24)
- Ankara Sanayi Odası (2016), “Hollanda Krallığı Ülke Notu”, <https://www.aso.org.tr/wp-content/uploads/2017/09/hollanda.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.02.2021)
- ARIKBOĞA, Erbay (2017), “Yerel Yönetim Birlikleri Üstüne”, **Şehir & Toplum Dergisi**, Sayı 8, (s. 77-87)

- ARIKBOĞA, Erbay (2018), “Yerinden Yönetim ve Merkezileşmiş Büyükşehir Sisteminde Yetkilerin Dağıtılması”, **Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi**, Cilt 6, Sayı 1, (s. 1-34)
- ARSLANER, Hakan, KARACA, Yakup (2017), “Türkiye Kamu Yönetiminde Yönetişim Algısı: Aydın İli Vergi Dairelerinde Bir Uygulama”, **Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 4, Sayı 4, (s. 128-151)
- ATEŞ, Hamza, BUYRUK, Gökçe C. (2018), “Bir İyi Yönetişim İlkesi Olarak Katılımcılık ve Türk Kamu Yönetiminde Katılımcılığın Konumu”, **Ombudsman Akademik Dergisi**, Özel Sayı 1, (s. 81-98)
- AYGEN, Murat (2017), “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Üzerine Bir İnceleme: Türkiye Örneği”, **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, Cilt 5, Sayı 10, (256-276)
- BALTACI, Ali (2019), “Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?”, **Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 5, Sayı 2, (s. 368-388)
- BARİŞ, Abdullah (2020), “Uluslararası Ekonomik Kuruluşların Yönetişim Yaklaşımı”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 18, (s. 415-438)
- BAŞKALE, Hatice (2016), “Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1, (s. 23-28)
- BAT, Mikail (2011), “21. Yüzyılın Yükselen Değerleri: İş Ahlakı ve Kurumsal Yönetişim”, **Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**, Cilt 7, Sayı 11, (s. 29-46)
- BATAL, Salih, TUĞLU, Kubilay (2018), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Çok Düzlemli Yönetişim ve Kent Diplomasisi Bakımından Değerlendirilmesi”, **TESAM Akademi Dergisi**, Nisan Özel Sayısı, (s. 189-214)
- BAYRAKTAR, S. Ulaş (2007), “Turkish Municipalities: Reconsidering Local Democracy Beyond Administrative Autonomy”, **European Journal of Turkish Studies**, <https://journals.openedition.org/ejts/1103>, Erişim tarihi: 28.11.2021
- BERKÜN, Sanem, DURMAZ, Vildan (2019), “Yerel Yönetimlerin Etkinliğinde Ekip Çalışmasının Rolü: Yerel Yönetim Birlikleri”, **International Anatolia Academic Online Journal**, Sy. 43-54, Erişim Tarihi: 04.03.2021)
- BIÇKI, Doğan, SOBACI, M. Zahid (2011), “Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak”, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, Cilt 9, Sayı 2, (s. 215-234)

- BOLLENS, Scott A. (1986), "Examining the Link Between State Policy and the Creation of Local Special Districts", **State & Local Government Review**, Vol. 18, No. 3, (pp. 117-124)
- BOCHER, Michael (2008), "Regional Governance and Rural Development in Germany", **Journal of The European Society for Rural Sociology**, Vol. 48, No. 4, Published by Blackwell Publishing, (pp. 372-388)
- BRAMAN, Sandra (2003), "The Study of Public Administration", **Communication Researchers and Policy-making**, London: MIT Press, (pp. 61-84)
- BRAUN, Lea Babeu, NOUPADJA, Nathalie, (2019), **National Associations of Local and Regional Governments in Europe**, Council of European Municipalities and Regions Publish, 2019 Geneva
- BUIS, Hans (2009), "The Role of Local Government Associations in Increasing The Effectiveness of City-to-City Cooperation", **Habitat International Journal**, No. 33 (pp. 190-194)
- CHANDAN, J. S. (1997), **Management: Concepts and Strategies**, Noida: Vikas Publishing
- Commission of European Union (2001), "European Governance – A White Paper", **Official Journal of the European Communities**, October
- COŞKUN, Bayram, PANK, Çiğdem, ŞEN, Eyüp (2019), "Metropolitan Kent Yönetimine Geçiş: Türkiye ve İtalya Örnekleri", **Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi**, Cilt:2, Sayı: 2, (s. 301-314).
- ÇELİKİYAY, Hicran, TURGUT, Sırma R. (2011), "AB Perspektifinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Yönetişim Dinamikleri", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı 13, (s. 25-56)
- ÇİÇEK, Niyazi, BOZLAĞAN, Recep (2008), "Yerel Yönetim Birliklerinde Belge Yönetimi Programı: Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Örneği", **Akademik İncelemeler**, Cilt 3, Sayı 2, (s. 189 - 222)
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet Akif, ÖZER, Mehmet Akif, TURGUT, Kasım (2012), "Yerel Yönetimlerde Yolsuzlukla Mücadelede Yönetişim İlke ve Uygulamaları", **Sayıştay Dergisi**, Sayı 86, (s. 1-25)
- DEDE, Dilek (2012), "Çok Düzeyli Yönetişim Kavramının Bilimselliği Sorunu", www.academia.edu.tr, Erişim Tarihi: 08.05.2021
- DEMİR, K. Alp (2019), "Kent Yönetiminde Değişim Algısı: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme ve Yerleşen Yönetişim Uygulaması", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt 74, Sayı 1, (s. 193-218)
- DEMİREL, Demokaan (2010), "Yönetişimde Yeni Bir Boyut: E-Yönetişim", **Türk İdare Dergisi**, Sayı 466, (s. 65-94)

- DOĞAN, Kadir C. (2016), “Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım: Yerel Yönetişim Odaklı Bir Yaklaşım”, **İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, (s. 73-99)
- DOĞAN, Kadir C., USTAKARA, Fuat (2013), “Kamuda Bir Yapılanma Dönüşümü Olarak E-Devlet ve E-Yönetişim İlişkisi Üzerine”, **Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi**, Sayı 3, (s. 1-11)
- Ege Belediyeler Birliği (2021), “Hakkımızda”, <https://www.ebb.gov.tr/tr/Hakkimizda/9/70>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021)
- EKİNCİ, Emre, KARAKOYUNLU, İlker (2020), “İyi Yönetişim İlkeleri Üzerine Bir Eleştiri ve Küresel İyi Yönetişim İlkeleri Üzerine Bir Öneri”, **Türk İdare Dergisi**, Sayı 490, (s. 115-138)
- Elektrik Mühendisleri Odası (2020), “Yerel Yönetimler ve Demokrasi Paneli Açılış Metni”, <https://www.emo.org.tr/ekler/5690f81aad1749ek.pdf?dergi=262>, (Erişim Tarihi: 03.05.2020)
- ERGEN, Zuhul (2012), “Yönetimden Yönetişime: Katılımcı Bütçeleme Modeli”, **Maliye Dergisi**, Sayı 163, (s. 316334)
- ERKUL, Hüseyin, KARA, Hüseyin, ŞİMŞEK, Savaş (2016), “ABD ve Almanya Yerel Yönetimlerinin Karşılaştırılması”, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, Cilt 14, Sayı 27, (s.33-58)
- ERYILMAZ, Bilal (2018), **Kamu Yönetimi**, Kocaeli: Umuttepe Yayınları
- ERYİĞİT, Burak Hamza (2016), “Yerel Kalkınma Bağlamında Yerel Yönetim Birliklerinin Kuruluş Sürecinde Uygulanan Vesayet Denetimi ve Bir Model Önerisi”, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 4, Sayı 1, (s. 283-295)
- FALLETI, Tulia G. (2004), “A Sequential Theory of Decentralization and Its Effects on the Intergovernmental Balance of Power: Latin American Cases in Comparative Perspective”, Working Paper, The Helen Kellogg Institute for International Studies
- FEIOCK, Richard C. (2007), “Rational Choice and Regional Governance”, **Journal of Urban Affairs**, Vol. 29, No. 1, (pp. 47-63.)
- FERRY, Martin (2010). “From Government to Governance: Polish Regional Development Agencies in a Changing Regional Context”, **East European Politics & Societies**, Vol. 21, No. 3, (pp. 447-474)
- GAVENTA, John, MCGEE, Rosemary (2013), “The Impact of Transparency and Accountability Initiatives”, **Development Policy Review**, Vol. 31, No. 1, (pp. 3-28)

- GENÇKAYA, Ömer Faruk, GÜNDOĞDU, Hakan Gökhan (2017), “Küresel Yönetişim Ekseninde Stratejik Planlarda Koordinasyonun Önemi”, **Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi**, Cilt 5, Özel Sayı, (s. 125-137)
- GÖNÜL, Mustafa (1977), **Yerel Yönetim Birlikleri**, Ankara: TODAİE Yayınları
- GÖZLER, Kemal, KAPLAN, Gürsel (2019), **Kısa İdare Hukuku**, Bursa: Ekin Yayınları
- GRAHAM, John, AMOS, Bruce, PLUMPTRE, Tim (2003), “Principles for Good Governance in the 21st Century”, **Policy Brief-15**, Institute On Governance
- GÜVEN, Ahmet, ALAN, Çağatay (2019), “Türkiye’de Yerel Demokrasiyi Güçlendirme Aracı Olarak Yönetişim ve Yerel Yönetimlerde İşleyişi”, **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi**, Cilt 11, Sayı 1, (s. 47-61)
- HAKTANKAÇMAZ, M. İlker (2004), “Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt 37, Sayı 1, (s. 45-62)
- HALE, Thomas N. (2008), “Transparency, Accountability and Global Governance”, **Global Governance**, Vol. 14, No. 1, (pp. 73-94)
- HOOGE, Liesbet, MARKS, Gary (2003), “Types of Multi-Level Governance”, **American Political Science Review**, Vol. 97, No. 2, (pp. 233-243)
- IŞIK, Murşit (2010), “Avrupa Birliği’nin Yönetişim Anlayışı Çerçevesinde Bilgi Edinme Kanunu’nun Değerlendirilmesi”, **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Cilt 12, Sayı 19, (s. 39-49)
- IŞIKHAN, Vedat (2018), Ed. Tarık Tuncay, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmet, “**Gelişmiş Ülkelerde Yerel Yönetim Yapıları**”, Atatürk Üniversitesi AÖF Yayınları, Erzurum, (s. 78-108)
- IZGAR, Hüseyin (2015), “Modern Toplumun Yönetim Biçimi İyi Yönetişim Üzerine Bir İnceleme”, **Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 10, Sayı 1, (24-38)
- İç Anadolu Belediyeler Birliği (1991), “İç Anadolu Belediyeler Birliği Tüzüğü”, <https://www.iabb.gov.tr/274-tuzuk&a=1>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021)
- JOHNSTON, Michael (2006), “Good Governance: Rule of Law, Transparency and Accountability”, Colgate University Department of Political Science, (https://www.researchgate.net/profile/Michael-Johnston-26/publication/267974525_Good_Governance_Rule_of_Law_Transparency_and_Accountability/links/570d0b1908aed31341cf00c6/Good-Governance-Rule-of-Law-Transparency-and-Accountability.pdf, Erişim tarihi: 21.11.2021)
- KALFA, Ceren, ATAAY, Faruk (2008), “Yönetişim: Devlet-Toplum İlişkilerinde Yeni Bir Aşama”, **Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 17, Sayı 3, (s. 229-240)

- KARAASLAN, Mehmet (2013), “Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 18, Sayı 29, (s. 123-162)
- KARADOĞAN DORUK, Sevimece, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları, <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/sbayontemleri.pdf> (Erişim tarihi: 10.12.2021)
- KARAKILÇIK, Yusuf (2014), **Yeni Bölgeselleşme Politikaları ve Türkiye’de Bölge Yönetimi**, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- KARAKILÇIK, Yusuf (2018), **Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler**, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- KARAKILÇIK, Yusuf, BAYRAK, Bülent (2019), “Demokratikleşme Yolunda Vesayet Denetimi: Devlet Denetleme Kurulu – Kamu Denetçiliği Kurumu Karşılaştırması”, **İletişim ve Yönetim Bilimleri Kongresi**, Malatya, 26-28 Eylül 2019
- KARAKILÇIK, Yusuf, KÜÇÜK, Ünal (2019), “Kamu-Özel Ortaklığının Yerel Yönetimlerde Uygulanabilme Olanakları Üzerine Bir Değerlendirme”, **Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1, (s. 135-172)
- KARATAŞ, Zeki (2015), “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, **Sosyal Hizmet E-Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, (s. 62-80)
- KARTAL, S. Kemal (2015), **Yöntembilim**, Ankara: Detay Yayıncılık
- Katılım Hakkı (2020), “İyi Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi”, https://www.katilimhakkı.org/wp-content/uploads/2020/02/12_prensip-2-1.pdf, (Erişim Tarihi: 25.10.2020)
- KAYA (Kamu Yönetimi Araştırması) (1992), **Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu**, Ankara: TODAİE Yayınları
- KILIÇ, Mustafa (2010), “Stratejik Yönetim Sürecinde Değerler, Vizyon ve Misyon Kavramları Arasındaki İlişki”, **Sosyo Ekonomi Dergisi**, Sayı 2, (s. 81-98)
- KIZILKAYA, Suna G., BEŞGÜL, Özge O., (2017), “Youth Participation in Local Politics: City Councils and Youth Assemblies in Turkey”, **Southeast European and Black Sea Studies**, Vol.17, No. 1, (pp. 97-112)
- KOÇAK, Burak (2019), “Yerel Hizmetlerin Sunumunda Alternatif Bir Kurum: Yerel Yönetim Birlikleri ve Hukuki Dayanakları”, **RTE Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 10, (s. 161-183)
- KONURALP, Emrah (2019), “İspanya’da Bölge Devletinin Tarihsel Gelişimi, Yasal Düzeni ve Siyasal Yapılanışı”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, Cilt 14, Sayı 1, Nisan 2019, (s. 345-402)

- KÖSEOĞLU, Mehmet (2010), “Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, **Türk İdare Dergisi**, Sayı 468, (s. 85-102)
- KUL, Seval (2014), “Uygun İstatistiksel Test Seçim Klavuzu”, <https://www.toraks.org.tr/site/community/downloads/1769>, (Erişim Tarihi: 17.01.2022)
- KÜÇÜK, Hülya (2019), “Merkez – Çevre Teorisi ve Yerelleşmeye Etkisi: İtalya Örneği”, (www.dergipark.org.tr/tr/download/article-file/814582), (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- LAMBA, Mustafa, KERMAN, Uysal (2016), “Kent Konseylerinin Belediye Meclislerinde Gündem Belirlemede Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 16, (s. 89-106)
- Local Government Association (2020), “Who We are And What We Do?” <https://www.local.gov.uk/about/who-we-are-and-what-we-do>, (Erişim Tarihi: 07.11.2020)
- LUTZ, Georg, LINDER, Wolf (2004), “Traditional Structures in Local Governance for Local Development, **Institute of Political Science University of Berne**, (p.p. 1-54)
- Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (2005), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5355.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.05.2020, 13.02.2021)
- MARKS, Gary, HOOGHE, Liesbet (2004), “Contrasting Visions of Multi-Level Governance”, **Multi Level Governance**, Oxford: Oxford University Press
- Marmara Belediyeler Birliği (2021), “Biz Kimiz”, <https://marmara.gov.tr/biz-kimiz/>, (Erişim Tarihi: 05.03.2021)
- MAYNTZ, Renate (1998), “**New Challenges to Governance Theory**”, Italy: The Robert Schuman Centre at the European University Institute”
- MAZLUM, Muhammed M., ATALAY MAZLUM, Ayşegül (2017), “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemlerinin Belirlenmesi”, **Rota Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Vol. 4, No. 4, (s. 1-21)
- McCABE, Barbara Coyle (2016), “Special Districts An Alternative to Consolidation”, Ed. Jered B. Carr, Richard G. Feiock, **City-County Consolidation and Its Alternatives**, Newyork: Published by Reutledge, (pp. 131-146)
- MELITSKI, James (2007), “The Evolution of Information Technology in the Public Sector”, **Handbook of Public Administration**, New York: CRC Press, (s. 769-780)
- MENGİ, Ayşegül, ALGAN, Nesrin (2003), **Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme**, Ankara: Siyasal Kitabevi

- MING, Khoo Ee (2005), "Research Questions and Research Objectives", **The Family Physician**, Vol. 13, No. 3, (pp. 25-26).
- MUDALIGE, Priyantha W. (2019), "The Discussion of Theory and Practice on Decentralization and Service Delivery", **European Scientific Journal**, Vol. 15, No. 14, (pp. 115-135)
- MURATOĞLU, Tahir (2014), "Almanya Federal Cumhuriyeti'nde Devlet Yapılanması", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 18, Sayı 2, (s. 291-366)
- ORTAYLI, İlber (1985), **Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği**, İstanbul: Hil Yayınevi
- ÖKMEN, M., YILMAZ, A., BAŞTAN, S. (2004), "Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler", **Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetimi**, Ed. M. Ökmen ve A. Yılmaz, Ankara: Gazi Kitabevi, (s. 23-80)
- ÖNDER, Özgür (2005), "Hollanda Yerel Yönetimleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt 14, Sayı 2, 2005 Nisan, (s. 35-63)
- ÖNEN, Mustafa (2017), "Kamu Yönetiminin Değişiminde Açıklık Anlayışı: Malatya Büyükşehir Belediyesi'nin Yeni Belediyecilik Anlayışı", **Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi**, Cilt 52, Sayı 2, (s. 248-265)
- ÖNER, Şerif, YILDIRIM, Uğur (2004), "2001 Mahalli İdareler Tasarısı ve 2003 Taslağında Belediye Yönetimleri: Katılımcı Demokrasi ve Açıklık Açısından İncelenmesi", **DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 6, Sayı 1, (s. 230-253).
- ÖZBAY, Özden (2022), "Çapraz Tablolar Nasıl Yapılır: Pratik Bir Açıklama", <http://eytepe.com/wp-content/uploads/2017/03/capraz-tablo.pdf>, (Erişim Tarihi: 17.01.2022)
- ÖZDEMİR, Hakan, DEMİRKANOĞLU, Yahya (2015), "6360 Sayılı Yasaya Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Muhafazakâr Demokrat Kimlik Tanımı Üzerinden Bir Bakış: Pekişen İktidarla Merkezileşen Yerel Yönetime Doğru", **Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 8, Sayı 2, (s. 114-149)
- ÖZEL, Mehmet (2011), "Fransa'da Bölgeselleşme ve Bölge (Yerel) Yönetimleri", **Kent ve Toplum Dergisi**, Sayı 2011 Mayıs Haziran, (s. 27-42)
- ÖZER, M. Akif (2006), "Yönetişim Üzerine Notlar", **Sayıştay Dergisi**, Sayı 63, (s. 59-89)
- ÖZER, M. Akif (2011), "Yönetimde Değişimin Karar Verme Sürecine Etkisi", **Kuram ve Yöntem Açısından Türkiye'de Kamu Yönetimi**, Ankara: TODAİE Yayınları, (s. 467-489)

- ÖZER, M. Akif (2017), “Yönetişimden Dijital Yönetişime: Paradigma Değişiminin Teknolojik Boyutu”, **Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, Cilt 6, Sayı 16, (s. 457-479)
- ÖZER, M. Akif, ÖNEN, Semih Mustafa (2019), **200 Soruda Yönetim Kamu Yönetimi**, Ankara: Gazi Kitabevi
- ÖZGÖKÇELER, Serhat (2014), “Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: Yerel Yönetişim”, “**İş, Güç**” **Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi**, Cilt 16, Sayı 1, (s. 67-82)
- ÖZHAN ÇAPARLAR, Ceyda, DÖNMEZ, Aslı (2016), “Bilimsel Araştırma Nedir, Nasıl Yapılır”, **Türk J Anaesthesiol Reanim**, Sayı 44, (s. 212-218)
- ÖZMEN, L. Alper (2018), “Türk Kamu Yönetiminde E-Devlet Uygulamalarına Bir Model Önerisi: Merkezi Personel Bilgi Sistemi”, **Yasama Dergisi**, Sayı 35, (s. 64-96)
- PRABHU, C.S.R. (2012), **E-Governance: Concepts and Case Studies**, New Delhi: PHI Learning Private Ltd.
- PUSTU, Yusuf (2005), “Yerel Yönetimler ve Demokrasi”, **Sayıştay Dergisi**, Sayı 57, (s. 121-134)
- RHODES, Roderick A. W. (2002), “The New Governance: Governing without Government, Political Studies”, **Public Management**, Ed. Stephen P. Osborne, Newyork: Taylor&Francis, (pp. 208-223)
- ROMEO, Leonardo (2010), “The Role of Local Government Associations in Promoting Developmental Local Governments”, **Swedish International Centre For Local Democracy**, (pp. 1-9)
- Sabancı Vakfı (2011), “Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası – Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu II”, <https://www.sabancivakfi.org/i/assets/documents/STEP2011.pdf>, (Erişim Tarihi: 06.05.2020)
- SENARCLENS, Peter (1998), “Governance and the Crisi in the International Mechanism of Regulation”, **International Social Science Journal**, No. 115, (pp. 91-104)
- SHAFRITZ, Jay M., RUSSELL, E. W., CHRISTOPHER, P. B., HYDE, Albert C. (2017), **Introducing Public Administration**, Newyork: Taylor & Francis Group
- SHAH, Anwar, SHAH, Sana (2006), “The New Vision of Local Governance and The Evolving Roles of Local Governments”, **Public Sector Governance and Accountability Series**, Ed. Anwar Shah, Washington: The World Bank
- SMITH, Jeremy (2013), **Development Cooperation and Local Government**, UCLG Publication, Netherlands

- SOBACI, M. Zahid (2007), “Yönetişim Kavramı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler”, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, (s. 219-236)
- SOBACI, M. Zahid, KÖSEOĞLU, Özer (2015), “Yeni Kamu Yönetişimi: Birlikte Üretmenin ve İşbirliğinin Teorik Çerçevesi”, **Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları**, Ed. Özer Köseoğlu ve M. Zahid Sobacı, Bursa: Dora Yayınları, (s. 231-248)
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2006), “Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)”, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/12/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani-2007-2013.pdf, (Erişim Tarihi: 28.12.2021)
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2013), “Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)”, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/12/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf, (Erişim Tarihi: 28.12.2021)
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019), “On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)”, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/12/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf, (Erişim Tarihi: 28.12.2021)
- Survey Monkey (2021), “Örnek Boyut Hesaplayıcı”, <https://tr.surveymonkey.com/mp/sample-size-calculator/>, (Erişim Tarihi: 09.12.2021)
- ŞAHİN, Ümit (2018), “İyi Yönetişimin Türk Kamu Yönetiminde Uygulanması ve Kamu Denetçiliği Kurumu”, **Ombudsman Akademik Dergisi**, Özel Sayı 1, (s. 99-139)
- ŞENCAN, Hüseyin (2005), **Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik**, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (2021), “Kamu Dijital Dönüşüm Lideri”, <https://cbddo.gov.tr/kamu-dijital-donusum-lider/>, (Erişim Tarihi: 27.12.2021)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (2021), “KamuNet Projesi”, <https://cbddo.gov.tr/projeler/kamu-net/>, (Erişim Tarihi: 27.12.2021)
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (2021), “Ulusal Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025”, <https://cbddo.gov.tr/uyzs>, (Erişim Tarihi: 27.12.2021)
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2019), “2018 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu”, https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler//2018_faaliyet_raporu_kapakl--20191205075619.pdf, (Erişim Tarihi: 12.11.2020)
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2020), “2019 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu”, <https://webdosya.csb.gov.tr/db/yerelyonetimler/icerikler//2019-yili-mahall-i-dareler-genel-faal-yet-raporu-18082020-20200818142825.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2022), “Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporarı”, <https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/faaliyet-raporlari-i-88463>, (Erişim Tarihi: 08.05.2020, 02.03.2022)
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2021), “İspanya’nın Siyasi Görünümü”, <https://www.mfa.gov.tr/ispanya-siyasi-gorunumu.tr.mfa>, (Erişim Tarihi: 15.02.2021)
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2020), “Birlikler”, <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/birlikler>, (Erişim Tarihi: 14.11.2020, 14.02.2021)
- T.C. Resmi Gazete (2018), “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi - Kararname 4”, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715-1.pdf>, (Erişim Tarihi: 09.02.2021)
- T.C. Vilayetler Birliği (2020), “Vilayetler Birliği Ana Tüzüğü”, <https://www.vilayetler.gov.tr/BirlikTuzugu>, (Erişim Tarihi: 14.11.2020)
- T.C. Vilayetler Birliği (2020), “Vilayetler Birliği Tarihçesi”, <https://www.vilayetler.gov.tr/Tarihce>, (Erişim Tarihi: 14.11.2020)
- TEK TURAN, Hande (2015), “5355 Sayılı Yasaya Göre Türkiye’de Birlikler: Hizmet Sunumunda Adem-i Merkeziyetçi ve Katılımcı Yaklaşım”, **Strategic Public Management Journal**, Issue No: 2, November, (pp. 72-87)
- TEKDERE, Mustafa (2019), “AB Üyesi Ülkelerin Yerel Yönetim Yapıları”, **Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sayı 20, (s. 248-282)
- TEKELİ, İlhan (1996), “Yönetim Kavramı Yanı Sıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine”, **Sosyal Demokrat Değişim**, Sayı 3, (s. 45-54)
- TMMOB (2020), “Avrupa Kentli Hakları Deklerasyonu”, <https://www.mimarlarodasiansankara.org/?id=964>, (Erişim Tarihi: 03.05.2020)
- TOKSÖZ, Fikret (2013), **Avrupa Birliği ve Türkiye’de Yerel Yönetim**, Ankara: TBB Yayınları
- TOPRAK, Zerrin (2011), “Yerel Yönetimlerde Yönetişimin Etik Kodları”, **Kent ve Toplum Dergisi**, Sayı 2011 Mayıs Haziran, (s. 3-10)
- TOPRAK, Zerrin (2016), **Kent Yönetimi ve Politikası**, Ankara: Siyasal Kitabevi
- TUNCER, Aziz (2018), “Yerel Yönetimlerin Kökeni Bağlamında İtalyan Şehir Devletlerinde Yönetim ve Aktörler”, **Journal of Political Administrative and Local Studies**, Sayı 1, (s. 1-18)

- TUNÇ, Ahmet, BELLİ, Aziz, AYDIN Abdullah (2019), “Yerelde Yönetişim Algısı Üzerine Bir Alan Araştırması: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Örneği”, **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 18, Sayı 1, (s. 256-270)
- Türkiye Belediyeler Birliği (2020), “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”, https://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_Ozerklik_Sarti.pdf, (Erişim Tarihi: 02.05.2020)
- Türkiye Belediyeler Birliği (2022), “TBB’den Açıklama” https://www.tbb.gov.tr/Tr/Haberler_tbbden-aciklama_10521, (Erişim Tarihi: 19.01.2022)
- Türkiye Belediyeler Birliği (2021), “TBB Tüzüğü”, <https://www.tbb.gov.tr/hukuki-destek-ve-lobi/mevzuat/tuzukler/>, (Erişim Tarihi: 12.03.2021)
- Türkiye Belediyeler Birliği (2021), “Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Şehir Eşleştirme Hibe Programı-II: Yeşil Bir Gelecek İçin eşleştirme Teklif Çağrısı”, http://yeni.tbb.gov.tr/Tr/Duyuru_turkiye-ve-avrupa-birligi-arasinda-sehir-eslestirme-hibe-programi-ii-yesil-bir-g_1172, (Erişim Tarihi: 20.01.2022)
- Türkiye Belediyeler Birliği (2021), “Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği” <https://www.tbb.gov.tr/dis-iliskiler/uluslararasi-kuruluslarla-isbirligi/>, (Erişim Tarihi: 01.03.2021)
- Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği (2004), “Birlik Tüzüğü”, <https://www.skb.gov.tr/birlik-hakkinda/tuzuk>, (Erişim Tarihi: 07.02.2020)
- UCLG (2018), “World Council and Executive Bureau”, <https://www.uclg.org/en/organisation/structure/governing-bodies/world-council>, (Erişim Tarihi: 18.02.2021)
- UNDP (2021), “Letter to Local Government Associations in Europe”, <https://rm.coe.int/1680746eae>, “Letter to Local Government Associations in Europe”, (Erişim Tarihi: 27.02.2021, 25.11.2021)
- Upgrading Urban Communities (2021), “Upgrading Urban Communities: A Resource For Practitioners”, <http://web.mit.edu/urbanupgrading/upgrading/resources/organizations>, (Erişim Tarihi: 18.02.2021)
- UYAR, Hakkı (2004), “Türkiye’de ve Dünyada Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe”, **Aydınlanma 1923 Dergisi**, Sayı 51, (s. 31-38)
- VARCAN, Nezh, TARAKTAŞ, Abdurrahman, HACIKÖYLÜ, Canatay (2013), **Yerel Yönetimler**, Ed. Canatay Hacıköylü, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- VEERANKI, Maheswararao (2009), “eGovernance Is Good Governance: A Case Of India”, Ed. Turksel Kaya Benschir, **eTransformation in Public Administration: From eGovernment to eGovernance**, Ankara: TODAİE Presswork, (pp. 279-291)

- YADAV, Nikita, SINGH, V.B. (2012), "E-Governance: Past, Present and Future in India", **International Journal of Computer Applications**, Vol. 53, No. 7, (pp. 36-48)
- YALÇIN, Seher (2019), "Bilimsel Araştırma Yöntemleri", (https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/113496/mod_resource/content/0/konu6.pdf, Erişim tarihi: 09.12.2021)
- YAŞAR, Mustafa (2018), "Nitel Araştırmalarda Nitelik Sorunu", **Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Vol. 5, No. 2, (s. 55-73)
- YAYLI, Hasan, YILMAZ, Meryem (2021), "Türkiye’de Merkezden Yönetim – Yerinden Yönetim Tartışmaları ve İdari Özerkliğe Dair Bir Değerlendirme", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt 30, Sayı 3, (s. 1-26)
- YAYED (2021), "AB’ci Kalkınma Birlikleri Hangileridir?", (<http://www.yayed.org/id113-incelemeler/abci-kalkinma-birlikleri>, (Erişim Tarihi: 08.02.2021)
- Yerelde AB (2021), "Vilayetler Birliği ve Şehir Eşleştirme", (https://www.yereldeab.org.tr/Portals/8/yayinlar/vb_ve_se_kitapcik_tr.pdf, (Erişim Tarihi: 03.03.2021)
- Yerel Diplomasi (2020), "Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı", (<https://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/birlesmis-kentler-ve-yerel-yonetimler-teskilati-united-cities-and-local-governments/>, (Erişim Tarihi:03.05.2020)
- YILMAZ, Harun (2016), **Yerel Yönetim Birlikleri**, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- YILMAZ, Hasan, (2020), "Almanya’nın Federal Parlamenter Yapısının Kuvvetler Ayrılığı İlkesi Üzerinden İncelenmesi", **Analytical Politics**, Vol.1, No. 2, (s. 40-53)
- YILMAZ, O. Kemal (2018), "Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri: Coğrafi Bölge Belediye Birlikleri Üzerine Bir Araştırma ve Model Önerisi", **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, Cilt 6, Sayı 15, (s. 731-752)
- YÖRÜKOĞLU, Fuat (2009), "Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci", **Mevzuat Dergisi**, Yıl 12, Sayı 135, (s. 11-29).
- Youtube (2021), (<https://www.youtube.com/watch?v=1CphimPckEc>, (Erişim Tarihi: 19.01.2022)
- ZENGİN, Gökhan (2011), "Yerel Yönetimler Arası İşbirliği Modelleri: Türkiye ve AB Ülkelerindeki Yerel Yönetim Birlikleri Üzerine Bir İnceleme", **Yalova Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 2, (s. 86-106)
- WEISS, Thomas G. (2000), "Governance, Good Governance and Global Governance: Conceptual and Actual Challenges", **Third World Quarterly**, Vol. 21, No. 5, (pp. 795-814)

WILLIAMSON, Oliver E. (1979), "Transaction-Cost Economics: The Governance of Contractual Relations", **Journal of Law and Economics**, Vol. 22, No. 2, (pp. 233-261)

WILSON, Woodrow (2003), "The Study of Public Administration", Ed. Sandra Braman, **Communication Researchers and Policy-making**, London: MIT Press, (pp. 61-84)

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/12/2020-E.84149

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu		
Oturum Tarihi: 18.12.2020	Oturum Sayısı: 23	Karar Sayısı: 2020/23-3
Etik Açısından Uygun		
Çalışma Adı	YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNDE YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ: TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME DOKTORA TEZİ ANKET FORMU	
Araştırmacılar	Doktora Öğrencisi BÜLENT BAYRAK (Yürütücü)	
Başkan Kurul Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof. Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR Kurul Üyesi Prof. Dr. Nesrin SİS Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Sekreter Hatice CİHAN		

E-İmzalıdır.
Etik Kurul Başkanı
Hüseyin Suphi ERDEM

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
ANA BİLİM DALI YÖNETİM BİLİMLERİ DOKTORA PROGRAMI “YEREL YÖNETİM
BİRLİKLERİNDE YÖNETİŞİMİN UYGULANABİLİRLİĞİ: TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ
ÜZERİNDEN BİR İNCELEME” BAŞLIKLI TEZ ÇALIŞMASINA AİT ANKET UYGULAMASI**

I- DEMOGRAFİK (TANITICI) BİLGİ SORULARI

Cinsiyetiniz	Kadın ☐	Erkek ☐			
Yaşınız	20 – 30 arası ☐	31 – 40 arası ☐	41 – 50 arası ☐	51 – 60 arası ☐	60 üstü ☐
Eğitim Durumunuz	Lise ve öncesi ☐	Üniversite ☐	Yüksek Lisans ☐	Doktora ☐	
Belediyecilikte Toplam Görev Süreniz	10 yıl ve altı ☐	11 – 20 yıl ☐	21 – 30 yıl ☐	30 yıl üzeri ☐	
Belediye Başkanı Olarak Toplam Görev Süreniz	10 yıl ve altı ☐	11 – 20 yıl ☐	21 – 30 yıl ☐	30 yıl üzeri ☐	

II- KONUYA (YÖNETİŞİME) İLİŞKİN GENEL SORULAR

S1- Yönetişim kavramı hakkında herhangi bir eğitim veya seminere katıldınız mı?

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------

S2- Yönetişim kavramı hakkında kendi belediye bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verildi mi?

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------

S3- Yönetişim kavramı hakkında Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) bünyesinde herhangi bir eğitim veya seminer verildi mi?

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------

S4- Sizce TBB'nin “başarılı” olabilmesi için aşağıda sayılan faktörlerden hangileri daha çok öneme sahiptir? (Lütfen en fazla 5 seçenek işaretleyiniz)

☐ Aktif bir yönetime sahip olmak	☐ Üye belediyeler bünyesinde nitelikli çalışanlara sahip olmak
☐ Yönetişim Standartları doğrultusunda karar alma süreçlerinde hesap verebilir, katılımcı ve şeffaf olmak	☐ Yönetim ve Yönetişim hakkında üye belediyelere yönelik eğitim ve seminerler düzenlemek
☐ Çağın gerekleri doğrultusunda e-Yönetişimi uygulayabilmek	☐ Stratejik bir vizyon ve misyon sahibi olmak
☐ Siyasi etki ve kaygıları bertaraf edebilmek	☐ Üye belediyeler arasında eşgüdümü sağlamak
☐ Üye belediyeler ile iyi bir iletişim içerisinde olmak	☐ Diğer (Belirtiniz)

S5- TBB'ye üye belediyeler arasında işbirliği gerektiren veya gerektirmesi zorunlu olan öncelikli faaliyet ve çalışmalardan 5 tanesini işaretleyiniz.

☐ Yerel yönetimlerin özerkliğini geliştirmek	☐ Sosyo-ekonomik ihtiyaçları gidermek
☐ Geniş çaplı tesis ve altyapı hizmetlerini gerçekleştirmek	☐ Nitelikli personel yetiştirilmesini sağlamak
☐ Yerel ölçekli planların yapılması	☐ Ülke ve bölge planlarının yapılmasına katılmak
☐ Bilgi, personel ve araç gereç temin edilmesini sağlamak	☐ Yerel yönetimlerin merkezi idare karşısında haklarını ve çıkarlarını savunmak
☐ Diğer	

III- YÖNETİŞİMLE (İLKELERİ VE UYGULANMASIYLA) İLGİLİ SORULAR

S1- TBB'nin kararlarının uygulanması konusundaki görüşleriniz nedir?

☐ Önemli kararlar uygulanıyor
☐ Alınan tüm kararlar uygulanıyor
☐ Alınan hiçbir karar uygulanmıyor

S2- TBB'nin kararlarının uygulanması noktasında denetim ve geri bildirim hakkındaki görüşleriniz nedir?

☐ Kararların uygulanıp uygulanmadığı, TBB genel merkezi tarafından denetlenmekte ve geri bildirim alınmaktadır
☐ Kararları uygulamak, denetlemek ve geri bildirimleri değerlendirmek her yerel yönetimin kendi Sorumluluğundadır
☐ Kararların uygulanıp uygulanmadığı, denetime ve geri bildirime tabi değildir

S3-Size göre TBB kime / kimlere karşı hesap verebilir olmalıdır? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Merkezi idareye karşı	☐ Yargıya karşı
☐ Üye belediyelere karşı	☐ Topluma karşı
☐ Uluslararası kuruluşlara karşı	☐ Diğer (Belirtiniz)

YÖNETİŞİM İLKELERİ VE UYGULANMASI	(5) Kesinlikle Katılıyorum (4) Katılıyorum (3) Kararsızım (2) Katılmıyorum (1) Kesinlikle Katılmıyorum				
	5	4	3	2	1
4- TBB'ye üye bir belediye olarak yönetişimin ilkeleri hakkında yeterli bilgiye sahibiz.	☐	☐	☐	☐	☐
5- TBB'ye üye tüm belediyeler, Birliğin işleyişine aktif olarak katılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
6- TBB Meclis toplantılarının tamamına, gerek fiziksel olarak gerek interaktif (bilgisayar ortamında) olarak katılıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
7- TBB, yerel yönetimlerin sorunlarının giderilmesi konusunda etkili bir yapı ve güce sahiptir.	☐	☐	☐	☐	☐
8- TBB'de, belediyelere gerekli ve yeterli söz hakkı verilmekte, öneri ve talepleri dikkate alınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
9- TBB'nin gelirleri ve giderleri hakkında üye belediyelere düzenli bilgilendirmeler yapılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
10- TBB yıllık programlarının belirlenmesinde TBB'ye üye belediyelerin tavsiyeleri dikkate alınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
11- TBB'nin çalışma ve uygulamaları, kamu yönetimindeki sorunların, iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde çözülmesine katkı sağlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
12- Türk Kamu Yönetiminde kalıplaşmış kurallar silsilesi (bürokrasi), TBB'de birlikte yönetim kültürünün uygulanmasını olumsuz etkilemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
13- Belediyemiz, TBB'ye üye diğer belediyelerle sürekli etkileşim içindedir.	☐	☐	☐	☐	☐
14- TBB ile üniversiteler arasındaki işbirliği yeterli düzeydedir.	☐	☐	☐	☐	☐
15- TBB'nin meslek gruplarıyla ve meslek odalarıyla işbirliği yeterli düzeydedir.	☐	☐	☐	☐	☐
16- TBB'nin karar alma aşamalarına merkezi idarenin katılması, yönetişimin uygulanmasını olumlu etkilemektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
17- TBB toplantılarında veya ortak çalışmalarında, üye her belediye bilgi, görüş ve düşüncelerini eşit ve adil bir şekilde paylaşabilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
18- TBB'ye üye belediyelerdeki başarılı uygulama ve çalışmaların, diğer üye belediyelere örnek olabilmesi için bilgilendirme ve paylaşımlar yapılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
19- Türkiye'deki belediyelerin seslerini duyurabilmesi ve merkezi idareye karşı haklarını savunabilmesi bakımından TBB'nin çalışmaları yeterli olmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
20- TBB, aldığı kararlarda ve uygulamalarında, siyasi kaygı ve etkilerden uzak durabilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
21- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, TBB'nin ihtiyaç veya isteklerine yeteri kadar cevap verebilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
22- 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun yapılması, değiştirilmesi ve güncellenmesi gerektiğinde TBB'nin, dolayısıyla da Birliğe üye belediyelerin görüş ve önerileri dikkate alınmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐
23- TBB bünyesinde yönetim uygulamalarında e-yönetişim (elektronik toplantılar, elektronik bilgi alışverişi gibi) teknikleri yeterli düzeyde kullanılmaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

24- TBB bünyesinde, yerel sorunların çözümü ve yeni fikirlerin sunulması amacıyla tüm paydaşların katılacağı bir yönetim takvimi oluşturulmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
25- TBB bünyesinde, yönetimden yönetişime geçiş sürecini yönetecek bir birim oluşturulmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
26- TBB, yerel yönetimlerle ilgisi olan tüm tarafların katılımıyla sağlanacak olan “yönetişim” sisteminin uygulanması açısından uygun bir yapıya sahiptir.	☐	☐	☐	☐	☐

